

att reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten må höjas från 30,000 kronor till 35,000 kronor eller med 5,000 kronor.

I händelse af bifall härtill, kommer anslagstiteln väg- och vattenbyggnadsstaten med följande ändrade lydelse: »väg- och vattenbyggnadsstaten (deraf två särskilda reservationsanslag, till expenser för allmänna arbeten och till vägundersökningar, hvarterda å 35,000 kronor)» att höjas från 150,000 kronor till 155,000 kronor eller med 5,000 kronor.

Skiften och afvittringar.

[6.]
Godtgörelse
åt afvittrings-
landtmätare
m. m.

Uti underdånig skrifvelse den 25 november 1899 har landtmäteristyrelsen beräknat kostnaderna för afvittringen under år 1901 till omkring 31,325 kronor för Vesterbottens län och omkring 45,000 kronor för Norrbottens län, tillsammans i jemnadt tal 76,400 kronor. Derjemte har styrelsen upplyst, att den vid 1900 års slut påräkneliga behållningen å anslagen till skiften och afvittringar jemte 1901 års ordinarie anslag för samma ändamål är fullt tillräcklig att betäcka dessa kostnader, i följd hvaraf något extra anslag för afvittringsarbetenas fullföljande under år 1901 icke är behöfligt.

Jag inskränker mig derföre till att, i enlighet med hvad landtmäteristyrelsen i ofvanberörda skrifvelse hemställt, tillstyrka att, på det att afvittringslandtmätarne i Vesterbottens och Norrbottens län äfvensom föredraganden af afvittringsärendena i sistnämnda län må för år 1901 komma i åtnjutande af samma aflöningsförmåner, som hittills varit dem beviljade, Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att dels medgifva, att de belopp, hvarmed inkomsterna af tjensten under år 1901 för afvittringslandtmätarne i Vesterbottens och Norrbottens län kunna komma att understiga 2,500 kronor för dem, som tillhöra första lönegraden, och 3,000 kronor för dem, som på grund af ålder i tjensten åtnjuta arfvodesförhöjning, må desse tjenstemän godtgöras af anslagen till storskiftes- och afvittringsverken, dels ock för år 1901 åt föredraganden af afvittringsärendena i Norrbottens län samt till skrifbiträde åt honom bevilja en tillökning af 400 kronor i det åt honom anslagna belopp.

Statens jernvågstrafik.

Det af Eders Kongl. Maj:t den 15 oktober 1897 utfärdade aflö-
ningsreglementet för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar upp-
tager bland tjenstemän, till hvilka utgå fasta arfvoden eller sådana, som
uti stat, hvilken af Riksdagen godkänts, finnas för vissa till antalet be-
stämda befattningar anslagna, sju byrådirektörer och fyra byråingeniörer
inom jernvägsstyrelsen samt tjugutvå baningeniörer vid distrikten.

[7.]
Inrättande af
nya tjenester
vid statens
jernvågstrafik.

De med nämnda befattningar förenade arfvoden äro, för byrådirek-
tör 4,500 kronor, för byråingeniör 4,000 kronor samt för baningeniör
3,000 kronor; kunnande samtliga dessa aflöningar höjas efter 5 år med
500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor. Baningeniör
eger dessutom antingen åtnjuta fri bostad eller ock uppbära hyresbidrag,
utgörande 20 procent af arfvodet.

Uti underdånig skrifvelse den 9 november 1899 har nu jernvägs-
styrelsen gjort framställning om aflåtande af proposition till Riksdagen
om anställande af ytterligare två byrådirektörer och en byråingeniör
inom styrelsen samt två baningeniörer vid distrikten.

Styrelsen har dervid till en början framhållit, hurusom vid upp-
görandet af förslaget till den nu genomförda förändrade organisationen
af statens jernvägar behovet af arbetskrafter af flerahanda skäl be-
räknats i knappaste lag. Till grund för organisationsförändringen hade
nemligen legat den undersökning af jernvägsadministrationen, som 1893
års jernvägskomité företagit, och denna komité, hvilken nedsatts vid
en tidpunkt, då statens jernvägar sedan några år gifvit mindre tillfreds-
ställande ekonomiskt resultat, hade i följd häraf fått till hufvudsaklig
uppgift att söka åstadkomma förenklingar och besparingar i förvalt-
ningen. Redan medan komitén varit sysselsatt med att fullfölja detta
sitt program, hade emellertid trafikförhållandena vid statsbanorna i viss
mån förändrats, och sedan komiténs arbeten afslutats och dess förslag
genomförts, hade rörelsen ökats i en omfattning, som icke kunnat
förutses.

Till ådagaläggande häraf har styrelsen åberopat följande jemförande
siffror uti ifrågavarande hänseende från åren 1892, 1895 och 1898:

	år 1892	år 1895	år 1898
Banlängd	km. 2,819	3,269	3,676
Bruttoinkomst	kr. 22,522,186,85	27,247,929,80	37,823,807,46

	år 1892	år 1895	år 1898
Utgifter för drift och underhåll	kr. 16,246,914,76	17,759,809,15	23,315,862,99
Nettoinkomst	» 6,275,272,09	9,488,120,65	14,507,944,47
Inleverering till statskontoret	» 6,500,000	9,000,000	11,000,000
Utgjorda bruttotonkilometer	1,925,718,300	2,383,104,200	3,452,518,200
Utgjorda lokomotivkilometer (i trafiktag) ...	8,921,107	10,887,235	15,904,676.

Vidare har styrelsen anført, att i följd af Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens under de senaste åren fattade beslut det jernvägsnät, som statsbaneförvaltningen hade att trafikera, under de närmaste åren komme att betydligt ökas. Sålunda tillkomme enligt hvad nu kunde beräknas: under loppet af år 1900 linien Krylbo—Örebro—Svartå om 182 kilometer och linien Boden—Niemisel om 32 kilometer; under loppet af år 1901 linien Niemisel—Ytter Morjärv om 42 kilometer samt under loppet af år 1902 linien Gellivare—riksgränsen om 230 kilometer; hvartill ytterligare komme bohuslänsbanan, hvilken kunde beräknas till omkring 175 kilometer. Det af statsbaneförvaltningen trafikerade jernvägsnätet, som för närvarande hade en längd af 3,685 kilometer, komme således att efter dessa tillökningar uppgå till omkring 4,346 kilometer. En sådan tillväxt medförde naturligen behovet af nya, med fast arvode aflönade tjänstebefattningar såväl inom styrelsen som inom linieförvaltningen; och den ökning, som inträffade under loppet af innevarande år, nödvändiggjorde redan i och för sig tillkomsten af några nya befattningar inom denna förvaltning.

De befattningar, hvilka, såsom nämnts, styrelsen ansett böra nu af Riksdagen begäras, äro:

- en byrådirektörstjänst å maskinafdelningen,
- en byrådirektörstjänst å banafdelningen,
- en byråingeniörstjänst (telegrafingeniör) och
- två baningeniörstjänster.

Innan jag öfvergår till att redogöra för de af jernvägsstyrelsen till stöd för förslaget om inrättande af de särskilda befattningarna anförda skäl, torde det tillåtas mig att af hvad dels den utaf Eders Kongl. Maj:t den 15 oktober 1897 för jernvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar utfärdade instruktion innehåller, dels ock uti för-

slaget till förändrad organisation af statens jernvägar samt under detta förslags behandling förekommit erinra om följande.

Af de uti staten öfver fasta arfvoden nu upptagne sju byrådirektörer äro enligt instruktionen tre anstälde å ban- och maskinafdelningarne, nemligen å den banafdelningen underlydande banbyrån en samt å maskinafdelningen två, af hvilka den ene å maskinbyrån och den andre å förrådsbyrån. Af de fyra nuvarande byråingenjörerne äro två anstälde å banbyrån och en å hvardera af maskin- och förrådsbyråerna.

Banbyrån, hvarå enligt jernvägsstyrelsens förslag skulle anställas ytterligare en byrådirektör, har till göromål att tillhandagå öfverdirektören vid beredningen af ärenden, som röra banafdelningen; att utföra ritningar och beräkningar för banbyggnader; att föra protokoll samt uppsätta och expediera skrivelser i banärenden med undantag i vissa fall af sådana, som afgöras i plenum; att vårda alla kontrakt och andra handlingar, ritningar, modeller och böcker, som enligt arbetsordningen skola å byrån förvaras; samt att granska alla till afdelningen inkommande tjänsterapporter och hos öfverdirektören anmäla dervid förekommande anmärkningar.

För fullgörandet af dessa åligganden har byrådirektören å banbyrån såsom biträden anstälde, förutom de två byråingenjörerne, en notarie samt ritare och kontorsskrifvare till det antal, som i arfvodesstaten för hvarje år fastställles.

Under banafdelningen finnes vidare anställd en telegrafdirektör, i fråga om tjänsteställning och aflöningsförmåner likställd med byrådirektör samt med åliggande att utöfva tillsyn öfver uppsättningen och underhållet af statens jernvägars elektriska anläggningar och ledningar samt öfver de för sådant ändamål anordnade verkstäder. Den af jernvägsstyrelsen nu föreslagna nya byråingenjörsbefattningen är ifrågasatt för beredande af biträde åt telegrafdirektören. Redan inom 1893 års jernvägskomité hade, enligt hvad uti komiténs betänkande förmäles, fråga uppstått, huruvida icke de telegrafdirektören åliggande göromål nått en sådan omfattning, att hos honom borde såsom biträde anställas en ordinarie telegrafingenjör. Ehuru komitén hölle sannolikt, att utvecklingen inom kort komme att nödvändiggora en dylik anordning, hade komitén likväl icke ansett tiden då vara inne derför, helst styrelsen tillsvidare syntes kunna genom anlitan af extra ordinarie arbetskrafter förskaffa telegrafdirektören den hjälp, som kunde vara erforderlig. I öfverensstämmelse med hvad komitén i anslutning härtill föreslog, blef vid den nya organisationens genomförande icke något biträde till telegrafdirektören i ordinarie befattning anställdt.

Med den utaf jernvägsstyrelsen föreslagna nya byrådirektörsbefattningen å maskinafdelningen inom styrelsen afses att åstadkomma en delning af de maskinbyrån tillkommande göromål. Dessa äro, enligt instruktionen, att tillhandagå öfverdirektören vid beredningen af ärenden, som röra maskinväsendet och verkstädernas enhetliga förvaltning; att utföra ritningar och beräkningar för den rullande materielens konstruktion; att med afseende å protokollsföring samt uppsättning och expediering af skrivelser i maskinärenden fullgöra motsvarande funktioner, som tillkomma banbyrån i fråga om banärenden; att vårda alla kontrakt och andra handlingar, ritningar, modeller och böcker, som enligt arbetsordningen skola å byrån förvaras; att kontrollera tillverkningen af all rullande materiel för statens jernvägars räkning äfvensom enligt styrelsens bestämmande närmast utöfva den tillsyn öfver de enskilda jernvägarnes rullande materiel, som åligger styrelsen; samt att granska alla till byrån inkommande tjänsterapporter och hos öfverdirektören anmäla dervid förekommande anmärkningar.

Till biträde vid fullgörande af dessa åligganden har byrådirektören å maskinbyrån, förutom byråingenjören, en notarie, hvilken tjänstgör jemväl å förrådsbyrån, samt ritare och kontorsskrifvare till det antal, som i arfvodesstaten för hvarje år fastställas.

Frågan om inrättande af två byrådirektörsbefattningar för handläggningen af de maskinbyrån tillhörande ärenden var redan vid den nya organisationens genomförande väckt.

Enligt 1875 års instruktion för styrelsen för statens jernvägstrafik lydde under maskinafdelningen öfverdirektörsassistenter till det antal, som i fastställd stat för hvarje år bestämdes. Under en följd af år upptogos derefter uti arfvodesstaten för styrelsen arfvoden till två öfverdirektörsassistenter å maskinafdelningen, nemligen en för förrådsafdelningen och en för tekniska och kansliärenden. Sedan emellertid den senare tjänsten ej sedan år 1876 varit med ordinarie innehafvare besatt, blef, på hemställan af jernvägsstyrelsen, arfvodet uti staten för år 1894 indraget. Dessförinnan hade Eders Kongl. Maj:t dock, på styrelsens förslag, genom nådigt bref den 31 december 1890 förordnat, att vid maskinafdelningen ett särskildt maskindirektörsarfvode skulle uppföras för anställande af en maskininspektör med åliggande ej mindre att utöfva tillsyn öfver statens jernvägars materiel, än äfven att tillhandagå med verkställande af besigtningar och utöfvande af kontroll å de enskilda banornas materiel.

Uti det af jernvägsstyrelsen den 26 november 1892 afgifna förslag till nytt aflöningsreglemente hade styrelsen upptagit å maskin-

afdelningen två byrådirektörer, den ene för förrådsförvaltningen och den andre för tekniska och kansliärenden, samt derjemte en maskininspektör med aflöning lika med byrådirektör och hvilkens åligganden skulle vara att besigtiga den materiel, som levererades till statens jernvägar samt att inspektera de enskilda jernvägarnes rörliga materiel.

1893 års jernvägskomité ansåg emellertid, under förutsättning att inspektion öfver de enskilda jernvägarnes rullande materiel icke i vidsträcktare grad än dittills komme att åligga jernvägsstyrelsen, att befattningen såsom maskininspektör kunde uppgå i befattningen såsom byrådirektör för tekniska och kansliärenden, helst om, såsom komitén jemväl ifrågasatt, en ordinarie notarie anställdes vid ifrågavarande expedition. Till stöd för denna sin åsigt åberopade komitén, att maskinafdelningen, der antalet så kallade kansliärenden enligt sakens natur icke kunde blifva synnerligen betydande, kunnat förut reda sig med allenast en öfverdirektörsassistent; att vidare det för öfverdirektörsassistenten för maskinärenden förut uppförda arfvode i staten för år 1894 indragits på hemställan af jernvägsstyrelsen, som dervid meddelat, att tillfälle ännu ej yppat sig att finna lämplig person för ordinarie innehafvandet af tjensten; samt att slutligen några särskilda omständigheter icke af styrelsen blifvit anförda af beskaffenhet att ådagalägga behöfligheten af en teknisk byrådirektör vid sidan af maskininspektören. Komitén upptog också uti sitt förslag endast två byrådirektörer under maskinafdelningen, nemligen en å maskinbyrån och en å förrådsbyrån.

Uti sitt den 30 januari 1896 öfver komitébetänkandet afgifna utlåtande vidhöll jernvägsstyrelsen förslaget om maskininspektörstjenstens bibehållande. Styrelsen medgaf dervid visserligen, att maskinafdelningens kansliärenden kunde handläggas af den utaf komitén föreslagna notarien, hvilkens upptagande å ordinarie stat styrelsen så mycket mindre ville motsätta sig, som de till befattningen hörande göromålen under en följd af år sköts af en extra ordinarie tjänsteman med aflöning ungefärligen motsvarande den föreslagna notarielönen, men framhöll styrelsen tillika, att maskininspektörens arbetstid dåmera så upptoges af resor för besigtning af den materiel, som levererades till statens jernvägar, samt för inspektion af de enskilda jernvägarnes rörliga materiel, att det byråbiträde, han kunde lemna öfverdirektören för maskinafdelningen, icke kunde blifva mycket betydande, utan att han snarare i och för sina inspektionsåligganden behöfde biträde af annan tjänsteman; att anledningen dertill, att den tekniska öfverdirektörsassistentbefattningen under en följd af år icke kunnat besättas, varit den, att de dermed förenade löneförmånerna varit så relativt låga, att de per-

soner, som kunnat anses till befattningen kompetenta och hvilka densamma förty erbjudits, vägrat att mottaga befattningen; att styrelsen på grund deraf varit nödsakad att i den utsträckning, sådant kunnat ske, uppehålla befattningen genom provisoriska anordningar; samt att styrelsen, då fråga vore om revision af organisationen, icke ansåge sig kunna underlåta att påyrka uppförandet å maskinafdelningens stat af en särskild teknisk byrådirektör med uppgift, bland annat, att förestå afdelningens rit- och konstruktionskontor samt att vid förfall för öfverdirektören för maskinafdelningen inom styrelsen ersätta denne såsom föredragande för de maskintekniska ärendena.

Då jag den 29 januari 1897 inför Eders Kongl. Maj:t anmälde frågan om lönereglering för statsbanepersonalen, fann jag mig, såsom af mitt yttrande till statsrådsprotokollet för nämnda dag framgår, för det dåvarande icke kunna understödja jernvägsstyrelsens hemställan att jemte den förutvarande maskininspektören måtte å maskinafdelningens stat uppföras en särskild teknisk byrådirektör. Såsom af styrelsens redogörelse framginge, syntes visserligen maskininspektörens arbetstid i väsentlig mån upptagas af inspektionsresor, men å andra sidan syntes de göromål, som i öfrigt skulle tillkomma den tekniska byrådirektören å maskinafdelningen, icke vara så omfattande, att de icke — åtminstone tills vidare — kunde, på sätt då kunde anses ega rum, utföras af samma person, som förrättade inspektionerna, helst om denne till närmaste man erhöile ett biträde af byråingenjörns kvalifikation, samt, såsom komitén ock föreslagit, en notarie i ordinarie tjänst å maskinafdelningen anställdes.

Mitt i öfvensstämmelse med detta uttalande afgifna förslag till löneregleringens genomförande uti ifrågavarande del blef jemväl, såsom af den utaf mig här ofvan lemnade redogörelse rörande nuvarande maskinbyrån framgår, af Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen godkänt.

Beträffande slutligen de vid distrikten anställde baningenjörerne stadgas uti instruktionen, att en sådan tjänsteman skall finnas för hvarje bansektion med åliggande att under bandirektörens öfverinseende förestå sektionen samt dervid särskildt öfvervaka banans bevakning och underhåll.

Återgående härefter till redogörelsen för jernvägsstyrelsens nu gjorda underdåniga framställning om ökade arbetskrafter, har jag att angifva de skäl, hvilka af styrelsen anförts för inrättande af de föreslagna olika befattningarne.

Hvad dervid först angår *byrådirektörsbefattningen å maskinafdelningen*

har styrelsen, under åberopande af hvad styrelsen uti sina öfvermålade underdåniga skrivelser den 26 november 1892 och den 30 januari 1896 anført, nu ytterligare framhållit, att den erfarenhet, som från och med 1898 års början vunnits, gifvit vid handen att, utan ett särskiljande af de i gällande instruktion maskinbyrån tillhörande göromål genom inrättande af två byrådirektörsbefattningar, dessa göromål icke kunde på ett fullt tillfredsställande sätt utföras, i det att nemligen den nuvarande byrådirektörstjensten i sjelfva verket sönderföle i två delar, inspektionstjensten samt konstruktions- och den egentliga byråtjensten, af hvilka hvardera kräfde sin man, då den förra fordrade nästan ständig bortovaro och den senare en lika orubbad närvaro på tjensterummet.

Då således enligt styrelsens förslag från den nuvarande maskinbyrån skulle utbrytas hvad som anginge inspektionsärenden och för dessa senare bildas en ny byrå, följde deraf, att jemväl biträde åt byrådirektören å denna nya byrå måste beredas, men ansåge styrelsen, att det tillsvidare kunde anstå med anställandet af något biträde i den ställning, att arfvode behöfde utgå under formen af »fast arfvode», hvadan någon framställning till Riksdagen i fråga härom alltså för närvarande icke erfordrades.

Vidkommande derefter den ifrågasatta nya *byrådirektörsbefattningen å banafdelningen*, har styrelsen framhållit, hurusom göromålen å öfverdirektörens för banafdelningen expedition — eller den numera s. k. *banbyrån* — under de senaste åren så afsevärdt ökats, att det, oaktadt extra personal anlitats i icke ringa utsträckning, visat sig omöjligt att så som sig vederborde handlägga dit hörande göromål. Under det att sålunda vid tiden för komitéförslaget tillkomst — eller år 1895 — banafdelningens utgifter för *bevakning och underhåll* utgjort 4,176,237 kronor samt extra anslag till *nya byggnader och anläggningar* vid de trafikerade jernvägarne utgått med sammanlagdt 220,000 kronor, hade utgifterna för bevakning och underhåll för år 1899 beräknats till 7,460,000 kronor samt extra anslag till nya byggnader och anläggningar för år 1900 beviljats till belopp af 2,828,600 kronor. Härtill komme, att vissa delar af de till banbyrån nu hörande göromålen vore af den speciella natur, att de af den, som i första hand skulle handhafva dem, fordrade förutsättningar af helt annan art, än som erfordrades för handläggning af banbyråns öfriga göromål. Från de banbyrån enligt gällande instruktion tillkommande åligganden borde af detta skäl med nödvändighet utbrytas hvad som anginge utförandet af ritningar och beräkningar för de delar af banbyggnaden med tillhörande materiel, som afsåge spår- och spårvoxeldetaljer, brokonstruktioner samt signal- och säkerhets-

anordningar å bana och stationer jemte vårdandet af konstruktioner och modeller. För dessa arbeten kräfdes nemligen så mycket detaljstudium och detaljarbete, beräkningar och undersökningar, att arbetena rimligtvis icke borde tillkomma den byrådirektör, som handhade banafdelningens öfriga arbeten, helst med den stora omfattning dessa numera erhållit. Förenämnda arbeten jemte dermed lämpligen sammanhörande broinspektion samt materialprofning och leveransbesigtning för banafdelningens räkning borde därför, enligt styrelsens förmenande, utföras å särskild byrå — benämnd exempelvis »bankonstruktionsbyrå» — under särskild byrådirektörs ledning. Å denna byrå skulle tillika placeras en af de å banafdelningens stat nu uppförde byråingenjörerna, hvaremot med afseende å arten af de arbeten, som skulle å byrån utföras, någon särskild notarie — åtminstone tillsvidare — icke syntes erforderlig, utan ansåge styrelsen den nuvarande notarien å banbyrån kunna utföra jemväl för bankonstruktionsbyråns räkning förekommande notarieöromål.

Med afseende å den föreslagna *byråingenjörsbefattningen* har styrelsen, under erinran om hvad 1893 års jernvägskomité härom yttrat, anført, att med den betydelse för jernvägsdriften, elektrotekniken numera erhållit och allt mer erhöile, styrelsen ansåge anställandet af ett ordinarie, fullt modernt utbildadt elektrotekniskt biträde åt telegrafdirektören i en byråingenjör's ställning icke längre kunna uppskjutas. Utöfver tillsynen öfver telegraf- och telefonledningarna samt skötseln af telegrafverkstaden vid Liljeholmen innebure det telegrafdirektören enligt instruktionen tillkommande åliggande numera:

beredandet af alla frågor rörande elektriska anläggningar för belysning, motordrift, blockeringar för signalväsendet m. m.;

kontrollerandet af leveranser af apparater och effekter för förenämnda anläggningar samt af anläggningarnas utförande; äfvensom tillsyn och behörigt underhåll af nu ifrågavarande anläggningar.

Härförutom hade emellertid telegrafdirektören under senaste tiden haft att bereda alla de frågor rörande enskildes anläggningar af förevärande slag, som af den anledning, att de på ett eller annat sätt berört statens jernvägar, remitterats till styrelsens utlåtande, äfvensom att öfvervaka sättet för dylika anläggningars utförande och underhåll, i hvad statens jernvägars intresse deraf kunde beröras.

Då alltså en ordinarie telegrafingenjör i byråingenjör's ställning måste anses behöflig, syntes det styrelsen i sammanhang dermed kunna ifrågasättas, huruvida icke telegrafdirektörens expedition eller »telegrafbyrå», såsom den nu vanligen kallades, borde erhålla benämningen »elektro-tekniska byrå» och telegrafdirektören kallas »byrådirektör», i

hvilket fall naturligen den nu föreslagne telegrafingeniören jemväl skulle benämnas *byråingeniör*.

I fråga om behöfligheten af *två nya baningeniörstjänster* har styrelsen framhållit, att inrättandet af dessa befattningar vore en enkel konsekvens af de beslut om utvidgningar af statsbanenätet, Riksdagen under de senare åren fattat.

Enligt 1893 års jernvägskomités åsigt borde bansektionernas medellängd vara söder om Upsala 150 kilometer och norr om samma stad 200 kilometer. Enligt nuvarande indelning i bansektioner vore ifrågasvarande medellängd söder om Upsala 145 kilometer (maximum 191 kilometer; minimum 50 kilometer) samt norr om samma stad 203 kilometer (maximum 287 kilometer och minimum 153 kilometer). På sätt ofvan erinrats tillkomme under nästinstundande år banlinierna Krylbo—Örebro—Svartå om 182 kilometer samt Boden—Niemisel om 32 kilometer, hvartill under loppet af år 1901 ytterligare komme att fogas linien Niemisel—Ytter Morjärv om 42 kilometer. Dessa skilda bandelar kunde naturligen icke handhafvas af *en* ny baningeniör, och att exempelvis lägga linien norr om Boden till Gellivarebanan låte sig icke göra, enär det redan visat sig, att nybyggnads- och underhållsarbetena vid denna bana vore af den omfattning, att det icke vore möjligt för baningeniören att på ett tillfredsställande sätt öfvervaka och leda desamma, samt styrelsen förty måst genom placandet af en extra ingeniör i Gellivare delvis befria baningeniören från den direkta omsorgen för öfre delen af Gellivarebanan. Denne extra ingeniör skulle alltså ersättas med en af de nye baningeniörerna, medan nuvarande baningeniören vid Gellivarebanan (28:de bansektionen) skulle bibehålla södra delen af Gellivarebanan äfvensom öfvertaga stambanans fortsättning norr om Boden. Den andre af de nye baningeniörerne skulle åter placeras vid bansträckan Krylbo—Örebro—Svartå.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har styrelsen i underdånighet hemställt, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition till nästsammanträdande riksdag föreslå Riksdagen medgifva, att följande nya tjänstemän måtte få anställas vid statens jernvägar, nemligen:

inom styrelsen:

två byrådirektörer,
en byråingeniör (telegrafingeniör); samt

vid distrikten:

två baningeniörer,
en hvar med den aflöning, som för vederbörande befattning är fast-

ställd i nådiga aflöningsreglementet för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar den 15 oktober 1897.

Den af jernvägsstyrelsen sålunda gjorda framställning finner jag mig icke kunna underlåta att till fullo biträda.

Genom de uti jernvägsstyrelsens skrifvelse angifna sakförhållanden, såsom trafikens högst väsentliga stegring, tillkomsten af nya statsbaner samt ökade anslag till nya byggnader och anläggningar vid statsbanorna m. m., äfvensom af hvad styrelsen i öfrigt haft att till stöd för sin framställning i ämnet åberopa anser jag ådagalagdt, att en hvar af de till nyinrättande föreslagna befattningarna numera är af verkligt behof påkallad, och jag finner mig icke hafva något annat att till hvad jernvägsstyrelsen anført tillägga, än att, hvad angår den ifrågasatta nya byrådirektörsbefattningen å maskinafdelningen, jag tillåter mig erinra, det behofvet af en delning utaf de byrådirektören å maskinbyrån nu tillkommande göromål på två tjenstemän med byrådirektörs ställning redan blifvit af Eders Kongl. Maj:t erkändt, i det nemligen Eders Kongl. Maj:t, sedan byrådirektörsbefattningen å nämnda byrå blifvit genom förre innehafvarens deraf befordran till annan tjenst ledig, med bifall till derom af jernvägsstyrelsen gjord framställning, den 15 december nästlidna år medgifvit, att med tillsättande af nämnda byrådirektörsbefattning finge tillsvidare anstå, samt att de med tjensten förenade göromål finge tillsvidare bestridas af två tjenstemän, af hvilka den ene skulle handhafva kontrollen öfver tillverkningen af all rullande materiel för statens jernvägars räkning äfvensom tillsynen öfver de enskilda jernvägarnes rullande materiel jemte tillhörande kansligöromål samt den andre handlägga öfriga byrådirektörsbefattningen tillhörande ärenden och hvilka tjenstemän för ifrågavarande tjenstgöring skulle ega att hvar för sig uppbära ersättning till belopp motsvarande byrådirektörs begynnelsearfvode, eller 4,500 kronor. Medel härtill hafva beredts jernvägsstyrelsen genom bemyndigande för styrelsen att till hvardera af ifrågavarande tjenstemän af det disponibla byrådirektörsarfvodet utanordna hvad som för fyllande af nämnda ersättningsbelopp erfordrades utöfver det honom tillkommande arfvode i ordinarie befattning med afdrag af tjenstgöringspenningar.

För de tillkommande nye tjenstemännen skulle naturligen enahanda bestämmelser i fråga om aflöningsförmåner och vilkor för aflöningsarnes åtnjutande m. m., som för motsvarande befattningar nu äro gällande, komma att tillämpas.

Under förutsättning att hvad jag föreslår vinner bifall, torde jag

framdeles i sammanhang med fråga om de ändringar i den för jernvägsstyrelsen gällande instruktion, som af de nya tjenstebefattningarnes inrättande blifva erforderliga, få underställa Eders Kongl. Maj:ts pröfning de af jernvägsstyrelsen nu väckta frågor om ändrad benämning å telegrafdirektören samt om benämningar å de tilltänkta nya byråerna m. m.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva,

att i staten öfver fasta arfvoden för personal vid statens jernvägar må uppföras arfvoden till följande nya tjenstemän, nemligen

inom styrelsen: två byrådirektörer och en byråingeniör, samt *vid distrikten:* två baningeniörer.

Patent- och registreringsverket.

Genom nådigt bref den 26 maj 1899 har Eders Kongl. Maj:t, i enlighet med Riksdagens samma år fattade beslut, fastställt för år 1900 samma utgiftsstat för patent- och registreringsverket, som varit gällande för år 1899. Denna utgiftsstat omfattar följande hufvudafdelningar:

A. Aflöningar	63,500 kronor.
B. Omkostnader, förslagsanslag	101,000 »

Summa 164,500 kronor.

[8.]

Patent- och
registrerings-
verket.

Disposition af
patent- och
varumärkes-
avgifter samt
vissa andra
registrerings-
avgifter.

I underdånig skrifvelse den 27 oktober 1899 har patent- och registreringsverket föreslagit, att enahanda utgiftsstat måtte för år 1901 varda fastställd.

Beträffande inkomsterna af år 1899 influtna avgifter för patent och för registrering af varumärken äfvensom för registrering af aktiebolag har patent- och registreringsverkets chef uti afgifven promemoria upplyst, att dessa inkomster utgjort:

Vid patent- och varumärkesafdelningen:

Afgifter för 2,204 patentansökningar (deraf 10 obetalda)	kr. 43,880: —
Årsavgifter för patent	» 102,945: —
Afgifter för 445 ansökningar om registre- ring af varumärken (deraf 2 obetalda)	» 17,720: —

Transport kr. 164,545: —

	Transport kr. 164,545: —	
Afgifter för 94 ansökningar om förnyad registrering af varumärken	» 940: —	
Försålda publikationer	» 2,802: 75	168,287: 75

Vid aktiebolagsafdelningen:

Afgifter för 1,974 ansökningar	kr. 63,830: 75	
Försålda publikationer	» 722: 86	64,553: 61
	Tillsammans kr. 232,841: 36	

Patent- och registreringsverket har uti sin förberörda skrifvelse — efter erinran derom, att embetsverket i underdånig skrifvelse den 20 oktober 1898 med förslag till utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1900, bland annat, framhållit att, enligt embetsverkets uppfattning, de under rubriken »omkostnader» i utgiftsstaten uppförda förslagsanslag icke borde till beloppet ändras annat än i den mån desamma under året närmast före det, då förslag till ny utgiftsstat af patent- och registreringsverket uppgjordes, blifvit i väsentlig mån öfverskridna på grund af omständigheter, hvilka ej vore af endast tillfällig natur — vidare anført:

Ifrågavarande förslagsanslag hade i den för år 1899 liksom uti den för år 1900 fastställda staten sammanräknade upptagits till 101,000 kronor. Motsvarande utgifter för år 1898 hade uppgått till 129,895 kronor 27 öre, hvadan sålunda dessa utgifter för år 1898 med 28,895 kronor 27 öre öfverstege det belopp, hvartill de för år 1899 förslagsvis anslagits. I väsentlig mån berodde visserligen berörda skilnad på tillfälliga omständigheter, i främsta rummet på den under år 1898 ännu pågående registreringen af äldre aktiebolag, hvarigenom kostnaderna för så väl nödiga arbetskrafter å embetsverkets afdelning för registrering af aktiebolag som publikationerna rörande bolagsväsendet för nämnda år betydligt öfverstigit det normala. Till en del härrörde dock skilnaden jemväl från sådan ökad kostnad, som icke kunde antagas vara af öfvergående natur, i det dels i sammanhang med utvidgning af verkets embetslokal utgifterna för hyra, ved, lyse och städning ökats, dels ock å patentafdelningen, för främjande af en snabbare handläggning af hithörande ärenden, de extra ordinarie arbetskrafterna måst ökas utöfver hvad man vid uppgörande af staten för år 1899 beräknat. Särskildt sistnämnda kostnad komme ock utan tvifvel, i följd af

den allt jemt fortgående stegringen i patentansökningarnas antal samt, eventuellt, genom embetsverkets öfvertagande af bestyret med registrering af mönster och modeller att år 1901 ännu ytterligare hafva ej obetydligt ökats. Då emellertid förhållandena under åren 1898 och 1901 ej vore med hvarandra fullt jemförliga, emedan embetsverket först med år 1899 uppflyttats på ordinarie stat, i sammanhang hvarmed dess organisation i flere hänseenden ändrats, funne patent- och registreringsverket, att någon ändring i dess utgiftsstat ej borde ifrågasättas, förrän den med sistnämnda år i kraft trädde organisationen varit gällande under ett helt år och embetsverkets räkenskaper för detta år afslutats.

Det af patent- och registreringsverket förutsatta förläggande till detta embetsverk af bestyret med registrering af mönster och modeller har från och med ingången af detta år blifvit verklighet, i det Eders Kongl. Maj:t genom nådigt beslut den 24 november 1899 bestämt, att patent- och registreringsverket skall vara den i 4 § af lagen om skydd för vissa mönster och modeller den 10 juli 1899 omförmälda myndighet, hos hvilken mönsterregistret skall föras.

Uti en promemoria af den 16 oktober 1899, som chefen för patent- och registreringsverket afgifvit med anledning af utaf mig framställd begäran om hans yttrande, bland annat, huruvida, derest patent- och registreringsverket bestämdes att vara den myndighet, hos hvilken mönsterregistret skulle föras, deraf föranleddes någon ändring i verkets nuvarande sammansättning, har bemälda chef i denna del anfört:

»I fråga om handläggningen af nu ifrågakomna registreringsärenden vore det utan tvifvel lämpligast, om hithörande frågors föredragning kunde anförtras åt en person med konstindustriell utbildning. Då det emellertid, med hänsyn dertill att mönsterskyddet för närvarande endast skall omfatta alstren af en enda industri, nemligen metallindustrin, är föga troligt, att hithörande registreringsärenden skola blifva så många, att deras handläggning kan lemna en person full sysselsättning, samt det i allt fall synes vara skäl att härutinnan söka vinna någon tids erfarenhet, innan inrättandet af en ny tjänst hos embetsverket ifrågasättes, har jag ansett, att någon föredragande endast för dessa ärenden icke nu borde förordnas, utan att handläggning af hithörande frågor tillsviðare borde anförtras åt en af verkets nuvarande ledamöter. Lämpligast synes mig detta kunna ske på så sätt, att embetsverkets tekniskt bildade sekreterare får sig detta bestyr ålagdt, hvarigenom af verkets tre sekreterare en blefve föredragande i varumärkesärenden, en i bolagsärenden och en i ärenden rörande mönster och modeller. Alldeles utan

ökning af patent- och registreringsverkets arbetskrafter kan dock dess öfvertagande af bestyret med mönsterregistreringen icke genomföras. Till en början måste utan tvifvel, äfven om antalet hithörande ärenden varder jemförelsevis ringa, för de inkommande mönstrens klassificering och nyhetsgranskning anställas ett särskildt biträde. Något särskildt bemyndigande för patent- och registreringsverket att anställa ett, eller om så befinnes nödigt, flere sådana biträden lär ej erfordras. Men vidare måste, för att den tekniskt bildade sekreteraren skall kunna öfvertaga föredragningen af ärenden rörande mönsterregistrering, hans för närvarande ganska dryga arbetsbörda i andra hänseenden lättas, hvilket lämpligast kan ske derigenom, att han för framtiden icke alls eller åtminstone i mindre grad än hittills tages i anspråk såsom föredragande i patentmål.»

Jag tillåter mig i detta sammanhang erinra, hurusom Eders Kongl. Maj:t dels den 24 november 1899 förklarar, att ärenden rörande registrering af mönster och modeller skola tillsvidare hos patent- och registreringsverket tillhöra sekreterares handläggning och föredragning, dels ock den 22 december samma år bifallit en af samma embetsverk gjord framställning om biträde vid handläggning af patentärenden af två adjungerade ledamöter.

Då de skäl, som anförts för att tillsvidare bibehålla patent- och registreringsverkets nuvarande organisation och stat oförändrade, synas mig rigtiga, finner jag icke någon anledning att nu framkomma med några ändringsförslag.

Angående dispositionen af de afgifter, som för införande i mönsterregistret inflyta, erfordras deremot bestämmelser. Afgift för registrering är enligt 5 § i lagen om skydd för vissa mönster och modeller bestämd till tio kronor. De derigenom inflytande medlen synas mig lämpligen kunna sammanföras med och underkastas samma bestämmelser som afgifterna för patent och registrering af varumärken. Härigenom föranledes ett tillägg till hvad redan föreskrifvits beträffande användningen för år 1900 af afgifterna för patent och registrering af varumärken.

Med åberopande af hvad jag sålunda anført får jag därför hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, med godkännande för år 1901 af samma utgiftsstat för patent- och registreringsverket, som faststälts för år 1900, medgifva,

att afgifterna för patent samt för registrering af varumärken äfven som af mönster och modeller må användas till bestridande af de ut-

gifter, hvilka i enlighet med den godkända utgiftsstaten för patent- och registreringsverket betingas af tillämpning ej mindre under år 1901 af förordningen angående patent och lagen om skydd för varumärken än äfven under åren 1900 och 1901 af lagen om skydd för vissa mönster och modeller; samt

att afgifterna för registrering af aktiebolag och föreningar för ekonomisk verksamhet och för andra uppgifter till aktiebolags- och föreningsregistren äfvensom för anmälanden till handelsregistren må användas till bestridande af de utgifter, hvilka antingen i enlighet med nyssberörda utgiftsstat betingas af tillämpning under år 1901 af lagen om aktiebolag, lagen om aktiebolag, som drifva försäkringsrörelse, och lagen om registrering af bankaktiebolag, eller ock af Eders Kongl. Maj:t finnas betingade af tillämpning under år 1901 af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagen om ändring i vissa delar af sistnämnda lag samt lagen om handelsbolag och enkla bolag.

Öfriga ordinarie anslag.

Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år finnas å sjette hufvudtiteln uppförda, har jag icke att föreslå någon ändring.

Arbetareförsäkringen.

Uti skrifvelse den 13 maj 1899 har Riksdagen anmält, att Riksdagen, i anledning af Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning samt en i ämnet väckt motion, medgifvit, att Eders Kongl. Maj:t må ega för år 1900 använda de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp, i mån af behof,

[9.]
Förvaltnings-
bidrag åt sjuk-
kassor m. m.

dels till förvaltningsbidrag åt sjukkassor under vilkor:

1:o) att sjukkassan skall vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o) att sjukkassan skall under föregående år haft egna inkomster, uppgående till minst lika mycket som det begärda förvaltningsbidragets belopp; samt

3:o) att förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspliktiga medlemmar, sjukkassan under näst föregående år städse haft,

med 1 krona 50 öre för hvarje medlem till och med 100,

med 1 krona för hvarje medlem derutöfver till och med 300,

med 50 öre för hvarje medlem derutöfver till och med 2,600 samt

med 25 öre för hvarje medlem derutöfver,

och dels till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket.

Vid föredragning den 26 maj 1899 af Riksdagens skrifvelse utfärdades i enlighet dermed nådig kungörelse angående förvaltningsbidrag åt sjukkassor.

Enligt Riksdagens särskilda medgifvanden från och med år 1892 hafva för ifrågavarande ändamål användts erforderliga belopp af de medel, som 1890—1894 årens Riksdagar med 100,000 kronor årligen afsatt till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande. Af dessa medel återstodo vid 1898 års utgång 120,345 kronor 48 öre. För år 1899 har 1898 års Riksdag för ändamålet afsatt 250,000 kronor. Huru mycket deraf, som åtgått under år 1899, kan ännu icke med bestämdhet uppgifvas, men torde, att döma af hvad som utgifvits under månaderna januari—november, böra för hela året beräknas till något öfver 206,000 kronor. Från ifrågavarande medel hafva jemväl bestridts omkostnaderna för utarbetandet och offentliggörandet af årsredogörelser för sjukkasseväsendet, hvilka omkostnader dock icke uppgått till afsevärdt belopp. Af berörda medel torde således återstå ett belopp af omkring 165,000 kronor.

Vidare har 1899 års Riksdag, i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, för ändamålet afsatt för år 1900 250,000 kronor. För ifrågavarande ändamål torde således finnas ett sammanlagdt belopp af 415,000 kronor.

Då detta belopp uppenbarligen icke räcker ända till slutet af år 1901, synes det mig lämpligast, att äfven för år 1901 för ändamålet afsattes ett belopp af 250,000 kronor. Härom lärer, enligt hvad jag inhemtat, chefen för finansdepartementet komma att föreslå framställning till Riksdagen.

I öfrigt får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att Eders Kongl. Maj:t må ega för år 1901 använda de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp, i mån af behof, dels till förvaltningsbidrag åt

sjukkassor, under enahanda vilkor, som i Riksdagens skrifvelse den 13 maj 1899 (n:r 65) äro angifna, dels ock till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsandet i riket.

Vidare anförde departementschefen:

Sjette hufvudtitelns ordinarie anslag uppgå för innevarande år till kr. 5,831,900: —

Vid bifall till de af mig framställda förslag om höjning i anslagen:

till kommerskollegium med	kr.	7,400: —
» öfverståthållareembetet med	»	3,800: —
» landsstaterna i länen med	»	3,100: —
» väg- och vattenbyggnadsstaten med	»	5,000: —

Summa kr. 19,300: —

skulle alltså de ordinarie anslagen höjas med	kr.	19,300: —
eller till	kr.	5,851,200: —

Extra anslag.

I fråga om de anslag på extra stat, som kunde erfordras, anförde departementschefen beträffande

Civildepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli.

Då det anslag till belopp af 4,500 kronor, som Riksdagen sedan flera år tillbaka årligen plägar på extra stat bevilja för handhafvande af kontroll å försäkringsanstalterna, är till oförminskadt belopp behöfligt jemväl för år 1901, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, för handhafvande af *kontroll å försäkringsanstalterna*, för år 1901 på extra stat anvisa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ett belopp af 4,500 kronor.

[10.]
Kontroll å
försäkrings-
anstalterna.

Kommerskollegium.

[11.]
Arbetssta-
tistiska under-
sökningar.

Uti skrifvelse den 11 maj 1898 hade Riksdagen anmält att, med anledning af Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning samt en inom Riksdagen väckt motion i ämnet, Riksdagen, som ansett sig böra för år 1899 bevilja det af Eders Kongl. Maj:t för arbetsstatistiska undersökningar föreslagna belopp (10,000 kronor) och tillika funnit, att genom bifall till det i motionen väckta förslag om beviljande på samma gång af lika stort anslag för enahanda ändamål äfven för år 1900 möjlighet skulle beredas till ernående af ett mera tillfredsställande resultat af undersökningarna, i det att derigenom vederbörande skulle erhålla något större frihet i afseende å val af undersökningsområde och arbetssätt, beslutit att för arbetsstatistiska undersökningar bevilja på extra stat ett anslag af 20,000 kronor samt deraf anvisa för år 1899 ett belopp af 10,000 kronor. Vid föredragning den 27 maj 1898 af Riksdagens skrifvelse anbefalde Eders Kongl. Maj:t kommerskollegium att inkomma med underdånigt förslag å hvad som borde utgöra föremål för dessa undersökningar under åren 1899 och 1900 äfvensom till plan för desammas anordnande och utförande. I underdånigt utlåtande den 14 december 1898 hemställde kollegium, med biträdande af ett af utsedde komiterade afgifvet förslag, åtföljdt af särskilda, efter samråd med tillkallade arbetsgifvare och arbetare upprättade förslag till frågeformulär, att till ämne för de arbetsstatistiska undersökningarna under åren 1899 och 1900 måtte väljas förhållandena vid de större mekaniska verkstäderna i riket; att valet af de verkstäder, som undersökningarna skulle omfatta, finge ske i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i komiterades förslag angifna grunder; att undersökningarna finge afse hela den vid sistberörda verkstäder — dock icke vid statens — anställda förvaltnings- och arbetarepersonal; samt att primäruppgifterna finge enligt fastställda formulär insamlas dels af särskilda reseagenter, dels ock af de för arbetets ledning anställda personer i den utsträckning, sådant kunde ske utan förfång för arbetet i dess helhet.

Vid föredragning häraf den 30 december 1898 behagade Eders Kongl. Maj:t bifalla hvad kollegium sålunda hemställt.

Beträffande fortgången af den anbefalda undersökningen af förhållandena vid de större mekaniska verkstäderna i riket har jag inhemtat, att undersökningen omfattar 32 verkstäder med sammanlagdt 11,000 å 12,000 arbetare, förvaltningspersonalen oberäknad. De uppgifter,

som, i enlighet med den för undersökningen fastställda plan, varit att inhemta direkt från arbetarne, hafva insamlats af sex för ändamålet anställda agenter. Dessa uppgifter hade den 10 december 1899 fullständigt inkommit från samtliga af undersökningen berörda verkstäder förutom en enda.

Hvad åter beträffar de uppgifter, som enligt föreskrifna formulär skolat lemnas af arbetsgifvarne sjelfva eller genom deras försorg, föreligger denna del af materialet ännu blott delvis. Ett noggrant utfyllande af de för arbetsgifvarne afsedda formulär jemte dertill hörande bilagor kräver nemligen af vederbörande arbetsgifvare omfattande arbete och en icke ringa kostnad. Också hafva från flera verkstäder till kommerskollegium inkommit framställningar, i hvilka verkstadsegaren antingen förklarar sig urståndsatt att lemna infordrade uppgifter eller ock begärt ersättning för de med uppgifternas utarbetande förenade kostnader.

Ordnandet och den första bearbetningen af det inkomna materialet är sedan midten af år 1899 i full gång.

Af det anvisade anslaget — 10,000 kronor för hvartera af åren 1899 och 1900 — hafva till ersättning åt agenterna användts omkring 6,000 kronor. Undersökningens ledare har till sin hjälp en amanuens och tre qvinliga extra biträden.

Då den af Riksdagen vidtagna åtgärden att på en gång bevilja anslag för två års arbete visat sig mycket lämplig, får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

att, för *arbetsstatistiska undersökningar*, bevilja ett anslag af 20,000 kronor och deraf på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 10,000 kronor.

Öfverståthållareembetet.

Jemlikt öfverståthållareembetets i underdånig skrifvelse den 10 oktober 1899 gjorda framställning, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att för år 1901, till utgifvande under samma år af »*Polisunderrättelser*», på extra stat anvisa 15,000 kronor.

[12.]
Utgifvande af
polisunder-
rättelser.

Landsstaterna i länen.

[13.]
Särskild polis-
styrka på
landet.

För innevarande år är det anslag, som på extra stat pläгат anvisas till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet, der sådan kunde af förhållandena påkallas, äfvensom till belöningar för gröfre brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande eller gripande, bestämdt till 95,000 kronor.

Då någon ändring i anslagets nuvarande belopp icke torde böra för år 1901 ifrågasättas, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1901 ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ett anslag af 95,000 kronor att användas till aflöning och underhåll af *särskild polisstyrka på landet*, der sådan kan af förhållandena påkallas, äfvensom till belöningar för gröfre brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande eller gripande.

Om detta bifalles, läser Eders Kongl. Maj:t, såsom för innevarande år skett, vilja förståndiga vederbörande länsstyrelser att, hvad beträffar anslagets användande till särskild polisstyrka på landet, bidrag föredragesvis böra tilldelas kommuner, hvilka vilja sjelfva lemna motsvarande tillskott, eller der landsting eller enskilde äro villiga att för ändamålet bidraga, samt att undantag härifrån endast må medgifvas i särskilda fall, då behofvet af förstärkt polisuppsigt finnes oafvisligt och annat bidrag till bestridande af kostnaderna derfor icke kan erhållas, äfvensom att iakttaga att från anslaget må gäldas godtgörelse till extra fjerdingmän, som för ofvanberörda ändamål anlitas, och att i de fall, då extra polisbiträde påkallas vid helsobrunnar, marknader, kapplöpningar eller dylikt, sådant ej, utan oafvisligaste behof, må lemnas, derest icke vederbörande i omkostnaderna med skäligt belopp deltaga.

[14.]
Arfvoden åt
lappfogdar
m. m.

Under de senare åren har på extra stat beviljats ett anslag till ersättning för juridiskt biträde åt de svenska lapparne i Norge samt till lappfogdar och lappförmän, hvilket anslag utgjort till och med år 1895 10,000 kronor och derefter 13,000 kronor; och hafva från detta anslag utgått arfvoden till lappombud i Norge och till lappfogdar i Jemtlands och Norrbottens län samt från och med år 1896 jemväl i Vesterbottens län äfvensom gratifikationer till lappförmän i Norrbottens län.

Då jag nu går att redogöra för framställda förslag rörande höjning

af detta anslag för beredande af tillgång till arfvoden åt de bland lapparne anstälde ordningsmän, får jag till en början anföra följande.

Uti 10 § i lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 juli 1898 lemnas följande föreskrifter om ordningsmän bland lapparne:

I hvarje lappby skola de renskötande lapparne vid sammanträde, som i enlighet med Konungens befallningshafvandes förordnande hålles inför lappfogde eller länsman, inom sig välja en ordningsman.

Ordningsmannen åligger, utöfver hvad i nämnda lag och lagen samma dag om renmärken finnes honom särskildt uppdraget:

att förskaffa sig kännedom om de till byn hörande lappars uppehållsställen under de särskilda årstiderna samt att, i händelse det skulle visa sig, att andra än de lappar, som tillhöra byn, sommartiden föra renar på bete inom dess område, derom göra anmälan hos lappfogde eller länsman;

att tillhålla lapparne att noga bevaka sina renar samt att söka utreda, genom hvilkens eller hvilkas renar angifven skada å bofastes egor blifvit förorsakad;

att vaka öfver efterlefnad af lagen om renmärken och af den för lappbyn fastställda byordning samt hos lappfogde eller länsman anmäla förseelser deremot;

att jemväl i öfrigt söka befordra god ordning inom lappbyn och hos lappfogde eller länsman anmäla, när något deremot stridande förekommer;

att vid uppkommande tvister såväl emellan lapparne och de bofaste som ock emellan lapparne inbördes söka bilägga desamma;

att inställa sig vid häradsrätt, när de till lappbyn hörande lappar skola inför rätten höras i ärenden, som röra dem gemensamt, samt att närvara vid de mantalsskrifningar, uppbördsstämmor eller andra allmänna sammanträden, som hållas med lapparne, och dervid, när så erfordras, förete den i lagen omförmälda längd öfver antalet renar inom lappbyn; samt

att i förekommande fall, då kronfogde, lappfogde eller länsman å tjenstens vägnar sådant påfordrar, lemna dem erforderligt biträde.

Ordningsman utses för en tid af sex år, med rätt för den utsedde att efter två år eller ock dessförinnan vid laga förfall afgå från befattningen. För den valde, om han befinnes lämplig, utfärdar Konungens befallningshafvande förordnande. Konungens befallningshafvande eger ock, när så pröfvas skäligt, före tjenstgöringstidens utgång entlediga ordningsman.

Ordningsman åtnjuter i och för sin befattning enahanda skydd som tjänsteman. Visar han vårdslöshet eller försummelse i befattningen, straffas han med böter från och med 5 till och med 50 kronor.

De ytterligare bestyr för ordningsmännen, som föreskrifvas i de båda omförmälda lagarne, äro hufvudsakligen:

att i visst angifvet fall omhändertaga och försälja inom lappbyn befintliga renar, tillhörande andra än lappar;

att deltaga i upprättandet af föreskrifven längd, upptagande antalet renar tillhörande hvarje särskild lapp inom lappbyn äfvensom hvarje annan person, som har renar i vård hos sådan lapp;

att, då ersättningstalan anhängiggöres mot samtliga lappar inom ett skadeersättningsområde, föra talan i målet å vederbörande lappars vägnar, med rättighet att ingå förlikning, instämma flera parter och fullfölja talan i högre rätt;

att deltaga i granskning inför häradsrätt af renmärke, hvarå fastställelse sökes;

att låta verkställa försummad märkning af renkalfvar på den försumliges bekostnad;

att omhändertaga och försälja äldre omärkt ren mot skälig godtgörelse af försäljningssumman; gällande detsamma för ren, hvars märke blifvit förstördt eller förfalskad och som icke kan till egaren återställas; samt

att i vissa närmare angifna fall göra beslag å hud och kött efter slagtrade renar, med rätt att, om den, från hvilken beslaget gjorts, varder i saken fäld, erhålla det beslagtagna godset eller dess värde.

Den af Eders Kongl. Maj:t den 1 april 1895 tillsatta komité med uppdrag att vidtaga en revision af gällande lagbestämmelser angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m. har i motiven till 10 §, hvilken paragraf utan anmärkning oförändrad antagits enligt den af komitén föreslagna lydelse, yttrat hufvudsakligen följande:

Att den genom 1886 års lag införda ordningsmansinstitutionen, med hvilken man åsyftat att skapa ett organ bland lapparne sjelfve till öfvervakande af god ordning och sämja dem emellan och med uppgift tillika att utöfva en medlande och förlikande verksamhet i förhållandet mellan lapparne och de bofaste, varit ett steg i rätt riktning och i åtskilliga fall haft en fördelaktig inverkan på lappväsendet, torde ej kunna bestridas. Men lika visst vore ock att, på sätt vid de af komiterade hållna sammanträden i orterna enstämmigt uttalats, den ingalunda utträttat hvad den kunnat och bort.

Bland orsakerna dertill anföra komiterade saknaden af medel att bereda ordningsmännen skälig godtgörelse för det arbete och det obehag, som uppdraget oundvikligen medförde; och yttra komiterade derefter vidare:

Det kraftigaste medlet att göra institutionen mera effektiv låge, enligt komiterades med samtliga vid sammanträdena derom gjorda uttalanden instämmande mening, deri att åt ordningsmannen beredd lämplig godtgörelse för uppdragets utförande. Redan vid tiden för afgifvandet af komiténs betänkande hade det funnits nödigt att, i den mån befintliga tillgångar det medgifvit, bereda ordningsmän, som deraf gjort sig förtjenta, någon godtgörelse. Inom Jemtlands län hade sådan kunnat lemnas af medel, som jemväl enligt då gällande lag influtit för upplåtelse af rätt till slätter, jagt och fiske inom renbetesfjellen, och inom Norrbottens län hade Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande genom att meddela ordningsmän förordnande såsom extra polismän förskaffat dem någon ersättning från det till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet anvisade extra anslag. Inom Vesterbottens län hade deremot ordningsmännen dittills icke fått uppbära något arfvode för sitt besvär.

Om redan under dåvarande förhållanden det funnits nödigt att gifva ordningsmannen någon lön för sin möda, så blefve det ännu mycket mera händelsen, då fordringarna på honom skärptes och han derjemte, såsom komiterade föresloge, skulle få sig nya uppdrag ålagda, såsom att öfvervaka efterlefnaden af byordningen och föreskrifterna i renmärkeslagen, att i vissa fall företräda lapparne i rättegångar m. m. Komiterade hade därför ansett sig böra utgå från det antagande, att en ordningsman, som väl fullgjorde sitt uppdrag, skulle, liksom förmännen för de lappar, som flyttade till Norge, komma i åtnjutande af arfvode och detta oberoende deraf, huruvida medel, som ej direkt anvisats för detta ändamål, kunde dertill användas eller ej. Om emellertid så skulle kunna ske, torde det ej kunna undvikas, att staten för ändamålet anvisade särskildt anslag, hvilket, då arfvodet för hvarje ordningsman kunde beräknas till högst 150 kronor årligen, skulle uppgå till omkring 6,000 kronor för år.

Komiterade hade emellertid icke tänkt sig, att arfvodet skulle utgå lika till alla ordningsmän eller ens med visst för hvarje på förhand bestämdt belopp, utan ansett det böra lämpas dels efter besvärets storlek, som betydligt vexlade på olika orter, dels ock efter det nit och den duglighet, som ordningsmannen vid fullgörandet af sitt uppdrag ådagalagt. Arfvodet torde därför böra efter årets slut bestämmas af

Eders Kongl. Maj:t på förslag af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hvadan äfven anslaget torde böra anvisas för de tre ifrågavarande länen gemensamt att af Eders Kongl. Maj:t i mån af behof disponeras.

Nu hafva i särskilda skrivelser af den 19 augusti och den 20 september 1899 Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens och Norrbottens län, med bifogande af inkomna framställningar, hemställt om beredande af medel till godtgörelse åt ordningsmännen bland lapparne.

Uti en till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län stäld skrift hafva de sju ordningsmännen i nämnda läns lappbyar anfört hufvudsakligen följande:

Då utöfver bestämmelserna i 10 § i ofvannämnda lag angående rätt till renbete i de nu antagna byordningarna mera detaljerade och vidtgående bestämmelser influtit om ordningsmännens öfvervakande och ledande verksamhet inom lappbyn, funne man lätt att, derest dessa skulle på ett samvetsgrant sätt sköta sitt värf, en stor del af deras tid måste tagas i anspråk för resor i sådant afseende, och följaktligen deras enskilda angelägenheter derunder komma att åsidosättas. Detta blefve förhållandet både sommar och vinter, då byns lappar betade sina hjordar på milsvidt skilda områden i fjellen eller kustlandet. Då emellertid ordningsmännen för egna hjordars vårdande liksom hvarje annan lapp genom byordningarna vore förbundna att vid deri stadgadt vite under hela året hålla ett visst antal till bevakning af hjorden lämpliga vårdare, måste ordningsmännen under sin frånvaro i tjänsteärenden hafva en annan person i sitt ställe, och då en sådan person, under de säregna förhållanden som rådde inom nomadlifvet, icke kunde anskaffas för blott en kortare tid, blefve den naturliga följden, att ordningsmännen nödsakades att skaffa sig flera stadigvarande tjenare än de behöft, i fall de kunnat egna sig sjelfva helt och hållet åt vården af sin hjord.

Att under sådana förhållanden och då ordningsmannabefattningen vore förenad med en mängd obehag från de lappars sida, mot hvilka ordningsmännen, sin pligt likmätigt, måste ingripa, blott det hedrande i befattningen icke kunde vara tillfyllest att sporra dem till tjenstens noggranna fullgörande, samt att ej heller de i lapplagen föreskrifna böter för tjensteförsummelser kunde verka derhän, låge i sakens natur. Och ehuru visserligen den ersättning, som staten möjligen skulle tillerkänna ordningsmännen, icke kunde uppväga de besvär och kostnader,

som med tjensten vore förenade, skulle dock en sådan ersättning, oafsedt det uppmuntrande deri för ordningsmännen, göra det lättare för dem att få sina å tjenstens vägnar gifna befallningar åtlydda, då de derigenom i det allmänna medvetandet skulle blifva mera likställda med statens tjenstemän.

Under åberopande tillika af den jemförelse, som kunde ega rum med de å landet anstälde extra polismän, hemstälde ordningsmännen, att någon ersättning af statsmedel för deras bestyr såsom ordningsmän måtte dem beredas.

Vid insändandet af denna skrift till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har lappfogden i Vesterbottens län A. F. Burman, med tillstyrkande af bifall till ansökningen, anført hufvudsakligen:

Frågan vore ytterst behjertansvärd, ty på dess lyckliga lösning berodde i mångt och mycket, huruvida ordningsmannainstitutionen skulle i framtiden motsvara sitt ändamål eller icke. Ordningsmännen borde kunna blifva till stor nytta i nomadlivet såsom biträden åt lappfogdarne vid ordningens upprätthållande inom lappbyarna m. m., men inom Vesterbottens län hade de dock hittills varit till ringa gagn, beroende derpå att de för sin tjenstgöring aldrig haft någon aflöning, utan från ovänligt stämde lappars sida endast obehag. De hade därför med motvilja emottagit uppdraget och vid första tillrättavisning för försummelse i tjensten afsagt sig detsamma, då de det kunnat.

I sin tjenstgöring sålunda försumliga eller vårdslösa ordningsmän kunde visserligen på grund af ett i nu gällande lapplag influtet stadgande bötfällas; men skulle detta stadgande kunna tillämpas utan att tjensten derigenom gjordes än mer motbjudande, så måste några ekonomiska fördelar förenas med den för att äfven göra den i någon mån lockande. Tillmätt något så när efter det med uppdraget förenade besvär, skulle ersättning åt ordningsmännen enligt lappfogdens förmenande komma att verka så pass uppmuntrande för dem, att straff för försummelse i tjensten sällan behöfde ifrågakomma. Några stora ersättningsbelopp torde dock icke behöfva anslås för sådant ändamål, utan borde det arfvode, 150 kronor årligen åt hvarje ordningsman, hvilket lappkomiténs ledamöter i sitt betänkande föreslagit, kunna anses tillräckligt.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län har, under hemställan om bifall till hvad ordningsmännen och lappfogden föreslagit, för egen del yttrat, bland annat, att det icke lede något tvifvel, att icke ordningsmännen måste offra både tid och arbete på skötandet af sin befattning, och att de vore i behof af ersättning der-

för; att, på sätt komiterade anført, det vore af högsta vikt, att ordningsmännen bereddes en skälig ersättning för sitt besvär, enär man i annat fall icke kunde påräkna att få behålla de dugligaste och lämpligaste bland lapparne såsom ordningsmän, utan i stället måste finna sig i ständiga ombyten; samt att endast om ordningsmannainstitutionen på ett tillfredsställande sätt fylde sitt ändamål, kunde ett flertal af den nya lagens bestämmelser medföra den verkan, som med dem vore afsedd; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande uttalat den åsigt, att ersättningen i medeltal borde utgå med minst 150 kronor för hvarje af länets sju ordningsmän, eller således tillsammans med 1,050 kronor.

Lappfogden i Norrbottens län J. Hultin har i en till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet ingifven skrift anført, bland annat, följande:

Förutom de åligganden, hvilka enligt 10 § i gällande lapplag tillkomme ordningsman, hade i byordningarne föreslagits ytterligare och vidlyftiga bestämmelser för honom om öfvervakande af ordningen i byalaget samt af renskötseln i många afseenden. Dessa åligganden kräde af ordningsmannen en oafslätlig vaksamhet och en verksamhet, som i många fall komme att tvinga honom att anlita andras biträde, hvilket han sjelf måste ersätta.

Men för att kunna vänta ett troget fullgörande af det maktpåliggande uppdrag, som blifvit ordningsmannen genom lag ålagdt, vore nödigt, att någon ersättning för hans möda bereddes honom af det allmänna. Med en stadgad aflöning skulle ock den fördel vinnas, att man vid ordningsmans tillsättande, bättre än hittills, kunde försäkra sig om dertill lämpligaste personer. Dessutom skulle lapparnes anspråk på ordningsmannens ingripande vinna ett kraftigt stöd deraf, att han för sitt uppdrag åtnjöte ersättning af det allmänna.

På grund häraf hemstälde lappfogden om vidtagande af åtgärd för att aflöning af statsmedel måtte beredas ordningsmännen bland lapparne i Norrbottens län. Denna aflöning syntes böra utgå med minst 100 kronor årligen till hvarje ordningsman, hvarjemte något belopp torde böra finnas att efter vederbörligt förslag användas till gratifikation för ordningsmän, som visat synnerligt nit vid fullgörandet af sitt uppdrag, eller hvilkas tid och arbete i betydligare mån tagits i anspråk dervid.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län har för egen del yttrat följande:

Hvad lappfogden anført angående önskvärdheten och billigheten af att någon ersättning bereddes ordningsmännen för de med deras uppdrag förenade besvär och kostnader syntes i hög grad beaktansvärdt, och då de renegande lapparne sjelfva, hvilka, enligt hvad erfarenheten visat, allt mera minskades i antal, likasom deras ekonomiska ställning i betänklig grad försämrades, icke kunde åläggas några utgifter för ifrågasvarande ändamål, syntes statens mellankomst härutinnan nödvändig.

Bland länets lappar vore för närvarande tjugutre ordningsmän anställda och, med arfvodet för en hvar af dem beräknadt till 150 kronor öfver hufvud, skulle den summa, som för Norrbottens län årligen blefve erforderlig, uppgå till 3,450 kronor.

På grund af nådiga remisser har statskontoret den 28 november nästlidna år i ärendet afgifvit underdåniga utlåtanden och deruti, enär behovet af särskilda arfvoden åt ordningsmännen ej mindre inom Vesterbottens och Norrbottens län än äfven inom Jemtlands län syntes vara af hvad komiterade anført ådagalagdt, hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes för beredande af tillgång för dessa arfvoden hos Riksdagen äska det af komiterade för ändamålet såsom erforderligt beräknade beloppet af 6,000 kronor.

Sedan de omförmälda båda lagarne af den 1 juli 1898 numera varit i tillämpning under ett helt år och erfarenheten, enligt hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande samt lappfogdarne i Vesterbottens och Norrbottens län vitsordat, tydligen gifvit komiterade rätt deruti, att ordningsmannainstitutionen icke kan blifva till dermed afsedt gagn, med mindre någon ersättning af allmänna medel beredes ordningsmännen, finner jag det icke böra uppskjutas med att söka bereda det för ändamålet nödiga anslaget. Jag kan icke heller finna annat än att ett arfvodesbelopp af i medeltal 150 kronor om året för hvarje ordningsman är det minsta, som skäligen kan ifrågasättas, om man skall kunna vänta sig att vinna det för lapparne synnerligen betydelsefulla ändamålet.

Ofvan omförmälda af komiterade framställda förslag om sättet för ett blifvande anslags fördelning synes mig ock vara väl lämpadt efter förhållandena, med den inskränkning likväl, att nu endast afses ordningsmännen inom två län, hvadan för närvarande icke heller torde behöfva äskas ett fullt så stort belopp, som statskontoret ifrågasatt.

På sätt komiterade antydt, finnas nemligen andra medel tillgängliga för godtgörelse åt ordningsmän inom lappbyarne i Jemtlands län.

Genom nådigt bref den 22 maj 1891 har Eders Kongl. Maj:t funnit godt medgifva att, der Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jemtlands län finner sådant för ett tillfredsställande uppehållande af ordningsmännens inom länets lappbyar åligganden af omständigheterna påkalladt, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande må af de inom en lappby inflytande arrendemedel för upplåten nyttjanderätt till bete, slätter, jagt och fiske å de för lapparne afsatta land, tilldela den inom lappbyn antagne ordningsmannen, då han deraf gjort sig förtjent, en årlig gratifikation till belopp af högst 150 kronor. Så länge de för upplåtelse af jagt- m. fl. rättigheter inflytande medel äro tillräckliga för ändamålet, torde andra medel icke böra äskas af Riksdagen till godtgörelse åt ordningsmännen inom de nio lappbyarne i Jemtlands län.

Inom Vesterbottens och Norrbottens län finnas icke några arrendemedel af det slag, som omförmäls beträffande Jemtlands län. Inom Vesterbottens län hafva därför ordningsmännen hittills icke fått någon godtgörelse alls. Den godtgörelse, som, enligt hvad förut nämnts, bereds de ordningsmän inom Norrbottens län, som kunnat förordnas till extra polismän, har uppenbarligen åtminstone i det väsentligaste afsett deras verksamhet i sistnämnda egenskap, företrädesvis för rentjufvars efterspanande och lagförande och dylikt. Sådan godtgörelse har för öfrigt, enligt meddelad upplysning, ifrågakommit endast inom Enontekis lappmark och icke utgått till någon ordningsman med högre belopp än 50 kronor. Och om det, äfven efter fastställandet år 1898 af ökade skyldigheter för ordningsmännen, kan i särskilda undantagsfall fortfarande finnas lämpligt, att samma personer äro både ordningsmän och extra polismän, kan detta förhållande icke minska nödvändigheten af att medel beredas till godtgörelse åt ordningsmännen för deras maktpåliggande och tidsödande verksamhet i denna egenskap.

Då ordningsmännen inom Vesterbottens läns lappbyar äro 7 och inom Norrbottens läns lappbyar 23 eller tillsammans 30, erfordras till godtgörelse åt desse med i medeltal 150 kronor årligen åt hvar ett sammanlagdt belopp af 4,500 kronor om året. Det nu årligen beviljade anslaget å extra stat af 13,000 kronor till ersättning för juridiskt biträde åt de svenska lapparne i Norge samt till lappfogdar och lappförmän torde alltså, för att räcka till ersättning jemväl åt ordningsmännen inom lappbyarne i Vesterbottens och Norrbottens län, böra ökas med 4,500 kronor eller till 17,500 kronor.

Jag får därför hemställa, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, till ersättning för *juridiskt biträde åt de svenska lapparne i Norge* samt till *lappfogdar och lappförmän* äfvensom *ordningsmän inom lappbyarne*, på extra stat för år 1901 anvisa 17,500 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstaten.

Till undersökningar af mindre hamnar och farleder äfvensom till upprättande af planer till anläggning eller ombyggnad af broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag, har Riksdagen på extra stat beviljat för hvart af åren 1894—1898 ett anslag af 5,000 kronor och för hvartera af åren 1899 och 1900 10,000 kronor.

Sedan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uti underdånig skrifvelse den 14 oktober 1899 hemställt om beviljande för ändamålet jemväl för år 1901 af ett anslag till belopp af 10,000 kronor, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1901 anvisa ett anslag af 10,000 kronor till *undersökningar af mindre hamnar och farleder* äfvensom till *upprättande af planer till anläggning eller ombyggnad af broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

Uti underdånig skrifvelse den 17 november 1898 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort framställning om aflåtande af nådig proposition till Riksdagen om statsanslag till undersökning af åtskilliga kanal- och segelleder i mellersta Sverige.

Styrelsen erinrar dervid till en början, hurusom styrelsen redan i sitt underdåniga utlåtande af den 15 juli 1895 rörande undersökning för ombyggnad af Trollhätte kanal varit i tillfälle framhålla att, sedan såväl i de flesta kulturländer som ock i Sverige ett storartadt arbete på jernvägarne tagit ländernas krafter i anspråk, det derunder varit lika naturligt som nödvändigt, att arbetet på vattenvägarne förbättring och utvidgning fått afstanna. En bidragande orsak hertill hade äfven varit att söka i den allmänna opinionens inträdda förändring från en öfverskattning till ett underskattande af vattenvägarne betydelse i förhållande till jernvägarne och den öfverdrifna fruktan för en för de senare farlig konkurrens emellan dessa båda samfärdsmedel. Efter jernvägsnätens hufvudsakliga fullbordan hade emellertid numera de flesta länder i Europa sedan omkring 20 år tillbaka lärt sig inse felaktigheten i allmänhet af denna uppfattning och återgått med förnyadt intresse till utvidgande af sina vattenvägar, på hvilkas anläggning

[15.]
Undersökningar af mindre hamnar m. m.

[16.]
Undersökning af åtskilliga kanal- och segelleder i mellersta Sverige.

exempelvis Tyskland och Frankrike under nämnda tid utfört ett jättearbete för den inre samfärdseln. Erfarenheten hade nemligen gifvit vid handen, att dessa vattenleder utgjorde det kraftigaste medel såväl att underlätta de egna näringarnes kamp mot den utländska konkurrensen som att tillföra jernvägarne ökade godsmängder och nya godsslag.

Styrelsen anför derefter, att den korta tid, som förflutit sedan detta utlåtande afgifvits, hade bevittnat en fortsatt liflig utveckling af de inre farlederna inom flere af Europas länder samt en än lifligare verksamhet för åvägabringande af nödiga undersökningar och utredningar rörande ifrågakända kanal- och flodregleringsanläggningar af allt större dimensioner.

Äfven bland fackmän och närmast intresserade näringsidkare hade åsigtarna om nödvändigheten för ett land att underlätta icke blott den yttre utan äfven den inre sjöfarten, såsom bundsförvandt och komplement till jernvägsnäten, vunnit alltmera stadga och utbredning och, bland annat, gifvit sig uttryck på de sista internationella sjöfartskongresserna i sådana uttalanden som att det vore de stora fartygen, lämpade för fraktande af de största laddningarne öfver hafven och på de inre segellederna, hvilka utöfvade det väsentligaste inflytandet på ett lands ekonomiska utveckling, att öfvervigten i detta hänseende vid den internationella täflingskampen tillfölle de länder, som förskaffade sig de bästa anordningarne för sjöfarten och de djupast in i landet ledande maritima segellederna, samt att fartygens storlek jemte hamnarnes och segelledernas deraf framkallade djup under det sista halfseklet utvecklats så hastigt, att de fartyg, som vid nybyggnad tillhört den största förefintliga typen, inom kort tid befunnit sig endast bland de medelstora, hvarför det vore af vikt att öka de äldre segelledernas mått och att vid ny- och ombyggnad deraf noga beakta dessa omständigheter.

Äfven om dessa uttalanden icke vore omedelbart tillämpliga på svenska förhållanden, särskildt i afseende på landets kanaler, som under en del af året tillfröse, vore de dock beaktansvärda äfven för vårt land, hvilket vore rikt på vattendrag och sjöar af stor utsträckning, hvaraf två betecknades såsom innanhaf. Om man kunde införa sjögående fartyg till deras stränder och andra landets inre delar, skulle i många hänseenden uppvägas de olägenheter, som vore en följd af landets ogynnsamma läge på sidan af världshandelns stråkvägar.

Insigten om den stora betydelsen af dylika samfärdsmedel, särskildt hvad anginge Venern, Vettern, Hjelmaren och Mälaren, hade

tidigt vunnit insteg hos framstående män redan under slutet af medeltiden. Det stora verket började utföras under Vasakonungarne, om än likasom på försök, men kunde ej med kraft fortsättas förr än mot slutet af förra århundradet och början af det innevarande, dock under så ogynnsamma förhållanden, att det med kanaliseringen afsedda ändamålet af transitofart och fraktfart med sjögående fartyg aldrig ens från början uppnåts i följd af otillräckliga dimensioner på slussar och kanaler, fartygens ändrade mått i följd af ångans användande m. m.

För att en gång uppnå sistnämnda för hela riket så eftersträfvansvärda och under många sekler eftertraktade mål, erfordrades att ombygga och utvidga de viktigaste af de äldre kanalerna med tidsenliga dimensioner, och att bygga nya kanalleder.

På de senare tiderna hade äfven i landet visat sig tecken till ett vaknande intresse för utvecklandet i sagda syfte af landets vattenvägar, och styrelsen vore förvissad, att den tid snart skulle inträda, då man allmänt skulle inse fördelen och nödvändigheten — till och med från jernvägssynpunkt — att utsträcka och förbättra vattenvägarne, både de helt konstgjorda och de naturliga, till fraktfart med sjögående eller eljest lämpliga fartyg. Först sedan detta genomförts, vore landets samfärdsmedel någorlunda likställda med utlandets och i stånd att underlätta en framgångsrik täflan med dess produkter, synnerligast i fråga om råvaror samt tungt och skrymmande gods, som utan vattenvägar icke kunde komma i marknaden. Till dylikt gods vore jemväl att hänföra jordbrukets oförädlade alster och dess behof af gödslings- och jordblandningsmedel m. m., som icke tålde långa jernvägstransporter.

Då styrelsen med anledning häraf nu ansett tiden vara inne att i underdånighet hemställa om åtgärder till förberedande af det afbrutna kanalarbetets återupptagande, då tiden dertill kunde finnas gynnsam, torde frågan härom icke med fog kunna anses såsom för tidigt väckt eller såsom ny. Lång tid kräfdes i alla händelser, ej så mycket för undersökningsarbetena som icke mer för att lemna allmänheten tillfälle att pröfva förslagen och derom bilda sig en bestämd tanke, hvarförutan så omfattande företag icke kunde genomföras.

Styrelsen hade ansett lämpligt, att de afsedda undersökningsarbetena borde omfatta, förutom nedan uppräknade befintliga kanaler, jemväl två föreslagna segelleder, nemligen den genom Mälaren samt den mellan Hjelmaren och Venern, hvilken tillämnade led benämnts Svea kanal och redan förut undersökts. Ehuru icke af nutiden allmänt känd, vore denna kanalplan likväl förtjent af att revideras och att det ånyo toges under ompröfning, huruvida och på hvilket sätt den kunde och borde komma

till utförande med tidsenliga dimensioner. Styrelsen hade vidare ansett sig böra föreslå, att förslagen uppgjordes alternativt med segeldjup af 4, 5 och 6 meter och öfriga mått derefter afpassade, såsom blifvit bestämdt för undersökningen af Trollhätte kanal för dess ombyggnad, med undantag för Strömsholms kanal, som borde beräknas alternativt till 3 och 4 meters djup.

De kanallinier, som enligt styrelsens åsigt borde underkastas undersökning, vore dels Göta kanal, deri inbegripet en alternativ linie mellan Norsholm och Norrköping, dels Hjelmare kanal jemte segelleden derifrån till Stockholm genom Mälaren, dels Södertelge och Strömsholms kanaler, hvartill skulle komma undersökning för reglering af vattenhöjden i sjön Venern, såsom inverkan både å Trollhätte samt å Svea och Göta kanaler, samt Svea kanal från Hjelmaren till Venern.

Längden å dessa segelleder utgjorde särskildt för de bearbetade delarne af kanalerna och särskildt för de naturliga vattendragen:

	Bearbetad del.	Naturlig del.	Hela längden.
Göta kanal	86.220	103.499	189.719
alternativ deraf från Norsholm till Norrköping.....	20.000	13.000	33.000
Svea kanal.....	33.650	84.350	118.000
Hjelmare kanal.....	8.522	55.608	64.130
segelled genom Mälaren från Hjelmare kanals mynning till Stockholm	17.000	—	17.000
Södertelge kanal.....	2.078	2.989	5.067
Strömsholms kanal.....	14.369	86.096	100.465
Summa km.	181.839	345.542	527.381

Då kostnaden för dessa undersökningar uppginge i medeltal till 300 kronor för kilometer för hela längden af segelleden, skulle för de afsedda nya kanalplanernas utarbetande erfordras en summa af i jemnadt tal 158,000 kronor, fördelad på 4 år, under hvilken tid arbetena borde kunna fullbordas, hvartill komme för utredningen rörande reglering af Venerns vattenstånd, hvaraf förenämnda kanalarbeten berodde, 15,000 kronor.

Enär flere af dessa kanaler tillhörde enskilda bolag, hvilka icke kunde förvänta någon särskild fördel af kanalernas ombyggnad, men tvärtom möjligen komme att befara förluster deraf, och på den grund icke torde vara villiga att bidraga till undersökningen, så torde något

bidrag från dessa bolag till undersökningarnes bekostande i allmänhet icke vara att påräkna.

På grund af hvad sålunda anförts har styrelsen i underdånighet hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska ett anslag af 173,000 kronor, deraf för första året af undersökningen 44,000 kronor, att ställas till Eders Kongl. Maj:ts disposition för utförande af en statistisk och teknisk utredning jemte planer och kostnadsförslag dels till om- eller nybyggnad af följande segelleder, nemligen: Göta kanal med en alternativ linie mellan Norsholm och Norrköping, Svea kanal, Hjelmare kanal, segelleden genom Mälaren från Hjelmare kanals mynning till Stockholm samt Södertelge och Strömsholms kanaler, dels ock för reglering af vattenståndet i Venern.

I sammanhang härmed har styrelsen föreslagit, att följande villkor för statsanslagets utgående skulle stadgas, nemligen: att planer och kostnadsförslag skulle upprättas alternativt för ett segeldjup af 4, 5 och 6 meter utom för Strömsholms kanal, hvars djup skulle beräknas alternativt till 3 och 4 meter, samt att öfriga dimensioner å kanaler och slussar m. m. skulle bestämmas i vanlig proportion till dessa djup och att utredningen skulle ställas under öfverinseende af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som egde förordna lämplig undersökningsförrättare och för denne utfärda instruktion.

Efter det Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 15 december 1898 anbefalt kommerskollegium att, sedan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de län, som berördes af ifrågavarande förslag, blifvit hörde, i ärendet afgifva utlåtande, har kollegium i underdånigt utlåtande den 3 oktober 1899 meddelat, att kollegium till åttlydnad här- af anmodat Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms, Upsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Elfsborgs, Skaraborgs, Vermlands, Örebro, Vestmanlands och Kopparbergs län att en hvar inom sitt län lemna intresserade tillfälle att öfver förslaget, i hvad länet anginge, sig yttra samt att derefter med de yttranden, som kunde varda afgifna, jemte eget utlåtande i ämnet till kollegium inkomma, hvarjemte kollegium lemnat tillfälle för direktionerna öfver Göta kanalverk, öfver Södertelge kanal- och slussverksbyggnad och för Strömsholms nya kanalbolag, styrelsen öfver Hjelmare kanal- och slussverksaktiebolag samt styrelsen för betryggande af sjöfarten å Venern att afgifva yttranden öfver väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ifrågavarande framställning, samt att till kollegium inkommit ej mindre utlåtanden öfver förslaget af Eders Kongl. Maj:ts samtliga ofvanbemälda

befallningshafvande, dervid tillika öfverlemnats, af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands, Jönköpings, Skaraborgs och Örebro län skriftliga yttranden af åtskilliga ortsmyndigheter, föreningar, kommuner och enskilda personer samt af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Elfsborgs och Vermlands län protokoll, hållna vid sammanträden inför dessa länsstyrelser med intresserade, än äfven yttranden i ärendet af direktionen för Strömsholms nya kanalbolag samt styrelsen för betryggande af sjöfarten å Venern.

Öfver hvad sålunda förekommit har kommerskollegium lemnat följande redogörelse:

I intet af de afgifna yttrandena hade mot förslaget om en sådan utredning, som blifvit af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagen, gjorts någon erinran, och i det öfvervägande flertalet af samma yttranden hade den ifrågasatta utredningen lifligt förordats, hvarjemte kraftigt betonats ej mindre det gagn, en om- och tillbyggnad till förslaget omfång af meranämnda kanalleder skulle medföra för landets handel och industri, än äfven de fördelar, sagda arbeten äfvensom den ifrågasatta regleringen af Venerns vattenstånd skulle för jordbruksnäringen medföra, särskildt genom förvandling af betydande sträckor vattendränkt eller vattensjuk jord till odlingsbar mark. I fråga om den föreslagna Svea kanal hade från de län, som skulle deraf beröras, uttalats ett synnerligen lifligt intresse för sagda kanallid — för hvilken emellertid uti ett af de från Örebro län inkomna yttranden förslagits delvis annan sträckning, än tidigare ifrågasatts — och enahanda intresse hade i samtliga från Östergötlands län inkomna yttranden gjort sig gällande beträffande den föreslagna ombyggnaden af Göta kanal, dervid enhälligt förordats alternativet Norsholm—Norrköping, hvarjemte i ett yttrande uttalats farhågor för att utan en sådan ombyggnad Norrköpings och hela Östergötlands handelsintressen skulle, derest Svea kanal komme till stånd, blifva lidande. Beträffande den föreslagna regleringen af Venerns vattenstånd hade betonats nödvändigheten deraf, att regleringen så ordnades, att skada ej tillskyndades vare sig jordegarna eller ortens hamnanläggningar och sjöfart. Från Östergötlands och Jönköpings län hade uttalats den önskan att, utöfver ofvan ifrågasatta arbeten, måtte vidtagas en reglering äfven af Vetterns vattenstånd. Vissa betänkligheter i fråga om de föreslagna kanalarbetena hade uttalats af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län och hamndirektionen i Jönköping i det hänseende, att på vissa ställen svårighet måhända skulle uppstå att alltid hafva full tillgång på vatten till slussningen i de stora slussar, som de föreslagna farlederna måste hafva, hvilken omständighet

ock föranledt bemälda hamndirektion att ifrågasätta att, äfven om större kanaler för oceanångare inrättades, de nuvarande kanalerna dock skulle bibehållas för de mindre fartygens bättre fortkomst. Slutligen hade i ett af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Örebro län insändt yttrande Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag, jemte erinran att bolaget hade sig ålagdt, bland annat, att vid vissa Hjelmarens hamnar hålla vattnet vid bestämdt djup, framställt det förbehåll att genom den föreslagna Svea kanal icke måtte bolaget åläggas nya eller större skyldigheter, ej heller anspråk ställas på vissa bolagets för angifna ändamål afsatta medel.

För egen del har kommerskollegium anført:

Lika med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansåge kollegium att, derest om- och nybyggnad af ifrågavarande kanalleder komme att verkställas, i enlighet med hvad för Trollhätte kanal redan föreslagits, till dimensioner, som dels medgäfv, åtminstone under större delen af året, direkt sjöfartsförbindelse med utlandet utan den nu vanligen erforderliga tidsödande omlastningen i kusthamn med deraf följande kostnader, dels ock erbjöde för jordbruksalster och andra mera skrymmande varuslag ett billigare befordringssätt, än nu vanligen stode till buds, sådant måste för Sveriges handel, industri och jordbruk medföra synnerliga fördelar, bland annat, genom beredandet åt dessa näringsgrenar af en gynnsammare ställning gent emot den utländska konkurrensen, än eljest vore möjligt. Väl måste så vidtomfattande företag jemte den i samband dermed ifrågasätta, jemväl önskvärda regleringen af Venerns vattenstånd medföra högst betydande svårigheter och kostnader, hvilka torde ökas än mera deraf, att de för ändamålet nödiga arbetena å redan befintliga kanaler borde till förekommande af allt för stora hinder för samfärdseln samt förlust för såväl kanalegare som trafikerande, bedrifvas med största möjliga skyndsamhet. Men dessa omständigheter syntes kollegium gent emot ett förverkligande af det så viktiga önskemålet, att landet till industriens och handelns främjande försåges med utvidgade och förbättrade inre vattenvägar, ingalunda böra verka afhållande från företagandet af en undersökning i det syfte, hvarom nu vore fråga. Deremot syntes det kollegium vara af vikt att i sammanhang med den ifrågasatta undersökningen rörande kanalerna och rörande regleringen af Venerns vattenstånd blefve utrönta ej mindre djupförhållandena i de hamnar, som af kanalerna jemte vattenstandsregleringen berördes, än äfven de vilkor, på hvilka dessa förhållanden i mån af behof kunde på ett tillfredsställande sätt ordnas, helst som, enligt kollegii mening, ända-

målet med den ifrågasatta undersökningen eljest skulle i väsentlig mån förfelas.

Kollegium, som ej hade något att erinra mot det i ärendet ifrågasatta anslagsbelopp eller mot de för anslagets åtnjutande föreslagna villkor, instämde alltså uti den af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i ärendet gjorda hemställan om anslag af statsmedel för undersökning i angifna hänseenden m. m., med den utsträckning i undersökningens omfattning, som beträffande vissa hamnars djupförhållanden ofvan antydts, samt med beaktande, så vidt sig göra låte, jemväl af de under ärendets behandling från skilda håll framställda olika önskemål.

I anledning af de önskemål, som berörts såväl i kommerskollegii utlåtande som ock i några dervid fogade yttranden, har jag begärt närmare upplysningar från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; och har till svar derå uti afgifven promemoria vederbörande föredragande i styrelsen meddelat, bland annat, att styrelsen i sin förberörda framställning ej afsett undersökning af djupförhållandena i de hamnar, som af kanalerna jemte regleringen af Venerns vattenstånd berördes, i vidare mån än genom angifvande för de viktigaste hamnarna af de allmänaste hufvuddragen därför; att, derest för sådant ändamål skulle uppgöras fullständiga förslag, hvilket ansetts tillkomma vederbörande hamnförvaltningar, förhöjning erfordrades i undersökningsanslaget med i medeltal 1,500 kronor för hvarje hamn; att i sammanhang med undersökningen för ombyggnad af Trollhätte kanal utan statsmedel undersöktes hamnarna vid Karlstad och Kristinehamn, vid Norselvens och Byelvens utlopp samt vid Lidköping, Åmål, Råbäck och Hönssäter; att, derest fullständiga undersökningar skulle ske för flere hamnar, dessa skulle kunna inskränkas till de af kanalerna icke omedelbart berörda hamnarna vid Upsala, Enköping, Vesterås, Strömsholm, Köping, Arboga, Strengnäs, Vadstena, Hästholmen, Jönköping, Hjo, Askersund och Mariestad, under hvilken förutsättning undersökningskostnaden komme att ökas med 20,000 kronor; samt att hvad i de afgifna yttrandena anförts i allt väsentligt förtjenade att beaktas vid undersökningen, dock med iakttagande, att sättet för lösningen af i yttrandena omförmälda spörsmål blefve beroende på den noggrannare kännedom om förhållandena, som genom undersökningen vunnas.

Jag tillåter mig till en början erinra, att Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 27 juni 1896 anvisat ett belopp af 20,000 kronor att användas, bland annat, till undersökning rörande segelled emellan

Venersborg och Göteborg samt upprättande af kostnadsförslag för sådan segelled med alternativa djup af 4, 5 och 6 meter samt med derefter afpassade mått å kanal och slussar äfvensom till sådan undersökning rörande segelled mellan Venersborg och Uddevalla, att med ledning deraf kunde bedömas, huruvida en segelled med denna sträckning och med ofvan angifna alternativa djup borde med fästadt afseende vid de svårigheter, som mötte, och de fördelar, som kunde beredas, blifva lika fördelaktig som eller fördelaktigare än leden till Göteborg.

Enligt mig meddelad upplysning lär denna undersökning, i sammanhang hvarmed flertalet af Venerns viktigare hamnar, dock utan anlåtande af statsbidrag, undersökts, vara i det närmaste fullbordad. Det synes mig därför lämpligt, att en undersökning nu verkställs beträffande landets öfriga, mera betydande kanalleder för deras framtida om- eller nybyggnad med tidsenliga dimensioner.

Myndigheterna hafva redan framhållit de inre vattenvägarne nytta för landet. Sverige är af naturen i flera afseenden synnerligen väl danadt för anordnande af dylika transportleder, i främsta rummet genom sina många, delvis mycket stora sjöar men ock genom det stora antalet floder, som dels äro dels kunna göras segelbara. Härigenom blifva de konstgjorda delarne af kanallederna jemförelsevis korta. Af väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse synes, att af Göta kanals hela längd mer än 54 procent är naturlig, icke bearbetad del. Vid Hjelmare kanal utgör den naturliga delen mer än 87 procent, vid Strömsholms kanal 86 procent, vid den tillämnade Svea kanal mer än 70 procent. För jemförelses skull må ock nämnas, att vid Dalslands kanal den naturliga delen utgör omkring 95 procent af hela längden. Det förtjenar ock att beaktas, att till följd af de af kanaler genomlupna sjöarnes vidsträckta ytor kanaltrafiken kommer i omedelbar beröring med betydligt större strandområden än vid flodfart eller ren kanalfart blifver förhållandet. Man behöfver härvid endast tänka sig, hvilka stora strandområden sattes i direkt förbindelse med hvarandra, då kanal öppnades mellan Venern och Vettern. Man har räknat ut att, medan längden å Sveriges samtliga kanalleder utgör omkring 1,740 kilometer, hela det för kanaltrafiken tillgängliga strandområdet inom riket uppgår till en längd af mer än 5,000 kilometer.

Å andra sidan får man icke förbise, att höjdskilnaderna mellan de genom kanaler förbundna sjöarne här i riket ofta äro ganska betydliga, så att de svenska kanalerna måste vara försedda med ett jemförelsevis stort antal slussar. Göta kanal har sålunda 58 slussar, och dess högsta punkt, sjön Wiken, ligger 91 meter öfver hafvet; Strömsholms kanal

har 31 slussar för att stiga 100 meter öfver Mälarens yta. Ett gynsam samt naturligt läge medför emellertid, att äfven för de högst belägna slussarne tillräcklig vattentillgång för slussning kunnat utan svårighet beredas. Ur trafikekonomisk synpunkt bör ock bemärkas, hurusom den för sjelfva transporten menliga höjdskilnaden i sin ordning gifver upphof till större och mindre vattenfall, hvilka mer och mer tagas i anspråk för industriella ändamål, så att i kanalernas omedelbara närhet allt större trafikbehof uppstå.

Det har blifvit framhållet, att dimensionerna å de svenska kanalerna väl kunnat vara någorlunda tillfredsställande vid de tider, då de byggdes, men att sedan dess sjöfartsförhållandena så fullständigt omdanats, att dessa dimensioner numera äro alldeles otillräckliga. Vattendjupet i kanalerna är för närvarande i Göta kanal 2,97 meter, i Hjelmare kanal 2,70 meter, i Strömsholms kanal 1,48 meter och i Södertelge kanal 3,55 meter. I den mån man påfordrar, att kanalerna skola kunna medföra den förmånen, att större fartyg kunna deri framgå, så att omlastningar må kunna undvikas, motsvara de svenska kanalerna således icke ens de mest anspråkslösa fordringar.

Att ingenting afsevärdt vidgjorts för att råda bot för denna olägenhet har, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmärker, uppenbarligen sin rot deruti, att under de fyra, fem senaste årtiondena det hufvudsakliga kommunikationsintresset här, liksom annorstädes, rigtat sig på jernvägsbyggnader. Först på de senaste årtiondena har man i främmande länder börjat uppmärksamma, att jernvägarne icke göra kanalerna mindre behöfliga, utan att tvärtom dessa båda samfärdsmedel ömsesidigt förutsätta och komplettera hvarandra samt — jemte det de naturligtvis ömsevis beröfva hvarandra trafik — i många fall bereda hvarandra ökade trafiktillfällen, såsom exempelvis då utmed vattenvägarne uppstå industrier, hvilka för sina råvaror anlita fartyg men på jernvägarne försända sina färdiga produkter. Varornas tyngd eller ock det mindre behofvet af skyndsamhet vid förflyttningen hänvisar hela grupper af varor till kanaltransport såsom den lämpligaste. Sådant är förhållandet med spannmål, kol, ved, trävaror, kalk, sten, malm och andra råvaror äfvensom gödselämnen, torfströ o. d.

Beträffande förhållandet mellan jernvägar och kanaler såsom transportmedel torde det tillåtas mig meddela några få uppgifter från handlingarna rörande undersökningen för det under nästlidna år framlagda stora förslaget till kanalanläggning mellan Rhen och Elbe. Det har beräknats, att under de sista 20 åren resultatet af kanal- och flodfarten (Binnenschiffahrt) ökats från 2,900 millioner tonkilometer till 7,500

millioner, alltså med 159 procent, under det att trafiken å jernvägarne ökats från 10,900 till 26,500 millioner tonkilometer eller med 143 procent. Af hela varuutbytet inom Tyskland falla för närvarande omkring 78 procent på jernvägarne och omkring 22 procent på vattenvägarne.

Jag torde icke behöfva betona, att det nu föreliggande förslaget icke får tillmätas större omfattning än det i sjelfva verket har. Det är icke meningen att börja hvad man skulle kunna kalla en kanal-æra i vårt kommunikationsväsendes historia. Det är endast afsigten att undersöka de brister, som vidlåda vårt nuvarande kanalsystem, och att efterse, om vi böra komplettera detta med förslagsvis en enda ny kanal.

Den första åtgärden för igångsättandet af en dylik temporär öfverflyttning af kommunikationsarbetet är emellertid att anordna en omfattande undersökning ur trafikstatistisk och teknisk synpunkt af såväl de bestående kanalförbindelserna som ock de ytterligare arbeten, som behöfvas för att komplettera och ytterligare utveckla vårt inrikes sjötransportväsen och att med stöd af en sådan undersökning upprätta en enhetlig plan för blifvande kanalarbeten. På detta sätt synes man mig bäst fullgöra hvad som kan fordras för att vara väl rustad att påbörja ett arbete af synnerligen stor nationel betydelse, då tidpunkten därför befinnes lämplig, och såväl erfarenheten från utlandet som ock resultaten af de verkställda undersökningarne gifva vid handen, att de anslag, som då kunna beviljas, skola komma landet till verklig nytta.

Undersökningen är afsedd att omfatta, förutom åtskilliga befintliga kanaler, en redan på 1840-talet ifrågasatt kanalanläggning mellan Hjelmaren och Venern, den s. k. Svea kanal. För denna kanalanläggning, om hvilken på senare tider icke varit mycket tal, verkställdes på enskild bekostnad undersökning och upprättades plan, enligt hvilken kanalen, som var afsedd att erhålla ett djup af 7 fot (2,08 meter) skulle utgå från Hjelmaren vid Hjelmarsberg och derefter dragas parallelt med och på något afstånd från Svartåns södra strand till Vintrosa samt derifrån, delvis följande Svartån, till sjöarne Teen, Toften, Lilla och Stora Björken och fram till Letelfven vid Degerfors. Derifrån skulle kanalen följa Letelfven ned till sjön Skagern och från denna sjö i närheten af Gullspång dragas fram till Venern vid Otterbäcken. Sedan undersökningen fullbordats, förekom förslag om kanalens anläggning vid riksdagarne åren 1840—41 och 1844, men föranledde ej till någon åtgärd i afseende å kanalens utförande, hvarefter detta kanalförslag

fått hvila. Då fråga nu väckts om undersökning af landets förnämsta kanalleder, anser jag skäl föreligga att återupptaga förslaget om anläggning af denna kanal, som, derest densamma i framtiden kommer till utförande, måste ega betydelse såsom förbindelselänk närmast mellan Hjelmaren och Mälaren å ena, samt Venern, å andra sidan, äfvensom derigenom att densamma kommer att bereda en i någon mån förkortad sjöväg mellan Stockholm och Göteborg. Äfven synes intresset för denna kanalled i de orter, genom hvilka densamma är afsedd att framdragas, vara synnerligen starkt, att döma af de afgifna yttrandena i synnerhet af myndigheter och invånare inom Örebro län.

Att emellertid den gamla planen behöfver omarbetas är alldeles gifvet. Redan det nu behöfliga vida större kanaldjupet medför med nödvändighet en grundlig förnyad undersökning. De ingifna yttrandena hänvisa ock derpå, att i väsentliga delar fördelaktigare sträckningar för kanalen kunna vinnas, afseende dels förkortning af väglängden dels ock möjligheten att gå genom Örebro i stället för att på något afstånd passera denna stad. Från flera håll har dervid uppmärksamheten fästats derå att, om man å längre sträcka följde Svartåns strömfåra, man genom den då nödvändiga regleringen af Svartåns vattenflöden skulle kunna samtidigt bereda en välbehöflig befrielse från öfversvämning för stora vidder bördig jord kring vattendraget.

Såsom bevis på intresset inom orten för en kanalanläggning i dessa trakter torde det tillåtas mig erinra om ett ärende, som den 29 mars 1899 anmälades inför Eders Kongl. Maj:t.

Representanter för större egendomar och industriella verk utefter Letelfvens och Gullspångselfvens vattendrag hade hemställt om anvisande af ett anslag af allmänna medel för undersökning genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg för en kanal från sjön Möckeln genom Letelfven, sjön Skagern och Gullspångselfven förbi Gullspångsfallen till Venern, och hade sökandena jemväl erbjudit sig att med en viss penningesumma bidraga till undersökningskostnaderna. Såsom synes skulle denna kanalled från Degerfors vid Letelfven till Venern i hufvudsak sammanfalla med Sveakanalens tidigare föreslagna sträckning i denna del.

Sedan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs, Vermlands och Örebro län förordat ansökningen, behagade Eders Kongl. Maj:t, uppå tillstyrkan af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, föreskrifva, att af de medel, 10,000 kronor, som för år 1899 anslagits till undersökning af mindre hamnar och farleder m. m., skulle användas ett belopp af 3,000 kronor för undersökning samt förslags uppgörande till farled

mellan Venern och Möckeln, under förbehåll att sökandena tillsköte hvad derutöfver erfordrades för bestridande af handtlangning och öfrig undersökningskostnad, äfvensom anbefalla väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att draga försorg om undersökningens verkställande.

Såsom förut meddelats, skulle den nu af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatta undersökningen komma att afse jemväl reglering af vattenhöjden i sjön Venern, såsom inverkande både å Trollhätte samt å Svea och Göta kanaler. Beträffande innebörden af den åsyftade regleringen har föredraganden inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i förutnämnda promemoria meddelat, att dermed afsåges vattenvariationens minskning, d. v. s. sänkning af högvattenståndet, begränsning och möjligen någon höjning af lågvattenståndet, men framför allt en jemnare fördelning af afrinningen från Venern, således minskning af flödesmängden och höjning af lågvattensmängden. Med högvattenytans sänkning skulle naturligtvis uppstå fördelar för strandegare och med lågvattnets begränsning en viss trygghet för sjöfarten å sjön och dermed jemnhöga, af Venern beroende vatten. Afrinningens jemnare fördelning skulle slutligen vara till fördel ej mindre för sjöfarten å Trollhätte kanal och Göta elf än äfven för dem, som egde vattenrätt i elfven nedanför Venern.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit undersökning jemväl af segelleden genom Mälaren från Hjelmare kanals mynning till Stockholm, anser jag mig till undvikande af missförstånd böra framhålla, att denna undersökning skulle stanna vid Stockholm, så att densamma icke skulle innefatta någon plan för ombyggnad af Stockholms sluss, hvarför fullständig plan redan finnes uppgjord, ej heller befatta sig med den på dagordningen stående frågan om beredande af farled mellan Mälaren och Saltsjön närmast söder om Stockholm genom Årstaviken och Hammarbysjön.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag skall utredningen blifva icke blott teknisk utan äfven statistisk. Denna sistnämnda sida af utredningen är påtagligen af synnerlig vikt.

En sådan statistisk undersökning skall till en början afse sammanförande och bearbetning af tillgängligt eller i vissa fall särskildt anskaffadt statistiskt material rörande befolknings- och näringsförhållanden i de orter, som af befintliga eller föreslagna kanalleder beröras. Vidare skall tillses, huruvida befintliga kommunikationsleder, jernvägar, landsvägar, vattenvägar, kunna anses tillgodose de bestående näringarnes behof, och i hvilken mån förbättrade vattenvägar må kunna antagas

befordra utvecklingsmöjligheten i dessa hänseenden utan att i särskilda fall alltför mycket skada de befintliga kommunikationsanstalterna. Särskild uppmärksamhet torde dervid böra egnas åt frågan, huruvida de billigare transportkostnaderna å vattenvägarne, i jämförelse med jernvägsfrakterna, kunna anses för olika slag af varor uppväga den långsamhet i befordringen och det jämförelsevis långa totala uppehåll under vintern, som äro förenade med kanaltrafik.

Undersökningen bör ock afse att utröna, i hvilken mån inkomsterna af kanalerna må kunna beräknas gifva afkastning å de på om- eller nybyggnad nedlagda kapital, dervid hänsyn jemväl bör tagas till frågan om lämpliga belopp för kanalafgifter och de hamnafgifter, som icke kunna undvikas.

Genom dessa och dylika utredningar skulle man söka så fullständigt som möjligt utröna, icke blott hvilka bland befintliga kanaler böra ombyggas och hvilka nya kanaler anläggas, utan äfven hvilken af ifrågasatta dimensioner bör vid hvarje särskild kanal komma till utförande.

Häraf följer att åt ledningen af en blifvande undersökning bör lemnas så fria händer som möjligt i afseende å framställandet af förslag beträffande alternativa linier. Det skulle uppenbarligen vara att gå undersökningen, såväl den tekniska som den statistiska, i förväg, om man på förhand bestämde, huruvida exempelvis Svea kanal i sin vestliga del bör hafva den tidigare föreslagna rigtningen eller en numera framkastad rakare sträckning, eller om Göta kanal tilläfventyrs bör i stället för sin nuvarande rigtning från Norsholm dragas efter Motala ström till och genom sjön Glan samt vidare till Norrköping, eller slutligen om kanalförbindelsen mellan Mälaren och Hjelmaren bör ledas utefter Hjelmarens naturliga utlopp, Eskilstunaån. Likaså bör åt en blifvande undersökning öfverlemnas att pröfva, hvilket afseende må kunna fästas vid ett framkommet förslag, att de befintliga kanalerna, åtminstone å vissa sträckor, icke skulle ombyggas utan vid sidan af de nya djupare kanalerna bibehållas till gagn för den mindre, företrädesvis lokala trafiken.

Mot de af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna alternativa kanaldimensioner, efter hvilka undersökningarna skulle ställas, har jag intet att erinra. Lika med styrelsen anser jag ock, att utredningen bör ställas under öfverinseende af styrelsen, som jemväl lärer böra förordna förrättningsman eller förrättningsmän och för denne eller desse utfärda instruktion.

Kommerskollegium har ifrågasatt jemväl undersökningar beträffande djupförhållandena i de hamnar, som beröras af kanalerna och af regleringen af Venerns vattenstånd, hvilka undersökningar skulle, såsom ofvan meddelats, medföra en ökning i undersökningskostnad af omkring 20,000 kronor. Jag anser dock, att dessa undersökningar böra bekostas af vederbörande intresserade i likhet med hvad som skett i sammanhang med undersökningen för ombyggnad af Trollhätte kanal med flertalet af Venerns viktigare hamnar. Öfriga under ärendets gång framställda önskemål böra, så vidt sådant kan ske och pröfvas lämpligt, vid undersökningen beaktas.

Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit och på af denna styrelse anfördt skäl anser jag, att något bidrag till undersökningens bekostande från vederbörande kanalbolag ej är att förvänta. Den ifrågasatta undersökningen torde sålunda böra helt och hållet bekostas med statsmedel. Jag tror icke heller att det vid detta omfattande undersökningsföretag skulle vara lämpligt att, såsom vid mindre undersökningar plägar ske, påfordra, att enskilde skulle ansvara för all handlangningskostnad. På långa sträckor, särskildt utefter redan befintliga kanalleder, torde svårighet möta att finna enskilde, som äro benägna åtaga sig dessa kostnader.

Mot det begärda anslagets storlek har jag ej något att erinra. Då en del af Svea kanal, såsom förut nämnts, redan är föremål för undersökning, bekostad af anvisade eller enskildt tillskjutna medel, kunde väl deraf någon nedsättning i totalbeloppet böra föranledas. Men då denna undersökning afser endast ett mindre vattendjup och då i allt fall vid ett så omfattande företag som det ifrågavarande en minskning på ett håll lär komma att motsvaras af ökning å andra håll, exempelvis för de alternativa undersökningar, som ifrågastälts efter det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifvit sitt förslag i ärendet, finner jag icke uti den anförda omständigheten tillräcklig anledning att föreslå någon minskning uti det af styrelsen äskade anslagets belopp, hvilket lämpligen torde, såsom styrelsen med hänsyn till tillgängliga arbetskrafter föreslagit, böra fördelas på fyra år.

Då hela det ifrågasatta anslagsbeloppet utgör 173,000 kronor, finnes uppenbarligen ingen möjlighet att taga denna summa från det sedvanliga årsanslaget, 10,000 kronor, för undersökning af mindre hamnar och farleder m. m. Den fråga, som genom undersökningarna skall utredas, är ock af ett så allmänt statsekonomiskt intresse, att

särskildt anslag synes mig böra anvisas för de nödvändiga undersökningarna och förslagen.

På grund af hvad jag sålunda anført får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, till bestridande af kostnaderna för *undersökning samt upprättande af planer och kostnadsförslag dels för om- eller nybyggnad af Göta kanal, Svea kanal mellan Mälaren och Venern, Hjelmare kanal, segelleden genom Mälaren från Hjelmare kanals mynning till Stockholm samt Södertelge och Strömsholms kanaler, dels ock för reglering af vattenståndet i Venern*, bevilja ett anslag af 173,000 kronor och deraf på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 44,000 kronor.

Vägunderhållet på landet.

[17.]
Kostnad för
vägdelningar.

Med anledning af stadgandet i 84 § af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 derom att, då vägdelning enligt samma lag eger rum första gången, halfva kostnaden därför skall af statsverket bestridas, har Riksdagen, på grund af Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställningar, för tiden från och med år 1895 årligen på extra stat, för bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, anvisat såsom förslagsanslag 50,000 kronor.

Då ett anslagsbelopp för ifrågavarande ändamål är behöfligt jemväl för år 1901, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1901 anvisa, för *bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar*, såsom förslagsanslag 50,000 kronor.

Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanärningar.

[18.]
Afföningar
m. m.
vid Ultuna
landtbruks-
institut.

Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts hos nästlidna års Riksdag gjorda framställning om i viss mån förändrad organisation af landtbruksinstitutet vid Ultuna samt om höjande af det ordinarie anslaget till institutet från 20,000 kronor till 51,000 kronor eller med 31,000 kronor, beslöt Riksdagen, bland annat, att, med godkännande af en för

nämnda institut uppgjord stat, slutande på 51,000 kronor, bibehålla det å sjette hufvudtiteln under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanäringar» uppförda ordinarie anslag till institutet vid oförändradt belopp 20,000 kronor samt på extra stat för innevarande år anvisa för aflöningar och öfriga institutets utgifter 31,000 kronor.

Sedan den partiella omorganisationen af landbruksinstitutet blifvit med ingången af innevarande år genomförd, får jag, i enlighet med landbruksstyrelsens i underdånig skrifvelse den 25 september 1899 gjorda hemställan, tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1901 anvisa, till *aflöningar och öfriga utgifter vid Ultuna landbruksinstitut*, 31,000 kronor.

För hvart och ett af åren 1894—1900 har Riksdagen för uppehållande af undervisningen vid mejeriinstitutet vid Alnarp anvisat 8,000 kronor.

[19.]
Mejeriinstitu-
tet vid Alnarp.

Styrelsen för detta mejeriinstitut har nu i underdånig skrifvelse den 8 september 1899, liksom vid föregående tillfällen, hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte af Riksdagen äskas ett förhöjdt belopp af 10,000 kronor.

Landbruksstyrelsen har i sitt häröfver den 25 september nästlidna år afgifna underdåniga utlåtande, under förutsättning att pågående utredning angående ifrågasatt förändrad organisation af landbruksinstitutet vid Alnarp hunne i tid verkställas, samt Eders Kongl. Maj:t funne lämpligt att till nästinstundande Riksdag aflåta proposition angående förändrad organisation af landbruksinstitutet i enlighet med hvad landbruksstyrelsen i sådant afseende föreslagit, hemställt om ifrågavarande anslags uppförande å ordinarie stat med förändradt belopp, men för den händelse åter att dylik nådig proposition icke blefve till innevarande års Riksdag aflåten, biträdt styrelsens för mejeriinstitutet ofvanberörda hemställan.

Vid det förhållandet att utredningen af omförmälda organisationsfråga ännu icke hunnit afslutas, anser jag lämpligast att icke för år 1901 ifrågasätta någon ändring i det senast beviljade anslaget för nu ifrågavarande ändamål; och jag får därför hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, för *uppehållande af undervisningen vid mejeriinstitutet vid Alnarp*, för år 1901 anvisa på extra stat ett anslag af 8,000 kronor.

Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar.

Jemlikt landtbruksstyrelsens uti underdånig skrifvelse den 25 september nästlidna år derom gjorda framställningar tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att å extra stat för år 1901 anvisa

- [20.] såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för *allmänna landtbruksmöten* 7,500 kronor;
 Allmänna landtbruksmöten.
- [21.] till *prisbelöningar vid allmänna landtbruksmöten* för husdjur, redskap och maskiner samt ladugårdsprodukter, sädesslag och andra jordbruksalster 12,500 kronor, samt
 Prisbelöningar vid allmänna landtbruksmöten.
- [22.] såsom bidrag till underhåll af *åtta kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof* ett belopp af 31,000 kronor, deraf 3,000 kronor för stationen i Visby, under vilkor att Gotlands läns landsting eller hushållningssällskap, hvar för sig eller i förening, förbundit sig att upprätta laboratorium och bekosta lokal för detta jemte bostad eller hyresmedel för en kemist samt aflöningen till denne och laboratorijitjenaren äfvensom de årliga utgifterna för laboratoriets underhåll samt till inköp af böcker och inventarier för stationens behof, samt 4,000 kronor för hvar och en af sju stationer, eller tillhoppa 28,000 kronor, inom öfriga orter, der landsting eller hushållningssällskap, hvar för sig eller i förening, iklädt sig enahanda förpligtelser som de med afseende å stationen i Visby angifna och dessutom förbundit sig att bekosta bostad eller hyresmedel till en assistent äfvensom aflöning till denne.
 Agrikulturkemiska stationer.
- [23.] I enlighet med en af Norrbottens läns hushållningssällskap gjord, af landtbruksstyrelsen i underdånigt utlåtande den 11 oktober nästlidna år förordad ansökning, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen
 att, såsom bidrag till underhåll af en för öfre Norrland afsedd *kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län* — under vilkor att från länets landsting och hushållningssällskap eller eljest bidrag lemnas till anstaltens underhåll med sammanlagdt minst 3,750 kronor — på extra stat för år 1901 anvisa ett anslag af 6,250 kronor.
 Kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län.

Vidare tillstyrker jag i enlighet med hvad landtbruksstyrelsen i underdånig skrifvelse den 25 september 1899 hemställt, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1901 till Eders Kongl. Maj:ts förfogande anvisa ett anslag af 10,000 kronor för att med högst 1,000 kronor för hvarje anstalt användas till understöd åt sådana *frökontrollanstalter*, som af landsting eller hushållningssällskap, hvart för sig eller i förening, understödjas med minst samma belopp som statsbidraget och hvilka anstalter vilja underkasta sig de villkor och föreskrifter i afseende på analysmetoder och öfriga förhållanden, som af Eders Kongl. Maj:t fastställas; samt

[24.]
Frökontroll-
anstalter.

att, till utbildande af en *elev i boskapsskötsel och mejerihushållning*, på extra stat för år 1901 anvisa 1,000 kronor.

[25.]
Elev i bo-
skapsskötsel
och mejeri-
hushållning.

På grund af underdånig ansökning af svenska mosskulturföreningen och landtbruksstyrelsens tillstyrkande i underdånigt utlåtande af den 28 september nästlidna år får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

[26.]
Svenska moss-
kulturföre-
ningen.

att, till understöd åt *svenska mosskulturföreningen*, på extra stat för år 1901 anvisa ett anslag af 15,000 kronor.

Bifalles detta, lär Eders Kongl. Maj:t vilja, på sätt landtbruksstyrelsen hemställt, angående villkoren för anslaget åtnjutande meddela enahanda bestämmelser, som i fråga om anslaget för innevarande år blifvit stadgade, och sålunda, bland annat, föreskrifva, att ett för statens räkning utsedt ombud, för hvilket kostnaden bör bestridas af föreningen, skall deltaga i revisionen af föreningens förvaltning med skyldighet att om revisionen afgifva yttrande till civildepartementet för att genom dess försorg tillställas landtbruksstyrelsen, samt att föreningen fortfarande skall vara underkastad särskild inspektion från statens sida af föreningens verksamhet, hvilken inspektion framdeles, likasom för innevarande år, bör tillkomma landtbruksstyrelsen.

Beträffande aflöningen till de vid Sveriges geologiska undersökning anstälde tjenstemän är, genom Riksdagens i skrifvelse den 21 maj 1875 lemnade bifall till hvad Eders Kongl. Maj:t i nådig proposition föreslagit, stadgadt, att aflöningen för tjenstemän vid undersökningen bestämmas till 2,500 kronor, och att denna aflöning må efter innehafvares

[27.]
Geologiska
undersökning-
arna.

af sådan beställning väl vitsordade tjenstgöring under en tid af fem år, räknade från och med året näst efter det, då han antages, ökas med 500 kronor och således årligen utgå med 3,000 kronor, vidare efter fem års enahanda tjenstgöring höjas till 3,500 kronor, ytterligare efter fem års sådan tjenstgöring höjas till 4,000 kronor och slutligen efter fem års enahanda tjenstgöring ökas med 500 kronor samt således från och med tjugondeförsta tjensteåret utgå med 4,500 kronor årligen».

Uti underdånig skrifvelse den 1 november nästlidna år har chefen för Sveriges geologiska undersökning gjort framställning om höjning af lägsta tjenstegradens aflöning från 2,500 till 3,000 kronor och dervid till stöd för denna hemställan anfört hufvudsakligen följande:

De år 1875 fastställda lönevilkoren vore onekligen väl afpassade efter förhållandena vid tiden, då regleringen egde rum, men under det fjerdedels sekel, som sedan dess förflutit, hade i mer än ett hänseende förändringar inträdt, som gjorde, att de numera icke kunde utan olägenhet för verket oförändrade bibehållas.

Löneskalan för geologtjensterna företedde den egendomligheten, att den vore femgradig, hvaraf följde, att en geolog först efter 20 års tjenstgöring nådde tjenstens högsta lönegrad, då deremot vid de flesta andra statstjänster detta skedde redan efter tio år, enär en blott tregradig löneskala för dem tillämpades. På 1870-talet hade denna anordning med fyra särskilda ålderstillägg för geologerna haft sin goda grund dels deruti, att dessa då i allmänhet inträdde vid ganska unga år och således hade utsigt att nå den högsta lönegraden, medan de ännu befunne sig i full arbetskraft, och dels deruti, att de vid inträdet icke vore i besittning af någon större, förut förvärfvad erfarenhet i fråga om geologiska arbeten och således ej heller kunde göra anspråk på en högre begynnelselön. Numera vore emellertid förhållandena härutinnan väsentligt annorlunda. De akademiska studier, hvilka i regeln fordrades såsom kompetensvilkor för inträde vid Sveriges geologiska undersökning, hade nu större omfattning än förr och afslutades följaktligen senare. Dertill komme, att numera endast den, som förvärfvat flerårig geologisk praktik, hade utsigt att erhålla fast anställning såsom geolog. Följden häraf hade blifvit, å ena sidan, att de geologer, som på senare tid inträdt, varit till mogen ålder komne män, men å den andra, att de ock varit bättre kompetenta till geologiskt arbete, än i allmänhet förr varit fallet med nyinträdande geologer. Sålunda hade dessas medelålder före år 1875 varit 25,4 år, under tiden efteråt deremot 31,8 år, alltså mer än en hel åldersgrad högre, och den tenderade att ytterligare stiga, ty af

de två sist utnämnda geologerna hade den ene varit 36, den andre 39 år och den närmast i tur stående aspiranten vore nu 32 år. Alla dessa tre hade redan förvärfvat en ganska betydlig geologisk erfarenhet och vore således redan i besittning af en väsentlig del af den geologiska utbildning, hvilken, enligt de på 1870-talet rådande förhållandena, en geolog erhöll först efter sitt inträde vid verket. Rättvisa och billighet ej mindre än behörig hänsyn till verkets sanna intresse syntes därför fordra, att en förbättring af de lägst aflönade geologernas villkor åvägabragtes.

Nutidens industriella utveckling toge allt mer vetenskapligt bildade män i anspråk och erbjöde dem ekonomiska fördelar, med hvilka staten hade svårt att täfla. Det vore därför ock numera regeln, att den, som eftersträfvade en stadigvarande anställning vid Sveriges geologiska undersökning, dervid läte sig ledas icke af ekonomiska hänsyn utan af håg för geologisk verksamhet, men skulle han kunna följa denna sin håg, måste han hafva utsigt att kunna existera på de löneförmåner en geologplats erbjöde. För en man på trettioåret och med de förutsättningar, som fordrades af en geolog, kunde en tjenstebefattning med en begynnelse-lön af 2,500 kronor och utsigten att efter 20 år nå ett löne-maximum af 4,500 kronor icke sägas erbjuda en tryggad existens, och särskildt låge begynnelse-lönen — i all synnerhet för en familjefader, och sådana vore t. ex. alla de tre ofvan omnämnde — allt för nära existensminimet i hufvudstaden, för att ej ekonomiskt tryck skulle inträda och verka förlamande på hans utveckling och arbete såsom geolog.

Detta af de nyinträdande geologernas högre lefnadsålder nu mot förr betingade ogynsamma förhållande förvärrades väsentligt deraf, att geologlönerna öfverhufvud numera icke stode i den proportion till lefnadskostnaderna, som de varit beräknade att göra, och äfven gjorde, vid tiden för löneregleringen 1875. Ty dels hade, såsom allmänt känt vore, lefnadskostnaderna i hufvudstaden sedan nämnda tid stigit med minst 25 procent, och dels hade de ökade lefnadskostnaderna äfven på landsbygden i förening med de så högst betydligt utvidgade jernvägskommunikationerna och deraf följande minskning af resor med skjuts icke obetydligt reducerat den i alla händelser ganska måttliga behållning, som för en geolog kunde uppstå på den honom under fältarbetena tillkommande rese- och traktamentsersättningen. Följden af alla sålunda antydda samverkande omständigheter hade blifvit, att geologernas lönevillkor i det hela nu vore väsentligt mindre goda, än de varit under tiden närmast efter löneregleringen af år 1875.

Chefen för undersökningen ansåge sig emellertid ej böra nu ifråga-

sätta en ny reglering af aflöningsförmånerna för verkets samtliga tjänstemän, då en sådan — om än väl behöflig — svårligen kunde komma till stånd annat än i samband med en motsvarande reglering för statens tjänstemän i allmänhet, utan ville för närvarande blott föreslå ett afhjelpande af det missförhållande i fråga om geologernas i den lägsta lönegraden vilkor, som uppstått i följd af de anförda omständigheterna, hvilka ej berodde på stegringen i lefnadskostnader, ehuru väl det af denna gjorts än mera tryckande, än eljest skulle varit fallet. Sättet hvarpå nämnda missförhållande lättast kunde undanrödjas vore, att den nuvarande lägsta lönegraden bortföller, så att första gradens geologlön blefve 3,000 i stället för 2,500 kronor. En nyinträdande geolog skulle då af skäl, som i det föregående blifvit närmare utvecklade, komma i ungefär samma löneställning, som en geolog med motsvarande kvalifikationer innehade under tiden närmast efter den senaste löneregleringen. Genom en sådan förändring skulle det äfven blifva väsentligt lättare att vid verket fästa och der qvarhålla goda förmågor, och en rimligare proportion skulle uppstå mellan en biträdande geologs aflöning, som kunde uppgå till 2,400 kronor, och en fast anställd geologs i lägsta lönegraden.

Derjemte har chefen för undersökningen, med hänsyn till den ifrågasatta löneförbättringens särdeles trängande natur, hemställt om åtgärders vidtagande i syfte att löneförbättringen skulle kunna träda i kraft redan under innevarande år.

Uti häröfver infordradt, den 14 november 1899 afgifvet underdånigt utlåtande har statskontoret, som ansåge chefen för den geologiska undersökningen hafva anført goda skäl för sin framställning, till densamma förordat nådigt bifall.

Äfven för mig står det klart, att aflöningen i den lägsta lönegraden för tjänstemän vid Sveriges geologiska undersökning numera icke motsvarar billiga anspråk. Chefen för undersökningen har tydligt ådagalagt att, om denna aflöning höjes från 2,500 till 3,000 kronor, tjänstemännen vid undersökningen ändock icke komma i bättre ställning än vid tiden närmast efter 1875 års lönereglering. Han har nemligen påvisat, att geologernas ålder vid erhållande af anställning såsom tjänstemän numera är i medeltal mer än fem år högre än på 1870-talet; och han har derjemte framhållit, att de personer, som nu antagas till tjänstemän, i allmänhet hafva en grundligare akademisk bildning och redan vid antagandet en mera omfattande praktisk erfarenhet och vana

vid geologiska undersökningsarbeten än för 25 år sedan var förhållandet med nyantagna tjänstemän vid undersökningen.

Till hvad chefen för undersökningen sålunda och i öfrigt anför vill jag endast tillägga, att uti de centrala embetsverk, som reglerats senare än den geologiska undersökningen, den lägsta tjänstemanna-aflöningen i allmänhet bestämts till 3,000 kronor. Jag tillåter mig ock hänvisa till hvad, enligt statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 9 januari 1875, dåvarande chefen för civildepartementet anförde till stöd för den lägsta lönegradens bestämmande till 2,500 kronor. Han erinrade nemligen, att hos tjänstemännen vid geologiska undersökningen måste, såvida undersökningen skulle kunna motsvara de anspråk, som på henne ställes, fordras en vetenskaplig ståndpunkt fullt jemförlig med den, som lektorerna vid rikets elementarläroverk i allmänhet innehade; att anställning såsom tjänsteman vid geologiska undersökningen icke i allmänhet torde vinnas tidigare än befordran till lektor; samt att tjänstgöringen vid geologiska undersökningen måste anses både trägnare och mera helsoförstörande än lektorernas. Han föreslog därför, att första gradens aflöning måtte bestämmas till 2,500 kronor, så att tjänstemännens vid geologiska undersökningen aflöningsvilkor blefve lika med lektorernas vid rikets elementarläroverk, sådana de blifvit bestämda enligt nådiga cirkulären den 20 mars 1858, den 11 december 1863 och den 29 maj 1874. Lektorernas vid de allmänna läroverken aflöning i lägsta lönegraden utgår visserligen allt fortfarande med 2,500 kronor, men lektorer i nämnda lönegrad hafva emellertid allt sedan år 1883 och senast för innevarande år på grund af nådiga cirkuläret den 19 maj 1899, enligt Riksdagens medgifvande, fått sig tillerkänd tillfällig löneförbättring med 500 kronor. Att denna lönetillökning för lektorerna icke ingått i den ordinarie aflöningen utan under så lång tid bibehållits såsom tillfällig löneförbättring, torde, såsom känt är, få anses hafva sin grund i aflöningsfrågans sättande i samband med en organisationsfråga på läroverkens område, till hvilken någon motsvarighet icke förefinnes inom den geologiska undersökningen.

Alla skäl synas mig därför tala för att nu höja aflöningen för nytillträdande tjänstemän vid den geologiska undersökningen samt för dem, som redan äro anställda såsom tjänstemän i lägsta lönegraden derstädes, från 2,500 kronor till 3,000 kronor årligen. Jag erinrar härvid, att chefen för undersökningen icke föreslagit någon motsvarande förhöjning för de tjänstemän, som redan befinna sig i högre lönegrad än den första. Förslaget afser icke heller någon förhöjning i slut-aflöningen för någon geolog utan blott att denna slutaflöning skulle af

de geologer, som nu äro i lägsta lönegraden eller hädanefter tillsättas, nås fem år tidigare, än nu är bestämdt.

Ehuru jag lika med chefen för undersökningen finner behovet af den föreslagna lönetillökningen synnerligen trängande, kan jag dock icke förorda hans hemställan, att åtgärder måtte vidtagas för att höja aflöningen redan för innevarande år.

Med underdånig skrifvelse den 16 november 1899 har chefen för Sveriges geologiska undersökning öfverlemnadt förslagsberäkning öfver de under år 1901 till fullföljande af de geologiska arbetena erforderliga medel. Beräkningen upptager utgifterna till 96,500 kronor, deraf för:

Aflöningen.

Löner och arfvoden samt ersättning till tillfälliga biträden kronor 59,450: —

Fältarbetena.

Rese- och traktamentsersättning m. m. » 19,000: —

Byråafdelningen.

Inventarier, ritmateriel, kemikalier o. d. » 2,000: —

Biblioteket och samlingarna.

Böcker, kartor och samlingar » 1,700: —

Kart- och boktrycket.

Tryckning af kartor, beskrifningar och uppsatser samt originalritningar » 12,000: —

Värme, lyse och diverse utgifter.

Omkostnader » 2,350: —

Summa kronor 96,500: —

Anslagsposten till löner och arfvoden upptogs i förslaget till 1899 års Riksdag till 59,950 kronor. Enligt hvad chefen för undersökningen

meddelat uppkomma på denna post besparingar dels å 1,500 kronor genom afgången af en geolog, som åtnjöt 3 ålderstillägg, och dels å 500 kronor derigenom, att för samme geolog varit i förslaget beräknadt ett fjerde ålderstillägg, således en sammanlagd minskning af 2,000 kronor. Deremot bör nu beräknas såsom tillkommande dels ett belopp af 500 kronor såsom ålderstillägg åt en dertill berättigad geolog dels ock 1,000 kronor, hvartill för år 1901 den löneförbättring skulle belöpa sig, om hvilken jag nyss gjort framställning. I det hela har alltså anslaget till aflöningen kunnat nedsättas med 500 kronor eller till 59,450 kronor.

Posten till värme, lyse och diverse utgifter har höjts med 1,000 kronor till 2,350 kronor. Härom anför chefen för undersökningen, att denna anslagspost i början af 1880-talet plägat upptagas till 1,950 kronor, men under det senaste årtiondet upptagits till blott 1,350 kronor, hvilket belopp till följd af den allmänna prisstegringen blifvit alldeles otillräckligt. De senaste fem årens utgifter å detta konto hade nemligen i medeltal uppgått till 1,879 kronor 35 öre. Ifrågavarande anslagspost hade därför föreslagits att höjas med 450 kronor, oberäknadt en förhöjning af 550 kronor, som föranledts deraf, att den geologiska undersökningen fått till nödig utvidgning af tjenstelokalerna öfvertaga en lägenhet om åtta rum i statens egendom n:r 1 B vid Sergelgatan, hvilken lägenhet förut innehafts af nya elementarskolan.

I öfrigt öfverensstämmer förslagsberäkningen i afseende å utgifterna med den, som för detta år framlades för 1899 års Riksdag.

Till betäckande af utgifterna påräknar chefen omkring 500 kronor genom försäljning af kartor och andra publikationer; och det anslagsbelopp, som bör för år 1901 af Riksdagen begäras, beräknas därför af chefen till 96,000 kronor.

Uti underdånigt utlåtande den 15 november 1899 har kommissionen för de allmänna kartarbetena tillstyrkt bifall till det af chefen för den geologiska undersökningen framlagda utgiftsförslaget för år 1901.

I detta sammanhang tillåter jag mig erinra, att 1899 års Riksdag vid beviljande af anslag för innevarande år för nu ifrågavarande ändamål anført att, då jordartskartor med terrängbeteckning, utgifna med användande af topografiska kartor såsom underlag, icke syntes vara af beskaffenhet att kunna medföra det gagn för jordbruket, som enligt Riksdagens uppfattning varit med det påbörjade kartverket afsedt, Riksdagen funnit sig föranlåten uttala den mening att, derest publicerandet af geologiska kartor af nu ifrågavarande typ icke kunde anses

vara i vetenskapens intresse påkalladt, hvilket Riksdagen icke tilltrorde sig kunna bedöma, det torde kunna ifrågasättas, huruvida utgifvandet från trycket af berörda kartverk borde fortsättas; hvaremlertid Riksdagen icke ansett sig böra underlåta att bevilja det äskade anslaget.

Vid föredragning den 26 maj 1899 af Riksdagens skrifvelse i ärendet anbefalde Eders Kongl. Maj:t chefen för den geologiska undersökningen att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagen sålunda anført i fråga om fortsatt utgifvande från trycket af ifrågakomna jordartskartor. Sedan först chefen för den geologiska undersökningen och derefter kommissionen för de allmänna kartarbetena i ärendet sig yttrat, har detsamma den 28 december nästlidna år remitterats till vetenskapsakademien.

På grund af hvad jag i ärendet anført får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att

dels medgifva att för *tjensteman vid Sveriges geologiska undersökning*, som hädanefter antages eller redan är anställd vid undersökningen med aflöning i lägsta lönegraden, aflöningen bestämmes till 3,000 kronor, och att denna aflöning må efter innehafvares af sådan beställning väl vitsordade tjenstgöring under en tid af fem år, räknade från och med året näst efter det, då han antagits, ökas med 500 kronor och således årligen utgå med 3,500 kronor, vidare efter fem års enahanda tjenstgöring höjas till 4,000 kronor och slutligen efter fem års sådan tjenstgöring ökas med 500 kronor samt således från och med sextonde tjensteåret utgå med 4,500 kronor årligen,

dels ock, för fortsättande under år 1901 af de *geologiska undersökningarna* och utgifvande af derpå grundade kartor, afhandlingar och uppsatser, bevilja ett extra anslag för samma år till belopp af 96,000 kronor.

Befrämjande i allmänhet af slöjderna.

[28.]
Andre instruktör i husslöjd.

I enlighet med hvad landtbruksstyrelsen i underdånig skrifvelse den 25 september 1899 hemställt och under erinran att andre instruktören i husslöjd Jonas Wallander enligt nådigt bref den 22 december 1899 förklarats berättigad att åtnjuta det honom af Riksdagen för innevarande år beviljade personliga ålderstillägg, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att jemväl för år 1901 på extra stat anvisa, till *anställande af en*

andre instruktör i husslöjd, 2,000 kronor och, såsom *personligt ålders-tillägg till andre instruktören Jonas Wallander*, derest han fortfarande i denna egenskap med godt vitsord tjenstgör, 1,000 kronor, eller tillhopa 3,000 kronor.

Vidare hemställer jag, med anledning jemväl af en af styrelsen för tekniska elementarskolan i Borås i ämnet gjord, af kommerskollegium med eget underdånigt utlåtande af den 7 november 1899 insänd framställning, dervid fogats bevis att Elfsborgs läns landsting anvisat ett belopp af 1,000 kronor såsom bidrag till aflöning under innevarande år åt en andre lärare vid väfskolan i Borås, att Eders Kongl. Maj:t måtte, i likhet med hvad förut egt rum, föreslå Riksdagen

[29.]
Väfskolan i
Borås.

att på extra stat för år 1901 bevilja, såsom bidrag till upprätthållande af *wäfskolan i Borås* — med vilkor att från Elfsborgs läns landsting eller eljest tillskjutes ett belopp, motsvarande minst hälften af statsanslaget — 3,800 kronor och, såsom bidrag till *aflönande af en andre lärare* vid samma skola, 1,000 kronor, under vilkor att enahanda belopp varder för ändamålet från nämnda läns landsting eller eljest tillskjutet.

Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart.

Till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och grosshandelssocietets i Stockholm handelsskola, Frans Schartaus praktiska handelsinstitut, har Riksdagen anvisat på extra stat dels för hvar och ett af åren 1894—1898 ett anslag af 15,000 kronor, dels ock för hvartera af åren 1899 och 1900 ett anslag af 20,000 kronor, under förutsättning, hvad Göteborgs handelsinstitut beträffade, att Göteborgs stadsfullmäktige samt, hvad Frans Schartaus praktiska handelsinstitut anginge, att grosshandelssocieteten i Stockholm fortfarande lemnade till instituten samma understöd som hittills samt på de vilkor i öfrigt, som Eders Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma.

[30.]
Anslag till
handelsunder-
visning.

Genom nådigt beslut den 3 november 1899 har Eders Kongl. Maj:t fördelat det af Riksdagen för samma år beviljade anslag till understöd åt nämnda handelsinstitut och dervid tillagt Göteborgs handelsinstitut ett anslag af 13,075 kronor och Frans Schartaus praktiska handelsinstitut ett belopp af 6,925 kronor.

Uti särskilda till Eders Kongl. Maj:t ställda skrifter hafva styrelserna för de båda handelsinstituten gjort framställning om beviljande

af understöd jemväl under år 1901 åt de båda instituten, dervid styrelsen för Frans Schartaus praktiska handelsinstitut hemställt att, i anseende till ökad antal elever och institutets förestående utvidgning, statsbidraget måtte höjas.

Till följd af nådig remiss har kommerskollegium den 14 november 1899 uti detta ärende afgifvit underdånigt utlåtande och dervid, med öfverlemnande af en från styrelsen för Göteborgs handelsinstitut till kollegium stäld skrift, för egen del anført att, på grund af hvad i förenämnda underdåniga ansökningar anförts, det för år 1900 beviljade statsanslaget af 20,000 kronor syntes icke komma att lemna tillgång åt hvarterda institutet af understöd till det belopp, hvarpå institutet kunde ega anspråk jemlikt de för anslagens fördelning gällande bestämmelser, men att, med hänsyn särskildt dertill att statsanslaget åt handelsinstituten blifvit till sitt nuvarande belopp höjdt så nyligen som år 1898, kollegium funne tillfyllestgörande skäl icke föreligga för att redan nu föreslå en ytterligare ökning af anslagens belopp.

Ehuru ändamålet med ifrågavarande anslag, nemligen att bereda möjlighet för de båda handelsinstituten att mottaga frielever och elever mot nedsatt afgift, är synnerligen behjertansvärdt och behof otvifvelaktigt förefinnes att snart nog höja detta anslag, anser jag dock, lika med kommerskollegium, att tiden att begära en sådan höjning ännu icke är inne, och att således enahanda belopp, som för innevarande år beviljats till understöd åt de båda handelsinstituten, eller 20,000 kronor, bör af Riksdagen äskas jemväl för år 1901; och jag tillstyrker alltså, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för år 1901 på extra stat anvisa ett anslag af 20,000 kronor att af Eders Kongl. Maj:t användas till understöd åt *Göteborgs handelsinstitut* och *grosshandelssocietetens i Stockholm handelsskola*, *Frans Schartaus praktiska handelsinstitut*, under förutsättning, hvad Göteborgs handelsinstitut beträffar, att Göteborgs stadsfullmäktige och, hvad Frans Schartaus praktiska handelsinstitut angår, att grosshandelssocieteten i Stockholm fortfarande till instituten lemna årligt understöd till minst samma belopp som hittills samt på de vilkor i öfrigt, som Eders Kongl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Befrämjande
af svenska
alsters afsätt-
ning i utlan-
det.
Handels-
stipendier.

På extra stat har Riksdagen anvisat till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar för hvar och ett af åren 1897—1900 ett anslag af 15,000 kronor samt till handelsstipendier för hvarterda året 1897 och 1898 10,000 kronor samt för hvarterda af åren 1899 och 1900 20,000 kronor.

Af förstnämnda anslag för innevarande år har Eders Kongl. Maj:t den 30 november 1899 dels, i likhet med hvad under flere föregående år egt rum, beviljat till mejeriagenturen i Manchester 8,500 kronor och till fiskeriagenturen i norra Tyskland 5,000 kronor, dels ock förklarat sig vilja framdeles besluta i afseende å dispositionen af återstoden, 1,500 kronor.

Hvad angår det för år 1899 beviljade anslaget å 20,000 kronor till handelsstipendier, har Eders Kongl. Maj:t genom beslut den 24 februari 1899, i enlighet med hvad af kommerskollegium föreslagits, tilldelat fortsättningsstipendier med 1,250 kronor åt hvardera af två stipendiater, hvilka skulle i Ryssland fortfarande liksom under åren 1897 och 1898 verka för afsättning af svenska industrialster, den ene företrädesvis jern- och stålvaror samt maskiner och den andre företrädesvis landbruksmaskiner och redskap, samt 2,500 kronor åt en stipendiat från år 1898, hvilken skulle i norra Afrika inhemta ytterligare erfarenhet om villkoren för afsättning derstädes af der säljbara svenska exportartiklar, äfvensom fem nya stipendier med dels 3,000 kronor åt hvardera af två personer för att i Ryssland verka för afsättning af svenska industrialster, dels 5,000 kronor åt en person för att i Ostasien inhemta erfarenhet om villkoren för afsättning derstädes af svenska exportartiklar, dels 2,500 kronor åt en person såsom bidrag till bestridande af kostnaden för en af honom anträdd resa till Ostindien, Kina och Japan för att inhemta erfarenhet om villkoren för afsättning derstädes af svenska industrialster, dels ock 1,500 kronor åt en person för att verka för afsättning i Sudan af svenska industrialster samt befordra svenska sjöfartens på Egypten intressen.

Åt sist omnämnda person, exportagenten Axel Lanner i Alexandria, beviljades vid samma tillfälle för samma ändamål det återstående beloppet, 1,500 kronor, å 1899 års anslag till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar.

Anslaget till handelsstipendier för innevarande år, hvilket utgör 20,000 kronor, har ännu icke fördelats.

Då anvisande af medel för ifrågavarande båda ändamål jemväl för år 1901 är behöfligt, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen att för år 1901 på extra stat anvisa dels ett anslag af 15,000 kronor, att af Eders Kongl. Maj:t användas till befrämjande af *afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar*;

dels ock ett anslag å 20,000 kronor till handelsstipendier.

[31.]
Befrämjande
af svenska
alsters afsätt-
ning i utlan-
det.

[32.]
Handels-
stipendier.

Befrämjande i allmänhet af bergsbruket.

[33.]
Bergs-
skolorna.

Under denna anslagstitel tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, i likhet med hvad under en följd af år varit förhållandet,

under vilkor att *bergsskolorna i Filipstad och Falun* med dertill hörande skolor för bergsarbetare komma att jemväl under år 1901 fortsätta sin verksamhet i enahanda omfång och utsträckning som hittills, hvarom Eders Kongl. Maj:t torde vilja genom inspektion af sakkunnig person sig förvissa, å extra stat för samma år anvisa ett belopp af 14,000 kronor att till brukssocietetens fullmäktige i jernkontoret utbetalas.

Fiskerinäringens understöd.

[34.]
Ett armeradt
ångfartygs sta-
tionering för
ordning och
skydd vid
fisket.

Uti propositionen till 1899 års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof föreslog Eders Kongl. Maj:t Riksdagen att höja det ordinarie anslaget å sjette hufvudtiteln för fiskerinäringens befrämjande med, bland annat, 25,000 kronor för erhållande af nödiga medel till stationerande jemväl under annan tid af året än vintermånaderna af ett armeradt ångfartyg vid rikets kuster för beredande af ordning och skydd vid fiskets bedrifvande.

Riksdagen fann det välbetänkt, att åtgärder i detta syfte på försök vidtoges, men ansåg att, innan gagnet af en sådan anordning hunnit blifva genom någon tids erfarenhet pröfvadt, anslaget dertill icke borde å ordinarie stat uppföras, hvadan anslaget beviljades å extra stat för år 1900.

Rörande användningen af det sålunda för år 1900 beviljade anslaget å 25,000 kronor hafva kommerskollegium och landtbruksstyrelsen inkommit med infordradt förslag, hvilket dock ännu icke hunnit slutligen beredas. Behovet af detta anslag finnes emellertid fortfarande och önskvärldheten af anslaget beviljande jemväl för år 1901 är snarare ökad derigenom, att uti protokollet till den med Danmark den 14 juli 1899 afslutade konventionen angående fiskeriförhållandena i de till Sverige och Danmark gränsande farvattnen från svensk sida uttalats, att man ville verka därför att, om Riksdagen beviljade nödiga medel, ett svenskt armeradt ångfartyg skulle jemväl under andra tider af året

än vintermånaderna användas för öfvervakande af konventionens efterlefnad vid fiskets utöfvande.

Den erfarenhet, hvarom Riksdagen talat, har naturligtvis ännu ej kunnat vinnas; och jag har icke heller någon anledning att föreslå någon ändring i anslagets belopp.

Jag får därför hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, till stationerande jemväl under annan tid af året än vintermånaderna af ett *armeradt ångfartyg vid rikets kuster för åstadkommande af ordning och skydd vid fiskets bedrifvande*, å extra stat för år 1901 anvisa ett anslag af 25,000 kronor.

Anordnande af fabriksinspektion.

Riksdagen har, för anordnande af fabriksinspektion, på extra stat anvisat för hvar och ett af åren 1895—1899 till aflöning åt fem inspektörer 25,000 kronor med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt, till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 3,000 kronor samt till Eders Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor, eller tillhopa 30,000 kronor.

[35.]
Anordnande
af fabriks-
inspektion.

För innevarande år har Riksdagen, med bibehållande oförändrade af öfriga under denna anslagstitel hittills anvisade belopp, till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter anvisat ett till 6,000 kronor höjdt belopp, hvadan anslaget i sin helhet för innevarande år utgår med 33,000 kronor.

Det för ifrågavarande ändamål afsedda anslag är behöfligt jemväl för år 1901.

I sammanhang med afgifvande af yttrande i fråga om förslag till omarbetning af 1881 års förordning angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering hafva kommerskollegium och medicinalstyrelsen visserligen ifrågasatt utvidgning i fabriksinspektionens verksamhet och dermed ock höjning af ifrågavarande anslag. Men då kommerskollegium ännu icke hunnit inkomma med närmare utredning, i hvilken mån höjning af anslaget må böra ega rum, får jag, i anslutning till bestående förhållanden, hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, för *anordnande af fabriksinspektion*, på extra stat för år 1901 anvisa till aflöning åt fem inspektörer 25,000 kronor med 5,000 kronor

till hvar, för år räknadt, till bestridande af kostnaden för skrifbiträden och likartade utgifter 6,000 kronor samt till Eders Kongl. Maj:ts förfogande för godtgörelse åt tillfälligt förordnade inspektörer 2,000 kronor, eller tillhopa 33,000 kronor.

Ersättning till sjömanshusen.

[36.]
Ersättning
till sjömans-
husen.

I anledning af en utaf Eders Kongl. Maj:t gjord framställning beviljade Riksdagen under rubrik »ersättning till sjömanshusen» å extra stat för år 1900 ett anslag å 30,000 kronor för beredande åt sjömanshusen af skälighets ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrifning och redovisning samt med utarbetande af sjöfartsstatistiska uppgifter, dock under vilkor, att aflöningarna till tjenstemännen vid sjömanshus, som erhöles sådan ersättning, icke finge utan kommerskollegii medgifvande höjas.

Genom nådigt bref den 26 maj 1899 anbefaldt att föreslå de belopp, de särskilda sjömanshusen borde, med iakttagande att högst 30,000 kronor i det hela komme till användning, såsom ersättning i ifrågasvarande hänseende för år 1900 erhålla, inkom kommerskollegium med underdånig skrifvelse den 17 oktober 1899, deri kollegium, med förmälan att kollegium ansåge, att förevarande anslag, för att utgöra en mot sjömanshusens dermed åsyftade bestyr någorlunda svarande ersättning, borde utgå utan afkortning, afgaf förslag till anslagets fördelning mellan de olika sjömanshusen i riket med undantag af sjömanshuset i Luleå, hvars direktion i skrifvelse till kollegium förmålt sig sakna anledning att göra framställning om erhållande af ersättning af detta slag.

Jemlikt nådigt bref den 30 november 1899 beslöt Eders Kongl. Maj:t att, i enlighet med den af kommerskollegium föreslagna fördelning och med föreskrift om iakttagande af det af Riksdagen stadgade vilkor, till sjömanshusen i riket, med undantag af sjömanshuset i Luleå, utdela ifrågasvarande anslag å 30,000 kronor för år 1900, dervid minsta beloppet, 50 kronor, tilldelades sjömanshusen i Haparanda och Kungälf samt högsta beloppet, 4,000 kronor, tillerkändes sjömanshuset i Göteborg.

Uti sin ofvanberörda skrifvelse af den 17 oktober 1899 hemställer kommerskollegium jemväl, att Eders Kongl. Maj:t tacktes vidtaga åtgärd för beredande åt sjömanshusen äfven framgent af ett bidrag af statsmedel till belopp af minst 30,000 kronor årligen, att dem emellan fördelas.

I öfverensstämmelse härmed och då den af Riksdagen såsom bidragande orsak till ifrågavarande anslags upptagande allenast på extra stat anförda omständighet, att sjöfartskomiténs förslag rörande sjömanshusens hufvudsakliga inkomstkälla eller tonafgifterna då ännu icke blifvit känt och pröfvadt, fortfarande qvarstår, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att å extra stat för år 1901 under benämning »ersättning till sjömanshusen» anvisa ett anslag af 30,000 kronor för beredande åt sjömanshusen af skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktiges inskrifning och redovisning samt med utarbetande af sjöfartstatistiska uppgifter; dock under vilkor att aflöningarna till tjänstemännen vid sjömanshus, som erhåller sådan ersättning, icke må utan kommerskollegii medgifvande höjas.

Förekommade och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen.

Uti underdånig skrifvelse den 14 oktober 1899 har landtbruksstyrelsen, efter erinran hurusom Riksdagen på extra stat för år 1900 till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ställt ett anslag af 50,000 kronor att användas till förekommade och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen, framhållit vigten för den svenska landtbruksnäringen deraf, att åtgärder fortfarande vidtoges i det syfte, som med nyssberörda medel afsåges, och att medel för ändamålet funnes tillgängliga.

Till närmare utveckling häraf anför landtbruksstyrelsen:

De skäl, hvilka år 1897 bestämt statsmakterna att första gången anvisa medel för ifrågavarande ändamål, hade icke förlorat något af sin bindande kraft utan talade tvärtom i allt högre grad för fortsättandet af de åtgärder, som med anlitan af samma medel börjat vidtagas. Likaså torde det icke kunna bestridas, att den metod för tillvägagångendet, som vid den tiden ansågs vara den rätta, af erfarenheten visats hålla provet.

Det borde icke väcka förvåning, att det viktiga mål eller tuberkulosens utrotande ur landets ladugårdar, som med sagda åtgärder åsyftades, ännu icke kunnat vinnas, då gifvetvis dylika bemödanden, på sätt äfven från början förutsetts, måste under en längre tid fortsättas, derest något större resultat deraf skulle vara att vinna.

Af den erfarenhet, som i förevarande afseende redan vunnits, fram-

[37.]

Förekommade och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen.

ginge emellertid otvifvelaktigt, att i sådana ladugårdar inom vårt land, der åtgärder till tuberkulosens bekämpande i enlighet med de af myndigheterna gifna råd och anvisningar vidtagits och hållits vid makt, tuberkelsjukdomen högst väsentligt aftagit. Så förtjänade att framhållas, hurusom uti de 1,651 besättningar med tillhoppa 48,677 djur, hvilka under tiden från den 15 oktober 1897 till 1899 års början för första gången i sin helhet undersökts, 31,7 procent af djuren reagerat, hvaremot i de 130 besättningar med tillhoppa 6,970 djur, beträffande hvilka åtgärder till tuberkulosens utrotande sedan längre eller kortare tid tillbaka vidtagits och sedermera fortsatts i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvan sagda råd och anvisningar och hvilka under nämnda period blifvit på statens bekostnad undersökta, reaktionsprocenten utgjort endast 9,3. Uti 158 af sistberörda besättningar med tillhoppa 8,509 djur, hvilka under år 1899 ånyo undersökts med tuberkulin, hade reaktionsprocenten ställt sig än gynnsammare, i det den knappast uppgått till 7.

Genom de på statens bekostnad hittills vidtagna undersökningarna af landets ladugårdar hade vidare utrönts, att af ofvannämnda för första gången med tuberkulin pröfvade 1,651 besättningar ett antal af 570 eller 34,5 procent varit reaktionsfria, samt att af 1,192 besättningar, hvilka under år 1899 med tuberkulin på enahanda sätt undersökts, 492 eller 41,3 procent visat sig icke reagera, hvaraf framginge, att öfver 1,000 utaf landets djuregere genom ifrågavarande undersökningar kommit till insigt derom, att deras besättningar vore fria från tuberkulos, en insigt, hvars värde icke borde underskattas, då det måste antagas, att samma djuregere af sin egen fördel skulle känna sig manade att med all flit söka förekomma, det tuberkelsmittan blefve i deras ladugårdar införd. Det torde för öfrigt härvid icke böra lemnas oanmärkt, att af nu ifrågavarande besättningar flertalet bestode af 15 djur och derunder och sålunda torde få anses i allmänhet tillhöra mindre bemedlade djuregere, hvaraf torde följa, att åtminstone de flesta af de undersökningar, genom hvilka sagda insigt vunnits, icke skulle kommit till stånd, derest icke statsmedel för gäldandet utaf kostnaderna funnits anslagna.

Äfven inom utlandet hade denna angelägenhet under den tid, som förflutit, sedan åtgärder inom vårt land för befrämjande af densamma börjat vidtagas, fortfarande beaktats. Till den redogörelse, som angående inom utlandet vidtagna åtgärder till tuberkulosens bekämpande vid föregående tillfällen lemnats, ville landtbruksstyrelsen lägga den upplysningen, att professoren Bang i Köpenhamn vid tuberkuloskongressen

i Paris år 1898 bestämdt påvisat ett gradvis aftagande af tuberkulos-freqvensen inom Danmarks kreatursstock såsom en följd af statens ingripande mot sjukdomen. Vidare ville styrelsen framhålla, hurusom till de länder, der man med understöd af statsmedel börjat bekämpa kreaturstuberkulosen, ytterligare kommit Finland, der af statsmedel anvisats ett belopp af 200,000 mark om året för vidtagande af åtgärder mot tuberkelsjuka hos nötkreaturen enligt kungörelse af den 22 december 1898, af hvars temligen stränga bestämmelser följande torde böra omnämnas. För att åtnjuta kostnadsfri undersökning med tuberkulin vore kreaturseigare skyldig, bland annat, att låta nedslagta de djur, som vid undersökning befunnes lida af allmän eller ock jufvertuberkelsjuka, dock med rätt att utbekomma ersättning af allmänna medel, att från den öfriga ladugårdsbesättningen afskilja och hålla afskilda djur, som vore med sjukdomen behäftade eller därför misstänktes, och att vid stallfodring så vidt möjligt inställa dem uti en annan byggnad eller uti en derförinnan noggrant desinficerad, från den öfriga delen af ladugården genom en tät vägg skild afdelning med skild ingång, samt att låta under djurläkarens tillsyn förse de med tuberkelsjuka behäftade djuren med ett varaktigt märke. Vidare lemnades i samma kungörelse föreskrifter till förekommande af tuberkelsjukans införande i landet samt stadgades om obligatorisk pasteurisering af mjölk, som utlevererades från bolags-, andels- eller uppköpsmejeri, samt om förbränning af separatorsslammet, i öfverensstämmelse med hvad landtbruksstyrelsen uti sin underdåniga skrifvelse den 28 december 1898 i samma afseende föreslagit.

Bland fackmännen vore frågan om kreaturstuberkulosens bekämpande alltjemt föremål för det lifligaste intresse. Vid den under år 1899 hållna sjunde internationella veterinärkongressen i Baden-Baden hade också denna fråga utgjort ämne för ganska ingående och grundliga förhandlingar, hvilka ledt till följande uttalande af kongressen, utvisande att de åtgärder, som inom vårt land redan vidtagits för nötkreaturstuberkulosens bekämpande, fullständigt öfverensstämde med de förnämsta fackmännens inom området åsigter:

1:o) Bekämpandet af tuberkulosen hos nötkreaturen är af en trängande nödvändighet.

2:o) Utrotandet af kreaturstuberkulosen från djuregarens sida (på frivillighetens grund) är utförbart och öfver allt eftersträfvansvärdt. Der-till fordras en möjligast tidig nedslagtning af smittofarliga tuberkulösa djur och ett sorgfälligt skyddande af kalvvar och äldre friska djur från smitta.

Den frivilliga kampen mot kreaturstuberkulosen bör af staten uppmuntras genom spridande af en rätt uppfattning om tuberkulosens natur, sätten för sjukdomens spridning och betydelsen af tuberkulinproftet samt bör understödjas genom beviljande af statsmedel.

Vid bekämpandet af tuberkulosen hos husdjuren är det lämpligt använda tuberkulinet såsom varande det bästa hittills kända medel att upptäcka sjukdomen.

Utlemnandet af tuberkulinet bör ske under statens kontroll. I hvarje fall får tuberkulin utlemnas endast åt veterinärer.

3:o) Ett bekämpande af kreaturstuberkulosen från statens sida är absolut att förorda. Använt med en viss grad af försigtighet, kan det genomföras och kommer att förhindra sjukdomens tilltagande samt så småningom medföra dess tillbakagång.

Det kräver:

a) förpligtande för veterinären att anmäla hvarje af honom i praktiken konstateradt fall af tuberkulos;

b) nedslagtning fortast möjligt af smittofarliga tuberkulösa djur (i synnerhet de med jufver-, lifmoder- och tarmtuberkulos samt lungtuberkulos behäftade) emot ersättning med hjälp af statsmedel samt förbud för mejerier att återlemna skummjolk i osteriliseradt tillstånd.»

Det syntes sålunda icke lida något tvifvel, att de af Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen beslutade åtgärder till bekämpande af tuberkulosen inom landets ladugårdar vore fullt ändamålsenliga och borde i samma riktning som hittills fortsättas.

Innan jag härefter öfvergår till landtbruksstyrelsens utredning angående storleken af det belopp, som för ifrågavarande ändamål torde erfordras, tillåter jag mig i minnet återkalla följande:

Riksdagen beviljade till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen för år 1898 50,000 kronor med rätt för Eders Kongl. Maj:t att låta under år 1897 förskjuta 15,000 kronor, hvarjemte 1898 års Riksdag medgaf att ytterligare 25,000 kronor finge under år 1898 för samma ändamål förskjutas. För hvarterdera af åren 1899 och 1900 har anvisats ett belopp af 50,000 kronor.

Under åren 1898 och 1899 har åtgången på detta anslag varit så stark, att man nödgats inställa all utbetalning af ersättning till veterinärer för undersökningar med tuberkulin, år 1898 från midten af juli månad och år 1899 från och med den 1 november.

Bestämmelser angående ersättning till veterinär, som på requisition af ladugårdsinnehafvare verkställt undersökning med tuberkulin, samt an-

gående villkoren för erhållande af undersökning på statens bekostnad med tuberkulin af ladugårdsbesättning hafva, med upphäfvande af tidigare bestämmelser enligt nådig kungörelse den 15 oktober 1897, meddelats den 4 november 1898.

Sistnämnda bestämmelser af den 4 november 1898 afsågo, bland annat, att minska statens utgifter för ifrågavarande ändamål. I detta syfte blef ersättningen till veterinären för undersökta djur nedsatt från 50 respektive 25 öre till 40 respektive 20 öre för hvarje djur. Antalet dagtraktamenten på statens bekostnad begränsades till högst två för hvarje förrättning. Väsentliga begränsningar blefvo ock vidtagna i syfte att förekomma onödigt många förrättningar i afseende å en och samma kreatursbesättning, hvarjemte för rätt till förnyad undersökning af en redan pröfvad kreatursbesättning fordrades intyg om vidtagna verk samma åtgärder för den vid föregående undersökning konstaterade tuberkulosens bekämpande.

Efter denna redogörelse öfvergår jag till frågan om beloppet af det anslag, som för ett fortsatt bekämpande af tuberkulosen hos nötkreatur torde erfordras, och yttrar landbruksstyrelsen derutinnan uti sin förevarande skrifvelse:

De framställningar, som landbruksstyrelsen vid föregående tillfällen afgifvit och som afsett utverkande hos Riksdagen af medel för ifrågavarande angelägenhet, hade icke kunnat stödja sig på någon säker erfarenhet rörande beloppet af de medel, som för ändamålet erfordrades. Nu deremot, sedan verksamheten för denna angelägenhet fortgått under två år samt derunder de för belöningar för bemödanden till förekommande och hämmande af tuberkulos hos nötkreaturen anvisade medel en gång redan fördelats, syntes det vara möjligt att med någon större grad af säkerhet kunna bedöma medelbehovet i förevarande afseende.

Af den af styrelsen lemnade redogörelsen i ärendet framginge, att för tiden efter den 8 juli 1898 intill samma års slut veterinär, som på requisition af ladugårdsinnehafvare verkställt undersökning med tuberkulin af ladugårdsbesättning, för sådan undersökning icke kunnat erhålla ersättning af statsmedel, samt att det belopp, som af de för år 1899 anslagna medel stått till förfogande till gäldande af undersökningskostnaderna, visat sig otillräckligt och att det endast berott på särskilda åtgärder, att icke stadgandena om dylik ersättning åt veterinärer långt tidigare på året behöft upphävas. Intresset för ifrågavarande angelägenhet hos ladugårdsinnehafvarne hade emellertid med de bestämmelser, som

varit gällande i ämnet, stadigt och efter hand ökats, och det vore all anledning att hoppas, att samma intresse skulle kunna än ytterligare stegras, så att bemödandena för denna för Sveriges landtbruk synnerligen vigtiga fråga komme att krönas med en afgjord framgång. Här för erfordrades dock, att sådana för saken högst menliga afbrott uti undersökningarna, som till följd af bristande medel under åren 1898 och 1899 måst ega rum, icke upprepades. Förutom det att på detta sätt den redan i och för sig långsamma kampen mot kreaturstuberkulosen komme att ytterligare försenas och taga tid i anspråk, innan den nådde sitt mål, komme derigenom också enligt landtbruksstyrelsens åsigt ladugårdsegarnes intresse för saken att slappas. Djuregare, som önskade erhålla kostnadsfri undersökning med tuberkulin af sin ladugårdsbesättning och sålunda ställa sig under statens ledning i kampen mot tuberkulosen, hindrades nemligen i denna sin åsigt, om de anmälde sig å en tid, då medel för ändamålet icke funnes tillgängliga, på samma gång de ladugårdsinnehafvare, som önskade erhålla förnyad undersökning af redan undersökt kreatursbesättning eller till densamma hörande ungdjur, icke kunde med önskvärd regelbundenhet erhålla sådan. På detta sätt kunde också ladugårdsinnehafvare, som önskade blifva delaktig af belöning för sina bemödanden, gå miste härom eller drabbas af en särskild utgift för ändamålet. Att söka förekomma dessa olägenheter genom ytterligare nedsättning af de till veterinärerna utgående ersättningar för tuberkulinundersökningar utöfver dem, som redan egt rum genom nådiga kungörelsen den 4 november 1898, för att på detta sätt få beloppet af det nuvarande anslaget att räcka till för ändamålet, vore fruktlöst och skulle ovilkorligen hafva till följd, att ladugårdsinnehafvarne, om de önskade erhålla undersökningarna på ett grundligt sätt utförda, måste sjelfva bidra till godtgörande af veterinärerna. Någon annan utväg till förekommande af ofvan sagda för saken förderfliga afbrott i tuberkulinundersökningarna torde sålunda icke finnas än ökandet af beloppet utaf de medel, som för ändamålet anvisades.

Utgifterna i vårt land för ifrågavarande angelägenhet, i hvad dessamma afsåge administration, tuberkulinberedning och ersättningar till veterinärer, kunde i jemförelse med motsvarande utgifter inom våra grannländer Norge och Danmark icke anses höga. I Sverige hade till 1899 års början på statens bekostnad undersökts 53,562 djur för en sammanlagd kostnad af omkring 53,500 kronor eller omkring 1 krona för hvarje undersökt djur, en kostnad, som för år 1899 till följd af de förändrade bestämmelserna rörande ersättningen för

undersökningarna och villkoren för deras erhållande ej obetydligt nedgått, så att till den 14 oktober 1899 undersökningarna, hvilka omfattat 40,152 djur, medfört en sammanlagd kostnad af endast 34,596 kronor 40 öre eller 86 öre för djur. Enligt en af direktören för det civila veterinärväsendet i Norge till 1899 års internationella veterinärkongress i Baden-Baden afgifven berättelse öfver tuberkulinundersökningarna i Norge hade derstädes intill slutet af år 1897 undersökts 55,542 djur för en kostnad af 81,500 kronor eller något öfver 1 krona 46 öre för djur, och enligt af professoren Bang i Köpenhamn vid tuberkulosekongressen i Paris år 1898 meddelade uppgifter rörande undersökningarna i Danmark hade inom sistnämnda land intill senare hälften af år 1898 undersökts 224,969 djur för en sammanlagd kostnad för staten af omkring 350,000 kronor eller omkring 1 krona 55 öre för djur. Äfven i förhållande till kreatursstocken inom hvarje land hade inom Sverige anslagits mindre belopp för ifrågavarande angelägenhet än inom nordens öfriga länder, hvilket framginge af följande tabell.

Land.	Kreatursstock.	Årligt anslag.	Anslag per djur.
Sverige.....	2,548,192	50,000 kronor.	Mindre än 2 öre.
Norge.....	1,066,499	33,804 *)	Mer än 3 öre.
Danmark.....	1,696,190	100,000)	Mer än 5 1/2 öre.
Finland.....	1,456,353	200,000 mark.	Mer än 13 penni.

*) Anslag för år 1898.

Ehuru det icke torde kunna fullt bestämdt uppgifvas, huru stort belopp som för ett nöjaktigt bedrifvande från statens sida under år 1901 af kampen mot tuberkulosen kunde af statsmedel erfordras, torde dock till ledning för beräkningen i detta afseende, särskildt hvad anginge kostnaderna för ersättningar till veterinärer, böra framhållas, att till dylika ersättningar under de sex första månaderna 1899 åtgått i medeltal 5,000 kronor för månad, alltså tillhopa 30,000 kronor. Under juni månad hvarje år hade emellertid undersökningarna märkbart aftagit för att i någon större utsträckning upptagas först i medlet af september. Af skäl, som i det föregående blifvit anförda, kunde någon uppgift icke lemnas rörande de antagliga kostnaderna för ifrågavarande undersökningar under årets senare månader, men sannolikt syntes vara att, om statsmedel funnes tillgängliga till gäldande af kostnaderna för undersökningarna under dessa månader, samma undersökningar komme

att blifva lika talrika denna tid som under årets sex första månader och således tillskynda statsverket en utgift af omkring 20,000 kronor. Under förutsättning dels att utgifterna för belöningar, anställande af en föredragande inom landtbruksstyrelsen samt erforderligt biträde åt denne äfvensom expenser blefve lika med dem, som beräknats skola under år 1900 erfordras eller 17,500 kronor, dels ock att till följd af det stegrade intresse för ifrågavarande angelägenhet, som vore att motse, tuberkulinåtgången och i sammanhang dermed kostnaderna för tillverkningen af tuberkulinet komme att ökas samt att undersökningar skulle förekomma jemväl under sommarmånaderna, syntes lägre belopp än 25,000 kronor icke böra för samtliga dessa utgifter beräknas. Sammanlagda beloppet af utgifterna från statens sida till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen skulle sålunda under år 1901 blifva 75,000 kronor. Som emellertid de nu anförda skälen för ökande af anslaget för år 1901 gälde lika mycket innevarande år, syntes hos Riksdagen böra för år 1901 äskas ett belopp af 100,000 kronor att användas till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att låta utaf sagda belopp under år 1900 af tillgängliga medel förskjuta och för ändamålet använda ett belopp af 25,000 kronor.

Lika med landtbruksstyrelsen anser jag det vara af största vigt, att försöken med tuberkulin för upptäckande och motarbetande af tuberkelsjukdomar bland nötkreaturen fortsättas, samt att detta sker utan de störande afbrott, som hittills årligen inträffat till följd af otillräckligheten af de för ändamålet disponibla medlen.

Enligt hvad landtbruksstyrelsen anført, äro de belopp, som inom våra grannländer Norge, Danmark och Finland för ifrågavarande ändamål anvisats, relativt i förhållande till kreatursstocken större än motsvarande anslag hos oss. Hvad Danmark och Finland beträffar, äro dessa belopp äfven absolut sedt större.

Jag tvekar således ej att föreslå en höjning uti ifrågavarande anslag, och då jag anser, att landtbruksstyrelsens beräkningar icke gå längre än som bör antagas motsvara det verkliga behovet, tillåter jag mig att till styrelsens framställning tillstyrka bifall.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1901 till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag af 100,000 kronor att användas till *förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen*, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att låta utaf sagda belopp under innevarande år af tillgängliga medel förskjuta 25,000 kronor.

Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

Enligt hvad statskontoret anmält, har nämnda embetsverk förskjutit följande belopp, hvilka torde böra anmälas till ersättande af Riksdagen under sjette hufvudtiteln, nemligen:

[38.]
Ersättning för
af statskon-
toret gjorda
förskott.

ersättning, enligt nådiga brefvet den 4 mars 1898, för afträdde åbyggnader vid indragna länsmansbostället Rönjane n:r 1 kronogård i Jönköpings län kr. 1,000: —

ersättning, enligt nådiga brefven den 18 oktober 1889, den 31 maj 1895 och den 7 februari 1896, till innehafvarne af tre särskilda boställen för saknad afkomst af exproprierad jord » 218: 96

aföningsfyllnad med anledning af tre landsstatsboställens indragning » 1,263: 33

godtgörelse för afkomst af boställen, som, enligt nådiga brefvet den 31 maj 1878, innehafvare af länsmanstjenster, hvarmed boställen varit förenade, egt undfå i anledning deraf, att företrädarne åtnjutit fardagsår » 2,153: 19

aföningsfyllnad, enligt nådiga brefvet den 27 april 1883, till en tjenstförrättande länsman för tiden mellan afgående länsmannens afsked och tjensteårets slut » 51: 55

till kommerskollegium, enligt nådiga brefvet den 17 juni 1893, utanordnade medel för godtgörande af vissa utgifter och kostnader för svenskt sjöfolk m. m., 37,300 kronor, samt, enligt nådiga brefvet den 22 januari 1897 angående ordningen och sättet för gäldande af vissa utgifter, som föranledas af stadgandena i §§ 319 och 321 sjölagen, utanordnade medel, 200 kronor, eller tillsammans » 37,500: —

tryckningskostnader, enligt nådiga brefvet den 22 december 1898, för den af Riksdagen i skrifvelse den 11 maj 1896 begärda utredning angående fiskeribefolkningens i Göteborgs och Bohus län bostadsförhållanden » 2,034: 02

Transport kr. 44,221: 05

Transport kr. 44,221: 05

arfvoden samt resekostnads- och traktamentersättning till ordförande och ledamöter i den af Eders Kongl. Maj:t, på grund af Riksdagens skrifvelse den 9 maj 1893, tillsatta komité för uppgörande af förslag till ny taxa för personbefordringen å statens jernvägar m. m., ersättning till en ledamot för verkställda förberedande arbeten och för mistade tjänstgöringspenningar, arfvode åt sekreteraren äfvensom till tryckning af komiténs betänkande

» 7,668: 47

kostnader, på grund af nådiga brefvet den 1 juli 1898, för utarbetande och tryckning af förslag till allmänna ekonomiska och administrativa bestämmelser rörande fisket

» 2,723: 12

arfvoden samt resekostnads- och traktamentersättning åt ordförande och ledamöter i den af Eders Kongl. Maj:t den 13 mars 1891 tillsatta komité för revision af förordningen angående minderåriges användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering den 18 november 1881, arfvode åt komiténs sekreterare äfvensom till löpande utgifter och tryckningskostnad m. m.

» 24,619: 39

till kanslirådet D. Ekelund och yrkesinspektören O. W. Sundell, hvilka, enligt uppdrag, inom civildepartementet biträdt vid utarbetande af ny författning i fråga om minderåriges användande i arbete m. m., enligt nådiga brefvet den 7 juli 1899, utanordnad ersättning, till den förre för den minskning i löneinkomster, han till följd af ifrågavarande uppdrag fått vidkännas, och till den senare för fullgörande af uppdraget, tillsammans

» 411: 11

enligt nådiga brefven den 1 juli, den 2 september och den 11 november 1898 samt den 29 mars 1899 utanordnade kostnader för åstadkommande och tryckning af en statistisk utredning rörande olycksfall i arbetet

» 7,799: 16

enligt nådiga brefven den 31 december 1897, den 1 juli och den 25 november 1898 samt den 3 februari 1899 utbetalade kostnader för verkställandet af utred-

Transport kr. 87,442: 30

Transport	kr.	87,442: 30
ning i fråga om skyldighet för arbetsgifvare att lemna understöd vid olycksfall i vissa yrken..... »		4,434: 69
reskostnads- och traktamentsersättning samt arfvoden till ordförande och ledamöter i den af Eders Kongl. Maj:t den 7 oktober 1898 tillsatta komité för afgifvande af yttrande och förslag rörande ändringar i förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885, arfvode till vikarie för en ledamot i komitén, ersättning till ledamöter i komitén för minskade löneinkomster, reskostnads- och traktamentsersättning åt tillkallade sakkunnige samt till bestridande af löpande utgifter för komitén..... »		9,569: 36
arfvoden, reskostnads- och traktamentsersättning till ordförande och ledamöter i den af Eders Kongl. Maj:t, på grund af Riksdagens skrivelser den 6 och den 13 maj 1898, tillsatta komité för behandling af vissa sjöfartsnäringen rörande frågor m. m., ersättning till komiténs ordförande för mistade tjänstgöringspenningar, arfvode till komiténs sekreterare och ersättning till densamme för en utrikes resa samt till bestridande af löpande utgifter m. m. »		21,683: 83
till landskamreraren J. A. E. Malmberg och landssekreteraren H. L. Uddén, enligt nådiga brefvet den 7 juli 1899, utanordnad ersättning för biträde inom civildepartementet vid uppgörande af förslag till instruktion för fjerdingsmän..... »		230: —
till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län, enligt nådiga brefvet den 2 juni 1899, utbetaladt belopp till lindrande af nöden bland de brandskadade vid en inom Töreboda municipalsamhälle sistnämnda dag timad större eldsvåda..... »		1,480: —
Summa		kr. 124,840: 18

Med iakttagande af grundsatsen om anslags bestämmande till jemnt tal af kronor och för jemnande af hufvudtitelns slutsumma, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, till betäckande af ofvan omförmälda, af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, anvisa ett anslag af 124,850 kronor.

Återbetalning till viss del af erlagda konsulatafgifter för svenska fartyg.

[39.]
Återbetalning
af konsulatafgifter.

Uti skrifvelse den 13 maj 1899 har Riksdagen, med bifall till Eders Kongl. Maj:ts förslag i proposition den 6 nästförutgångne mars, i afbidan på omreglering af konsulatafgifterna på extra stat för år 1900 anvisat ett förslagsanslag å 175,000 kronor för att till svenska fartygsrederier skulle kunna, enligt de närmare bestämmelser Eders Kongl. Maj:t kunde finna godt meddela, återbetalas fyra femtedelar af hvad under samma år kunde komma att utgifvas såsom konsulatafgifter för rederierna tillhöriga fartyg.

Jag tillåter mig erinra, att Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref till kommerskollegium den 30 november 1899, hvilket bref intagits i svensk författningssamling, dels fastställt bestämmelser angående sättet och villkoren för fullgörandet af berörda återbetalning, dels anbefalt kommerskollegium att meddela erforderliga närmare föreskrifter i ämnet, dels ock bemyndigat kollegium att hos statskontoret i mån af behof från ifrågavarande anslag requirera de medel, som för bestridande af medgifven restitution af för svenska fartyg erlagda konsulatafgifter vore enligt de meddelade bestämmelserna erforderliga.

Då den lindring för sjöfartsnäringen, som med ifrågavarande anslag afses, torde böra komma näringen till godo jemväl för år 1901, får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, i afbidan på omreglering af konsulatafgifterna, på extra stat för år 1901 anvisa ett förslagsanslag å 175,000 kronor för att till svenska fartygsrederier må kunna, enligt de närmare bestämmelser Eders Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, återbetalas fyra femtedelar af hvad under samma år kan komma att utgifvas såsom *konsulatafgifter* för rederierna tillhöriga fartyg.

Statens jernvägstrafik.

I underdånig skrifvelse den 23 november 1899 har jernvägsstyrelsen gjort framställning om aflåtande till Riksdagen af proposition angående anslag för år 1901 dels till nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar och dels till anskaffande af ytterligare rullande materiel.

Då de medel, om hvilkas anvisande för ifrågavarande ändamål jernvägsstyrelsen gjort framställning, uppginge till större belopp än som hittills plägat för samma ändamål begäras, har styrelsen till en början beträffande de väsentligaste orsakerna till detta förhållande hänvisat till hvad styrelsen i sådant hänseende framhållit i sin underdåniga skrifvelse den 21 november 1898, då anmälan gjordes i enahanda syfte för år 1900, och för hvilken skrifvelses innehåll jag redogjorde den 13 januari 1899.

Samma orsaker som då, anför nu vidare jernvägsstyrelsen, nödvändiggjorde en framställning om anvisande af ett större belopp än hvad för ifrågavarande ändamål förut utgått, förefunnes allt fortfarande och hade under år 1899 än mera gjort sig gällande. Den lifliga företagsamheten på de industriella och merkantila områdena, stationspersonalens nödvändiga ökande under den stegrade rörelsen, de tilltagande fordringarna på en ej blott säker och regelbunden utan äfven snabb och bekväm trafik samt framför allt de stegrade prisen på såväl arbetskraft som materialier, hvilken stegring äfven under år 1899 fortgått, utan att några tecken till återgång ännu kunde varsnas, utgjorde för styrelsen tvingande skäl att vid förevarande underdåniga anmälan om behovet af nya byggnader och anläggningar samt rullande materiel hemställa om anvisande för detta ändamål af ett högre belopp än tillföre.

Nya byggnader och anläggningar.

Hvad angår anslagsbehovet för nya byggnader och anläggningar föreslår jernvägsstyrelsen, att för detta ändamål måtte af Riksdagen för år 1901 äskas ett anslag af 3,100,000 kronor.

Styrelsen lemnar uti sin skrifvelse en närmare redogörelse för de särskilda ändamål, till hvilka styrelsen tänkt sig att ifrågavarande anslagsbelopp skulle användas; och innehåller denna redogörelse till en början följande:

[40.]
Nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar.

»I distriktet.

Vid *Pålsboda* och *Kilsmo*:

Förlängning af stationernas lastkajer 2,300 kronor.
Ökad trafik nödvändiggör ökandet af utrymmet för lastning.

Vid *Katrineholm*:

Tillbyggnad af godsmagasinet 2,600 kronor.
Ökad godstrafik kräfver magasinets förlängning 10 meter.

Uppförande af en gångviadukt öfver bangården... 9,000 kronor.

Det ökade antalet tåg och det nästan oafbrutna arbetet med vagnarnas vexling hafva visat sig medföra stor fara för de personer, som vid hemtning eller afsändning af gods nödgas passera öfver spårsystemet till det på motsatta sidan om bangården belägna godsmagasinet. Kommunen har förklarat sig villig bidraga med 4,000 kronor i kostnaden för viadukten, som beräknats inalles till 13,000 kronor.

Tillbyggnad af lokomotivstallet med 4 stallrum 34,000 kronor.

Det ökade tågantalet kräfver uppställning af flere lokomotiv vid stationen.

Vid *Flen*:

Anläggning af fullständig vattenstation med pumphus och vattentorn samt 2 fristående vattenkastare med tillhörande rörledningar 30,000 kronor.

För godstågslokomotiven erfordras dagligen vattentagning under uppehållet vid stationen. Vattentagningen måste nu ega rum vid Oxelösund—Flen—Westmanlands jernvägs vattenstation, belägen utmed nämnda jernväg omkring 1 kilometer från stationen. Äfven för eldsläckningsändamål finnes för närvarande icke erforderlig vattentillgång.

Vid *Skeboquarn*:

Utläggning af ett nytt spår 3,700 kronor.

Liflig trafik med trävaror särskildt vintertiden samt behovet att underlätta erforderliga tågmöten fordra utläggandet af detta spår.

Vid *Björnlunda*:

Utvidgning af spårsystemet 5,200 kronor.

För att erhålla en tryggare ingång för de snabbgående tågen måste de östra ingångsvexlarne utflyttas, hvarjemte hinderfria spårlängden bör ökas.

Vid *Gnesta*:

Uppsättning af en vattenkastare 1,300 kronor.

Vattentagningen för de nedgående tågen behöfver underlättas för undvikande af tågförseningar.

Vid *Jerna*:

Utvidgning af spårsystemet 4,500 kronor.

De talrika tågmötena å denna station fordra en spårförlängning samt delvis annan spåranordning.

Vid *Saltskog*:

Utvidgning af spårsystemet 1,600 kronor.

Förlängning af spåren vesterut är nödvändig på det att möten mellan de långa godstågen vid denna station må kunna anordnas.

Vid *Södertelge*:

Uppförande af ytterligare ett lokomotivstall 7,000 kronor.

Två stallrum finnas, men tre lokomotiv öfvernatta nu derstädes.

Vid *Liljeholmen*:

Inhägnad af verkstadsgården åt sjösidan 4,800 kronor.

Ändamålet härmed är att från gården utestänga obehöriga personer samt förhindra tillgrepp af här upplagda, jernvägen tillhöriga effekter.

Vid *Stockholm Norra*:

Uppsättning af en vattenkastare 1,500 kronor.

Afses för tillgodoseendet af de 13 i daglig tjenst å stationen varande vexellokomotivens vattenbehof.

Vid *Tomteboda*:

Anläggning af fullständig vattenstation med pumphus och vattentorn samt vattenledning från sistnämnda till stationens vagnreparationsverkstad och lokomotivstall m. m. 45,000 kronor.

Stationens alltjemt växande behof af vatten kan numera icke som sig bör fyllas på hittillsvarande sätt genom en sidoledning från Stockholms stads vattenledning till Tomteboda blindinstitut. Den nu ifrågasatta anläggningen för jernvägens behof har ock redan förberedts på så sätt, att Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 18 december 1896 upplåtit erforderligt område af kronoegendomarne Ingenting och Ekelund i Solna socken för nedläggande af vattenledningsrör mellan

Ulfundasjön och stationen. Kostnaden för vatten från Stockholms stads vattenledningsverk till samtliga nuvarande anläggningar vid Tomtebodaboda kommer att inom kort uppgå till 6,000 kronor per år, under det att den årliga kostnaden för föreslagen vattenpumpning från Ulfundasjön beräknas till 2,000 kronor.

Tillbyggnad af lokomotivstallet med 4 stallrum 43,000 kronor.

Stallrum fattas för närvarande vid stationen för 8 af de der öfvernattande lokomotiven. 4 stallrum komma under närmaste tid att uppföras med år 1897 beviljadt anslag. De 4 stallrum, som genom tillbyggnaden skulle vinnas, äro således ytterligare behöfliga.

Inhägnad af verkstadsområdet 5,000 kronor.

Inhägnaden nödvändig af samma skäl, hvilka anförts i fråga om Liljeholmen.

Vid *Märsta*:

Utvidgning af spårsystemet 1,900 kronor.

En spårförlängning till 450 meter fri spårlängd är nödvändig för underlättande af möten mellan de långa tågen.

Vid *Knifsta*:

Utvidgning af spårsystemet 7,500 kronor.

Samma förhållande som vid Märsta; hvarjemte ökad trafik kräfver utläggande af ytterligare ett spår.

Vid *Bergsbrunna*:

Utvidgning af spårsystemet 4,700 kronor.

Samma förhållande som vid Märsta; hvarjemte stickspåret behöfver förlängas för lokala trafiken.

Vid *Upsala*:

Anordnande af kolbås för 5,000 ton 5,500 kronor.

I brist på kolbås upplägges nu kolförrådet fritt mellan spåren å stationen till vanprydnad för platsen och lätt tillgängligt för obehörige.

Vid *Sala*:

Uppsättning af 2 vattenkastare 3,100 kronor.

Anordningen är nödvändig för möjliggörande för de genomgående tågen af snabbare vattentagning.

Vid *Broddbo*:

Utvidgning af spårsystemet 1,200 kronor.

Spårförlängning är nödvändig för underlättande af möten mellan långa tåg å stationen.

Vid *Rosshyttan*:

Utvidgning af spårsystemet 7,800 kronor.

Den ökade trafiken fordrar utläggandet af ett tredje spår.

Vid *Byvalla*:

Uppsättning af en vattenkastare och anordnande af erforderlig längre vattenledning 7,200 kronor.

För undvikande af tågförseningar är nödvändigt att på nu föreslagna sätt underlätta vattentagningen.

Uppförande af ett boställshus med 6 lägenheter om 1 rum med kök 14,500 kronor.

För den ökade trafikens behöriga skötande erfordras ökad antal stationskarlar. Boställen finnas icke för hela nuvarande stationsbetjeningen och kunna icke heller bostäder förhyras i stationens närhet.

Vid *Järbo*:

Utvidgning af spårsystemet 2,900 kronor.

Större hinderfritt spårutrymme erfordras för tågmöten och derjemte större spårlängd för den lokala trafiken, hvilket sistnämnda lämpligast torde vinnas genom förvärfvande af ett enskilde tillhörigt spår med erforderlig mark samt spårets försättande i trafikenligt skick.

Vid *Ockelbo*:

Utvidgning af spårsystemet 4,500 kronor.

Större hinderfritt utrymme erfordras dels för tågmöten dels för lokala trafiken.

Vid *Holmsveden*:

Utvidgning af spårsystemet 5,400 kronor.

Samma förhållande som vid Ockelbo.

Vid *Kilafors*:

Utvidgning af spårsystemet 5,200 kronor.

Den trafikökning, som är att förvänta efter Dala—Helsinglandsbanans öppnande, fordrar utläggandet af ytterligare ett sidospår.

Uppförande af ett boställshus med 4 lägenheter om 1 rum med kök 13,000 kronor.

Bostäder kunna icke erhållas i stationens närhet för samtliga de stationskarlar, som nu måste finnas anstälde vid stationen.

Vid *Arbrå, Simeå och Jerfsö*:

Utvidgning af spårsystemen 8,500 kronor.

Samma förhållande som vid *Ockelbo*. Beräknade kostnaden utgör för *Arbrå* 3,800 kronor, för *Simeå* 3,000 kronor och för *Jerfsö* 1,700 kronor.

Vid *Ljusdal*:

Förlängning af lastkajen 500 kronor.

Trafikens ökning kräfver kajens förlängning.

Vid *Hudiksvall*:

Utvidgning af spårsystemet 3,300 kronor.

För underlättande af vexlingen vid mottagning af kol från fartyg erfordras utläggning af ett spår.

Vid *Alby*:

Uppförande af ett boställshus med 2 lägenheter om 1 rum med kök 7,200 kronor.

Den genom närbelägna stora fabriksanläggningar ökade trafiken har medfört anställning af flera stationskarlar, för hvilka bostäder icke kunna erhållas i stationens närhet.

Å linien *Stockholm Central—Hallsberg*:

Anläggning af en morsetelegrafledning 13,000 kronor.

Den högst väsentliga ökningen af telegrammens antal nödvändiggör anläggande af en ny telegrafledning.

Å linien *Stockholm Central—Gnesta*:

Anläggning af en lokal morsetelegrafledning för vidliggande stationernas behof 5,000 kronor.

Den starka tågtrafiken fordrar, särskildt vid tågrubbningar och deraf föranledda ändringar af tågmöten, en snabbare telegraphexpedition, än hvad som med de nuvarande linierna är möjligt att åstadkomma.

II distriktet.

Vid *Partilled*:

Inköp af mark för stationens utvidgning 18,000 kronor.

Vid denna station, som med år 1899 beviljadt anslag skall i hufvudsak ombyggas, måste samtidigt vidtagas anordningar med hänsyn till en blifvande dubbelbanetrafik å vestra stambanan närmast Göteborg. Det nuvarande stationsområdet är härför otillräckligt; och tillfälle finnes nu att till rimligt pris förvärfva ytterligare erforderlig mark från det tomtaktiebolag, som vid Partilled redan påbörjat tomtafsöndring och tomtförsäljning.

Vid *Alingsås*:

Uppsättning af vattenkran 6,500 kronor.

Anläggningen är erforderlig för att genom vattentagning vid stationen undvika tågförseningar.

Vid *Herrljunga*:

Anläggning af vägport i södra ändan af stationen jemte tillhörande vägomläggning samt nedläggning af vagnväg 13,250 kronor.

I och med stationens delvisa ombyggnad på Borås jernvägsaktiebolags bekostnad skall begärda beloppet användas till bestridande af den på statens jernvägar belöpande halfva kostnaden för angifna anläggningar.

Vid *Falköping-Ranten*:

Utläggning af kollossningsspår 3,300 kronor.

Sedan kolbåsen tillökats, erfordras ytterligare ett lossningsspår.

Vid *Jönköping*:

Utvidgning och ändring af spårsystemet i sammanhang med blifvande flyttning af lokomotivstallet och nedläggning af en 15 meters vändskifva 65,000 kronor.

Spårsystemet, som länge varit för den nuvarande trafiken i hög grad otillräckligt och olämpligt, behöfver ändras och utvidgas, hvilket icke — i anseende till stationens på alla sidor begränsade område — kan ske annorledes, än efter lokomotivstallets förflyttning i sammanhang med nedläggning af en större vändskifva, afpassad efter de nyare lokomotivtyperna.

Vid *Laxå*:

Utvidgning af spårsystemet samt uppförande af lokomotivstall för 2 maskiner 32,000 kronor.

Afser fullbordandet af den utvidgning af spårsystemet, till hvars påbörjande anslag beviljats för år 1900, samt afhjelpandet af den brist på lokomotivstallrum, som uppstår, sedan nuvarande föråldrade stall med rum för 6 lokomotiv — hvars tomtplats måste användas till nya spår-lägen — blifvit bortflyttadt till annan plats och der ombyggt med rum af numera behöfliga mått för 4 lokomotiv.

Vid *Örebro*:

Fullbordandet af en centralverkstad för reparation af lokomotiv 150,000 kronor.

Angående behofvet af och planen för denna anläggning, hvartill anslag å 350,000 kronor blifvit för år 1900 beviljadt, får styrelsen hänvisa till hvad i underdånig framställning den 21 november 1898 anförts.

Vid *Åsbro*:

Utvidgning af spårsystemet och borttagning af spårkorsning 2,400 kronor.

Fria spårlängden bör ökas till 350 meter. Genom anläggning af ett för vaxelrörelser särdeles behöfligt sidospår kan Skogaholms brukspårs korsning af hufvudspåret borttagas.

Vid *Lerbäck*:

Utvidgning af spårsystemet 7,300 kronor.

Anslaget är behöfligt för erhållande af 350 meter långt mötesspår

jemte erforderliga omlastningsspår. Trafiken vid stationen har ökats betydligt och torde än mera komma att ökas efter Krylbo-Örebroanans öppnande.

Vid *Rönneshytta*:

Utvidgning af spårsystemet 2,700 kronor.

Mötesspår längden behöfver utvidgas till 350 meter fri längd.

Vid *Motala verkstad*:

Uppsättning af vattenkran och anordnande af erforderlig rörledning 5,500 kronor.

Anordningen är nödvändig för möjliggörande för de genomgående tågen af snabbare vattentagning.

Uppförande af betjeningshus med två lägenheter om 1 rum med kök samt öfverliggningsrum för tågpersonal 12,500 kronor.

Nuvarande bostadslägenheter äro otillräckliga och öfverliggningsrum för lokaltågens personal saknas. På grund af den på platsen boende arbetarebefolkningens talrikhet har det visat sig icke vara möjligt att i stationens närhet förhyra lägenheter för nyssnämnda ändamål.

Vid *Motala*:

Utvidgning af spårsystemet 5,200 kronor.

Samma förhållande som vid Rönneshytta. Då å stationen nu samtidigt inträffa trenne tåg, erfordras härjemte anläggandet af ett fjerde spår, hvilket spår redan nu måst provisoriskt utläggas.

Vid *Fogelsta*:

Utvidgning af spårsystemet, förlängning af lastkajen och flyttning af godsmagasinet 2,500 kronor.

Den ökade trafiken, som är att vänta efter Krylbo—Örebroanans öppnande, samt behofvet af 350 meter fri mötesspår längd, göra dessa arbetens utförande nödvändiga.

Vid *Skeninge*:

Utvidgning af spårsystemet 1,300 kronor.

Samma förhållande som vid Rönneshytta.

Vid *Porla*:

Utvidning af spårsystemet 2,000 kronor.

Utläggning af ett stickspår erfordras till följd af den ökade trafiken; och har Hasselfors bruk, som är störste trafikanten, utlofvat fri jord för stationsområdets utvidgning, i händelse detta stickspår utlägges.

Vid *Björneborg*:

Utvidgning af spårsystemet 2,500 kronor.

Den stora vagnslasttrafiken kräfver utläggandet af ett stickspår för vagnuppställning; och har Björneborgs aktiebolag erbjudit sig att fritt upplåta för spåret erforderlig mark.

Vid *Kristinehamn*:

Uppförande af vattenkran med rörledning 3,300 kronor.

Lokomotiven böra till undvikande af tågförsening förses med vatten samtidigt som med kol vid kolbåsen i stationens norra ände.

Vid *Kil*:

Utvidgning af spårsystemet 5,500 kronor.

Nuvarande spårutrymmet är otillräckligt, enär dels sex tåg nu samtidigt skola stå inne å stationen, dels mängden af öfvergångsvagnar särskildt för trafiken på Fryksta ökats. Hela kostnaden är beräknad till 11,000 kronor, men åligger det Bergslagernas jernvägar att deraf betala hälften.

Vid *Boda*:

Uppförande af ett godsmagasin 1,700 kronor.

Å stationen har hittills saknats särskildt magasin för godset; men är uppförandet af ett dylikt magasin nu behöfligt, enär den för godsets förvaring i stationshuset använda lokalen erfordras för inrättande af större expeditionsrum.

Vid *Ottebol*:

Förlängning af lastkajen 1,100 kronor.

Den ökade vagnslasttrafiken, särskildt med trämassa, fordrar kajens förlängning.

Vid *Åmot*:

Nedläggning af en vagnvåg..... 2,700 kronor.

Då numera ett betydligt antal vagnar lastas vid stationen, erfordras, att vid stationen nedlägges en vagnvåg.

Å linien *Örebro—Mjölby*:

Uppläggning af en morsetelegrafledning..... 7,900 kronor.

Denna telegrafledning är erforderlig för den ökade telegramvexlingen mellan södra orterna och Norrland efter Krylbo—Örebrobanans öppnande.

III distriktet.

Å linien *Katrineholm—Norrköping*:

Uppläggning af en morsetelegrafledning..... 2,900 kronor.

Den ökade telegramvexlingen nödvändiggör anordnandet af en ledning afsedd uteslutande för transitering af telegram från stationer söder om Nässjö och norr om Katrineholm.

Å linien *Nässjö—Mjölby*:

Uppläggning af en morsetelegrafledning..... 5,400 kronor.

Samma förhållande föreligger, som anförts för behofvet af ytterligare en telegrafledning å linien Örebro—Mjölby.

Vid *Åby*:

Utvidgning af spårsystemet..... 3,800 kronor.

Nuvarande spårutrymme är otillräckligt för godstrafiken.

Vid *Norrköping*:

Tillbyggnad af godsmagasinet..... 14,000 kronor.

Godstrafiken har under de sista tio åren ökats med cirka 70 %.

Inhägnad af den nya upplagsplatsen för stenkol..... 1,500 kronor.

Denna anordning är behöflig för kolens skyddande.

Utvidgning af spårsystemet..... 11,000 kronor.

I anledning af den allt mer ökade trafiken vid stationen och den dermed ökade vagnvexlingen, i synnerhet i bangårdens norra del, der

såväl hufvudspåret norr ifrån som hamn-, kaj- och godsspåren sammanföras, kräves dels utläggning af flere rangeringsspår, dels anordnande af ett längre utdrags- och uppställningsspår. Ett för år 1900 beviljad anslag af 6,600 kronor har befunnits otillräckligt för afsedda ändamålet; och erfordras nu för spårsystemets behöfliga utvidgning ytterligare 11,000 kronor.

Vid *Kimstad*:

Utvidgning af spårsystemet 3,900 kronor.

Den till grund för beräkningen af det anslag för samma ändamål af 10,600 kronor, som för år 1900 beviljats, uppgjorda förslagsritningen har för bättre tillgodoseende af trafikens behof å platsen delvis omarbetats. Genomförandet af den sålunda förändrade planen kräver ökad anslag.

Vid *Gistad*:

Utvidgning af spårsystemet 5,000 kronor.

Mötesspår längden har visat sig vara alldeles otillräcklig, hvadan utvidgning af spårsystemet är behöflig.

Vid *Linköping*:

Tillbyggnad af lokomotivstallet med 2 rum samt spårläggning till det samma 22,000 kronor.

Det nuvarande lokomotivstallet har endast 6 rum, men erfordras nu ytterligare 2 stallrum för beredande af plats åt de vid denna station förlagda lokomotiv.

Tillbyggnad af kolbåsen 9,000 kronor.

Större kolupplag än tillförene måste vid stationen numera anordnas.

Vid *Mantorp*:

Tillbyggnad af godsmagasinet 1,500 kronor.

Ökad godstrafik fordrar en förlängning af magasinsbyggnaden.

Vid *Sya*:

Utvidgning af spårsystemet 2,700 kronor.

Ökning af den fria mötesspår längden samt af last- och lossnings-spåren är erforderlig.

Vid *Mjölby*:

Utvidgning af spårsystemet 41,700 kronor.

Vid stationen, hvilken länge haft otillräckligt utrymme, kan nu icke utan stora olägenheter mottagas de lokala eller transitovagnar, som dagligen ankomma, hvadan såväl en förlängning söderut af hela spårsystemet som anordnande af utdrags- och lastspår äro af nöden.

Uppförande af expeditiionslokal vid godsmagasinet 5,000 kronor.

Sådan lokal har hittills saknats, men då den lokala trafiken från det hastigt växande samhället och kringliggande bygd ökats i sådan grad, att godsexpedieringen ej utan olägenhet kan ske inom det på motsatt sida om spårsystemet liggande stationshuset, är uppförandet af ifrågavarande lokal af behovet synnerligen påkalladt.

Vid *Boxholm*:

Utvidgning af spårsystemet 2,200 kronor.

Vid stationen, som har den största vagnslasttrafiken på östra stambanan, saknas tillräckliga frilastspår.

Vid *Frinnaryd*:

Utvidgning af spårsystemet 1,700 kronor.

Samma förhållande som vid Sya.

Vid *Nässjö*:

Uppförande af lokomotivstallar med tillhörande spårläggning. (Tillläggsanslag) 5,200 kronor.

Ett för ändamålet för år 1899 beviljadt anslag af 30,000 kronor har i följd af stegrade pris på materialier och arbete visat sig otillräckligt, i följd hvaraf tilläggsanslag erfordras.

Vid *Säfsjö*:

Utvidgning af spårsystemet 4,400 kronor.

Större spårslängd för vagnuppställning erfordras.

Vid *Lamhult*:

Utvidgning af spårsystemet 3,800 kronor.

Större fri mötesspårslängd samt nya frilastspår äro erforderliga. Af 1899 års Riksdag har redan beviljats anslag för förvärf af behöfligt jordområde för denna utvidgning.

Vid *Gåfvetorp*:

Utvidgning af spårsystemet 8,600 kronor.

Ökad trafik och nya industriella anläggningar invid stationen fordra utläggning af ett ytterligare sidospår.

Vid *Hästveda*:

Utvidgning af spårsystemet 8,000 kronor.

Större fri mötesspår längd erfordras.

Vid *Barlingslöf*:

Tillbyggnad af godsmagasinet 1,500 kronor.

Samma förhållande som vid Mantorp.

Vid *Sösåla*:

Utvidgning af spårsystemet 2,900 kronor.

Förlängda mötes- och lastspår äro behöfliga särskildt med hänsyn till trafiken från en vid stationen nyanlagd ångsåg.

Tillbyggnad af godsmagasinet 1,500 kronor.

Samma förhållande som vid Mantorp.

Vid *Hör*:

Utvidgning af spårsystemet 3,300 kronor.

Längre fri mötesspår längd är behöflig.

Nedläggning af en vagnvåg 2,600 kronor.

Det ökade antalet vagnslastförsändningar kräfver numera en våg å stationen.

Å linien *Lund—Åkarp*:

Anläggning af en trafikstation vid Uppåkra 47,000 kronor.

Ortbefolkningen har i anledning af det för skånska förhållanden långa afståndet mellan Lund och Åkarp ifrågasatt denna anläggning och för densamma erbjudit fri jord. På grund af befolkningsförhållandena och ortens bördighet kunna stationens trafikinkomster väntas till fullo betäcka driftkostnaderna och förränta anläggningskapitalet; hvarjemte välbehöflig fördelning af trafiken vid den synnerligen trånga stationen i Lund torde kunna i någon mån förväntas genom anläggningen ifråga.

Vid *Åkarp*:

Uppförande af nytt stationshus..... 22,600 kronor.

Nuvarande stationshuset af primitiv beskaffenhet har tillkommit genom sammanbyggnad af tvenne vaktstugor medelst ett bagagerum af bräder. För stationens anordnande för dubbelspårstrafik erfordras nu uppförande af nytt stationshus å annan plats. Ny inkörsväg till stationen bör derjemte i sammanhang härmed anordnas.

Vid *Malmö*:

Inhägnad af upplagsplatsen för stenkol vid hamnen..... 5,500 kronor.

Denna anordning är af behovet synnerligen påkallad.

Uppförande af lokomotivstall med 6 stallrum jemte spårläggning 50,000 kronor.

På grund af den stegrade trafiken erfordras ytterligare 6 stallrum. För närvarande stå i Malmö flere lokomotiv hvarje natt ute.

Uppförande af en viadukt öfver bangården 18,000 kronor.

Spårsystemet passeras af omkring 500 verkstadsarbetare dagligen fyra gånger. Med hänsyn till det ökade antalet ut- och ingående tåg och den nästan oafbrutna vagnvexlingen har behovet af en viadukt gjort sig mer och mer gällande. Synnerlig stor fara för olyckshändelse föreligger, särskildt vintertiden, då ofta stark dimma råder.

Nedläggning af en vagnvåg vid ångfärjestationen 4,000 kronor.

Vågen är behöflig såväl för den stora utländska trafiken som för lokaltrafiken samt framför allt för vägning af ankommande stenkolslaster.

Utläggning af nya spår samt uppförande af ett godsmagasin, allt vid ångfärjestationen (Tilläggsanslag) 8,000 kronor.

Ett för dessa ändamål för år 1898 beviljadt anslag å 10,000 kronor har befunnits otillräckligt på grund af den allt jemt ökade trafikens fordringar på större och bekvämare anordningar å platsen.

Uppförande af tak öfver personplattformar utanför banhallen 20,000 kronor.

Kostnaderna för dessa takanordningar hafva beräknats till inalles 60,000 kronor; och skulle återstoden utöfver eventuellt statsbidrag eller 40,000 kronor erläggas af anslutande privatbanor, hvilkas persontrafik ombesörjes vid ifrågavarande plattformar.

Å linien *Malmö—Hessleholm*:

Uppläggning af en morsetelegrafledning 5,500 kronor.

Då visareledningen måste för afsändande af tågtelegram anlitas i sådan utsträckning, att svårighet möter för andra telegrams afsändande, erfordras en ny ledning med »sluten kedja» till alla mellanliggande stationer.

Vid *Lomma*:

Utvidgning af spårsystemet 3,200 kronor.

Större fri mötesspår längd erfordras.

Tillbyggnad af stationshuset 5,000 kronor.

Den ökade trafiken kräfver denna tillbyggnad. För närvarande måste ofta resgoods inläggas i godsmagasinet och oljor m. m. i brist på oljerum förvaras i en vedbod, hvarjemte stationsinspektorens bostad visat sig vara allt för trång och obeqväm.

Vid *Flädie*:

Utvidgning af spårsystemet och utläggning af en väg ... 3,700 kronor.

Större fri mötesspår längd erfordras och derjemte rymligare lastningsplats särskildt för sockerbeter.

Vid *Furulund*:

Utvidgning af spårsystemet 11,000 kronor.

Den växande trafiken kan icke lämpligen betjenas utan ökad spårutrymme.

Vid *Söderhvidinge*:

Utvidgning af spårsystemet jemte uppförande af lastkaj 3,100 kronor.

Större fri mötesspår längd erfordras och lastkaj saknas.

Vid *Svalöf*:

Utvidgning af spårsystemet 12,500 kronor.

Större fri mötesspår längd och större utrymme för lastning erfordras.

Vid *Kågeröd*:

Utvidgning af spårsystemet 5,800 kronor.

Samma förhållande som vid Svalöf.

Vid *Billesholms Grufva*:

Väganläggning 7,500 kronor.

Med denna anläggning afses att från den nuvarande vägöfvergången i banans plan i stationens norra del afleda den lifliga körtrafiken till en omkring 160 meter längre norrut befintlig vägport.

Vid *Norra Vram*:

Utvidgning af spårsystemet 6,500 kronor.

Samma förhållande som vid Svalöf.

Vid *Spannarp*:

Utvidgning af spårsystemet 8,500 kronor.

Samma förhållande som vid Svalöf.

Vid *Helsingborg*:

Uppförande af provisoriskt godsmagasin vid ångfärjehamnen samt utläggande af flere uppställningsspar derstädes 41,000 kronor.

Den allt jemt ökade trafiken och dermed ökade svårigheten att få statsbanornas trafik nöjaktigt ombesörjd vid den Helsingborgs och Landskrona—Eslöfs jernvägar tillhöriga centralstationen nödvändiggör dessa anläggningar.

Vid *Vallberga*:

Utvidgning af spårsystemet 3,000 kronor.

Större fri mötesspår längd erfordras.

IV distriktet.

Vid *Sundsvall*:

Uppförande af lastkaj 1,800 kronor.

Nuvarande lastkaj är otillräcklig för den ökade trafiken.

Utvidgning af spårsystemet 3,600 kronor.

Ett 300 meters stickspår för tomvagnar är behöfligt.

Uppförande af ved- och kåxbod 1,800 kronor.

Boden är afsedd för lokomotivstationens behof af ved och kåx.

Vid *Töfva*:

Utvidgning af spårsystemet 1,600 kronor.

Ett 100 meters stickspår är behöfligt för virkeslastning.

Vid *Ånge*:

Uppförande af ved- och kåxbod 2,700 kronor.

Nuvarande ved- och kåxboden är otillräcklig och måste utvidgas i sammanhang med blifvande förflyttning till annan plats.

Förlängning af lastkajen 1,600 kronor.

Nuvarande lastkajen är otillräcklig.

Utvidgning af spårsystemet 3,300 kronor.

Härmed afses utläggning af ett 280 meters stickspår för uppställning af vagnar.

Vid *Dysjö*:

Stationshus jemte uthus, källare och afträde 15,000 kronor.

Då tågmöten numera regelbundet förekomma vid lastplatsen, belägen ungefär halfvägs mellan de på 31 kilometer från hvarandra belägna stationerna Ånge och Bräcke, måste bostad för stationsföreståndaren anordnas, och derjemte möjlighet beredas att upptaga den lokaltrafik, som åtminstone vintertid kan påräknas.

Vid *Bräcke*:

Uppförande af boställshus för förste stationsskrifvare, banmästare, vagnförman och sex stationsbetjente med tillsammans 15 rum och 9 kök jemte uthus och källare 44,000 kronor.

Bostäder saknas för förenämnda personal, som ständigt är vid stationen anställd.

Utvidgning af spårsystemet 2,400 kronor.

Anordnande af ett kollossningsspår erfordras för underlättande af kollossningen.

Uppsättning af en vattenkastare 2,000 kronor.

Vattentagningen med nuvarande anordningar fördröjer tågen å stationen.

Vid *Östersund*:

Anläggning af en oljekällare 4,000 kronor.

Nuvarande källare rymmer endast 35 fat, under det att vinterbehovet är öfver 200 fat.

Uppförande af byggnad för beredande af erforderliga utrymmen för ilgodsexpedition, ilgodsmagasin och distriktsförvaltningens kassakontor samt af en boställslägenhet 25,000 kronor.

Nuvarande ilgodstrafiken kan icke utan stora svårigheter ombesörjas i de lokaler i stationshuset, som härför disponeras, och öfriga trafiklokaler derstädes behöfva äfven utvidgas. Kassakontoret är för närvarande inrymdt i en betjeningsstuga i södra delen af bangården och derigenom svåråtkomligt för allmänheten. Förutvarande stationsinspektorsbostaden i stationshuset användes numera till tjänsterum för distriktsförvaltningen.

Tillbyggnad af godsmagasinet 11,000 kronor.

Nuvarande magasinsbyggnad är otillräcklig.

Vid *Mörssil*:

Utvidgning af spårsystemet 9,000 kronor.

Trafikens omfattning fordrar ett tredje spårs utläggning.

Vid *Dufed*:

Utvidgning af spårsystemet 3,900 kronor.

Ett fjerde spår behöfves särskildt för vagnar, som stundom icke kunna med strykande tåg medtagas uppför stigningarne mot Gefsjön.

Vid *Storlien*:

Uppförande af boställshus, inrymmande 5 lägenheter om 1 rum med kök, två öfverliggningsrum för tågpersonal samt herbergen för intill 100 snöskottare, jemte uthus och källare 31,500 kronor.

Bostäder saknas för 2 stationskarlar, 2 lokomotivputsare och 1 pumpare, äfvensom tillräckligt antal öfverliggningsrum för maskinpersonal. I saknad af annat herberge för det stora antal snöskottare, som större

delen af vintern måste finnas vid stationen, har hittills III klass väntsal i stationshuset måst för ändamålet upplåtas.

Vid *Dockmyr*:

Utvidgning af spårsystemet 5,500 kronor.

Ett tredje spår erfordras, då stationens tvenne spår måste disponeras för förekommande tågmöten.

Vid *Gräninge*:

Utvidgning af spårsystemet 6,200 kronor.

Samma förhållande som vid Dockmyr.

Vid *Långsele*:

Uppförande af boställshus med 6 lägenheter om 1 rum med kök, jemte uthus och källare 22,000 kronor.

Bostäder saknas för närvarande för sex stationskarlar.

Nedläggning af en vagnvåg 2,000 kronor.

Vågen erfordras för att derå kunna väga tyngre vagnslaster än som kunna vägas å vågen i Sollefteå.

Vid *Sollefteå*:

Tillbyggnad af godsmagasinet och lastkajen 2,400 kronor.

Den ökade trafiken kräfver detta arbete.

Vid *Selsjön*:

Uppförande af ett vattentorn 8,000 kronor.

Den provisoriska anordning för vattentagning, som hittills användts, bör ersättas med mera permanent anläggning för samma ändamål.

Vid *Aspeå*:

Uppförande af stationshus 17,000 kronor.

Det stora afståndet — 41 kilometer — mellan de båda närmast liggande stationerna Selsjön och Skorped fordrar, att möjlighet för tågmöten beredes vid Aspeå lastplats. Bostäder för den erforderliga personalen saknas.

Vid *Mellansel*:

Tillbyggnad af restaurationsbyggnaden 4,000 kronor.

De nuvarande matsalarne äro otillräckliga.

Uppförande af ett boställshus, inrymmande 4 lägenheter om tillsammans 5 rum och 4 kök samt 3 öfverliggningsrum, jemte uthus och källare 22,000 kronor.

Bostäder saknas för 1 vagnförman, 3 stationskarlar, äfvensom tillräckligt antal öfverliggningsrum för tågpersonal.

Utvidgning af spårsystemet 6,500 kronor.

Den omfattande vagnvexlingen fordrar ett femte spårs utläggande.

Nedläggning af en vagnvåg 2,000 kronor.

Hittillsvarande bristen på vagnvågar å linien Bräcke—Luleå nödvändiggör anordnande af sådan vid denna föreningsstation.

Vid *Björna*:

Utvidgning af spårsystemet 1,700 kronor.

Samma förhållande som vid Dockmyr.

Vid *Trehörningsjö*:

Utvidgning af spårsystemet 3,700 kronor.

Samma förhållande som vid Dockmyr.

Uppförande af ett kolbås 2,500 kronor.

Bås för 1,000 tons kol är erforderligt.

Vid *Nyåker*:

Utvidgning af spårsystemet 2,300 kronor.

Samma förhållande som vid Dockmyr.

Vid *Hörnsjö*:

Utvidgning af spårsystemet 3,600 kronor.

Samma förhållande som vid Dockmyr.

Vid *Vännäs*:

Tillbyggnad af hotell- och restaurationsbyggnaden 7,000 kronor.

Nuvarande utrymmet, särskildt hvad beträffar kökslokalerna och betjeningsrummen, är alldeles otillräckligt.

Uppförande af ett boställshus med 5 lägenheter om tillsammans 7 rum och 5 kök jemte uthus och källare 20,000 kronor.

Bostäder saknas för 1 vagnförman, 2 lokomotiv- och vagnputsare samt 2 pumpare och kolvakter, som äro vid stationen stationerade.

Uppförande af en uthusbyggnad 2,500 kronor.

Detta arbete afser erhållande af nödiga uthus till de fyra stationskarllägenheter, som erhållas genom ominredning af det s. k. hotellannexet, jemte källare.

Nedläggning af en vagnvåg 2,000 kronor.

Samma förhållande som vid Mellansel.

Utvidgning af spårsystemet 4,200 kronor.

Ett 170 meter långt stickspår är behöfligt för kollossningen.

Inköp af mark till plats för snöskärmar 5,500 kronor.

Banan söder om stationen är synnerligen besvärad af snösamlingar. För närvarande förhyres mark för uppsättande af lösa snöskärmar, som för hvarje sommar måste nedtagas.

Vid *Vindeln*:

Uppförande af ett kolbås 2,900 kronor.

Samma förhållande som vid Trehörningsjö.

Vid *Bastuträsk*:

Tillbyggnad af kolbåset 1,000 kronor.

Nuvarande bås rymmer endast halfva behovet.

Vid *Jörn*:

Utvidgning af spårsystemet 5,300 kronor.

Plats finnes stundom icke för de fyra tågsätt, som här skola öfvernatta, hvadan utläggning af ytterligare ett spår är erforderligt.

Tillbyggnad af kolbåset 1,600 kronor.

Nuvarande kolbås rymmer endast $\frac{2}{3}$ af årsbehovet.

Uppförande af en tvätt- och bagarestuga 2,500 kronor.

Afses till gemensamt bruk för hotellet och betjeningsbostäderna.

Uppförande af boställshus med 5 lägenheter om tillsammans 7 rum och 5 kök, jemte uthus och källare 22,000 kronor.

Bostäder saknas för banmästare, vagnförman, 2 lokomotiv- och vagnputsare samt 1 pumpare.

Vid *Myrheden*:

Uppförande af ett kolbås 3,300 kronor.

Samma förhållande som vid Trehörningsjö.

Vid *Storsund*:

Utvidgning af spårsystemet 3,700 kronor.

Samma förhållande som vid Dockmyr.

Vid *Elfsbyn*:

Utvidgning af spårsystemet 4,800 kronor.

Samma förhållande som vid Dockmyr.

Uppförande af ett kolbås 4,800 kronor.

Samma förhållande som vid Trehörningsjö; båset är afsedt att eventuellt uppföras vid Korsträsk vattenstation, 7 kilometer söder om Elfsbyn.

Vid *Svartön*:

Utläggning af ytterligare ett uppställningsspår för malmlastade vagnar samt af tvenne vaxlingsspår 20,100 kronor.

De nuvarande uppställnings- och vaxlingsspåren äro otillräckliga för den ökade trafiken och det ökade antalet malmsorter.

Utvidgning af den elektriska belysningen 41,300 kronor.

För att obehindradt och utan fara kunna bedriva vagnvaxling den mörka årstiden erfordras detta arbete.

Uppsättande af en fristående vattenkastare 8,500 kronor.

Afses för vaxellokomotivens behof.

Vid *Luleå*:

Uppförande af en ekonomibyggnad 3,400 kronor.

Byggnaden skall inrymma erforderliga lokaler för lamp- och oljerum, kåx- och vedbodas samt sprutbod för stationens behof.

Vid *Sunderby*:

Uppförande af godsmagasin och lastkaj 6,900 kronor.

Dylika anläggningar saknas vid stationen.

Utvidgning af spårsystemet 1,700 kronor.

Nuvarande stickspåret behöfver förlängas.

Vid *Säfvast*:

Uppförande af godsmagasin och lastkaj 5,300 kronor.

Samma förhållande som vid *Sunderby*.

Vid *Boden*:

Uppförande af en expeditiionslokal vid godsmagasinet 3,500 kronor.

Särskild godsexpeditiionslokal har visat sig icke längre kunna und-
varas, hvarföre sådan måst tillsvidare förhyras.

Fullbordande af vagnverkstaden samt uppförande af smedja, plåtslagare-
och kopparslagareverkstäder 60,000 kronor.

För att tillfredsställande kunna underhålla materielen erfordras, att
vagnverkstaden fullbordas på sådant sätt, att de provisoriska anordnin-
garne af smedja, plåtslagare- och kopparslagareverkstäder m. m. er-
sättas med permanenta dylika. Arbetet, som beräknats inalles komma
att kosta 106,000 kronor, bör i sin helhet utföras under åren 1901 och
1902 och kräfver under förstnämnda år ofvan angifna anslagsbelopp
60,000 kronor.

Tillbyggnad af lokomotivstallet med 6 stallrum samt uppförande i
sammanhang dermed af en byggnad för vattencisterner, verk-
stads- och förrådsrum, vaktrum samt lokomotivmästareexpedi-
tion 85,600 kronor.

Flera lokomotivstallplatser vid *Boden* erfordras i mån ej mindre af
trafikens ökning vid stationen än ock af de provisoriska stallbyggnad-
ernas å Svartön undanrödjande för utvecklingen af spårsystemet m. m.
derstädes.

Erforderlig mängd vatten af tillräckligt tryck för det nya lokomo-
tivstallets behof kan icke erhållas från det i stationens motsatta ände
befintliga uppfodringsverket utan att först uppsamlas i cisterner, upp-
ställda i lokomotivstallets omedelbara närhet. Särskild byggnad härför

erfordras, i hvilken jemväl nödiga expeditions-, förråds- och verkstadsrum m. m. för lokomotivtjenstens handhafvande skola inrymmas.

Utvidgning af spårsystemet 5,200 kronor.

Ytterligare ett stickspår är behöfligt för virkesaflastningar.

Nedläggning af en vagnvåg 3,200 kronor.

Afses för verkstadens behof till kontroll på vagnvigten

Uppförande af en byggnad med lamp- och oljerum m. m. 3,200 kronor.

Lämpliga dylika lokaler saknas för närvarande vid stationen, likasom ock förvaringsrum för vagnförmans effekter.

Uppförande af boställshus med 6 lägenheter om 1 rum med kök jemte uthus och källare 25,000 kronor.

Byggnaden afses för 6 stationskarlar, som sakna bostäder.

Anläggning af gasverk för tillverkning af blandad olje- och acetyléngas 50,000 kronor.

Statens jernvägars nordligaste gasverk är anlagdt vid Bräcke, hvarifrån den gasmängd, som användes för vagnbelysningen å bandelarne i öfre Norrland alltså måste i särskilda cisternvagnar föras till de stationer, företrädesvis Boden, der gasfyllning i personvagnarnes behållare skall ske. Dessa transporter blifva i mån af trafikens tillväxt allt mera besvärande och kostsamma, och erforderliga gasmängder kunna ej heller för allt jemt stigande förbrukning påräknas från Bräcke. Allt detta nödvändiggör anläggandet af nytt gasverk för öfre Norrlands behof; och lämpligaste anläggningsplatsen är föreningsstationen Boden.

Vid *Ljuså*:

Utvidgning af spårsystemet 2,500 kronor.

Ett stickspår är nödigt för vagnuppställning.

Vid *Sandträsk*:

Tillbyggnad af kolbåset 3,700 kronor.

Nuvarande bås rymmer endast $\frac{2}{3}$ af årsbehofvet kol.

Vid *Lakaträsk*:

Tillbyggnad af kolbåset 4,000 kronor.

Samma förhållande som vid Sandträsk.

Uppförande af boställshus med 2 lägenheter om 1 rum och kök jemte uthus och källare 11,000 kronor.

Byggnaden afses för 2 pumpare och kolvakter, som sakna bostäder.

Vid *Murjek*:

Tillbyggnad af godsmagasinet 3,700 kronor.

Den ökade godstrafiken på Jockmock kräver ökad magasinutrymme.

Uppförande af ett boställshus med 2 lägenheter om 1 rum och kök samt 1 enkelrum på vinden jemte uthus och källare ... 11,500 kronor.

Byggnaden afses för 2 stationskarlar, som sakna bostäder, samt för herbergerande af extra banvakter.

Vid *Koskivara*:

Uppförande af boställshus med utrymme motsvarande 2 lägenheter om 1 rum med kök, att tillsvidare användas till skollokal 10,000 kronor.

De jernvägsbetjente, som äro bosatta utmed större delen af den söder om Gellivare liggande, 69 kilometer långa bansträckan inom nämnda socken, kunna icke beredas tillfälle till skolundervisning för barnen på annat eller lämpligare sätt än genom skollokals upplåtande tillsvidare i något hus vid Koskivara hållplats, der genom Gellivare kommuns försorg lärarepersonal skulle under vissa tider af året finnas tillgänglig. Skolbarnen skulle då dagligen resa med bantågen mellan de vidt skilda hemmen och skolan, enär tillfälle till barnens herbergerande lika litet förefinnes vid Koskivara som vid öfriga stationer och hållplatser utmed ifrågavarande bandel.

Den omständigheten att barn derstädes hunnit uppnå 14 års ålder utan att hafva varit i tillfälle erhålla föreskrifven skolundervisning, då jernvägsbetjentes aflöningsförmåner naturligen icke medgifva inackordering af barnen vid Gellivare eller annan plats, der fast skola finnes, gör den ifrågasatta åtgärden synnerligen behjertansvärd.

Vid *Polcirkeln*:

Tillbyggnad af kolbåset 6,700 kronor.

Samma förhållande som vid Lakaträsk.

Vid *Nattavara*:

Uppförande af ett boställshus, inrymmande 5 lägenheter om tillsammans 7 rum och 5 kök, jemte uthus och källare ... 23,000 kronor.

Byggnaden afses för stationsmästaren, 2 stationskarlar och 2 af banpersonalen, för hvilka alla saknas dugliga bostäder.

Utvidgning af spårsystemet 4,200 kronor.

Ett nytt spår är behöfligt för tåguppställning.

Vid *Ripats*:

Uppförande af en bostad om 2 rum och kök jemte uthus och källare 11,200 kronor.

Den nuvarande banmästarebostaden vid platsen är behöflig till expeditionlokal och bostad för hållplatsens föreståndare; hvarföre annan bostad erfordras för banmästaren.

Vid *Gellivare*:

Tillbyggnad af godsmagasinet och uppförande af lastkaj 21,000 kronor.

Nuvarande magasinsutrymmet är otillräckligt för den ökade trafiken och lastkaj saknas alldeles.

Uppförande af boställshus, inrymmande 7 lägenheter om tillsammans 9 rum och 7 kök samt tvättstuga, jemte uthus och källare 38,000 kronor.

Byggnaden afses för 1 banmästare och 6 stationskarlar, för hvilka bostäder saknas.

Uppförande af en tvätt- och bagarestuga 2,500 kronor.

Till stationsinspektorens och förste stationsskrifvarens boställen saknas dylik byggnad.

Uppförande af en uthusbyggnad 3,800 kronor.

Byggnaden skall inrymma tvättstuga och vedbodas m. m. för den personal, tillhörande maskinafdelningen, som bebor de 4 vid stationen befintliga s. k. barackerna.

Uppförande af en byggnad, inrymmande lamp- och oljerum, kåx- och vedbodas samt sprutbod 4,500 kronor.

Särskilda lokaler för angifna ändamål saknas vid stationen.

Uppförande af lokomotivstall med 6 stallrum samt anläggning af vändskifva och spår vid stallet 90,000 kronor.

Ökad antal uppställningsplatser för lokomotiv erfordras i den mån trafiken från grufvorna ökas och Luossavarabanen tages i bruk.

Uppförande af kolbås jemte kolgifningsbrygga med tillhörande spår (tilläggsanslag) 10,000 kronor.

Till dessa arbeten hafva för åren 1896, 1898 och 1900 beviljats extra anslag af tillsammans 18,500 kronor. Behof af ytterligare ökade utrymmen för kolupplag vid Gellivare har emellertid uppstått dels i följd af den ökning i trafiken, som af ökad malmbrytning föranledts och ytterligare är att förvänta, dels ock deraf att, sedan erforderliga anordningar vid Gellivare blifvit utförda för snabb aflastning af kolen, desamma i regel komma att medelst återgående malmvagnar dittransporteras utan föregående uppläggning å hamnplatsen vid Luleå, der området för sådan är synnerligen begränsadt. Utvidgning af kolbåsen och dermed samhörande anordningar vid Gellivare måste sålunda utföras i den mån kolförrådet måste ökas; och är ofvan begärda belopp nu erforderligt.

Anordnandet af vattenuppföring från Vassaraträsk och vattnets ledande till lokomotivställen samt i samband dermed af fristående vattenkran i bangårdens södra ände och brandpost i närheten af stationshuset 26,000 kronor.

Nuvarande vattentillgången från en bäck, som genomflyter bangården, är tidvis otillräcklig. Vattenkranen erfordras för underlättande af lokomotivens vattentagning, som nu endast kan ske vid lokomotivställen.

Vid *Malmberget*:

Uppförande af boställshus med 6 lägenheter om 1 rum och kök jemte uthus och källare 25,000 kronor.

Byggnaden afses för 3 lokomotivputsare samt 3 pumpare och kolvakter, för hvilka bostäder saknas.

Uppförande af ett kolbås 5,400 kronor.

Det nuvarande kolbåset är provisoriskt och otillräckligt.

Anläggning af en kolgifningskran för lokomotiven 2,000 kronor.

Bristen på arbetskrafter till rimligt pris kräfver användandet af maskinkraft öfver allt, der sådan lämpligen och med fördel kan anordnas.

Å linien *Boden—Gellivare*:

Anläggning af en morsetelegrafledning 9,500 kronor.

Telegraferingen öfver Boden till Gellivare, som redan nu är mycket liflig, blir det allt mera i mån som byggnadsarbetena å bandelen Gellivare—riksgränsen framskrida och kan då icke med nuvarande ledningar nöjaktigt utföras.»

Enligt jernvägsstyrelsens förslag afses vidare för *uppförande af acetylénagasverk i samband med de befintliga oljegasverken vid Stockholm norra, Laxå, Nässjö och Bräcke stationer* ett belopp af 84,850 kronor.

I fråga härom tillåter jag mig erinra, hurusom jernvägsstyrelsen redan uti underdånig skrifvelse den 21 november 1898 med förslag till arvodes- och kostnadsstat vid statens jernvägstrafik för år 1899 framhållit behovet af dessa oljegasverks tillbyggnad med acetylénagasverk samt för dessa anläggningars utförande uti nämnda förslag upptagit ett belopp af 68,000 kronor. Styrelsen anförde dervid, att genom denna förändring lysgas, som i ljusstyrka fyrfaldigt öfverträffade den nu använda gasen, skulle kunna erhållas. De omsorgsfulla försök, som på föranstaltande af Kongl. preussiska jernvägsdirektionen i Berlin under år 1898 blifvit utförda, hade nemligen visat, att blandad fett- och acetylénagas för upplysning af jernvägsvagnar i allo uppfylde de anspråk, som kunde ställas på en god belysning, hvarför ock samtliga preussiska statsbanornas oljegasverk tillbygts med acetylénanläggningar. Ofvanberörda försök hade jemväl gifvit vid handen, att kostnaden för tågbelysningen ej oväsentligt kunde minskas genom användning af den blandade gasen, hvars införande i vagnarne ej heller kräfde någon förändring af vare sig ledningar eller brännare.

Emot de af jernvägsstyrelsen sålunda föreslagna anläggningarne hade jag väl intet att i och för sig erinra; men då desamma syntes mig rätteligen böra betraktas såsom nybyggnadsarbeten samt jag vid sådant förhållande fann mig icke kunna förorda upptagandet i kostnadsstaten af medel till deras utförande, hemstälde jag vid underdånig föredragning af ärendet den 30 december 1898, att Eders Kongl. Maj:t icke måtte finna skäl bifalla jernvägsstyrelsens framställning i förevarande afseende, men deremot bemyndiga styrelsen att vid afgifvande af förslag rörande nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar, till hvilka anslag borde af 1900 års Riksdag äskas, upptaga omförmälda tillbyggnader; och blef denna min hemställan af Eders Kongl. Maj:t bifallen.

Sedermera har Eders Kongl. Maj:t emellertid, med anledning af

derom utaf jernvägsstyrelsen gjord framställning, deruti styrelsen framhållit, hurusom det numera betydligt ökade antalet personförande tåg, hvilkas vagnar måste upplysas, under nu innevarande mörka årstid komme att kräfvä en större mängd lysgas, än hvad gasanstalterna under nuvarande förhållanden kunde producera, samt att denna brist på lysgas komme att göra sig särskildt gällande vid anstalten i Nässjö, den 22 september nästlidna år medgifvit, att ett belopp af 6,500 kronor finge användas för sådan tillbyggnad af gasverksanläggningen i Nässjö, att derstädes skulle kunna inrymmas apparater för framställning af acetylénagas.

Då jernvägsstyrelsen nu förnyar sin underdåniga framställning i ämnet, åberopar styrelsen såsom stöd för densamma hvad styrelsen uti sin omförmälda underdåniga skrifvelse den 21 november 1898 rörande dessa anläggningar anført samt angifver såsom orsak till den numera förhöjda kostnadsberäkningen den betydliga stegring i arbetslöner och materialpris, som på senare tider inträffat. Af det nu ifrågasatta anslagsbeloppet afses, enligt hvad styrelsen upplyser, 20,000 kronor för anläggningen vid Stockholms norra station, 25,800 kronor för anläggningen vid Laxå, 17,050 kronor för anläggningen vid Nässjö samt 22,000 kronor för anläggningen vid Bräcke.

Rörande den tillämnade användningen af det ifrågasatta anslagsbeloppet i öfrigt innehåller jernvägsstyrelsens skrifvelse den 23 november 1899 följande:

»Anordningar för underlättande af kolemtagningen vid vissa hamnplatser..... 290,000 kronor.

Då engelska stenkol årligen för statens jernvägar inköpas i högst afsevärda qvantiteter, måste det vara af vigt, att icke någon omständighet lemnas obeaktad, som kan till statens förmån inverka på kolens anskaffningskostnad. Styrelsen har därför låtit verkställa omfattande utredningar för att utröna, i hvad mån samt på hvad sätt en minskning af de med kolens frakt och lossning förenade kostnaderna skulle kunna åvägabringas.

Det har genom sagda utredningar ådagalagts, att detta önskemål bör kunna i icke ringa mån ernås genom införande af större och mera effektiva anläggningar och inrättningar för kolens mottagande än de hittills använda. Med dylika anläggningar blir det nemligen möjligt att ur ett fartyg dagligen lossa och emottaga 500 å 600 tons kol, således öfver 50 % mera, än hvad med mindre effektiva, maskinella

inrättningar kan ernås, och nära dubbelt så mycket som den mängd, köparen i allmänhet vågar förpligtiga sig mottaga, om han endast är hänvisad till lossning för hand — allt under det dessa större anläggningar medföra en högst betydlig reduktion i antalet behöfligt manskap.

Det är klart, att härigenom afsevärda fördelar erbjuda sig för fartygsegaren, som genom minskadt antal lossningsdagar vinner tid för flera resor med fartyget och som dessutom göres mera oberoende af hamnarbetares användande vid lossningen ur skeppsrummet. Den vinst, som härigenom beredes redaren, har af kompetenta fackmän beräknats till 40 å 90 öre per ton kol. Att i vissa fall mottagaren ej kan påräkna att blifva i afsevärdare mån delaktig af denna vinst, är visserligen sant, ty under goda konjunkturen stannar vinsten väl oftast i rederiets och leverantörens händer. Men vid svagare efterfrågan på tonnage och deraf följande starkare konkurrens bör vinsten likväl i form af nedsättning af fraktafgiften delvis komma äfven mottagaren till godo; och det synes styrelsen i allt fall fullt antagligt, att genom införandet af ifrågavarande kollossningsanläggningar en nedsättning af åtminstone 10 öre per ton kol i det fraktpris, som eljest skulle betingas, bör kunna öfver hufvud taget påräknas. Af ännu större vikt och äfven säkrare att beräkna äro de fördelar i annat hänseende, som beredas mottagaren. Såsom bevis härpå må framhållas följande.

Vid Värtan och i Malmö, der maskinella inrättningar för kollossning dels af äldre konstruktion dels af billig, men mindre effektiv beskaffenhet användas jemte lossning för hand, beräknas för närvarande kostnaden för mottagandet af en ton stenkolk uppgå till 36 öre i medeltal vid en kvantitet af ungefär 50,000 tons årligen å hvardera stället. I Göteborg är motsvarande tal 47 öre på grund af den dervarande mindre krananläggningens otillräcklighet för de 70,000 tons, som der årligen böra mottagas. Med användande af effektivare krananläggningar bör ifrågavarande kostnad kunna nedbringas till endast 20 öre, dervid ränta och underhåll beräknats till 10 % af anläggningskostnaden. Användandet af det effektivare lossningssättet bör sålunda medföra en besparing af 34,900 kronor årligen. Lägges härtill den genom lägre fraktsats uppstående nedsättningen i kolpriset i svensk hamn 10 öre per ton, så kan besparingen i årliga utgifter genom minskade omkostnader för stenkolk till de nämnda orterna beräknas till 51,900 eller i rundt tal 50,000 kronor.

På grund af nu anförda omständigheter anser styrelsen, att åtgärder med snaraste böra vidtagas till införandet af förbättrade och mera effektiva anläggningar för mottagande af stenkolk för statens jern-

vägars räkning; och har styrelsen dervid tänkt sig följande tillvägagående:

1:o) *Beträffande Göteborg:*

Då ingen utsigt finnes att vid nuvarande kaj eller förlängning deraf erhålla nödigt utrymme för stenkolens lossning, måste bortses från möjligheten att taga kolen — utom en mindre del — direkt ur fartygen, utan måste kolen fortfarande lossas i pråmar; och då den nuvarande platsen för jernvägens stenkolsupplag är lämplig för mottagning af kolen ur pråmar, bör krananläggningen naturligen förläggas dit.

Med begagnandet af en del redan befintliga inrättningar skulle en anläggning för lossning af 70,000 tons årligen derstädes kunna åstadkommas för 45,000 kronor, deri inberäknadt anskaffningskostnaden för nya maskinerier, 28,000 kronor.

2:o) *Beträffande Malmö:*

Den hamntomt, som styrelsen för närvarande förhyr af Malmö stad, lämpar sig väl för en anläggning af ifrågavarande slag, och då största delen af de kostnader, som af anläggningen betingas, afse de flyttbara maskinella inrättningarna och endast en mindre del deraf spåranläggningar och dylikt, anser styrelsen den omständigheten, att ifrågavarande område ej eges af staten, ej böra utgöra hinder för anläggningens förläggande till detta område, till dess möjligen i framtiden egen tomtplats kan förvärfvas.

Den anläggning, styrelsen finner sig böra föreslå, afser lossning ur *två fartyg* samtidigt och är fullt tillräcklig äfven för en förutsedd högst betydlig ökning af den mängd kol, som för statens jernvägars räkning mottages i Malmö. Kostnaden beräknas till 85,000 kronor, hvaraf 76,000 kronor till maskinella inrättningar.

3:o) *Beträffande Stockholm (Värtahamnen):*

Styrelsen har i fråga härom tagit tre särskilda alternativ i öfvervägande.

Det första af dessa består deri, att Stockholms stad skulle på sin bekostnad, men med bidrag af jernvägen förlänga nuvarande kajen med ungefär 50 meter i nordvestlig riktning åt Ropsten samt derefter medgifva ett byte af den kaj- och upplagsplats, som jernvägen nu disponerar, mot ett tillräckligt stycke af den förlängda kajen jemte bakom densamma liggande upplag och område för upplag, samt att på denna nya plats en tidsenlig krananläggning skulle uppföras i förbindelse med de dit förflyttade kolbåsen.

Enligt det andra alternativet skulle åter statens jernvägar, Kongl.

flottan, Stockholms stad, Stockholm—Vesterås—bergslagens jernväg samt möjligen andra större kolemtottagare tillsammans gå i författning om anläggandet af en stor kolemtottagningsanstalt vid Värtahamnen.

Det tredje alternativet slutligen skulle vara att, i sammanhang med eventuel förflyttning af Kongl. flottans härvarande station, statens jernvägar och Kongl. flottan tillsammans anlade en gemensam jemförelsevis mindre kolemtottagningsanstalt vid Värtan.

Ehuru de båda senare alternativen otvifvelaktigt skulle, med samma utgift i anläggningskostnad för statens jernvägars vidkommande, föra till större anläggningar och för den skull medföra billigare omkostnader per ton för de mottagna kolen än den mindre anläggningen, som endast skulle afse statens jernvägars behof, så synas dock praktiska skäl tala för det första alternativet, hvarvid särskildt möjligheten att få detta tidigare genomfördt än något af de andra bör tillmätas synnerligen stor betydelse. För närmare vilkorlig uppgörelse i detta afseende har styrelsen ock för afsigt att omedelbart öppna underhandlingar med Stockholms stadsfullmäktige.

Med hänsyn till den stora mängd stenkol, som konsumeras vid statens jernvägars stationer i Stockholm och nära hufvudstaden, måste det ständiga upplaget vid Värtahamnen uppgå till minst 30,000 tons och särskildt afseende derföre fästas äfven vid krananläggningens användande för kolens upptagande ur upplaget och inlastning derifrån på jernvägens vagnar. Härigenom blifver anläggningen väsentligen dyrare än den i Malmö, der inlastningen i vagnar tänkts i de flesta fall ske direkt vid lossningen ur fartyg, men också egnad att medföra en betydligt större besparing än hvad här ofvan anförts i fråga om Göteborg och Malmö.

Under antagande att det till ungefär 20,000 kronor beräknade värdet i nuvarande skick af de vid Värtan använda fyra flyttbara mindre ångkranarna, för hvilka framdeles användning skulle beredas i Stugsund eller Hudiksvall, motsvarar flyttningskostnaden af kolupplaget, har ifrågavarande anläggning beräknats komma att kosta 150,000 kronor i maskinerier, hvartill skulle komma kostnaden för spårutläggning, hvilken torde kunna anslås till 10,000 kronor, således en total kostnad af 160,000 kronor.

Hvad nyssnämnda för kolemtottagningen viktiga orterna, Stugsund och Hudiksvall, beträffar, har styrelsen för afsigt att nästa år inkomma med underdanig framställning i sammanhang med då möjligen behöfligt tillägg till de för Svartön redan beviljade medel för dylika anläggningars utförande.

Enligt styrelsens underdåniga förslag skulle alltså till utförande af ofvan omnämnda anordningar för underlättande af koleremottagningen vid Göteborg, Malmö samt Stockholm (Värtan) af nästkommande års Riksdag äskas ett anslag af 290,000 kronor.

Utförande af anläggning för svenska stenkols brikettering 80,000 kronor.

Af svenska stenkol har under en längre tidsperiod af statens jernvägar förbrukats ungefär 50,000 tons årligen.

Att denna kvantitet ej ökats har sin grund mindre i bristande produktionsförmåga hos grufvorna än deri, att de svenska stenkolen måste vid de allt större fordringarna på lokomotivångpannornas effekt användas i blandning med allt större mängder engelska stenkol — en naturlig följd af de svenska kolens högre halt af aska och i synnerhet af deras benägenhet att falla sönder i stybb. Om denna senare olägenhet undanröjdes, skulle emellertid konsumtionen af de svenska kolen kunna i väsentlig mån ökas. I syfte att åstadkomma ett sådant resultat hafva också förut flera förslag framställts men befunnits ekonomiskt ofördelaktiga. Nu har emellertid ett nytt uppslag gifvits, som afser ett förenkladt sätt för kolens brikettering.

Med biträde af sakkunnig person, ingenjör Alf. Larsson, har jernvägsstyrelsen vid fabrik i Tyskland låtit verkställa dylik brikettering af svenska stenkol och derefter profbränt den sålunda vunna produkten. Härvid har ådagalagts, att denna har ett brännvärde i lokomotivångpanna, som fullt motsvarar den blandning af engelska och svenska kol, som för närvarande i allmänhet användes, under det att dess pris något understiger nämnda blandnings— detta dock under förutsättning, att på sjelfva fabrikationen ej beräknas någon afsevärd vinst utöfver billig ränta på anläggningskapitalet.

Enligt styrelsens mening vore det för hela landets industri af stor betydelse, om fabriker för kolens brikettering komme till stånd, men så länge någon afsevärdare ränta å de erforderliga penningemedlen icke kan ställas i utsikt, torde ringa förhoppning förfinnas, att en dylik industri kan uppstå genom enskildes initiativ. Då emellertid ett inhemskt bränsle af tillräckligt brännvärde och dessutom med tillräcklig konsistens för att längre tid kunna bevaras utan att försämrast, kan produceras, och det till samma pris som den nu använda kolblandningen, samt detta bränsle torde vara särskildt lämpligt att bilda det upplag af lokomotivbränsle, som inom landet ständigt bör finnas i beredskap, har styrelsen ansett, att tillverkning af svenska stenkolsbriketter bör an-

ordnas genom statens jernvägars egen försorg. Såsom en början i sådant hänseende har styrelsen tänkt sig, att under nästkommande år de nödiga maskinerierna för en första briketteringsanläggning skulle anskaffas, uppställas och igångsättas; och är, enligt styrelsens förmenande, Elmhult en synnerligen lämplig plats för denna första briketteringsanstalt. År 1901 skulle då, enligt styrelsens beräkning, 30,000 tons briketter derstädes kunna tillverkas. Med utvidgning af anstalten år 1902 till en produktion af 45,000 tons skulle vid 1904 års slut ett upplag af 165,000 tons inhemskt lokomotivbränsle finnas och det eljest nödvändiga permanenta upplaget af engelska stenkol genom successiva minskningar kunna högst betydligt nedbringas.

Jemlikt af ofvannämnde sakkunnige uppgjordt förslag skulle kostnaderna för de anordningar, som under nästkommande år skulle vidtagas för ändamålet, uppgå till sammanlagdt 80,000 kronor, hvilket belopp alltså enligt styrelsens underdåniga förslag borde af Riksdagen äskas till utgående redan under år 1900.

Till fullföljande af anordningar för vaxelförreglings- och förbättrade signalapparater vid stationer å bandelar, på hvilka nattåg framgå, 200,000 kronor.

Då det för år 1900 tillgängliga, för ifrågavarande ändamål afsedda anslaget kommer att i sin helhet erfordras för de omfattande säkerhetsanordningarna vid Malmö och Lund, hvartill planer redan äro af styrelsen fastställda, och det derjemte synes styrelsen synnerligen angeläget, att utförandet af dylika anordningar å öfriga platser, som företrädesvis äro deraf i behof, i möjligaste mån påskyndas, har styrelsen funnit sig böra hemställa om anslag till ofvanskrifna belopp, 200,000 kronor, deraf hälften eller 100,000 kronor erfordras redan under nästkommande år.

Diverse arbeten 281,300 kronor.

I betraktande af statsbanenätets och trafikens utveckling måste det anses vara af nöden att för diverse arbeten hafva erforderliga medel tillgängliga för tillgodoseendet af sådana behof, som icke kunna längre tid i förväg förutses, men dock utan uppskof måste fyllas.»

Beträffande en del af de sålunda föreslagna arbetena har jag ansett mig böra från jernvägsstyrelsen inhemta närmare upplysningar, af hvilka framgått hufvudsakligen följande.

För anläggning af fullständig vattenstation vid Tomtebodas järnvägsstyrelsen begärt 45,000 kronor. Efter hvad jag inhemtat kan vattenbehovet vid Tomtebodas redan, sedan de tillbyggnader af lokomotivstallet med tillhopa åtta stallrum, till hvilka, såsom uti styrelsens skrifvelse omförmäles, anslag dels redan beviljats dels nu af styrelsen begäres, blifvit färdiga samt den till Tomteboda förlagda vagnverkstaden kommit i full gång, beräknas till omkring 200 kubikmeter om dagen och till omkring 64,000 kubikmeter årligen. Denna vattenquantitet skulle, derest behovet toges från Stockholms stads vattenledningsverk, med nu gällande pris betinga en kostnad af 10,240 kronor årligen. Den uti nu föreslagna anläggning ingående vattenbehållaren är med hänsyn till en framtida ökning af behovet afsedd att gifvas en rymd af 320 kubikmeter och skulle med den tillämnade pumpanordningen kunna fullständigt fyllas fem gånger om dygnet.

För tillbyggnad af lokomotivstallet vid Katrineholm med fyra stallrum har begärts 34,000 kronor och för tillbyggnad af lokomotivstallet vid Tomteboda med samma antal stallrum 43,000 kronor. Den jämförelsevis betydande skilnaden mellan de båda kostnadsbeloppen har upplysts vara beroende derpå, att vid Tomteboda erfordras bergsprängningsarbeten för beredande af plats för tillbyggnaden, under det vid Katrineholm terrängen är af jemn beskaffenhet.

Jernvägsstyrelsens förslag om uppförande för en kostnad af 22,600 kronor af ett nytt stationshus vid Åkarp är, enligt hvad i styrelsens skrifvelse uppgifves, föranledt deraf, att stationens anordnande för dubbelspårstrafik gör uppförandet af nytt stationshus å annan plats behöfligt. Frågan härom har, efter hvad jag inhemtat, uppstått först efter det beslutet om dubbelspårsanläggningen fattades, hvadan någon kostnad för ifrågavarande byggnadsarbete icke heller blifvit vid uppgörandet af förslaget till nämnda anläggning beräknad.

Med de af jernvägsstyrelsen ifrågasatta anordningar för underlättande af koleromtagningen vid vissa hamnplatser afses, såsom af styrelsens framställning i ämnet framgår, anbringande i Stockholm, Göteborg och Malmö af krananläggningar af moderna typer för kolens lossning från fartyg och pråmar, hvarigenom skulle kunna vinnas dels billigare fraktsatser för kolen, dels lägre lossningskostnader och dels minskadt beroende af tillgången i hvarje fall på arbetskraft i de särskilda hamnarna. Enligt mig lemnade upplysningar är styrelsens kostnadsberäkning uppgjord under antagande att hvardera af anläggningarna i Stockholm och Malmö skulle förses med två kranar, så anordnade att desamma skulle kunna användas antingen samtidigt för lossande af ett

fartyg eller för lossande af hvar sitt fartyg. För Göteborg, hvarest redan förut finnes en kran, visserligen af äldre konstruktion, men dock ansedd såsom fullt användbar i sammanhang med den nya anläggningen, skulle deremot endast anskaffas en ny dylik apparat.

En hvar af de nya kranarne är beräknad att erhålla en lossningsförmåga af 500 till 600 tons per dag.

Lossningen för hand uppgifves väl enstaka dagar eller till och med kortare tider hafva kunnat uppgå till 400 à 500 tons om dagen från ett fartyg, men då säkerhet härför ej förefunnits, har styrelsen hittills, för undvikande af risken att få betala liggedagar för fartygen, ansett sig icke kunna uti kontrakten om kolleveranser förbinda sig till större lossning för dag än 300 tons, i vissa fall endast 200 tons.

Den nedsättning i fraktafgifter, som beräknas kunna vinnas genom möjligheten för styrelsen att i kontrakten tillförbinda sig en till 500 à 600 tons om dagen ökad lossning, skulle naturligen blifva mera betydande, derest lossningsförmågan kunde ytterligare ökas.

Att styrelsen likväl icke, då nu förslag väckts om anskaffande af moderna lossningsapparater, ansett sig böra ifrågasätta krananläggningar med större lossningsförmåga än den ofvan angifna har sin grund deri, att anläggningskostnaden derigenom skulle ökas, så att vinsten å anläggningen kunde äfventyras.

Alldenstund driften af en modern krananläggning beräknas kosta mellan 10 och 5 öre per ton lossadt kol, erfordras nemligen, på det kostnaden för kolens emottagande i vagn eller upplag skall kunna afsevärdt nedbringas, åtminstone till 20 öre per ton, att anskaffningskostnaden för kraninrättningen ej blifver större, än att 10 procent deraf — ränta och underhåll — fördelade på den mängd kol, som årligen mottages, icke öfverstiga 10 till 15 öre per ton.

Den uti jernvägsstyrelsens framställning förekommande beräkning af behållningen å anläggningarne, slutande å tillhoppa 50,000 kronor, är uppgjord under antagande af en lossad quantitet för år af 70,000 tons i Göteborg samt 50,000 tons i hvardera af städerna Stockholm och Malmö. Enligt hvad numera upplysts antages emellertid, att redan under innevarande år i Stockholm komma att lossas omkring 80,000 tons och snart ännu mera, hvarigenom ett ännu bättre resultat borde kunna vinnas. En af anledningarne dertill, att anläggningskostnaderna i Stockholm beräknats så väsentligt högre än i de andra städerna, är äfven att, då i Stockholm quantiteten kol för lossning antagits komma att stiga öfver 100,000 tons om året, förslaget till denna anläggning uppgjorts under förutsättning, att för densamma skulle anskaffas kranar

af mera effektiv och äfven mera dyrbar konstruktion än för anläggningarne i Göteborg och Malmö, uti hvilka städer kolquantiteten ej beräknats uppnå nämnda tontal.

Beträffande den af jernvägsstyrelsen ifrågasatta anläggning för svenska stenkols brikettering har jag inhemtat, att apparaterna till densamma äro afsedda att tagas från en firma i Tyskland, hvilken sedan år 1880 utfört 140 dylika anläggningar med en sammanlagd årlig tillverkning för närvarande af 6 millioner tons briketter; och har detta ansetts utgöra en god garanti för att briketterna blifva af samma kvalitet som de af nämnda firma af svenska stenkol tillverkade, hvilka blifvit vid statsbanorna provfode. Anledningen dertill, att anläggningen föreslagits att förläggas till Elmhult, lär vara, att statens jernvägar tillhörig mark derstädes finnes för ändamålet tillgänglig.

Såsom jernvägsstyrelsens framställning i ämnet jemväl utvisar, afses med denna anläggning icke att bereda ökade inkomster åt statsbanorna. Efter hvad jag inhemtat, kan äfven det ekonomiska resultatet af brikettfabrikationen antagas blifva ganska ojemnt. Den direkta tillverkningskostnaden för en ton briketter beräknas utgöra 3 kronor 15 öre. Med det högt uppdrifna pris på engelska stenkol af 18 kronor för ton och på svenska af 11 kronor 50 öre för ton, som nu är gällande och antages blifva under den närmaste tiden bestående, uppgår kostnaden för en ton blandade kol till 14 kronor 75 öre samt för en ton briketter till 14 kronor 65 öre. För förräntning af anläggningen skulle sålunda i detta fall endast återstå 10 öre för ton eller vid 30,000 tons tillverkning 3,000 kronor. Prisen på engelska och svenska stenkol uppgifvas visserligen stå i det förhållande till hvarandra, att de samtidigt stiga och falla, men likväl icke i samma proportion, i det prisvariationerna å de svenska stenkolen äro väsentligt mindre än å de engelska. I den mån prisen å de särskilda kolsorterna närma sig hvarandra, skulle derföre ock briketteringen gifva sämre ekonomiskt resultat, men i den mån skilnaden i prisen ökas ett bättre sådant. Den förlust å briketteringen, som till följd häraf förutses kunna uppstå, skulle i allt fall, enligt uppgift, blifva försvinnande emot den vinst, som dermed sammanhängande låga stenkolspris skulle för statens jernvägar medföra.

Med afseende å det för år 1901 begärda fortsatta anslaget till fullföljande af anordningar för vexelförreklings- och förbättrade signalapparater har jag mottagit en utredning rörande hvad som hittills uträttats med de för dylikt ändamål från och med år 1892 lemnade anslag, hvaraf framgår, att sådana anordningar vidtagits, förutom vid

Malmö och Lund, vid omkring 60 å hufvudlinierna belägna mindre stationer, der antingen de snabbgående tågen icke stanna utan passera sina gifna tågvägar genom vaxlarna eller nattåg hafva möten enligt gällande tidtabeller, att Malmö och Lund äro de första större stationer, der anläggningar af ifrågavarande slag hittills förekommit, samt att de betydande kostnaderna för dylika anordningars vidtagande vid nämnda två stationer äro föranledda af det stora antalet tågvägar å dessa stationer.

På grund af hvad jernvägsstyrelsen till stöd för sin framställning anført samt jag i öfrigt rörande de föreslagna anläggningarne inhemtat, anser jag mig icke böra ifrågasätta någon nedsättning af det utaf styrelsen begärda anslagsbeloppet, 3,100,000 kronor.

Hvad särskildt angår den af jernvägsstyrelsen ifrågaställda anläggningen för svenska stenkols brikettering har jag väl icke kunnat undgå att finna mindre önskligt, att en dylik fabriksverksamhet skulle af jernvägsförvaltningen och öfver hufvud af staten drifvas. Lämpligast skulle nemligen enligt min uppfattning vara, om de inom landet varande enskilde kolgrufveegare, hvilka till statsbanorna leverera stenkol, åtog sig jemväl att tillverka och tillhandahålla briketter i erforderliga quantiteter. Förfrågningar, som i detta syfte redan för längre tid tillbaka lära vara från jernvägsstyrelsens sida till grufvegarne framställda, hafva emellertid icke hittills ledt till någon åtgärd från de senares sida. Möjligheten för att brikettfabrikation skall på enskildt initiativ komma till stånd inom landet torde likväl, efter hvad jag under hand inhemtat, icke vara alldeles utesluten; och synes mig gifvet att, derest inom närmaste framtiden antagligt anbud å leverans af svenska stenkolsbriketter från enskildt håll skulle afgifvas, frågan om nu föreslagna anläggning bör förfalla. Då emellertid icke något som helst anbud föreligger, eller ens bestämda utsigter för erhållande af sådant mig veterligen förefinnas, samt det af såväl politiska som ekonomiska skäl måste anses vara för staten af den största vikt, att det beroende för statsbanedriftens obehindrade uppehållande af importen från utlandet af stenkol, som är en oundviklig följd af den nuvarande bristen inom landet på för ändamålet fullt dugligt bränslematerial, med snaraste och så vidt ske kan minskas, anser jag, att den möjlighet till åstadkommande af en minskning i nämnda beroende, som, efter hvad de utaf jernvägsstyrelsen anställda försök gifvit vid handen, skulle kunna beredas genom inrättande af tillverkning utaf svenska stenkolsbriketter, under intet förhållande bör af staten lemnas obegagnad; och jag dra-

ger derföre icke heller i betänkande att förorda, det staten sjelf, derest annan lämpligare utväg icke yppar sig, anordnar och drifver dylik tillverkning. På dessa grunder anser jag äfven synnerligen angeläget, att de för ifrågavarande anläggning af jernvägsstyrelsen begärda medel nu blifva af Riksdagen ställda till Eders Kongl. Maj:ts disposition.

Uti sin skrifvelse den 23 november 1899 har jernvägsstyrelsen tillika, enär det vore af högsta vigt, att en del af de utaf styrelsen föreslagna arbetena redan under innevarande år helt eller delvis komme till utförande, hemställt, att Eders Kongl. Maj:t måtte redan för detta år ställa till styrelsens förfogande för vissa uppgifna arbeten erforderliga belopp, tillhopa 839,400 kronor, samt att härutöfver det för anordningar för koleramottagningen å vissa hamnplatser afsedda belopp, 290,000 kronor, måtte i mån af behof och efter Eders Kongl. Maj:ts för hvarje fall lemnade medgifvande redan under innevarande år ställas till styrelsens förfogande.

Ikke heller mot styrelsens framställning i denna del har jag något att erinra.

I sammanhang med det af jernvägsstyrelsen sålunda afgifna förslag rörande anslag för år 1901 till nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar har jag att för Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla behovet af medel för utförande vid nämnda jernvägar af vissa åtgärder för möjliggörandet af utförande af transportplanerna för arméns uppmarsch.

I detta afseende har jernvägsstyrelsen redan uti underdånig skrifvelse den 13 januari 1897 anfört följande:

»Sedan de inom generalstaben upprättade transportplanerna för arméns strategiska uppmarsch varit föremål för granskning af särskildt utsedde jernvägstjenstemän tillika med afdelningschefen för generalstabens kommunikationsafdelning, hafva de i denna granskning deltagande i skrifvelse till jernvägsstyrelsen den 9 mars 1894 framhållit det oafvisliga behovet af följande åtgärders vidtagande vid statens jernvägar redan i fredstid, för att de uppgjorda planerna skola kunna vid krigstillfälle bringas till verkställighet med nödig skyndsamhet och trygghet, nemligen:

1:o) att för utläggning af spår m. m. vid särskildt angifna militärmötesplatser erforderliga sliprar, räler med tillbehör, spårveklar och fasta signaler varda i beredskap upplagda å närmast belägna för ändamålet lämpliga stationer och i hvarje fall inom vederbörande trafikdistrikt under dess tjenstemäns förvaltning;

2:o) att samtliga militärmötesplatser afses för genomgående sidospår af minst 300 meters längd mellan fripålarne;

3:o) att dessa militärmötesplatser äfvensom de vattentagningsställen, som icke tillika äro mötesplatser, erhålla vederbörligen fastställda namn, hvilka ej kunna föranleda till förvexling;

4:o) att rundspår utbyggas vid Hallsbergs station i riktningen Motala—Katrineholm och vid Ånge station i riktningen Ljusdal—Bräcke, hvarjemte Degerö och Gårdsjö stationer böra förses med genomgående sidospår af minst 350 meters längd mellan fripålarne;

5:o) att vid särskildt angifna stationer vattentillgången för lokomotiven ökas så, att den motsvarar det beräknade behovet under uppmarschtransporterna;

6:o) att å norra stambanan i hela dess utsträckning minst två genomgående med Morseapparater försedda telegraffinier anordnas och inledas å tillräckligt antal mellanstationer;

7:o) att inredning för gevärs uppläggande anbringas i G1-vagnar;

8:o) att truppvagnsinredningarna till samtliga G-vagnar fördelas äfven å distriktsförråden i Norrland;

9:o) att samtliga G2-vagnar, som ej äro utrustade med hästgrindar, förses med bommar för hästtransport;

10:o) att blifvande bogie C-vagnar förses med gafveldörröppningar af minst 75 centimeters bredd, för att möjliggöra bårsängars införande, samt

11:o) att skyltar angifvande tågens transportnummer samt de lokomotiven under transporterna tilldelade särskilda tjänstgöringsnummer jemte landgångar förfärdigas, enligt fastställda modeller till det antal, som framdeles kommer att meddelas från generalstabens kommunikationsafdelning.»

Af de sålunda angifna åtgärderna hade emellertid — upplyste jernvägsstyrelsen vidare uti sin berörda skrifvelse — en del redan blifvit utförd, och en del andra vore, såsom för jernvägstrafiken i och för sig behöfliga, afsedd att närmast derpå följande år utföras. Öfriga åtgärder deremot, som icke vore af något jernvägstrafikens behof i fredstid dittills påkallade, och för hvilkas utförande erforderliga medel icke stode till jernvägsstyrelsens förfogande, hade ännu icke kunnat utföras eller till utförande under närmaste framtid förberedas i vidsträcktare mån, än att utredning gjorts öfver de med utförandet förbundna kostnaderna. Resultatet af denna utredning föreläge i en styrelsens skrifvelse bifogad förteckning, hvars kostnadssumma uppginge till ett sammanlagdt belopp af 239,300 kronor. Jernvägsstyrelsen hemställde därför

uti sin skrifvelse, att nämnda belopp skulle för ändamålet ställas till styrelsens förfogande.

Sedan emellertid under hand inhemtats, att en väsentlig del jemväl af de å berörda förteckning upptagna arbeten kunde antagas blifva under de närmast följande åren för jernvägstrafiken behöfliga och i sammanhang med andra nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar komma till utförande, har ansetts kunna med afgörandet af ärendet i dess helhet någon tid anstå; och hafva under de senast gångna åren åtskilliga af ifrågavarande arbeten äfven blifvit utförda.

Då likväl en betydande del af desamma ännu återstå samt, enligt hvad chefen för landtförsvarsdepartementet nu meddelat mig, dessa åtgärders skyndsamma vidtagande är af stor vikt, har jag ansett mig böra förorda framställning till instundande Riksdag om anvisande af härför erforderliga medel.

Enligt en från jernvägsstyrelsen mig tillhandakommen promemoria återstå, sedan dels, såsom jag nämnt, en del af de uti ofvannämnda förteckning upptagna arbeten, beräknad att kosta 46,420 kronor, redan utförts, dels ock generalstaben under hand hos jernvägsstyrelsen förklarar sig icke påyrka två ifrågasatta öfvergångsspår vid Hallsberg och Ånge, för hvilka i förteckningen beräknats en kostnad af tillhopa 68,300 kronor, att utföra arbeten för en till sammanlagdt 124,580 kronor beräknad kostnad.

Dessa arbeten bestå af *dels* terrassering och ballastning å en del militärmötesplatser, *dels* anskaffning af spårmaterialier och signaler för sådana mötesplatser, *dels* åtgärder för ökning af vattentillgången för lokomotivens behof vid vissa stationer, *dels ock* ökning af genomgående sidospårets längd till 350 meter vid en lastplats.

Med anledning af hvad jag sålunda i förevarande ämne inhemtat, anser jag mig böra förorda, att uti det anslagsbelopp, som för år 1901 torde komma att af Riksdagen äskas för nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar, utöfver hvad jernvägsstyrelsen uti sin skrifvelse den 23 november 1899 föreslagit, upptagas ett till 125,000 kronor lämpligen afrundadt belopp, afsedt för *åtgärder till möjliggörandet af de upprättade transportplanernas för arméns strategiska uppmarsch bringande till utförande*; och synes mig Riksdagens medgifvande böra utverkas dertill, att jemväl nu ifrågavarande belopp må redan innevarande år kunna af Eders Kongl. Maj:t utanordnas.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att för år 1901 anvisa å riksstatens sjette hufvudtitel, till *utförande*

af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik, 3,225,000 kronor, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att låta utaf detta belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 1,254,400 kronor.

För utläggning af dubbelspår å södra stambanan har Riksdagen beviljat år 1898 för sträckan Arlöf—Lund 385,000 kronor och år 1899 för sträckan Lund—Eslöf 600,000 kronor. Då dubbelspår mellan Malmö och Arlöf redan förut finnes, har genom dessa anslag beredts möjlighet att anordna dubbelspår å en sammanhängande sträcka af tillsammans 34 kilometer närmast denna stambanas ändpunkt i Malmö.

Af hvad som anfördes till stöd för dessa dubbelspårsanläggningar tillåter jag mig upprepa följande.

Inträffade rubbningar i de genomgående tågens gång blefve naturligen mest känbara mot slutet af en lång tagväg, då endast enkelspårig bana förefunnes, och nödvändiggjorde ofta nog tillämpandet der af nya tillfälliga tidtabeller för återstående färd, hvilka åtgärder åter i regeln kunde väntas medföra ytterligare förseningar för möten med tåg, hvilkas regelbundna gång likaledes måst i följd af förberörda tidtabellsändringar i större eller mindre mån rubbas — allt olägenheter, som blefve större i den mån den ifrågavarande bandelen vore lifligt trafikerad.

Hvad sålunda yttrats i fråga om behovet af dubbelspår vid södra ändan af jernvägsförbindelsen mellan Stockholm och Malmö eger uppenbarligen tillämplighet jemväl på förbindelsens ändpunkt invid hufvudstaden, icke minst på den grund att sträckan mellan Katrineholm och Stockholm på samma gång utgör del af jernvägsförbindelsen mellan hufvudstaden och vestra delarne af riket samt Norge. Derför har nu ock jernvägsstyrelsen i underdånig, af kostnadsförslag samt plan- och profilritningar åtföljd skrifvelse den 16 december 1899 väckt förslag om beredande af medel till en dubbelspårsanläggning i närheten af Stockholm, nemligen mellan Huddinge och Tumba stationer, och i sådant afseende hemställt om aflåtande af proposition till Riksdagen om beviljande för ändamålet af ett extra anslag för år 1901 af 900,000 kronor, deraf 300,000 kronor vore behöfliga redan under innevarande år.

Till stöd för denna sin framställning har jernvägsstyrelsen anført hufvudsakligen följande.

Nödvändigheten af mera omfattande nya anordningar för jernvägs- trafikens besörjande i och vid Stockholm hade hos Eders Kongl. Maj:t

[41.]

Utläggning af ytterligare ett jernvägsspår mellan Huddinge och Tumba stationer.

redan tillförene vid olika tillfällen af jernvägsstyrelsen framhållits och föranledt till, bland annat, den med Eders Kongl. Maj:ts nådiga medgifvande anordnade internationella pristäflan om förslag till dylika anordningar. De vidtgående förändringar af statens nuvarande jernvägsanläggningar i och vid Stockholm, som de sålunda framkomna förslagen omfattade, deras stora och genomgripande betydelse ej allenast för den egentliga jernvägsdriften derstädes utan jemväl för Stockholms kommunikationsförhållanden i allmänhet, dess handels- och sjöfartsintressen m. m., samt slutligen de mycket afsevärda kostnader, som gifvetvis komme att med desammas genomförande blifva förbundna, gjorde naturligen de utredningar, planläggningar och kostnadsberäkningar, som måste föregå ett slutligt afgörande, så omfattande, att tiden för sådant afgörande icke torde kunna ens närmelsevis förutsägas; och tiden för de blifvande jernvägsanläggningarnas fullbordande och tillgodogörande för trafiken måste sålunda i hvarje fall anses vara så pass aflägsen, att de redan nu mycket stora svårigheterna för jernvägstrafikens besörjande i Stockholm dessförinnan kunde hafva ökats till verkliga hinder för all vidare utveckling af samma trafik, derest icke under tiden alla till buds stående medel till trafikens befrämjande blifvit använda.

Förutom de partiella förändringar och nybyggnader vid stationerna och mellanliggande bandelar i och vid Stockholm, som i mån af fortgången af de förberedande utredningarna för den Stockholms samtliga jernvägsanordningar omfattande planläggningen kunde utan längre tidsutdrägt komma till utförande, vore vestra stambanans närmast Stockholm utläggning till dubbelbana det viktigaste medlet för nyssnämnda ändamål.

Behofvet af dubbelbana å denna bandel hade helt visst sedan länge gjort sig lika, om ej mera känbart, som i fråga om förberörda delar af södra stambanan, men hade jernvägsstyrelsen icke lämpligen kunnat framlägga förslag till sådan bananordning, förrän bangårdsfrågan i Stockholm blifvit åtminstone så tillvida utredd, att med denna fråga otvifvelaktigt sammanhörande ändring af vestra stambanans sträckning närmast Stockholm vore till sin omfattning känd. Äfven den under år 1898 framkomna frågan om förkortande af vägen mellan Stockholm och Malmö genom anläggning af en ny stambana från någon station strax söder om Stockholm till någon ort å östra stambanan hade funnits vara af så ingripande betydelse för jernvägsanordningarne i öfrigt i de trakter, som deraf kunde komma att beröras, att nämnda frågas vederbörliga utredning jemväl bort afvaktas före framläggandet af nu ifrågavarande förslag till dubbelbananordning.

Den pågående utredningen af bangårdsfrågan samt resultatet af den utförda jernvägsundersökningen funne jernvägsstyrelsen emellertid nu hafva med all säkerhet påvisat, ej mindre att ändring af vestra stambanans sträckning närmast Stockholm i sammanhang med blifvande nya bangårdsanordningar derstädes icke kunde finnas erforderlig längre än mellan Stockholm och Elfsjö, än ock att den ifrågasatta nya bananläggningen för förkortning af vägen från Stockholm till Malmö icke lämpligen kunde utgå från någon plats närmare Stockholm än Jerna. Vid sådant förhållande torde ock dubbelbananordning mellan stationerna Elfsjö och Jerna kunna utföras oberoende af de beslut, som framdeles kunde blifva fattade i oftaberörda betydelsefulla byggnadsfrågor.

Delen Huddinge—Tumba af bansträckningen Elfsjö—Jerna vore emellertid af särskilda skäl den, som först borde ifrågakomma att anordnas till dubbelbana. Under det att afstånden mellan stationerna Stockholm central och Liljeholmen, Liljeholmen och Elfsjö, Elfsjö och Huddinge samt Tumba och Rönninge vore resp. 4,4, 4,0, 5,2 och 5,2 kilometer, vore nemligen afståndet mellan Huddinge och Tumba 9,8 kilometer eller omkring dubbelt så långt som öfriga stationsafstånden å bandelen Stockholm—Rönninge, och möjlighet att utjemna detta för tågdirigeringen å nämnda bandel så ogynsamma förhållande genom anläggning af en tågmötesplats någonstädes ungefär midt emellan Huddinge och Tumba förefunnes på grund af lokala förhållanden icke. Betydelsen af det relativt stora afståndet mellan ifrågavarande stationer för tågrörelsen å hela bandelen Stockholm—Saltskog framginge påtagligt af den för innevarande vinter gällande tidtabellen n:o 78, af hvars blad I en del bifogats styrelsens framställning. De flesta tågmötena måste förläggas till Huddinge och Tumba. Kortaste tiden, inom hvilken tågmöten kunde upprepas vid någondera af sistnämnda stationer, vore 28 minuter, under det att dylika möten varit möjliga ungefär hvar 18:de minut, derest nämnda stationers afstånd från hvarandra icke varit större än de till närmast intilliggande stationer. Om ock denna tidskilnad kunde tillsvidare sakna afgörande betydelse för de ordinarie tågens tidtabeller, blefve dess betydelse dock så mycket större vid inträffande tågförseningar eller insättandet af extra tåg och vid upprättandet af de tillfälliga tidtabeller, som dervid måste användas. Till åskådliggörande häraf bifogades ytterligare ett exemplar af förenämnda tidtabell n:r 78, blad I, hvarå med röda linier angifvits de nya möjligheter för inläggandet af flera tåg å bandelen Stockholm—Saltskog, som kunde förefinnas, efter det dubbelbana blifvit anordnad mellan Huddinge och Tumba.

Det af jernvägsstyrelsen upprättade kostnadsförslaget för anläggning af dubbelspår å linien Huddinge—Tumba innehåller följande hufvudposter:

jordområdets anskaffning	kr. 28,962: —
terrassering (deraf 470 meter tunnelsprängning för 2 spår, 258,500 kronor)	» 578,504: 80
konstarbeten (förlängning af en vägport och en vägbro, uppförande af två vägportar och en vägbro, förlängning af afloppstrummor m. m. dylikt)	» 52,450: —
öfverbyggnader och ändring å stationer (9,311 meter nytt spår med räler af 40,5 kilograms vikt för meter, 2,975 meter flyttning af spår m. m.)	» 153,423: 25
diverse kostnader	» 5,247: —
allmänna omkostnader	» 81,412: 95
summa kr. 900,000: —	

Till närmare upplysning rörande detta kostnadsförslag har jernvägsstyrelsen i skrifvelsen anført följande:

Afståndet mellan Huddinge och Tumba, räknadt från midt till midt af stationshusen, vore, såsom nämnts, 9,8 kilometer, under det att banans längd mellan Huddinge stations södra vaxel och Tumba stations östra vaxel vore 9,3 kilometer.

Kostnaden per kilometer för dubbelbananordning å sistnämnda banlängd hade beräknats till omkring 96,700 kronor, under det att kostnaden för den af Riksdagen senast beslutade likartade anordningen å bandelen Lund—Eslöf beräknats allenast till omkring 29,400 kronor per kilometer. Denna stora prisskilnad berodde hufvudsakligast på det mycket stora belopp, som måst afses för icke allenast det nya spårets anordnande vid södra ändan af Tullingesjön utan äfven i sammanhang dermed det förutvarande spårets omläggning derstädes för vinnande af nödvändig förbättring i banans mycket ogynsamma krökningsförhållanden. Krökningen omkring sjön hade nemligen en centrivinkel af nära 53° och en radie af allenast 300 meter; och från denna krökning öfverginge banan vesterut efter endast 480 meters rak sträckning i en krökning åt motsatt håll med nära 38° centrivinkel och likaledes 300 meters radie. Enligt det nu framlagda förslaget komme visserligen nämnda centrivinklar att endast oväsentligt ändras, men skulle radierna ökas till 600 meter.

I olikhet med hvad förhållandet vore å bandelen Lund—Eslöf måste vid nu ifrågavarande bandels anordnande till dubbelbana mycket bety-

dande bergsprängningar verkställas samt all erforderlig mark nu inlösas; och derjemte måste befintliga vägöfvergångar i banans plan ersättas på två ställen med vägportar och på ett med vägbro.

På grund af hvad sålunda förekommit, får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att för år 1901 anvisa å riksstatens sjette hufvudtitel, för utläggning af ytterligare ett jernvägsspår mellan Huddinge och Tumba jernvägsstationer, ett belopp af 900,000 kronor, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att låta utaf detta belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 300,000 kronor.

Rullande materiel.

Till anskaffande af ny rörlig materiel med tillbehör föreslår jernvägsstyrelsen i ofvan berörda skrifvelse den 23 november 1899, att af Riksdagen måtte för år 1901 äskas ett anslag af 5,000,000 kronor. Styrelsens anförande i denna del är af följande lydelse:

»Det allt jemt ökade transportarbetet på statens jernvägar medför nödvändigheten af att i tillräcklig grad tillgodose behovet af ökad transportmateriel. De lokomotiv, som under senare tiden af enskilda jernvägar förhyrts, hafva samtliga måst återlemnas, och, hvad godsvagnarne beträffar, har det ökade behovet deraf föranlett, att ett med en tysk firma upprättadt kontrakt rörande förhyrning af vagnar måst tvenne gånger förlängas.

Den tillökning i den rullande materielen, som sålunda för år 1901 ansetts nödvändig, och hvilken är afsedd att vid inhemska verkstäder tillverkas, har beräknats sålunda:

10 snälltågslokomotiv	kronor	700,000
12 godstågslokomotiv	»	850,000
12 tunga vexellokomotiv	»	680,000
reservdelar till lokomotiv	»	50,000
30 personbogievagnar	»	750,000
apparater för belysning, bromsning m. m.	»	45,000
200 täckta godsvagnar	»	700,000
300 öppna d:o	»	700,000
axlar med hjul till vagnarne	»	400,000
bromsinrättningar till godsvagnar	»	80,000
reservdelar m. m. till vagnarne	»	45,000

summa kronor 5,000,000.

[42.]

Ny rörlig materiel vid statens jernvägar.

Hvad materielens konstruktion beträffar, så äro snälltågslokomotiven äfvensom samtliga person- och godsvagnar afsedda att utföras enligt förut af Eders Kongl. Maj:t godkänd konstruktion, de sistnämnda enligt den år 1898 fastställda typen med ökad lastförmåga, samt vexellokomotiven enligt den likaledes förra året godkända typen med större dragförmåga.

Rörande godstågslokomotiven är styrelsens afsigt att, med användande i största möjliga utsträckning af samma detaljer, som tillämpas å den redan godkända typen för vexellokomotiv samt den tunga gods-maskintyp, som måste anskaffas för malmtransporten å Gellivare—Ofotenbanan, så förändra nuvarande konstruktion af godstågslokomotiv, att en större dragförmåga skulle kunna vinnas, och anhåller styrelsen i underdånighet att senare få inkomma med specifikt förslag i denna riktning.»

Med hänsyn till den ständigt fortgående stegringen i trafiken å statsbanorna och då, oaktadt de afsevärda belopp, som under senaste åren beviljats till ny rullande materiel vid dessa banor, de för hyra af lokomotiv och vagnar utgående belopp icke lära kunna antagas komma att för framtiden nedbringas i sådan grad, som önskligt vore, derest icke tillfälle beredes till anskaffande af ytterligare betydligt ökad egen transportmateriel, kan jag icke finna det af jernvägsstyrelsen nu begärda anslag för högt tilltaget.

Jag tillåter mig härvid erinra, att i dylika hyror under tiden från och med den 1 oktober 1898 till och med den 30 september 1899 utgått, för lokomotiv 45,523 kronor 25 öre samt för vagnar 273,478 kronor 82 öre, samt att, enligt af Eders Kongl. Maj:t den 30 december nästlidna år fastställd kostnadsstat, för innevarande år upptagits för hyra af lokomotiv 21,000 kronor och för vagnhyra 259,000 kronor.

Enligt hvad jag från jernvägsstyrelsen inhemtat, har styrelsen förvissat sig derom, att den materiel, som är afsedd att under år 1901 anskaffas, kan vid inhemska verkstäder tillverkas.

Jag tillstyrker, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för år 1901, till *anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar*, anvisa å riksstaten utom hufvudtitlarne 5,000,000 kronor.

Statens jernvägsbyggnader.

Sedan Riksdagen år 1897 beslutat anläggning enligt Eders Kongl. Maj:ts förslag af en statsbana från Boden till Ytter-Morjärv, för hvilken jernväg kostnaden beräknats till 4,371,000 kronor, samt för denna bananläggning anvisats å riksstaten utom hufvudtitlarne:

[43.]

Anslag till
fullbordande
af statsbanan
mellan Boden
och Ytter-
Morjärv.

för år 1898		kronor 1,300,000
» » 1899		» 1,300,000
» » 1900		» 1,000,000
		eller tillsammans kronor 3,600,000,

återstår alltså af anläggningskostnaden i det hela ett oanvisadt belopp af 771,000 kronor.

Detta belopp begäres nu ock af jernvägsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 28 december 1899, på det att denna banbyggnad må kunna enligt beräkning fullbordas under år 1901.

Rörande denna banbyggnads fortskridande under år 1899 får jag meddela följande.

Arbetarebaracker till ett antal af 12 stycken samt 4 provisoriska byggnader af andra slag uppfördes.

Terrasseringsarbetena fortgingo mellan Bodens och Niemisels stationer samt påbörjades mellan sistnämnda station och Mattismyran, belägen 44 kilometer från Boden. Banvallen färdigbildades å en sträcka af 12,210 meter.

För mindre vattendrags ledande genom banvallen anlades 24 täckta och 2 öppna trummor. Trummurningsarbetena mellan Mattismyran och Afvafors påbörjades.

Stenarbetena fullbordades för broarne öfver Råne elfs vestra och östra grenar samt Börstån och Bjurån, hvarjemte jernöfverbyggnaderna för de förstnämnda två broarne inlades.

En sträcka af 16,579 meter räslades, hvarigenom räsläggningen framskridit till kilometer 33,5 eller strax norr om Niemisels station. Banan färdigballastades å en sträcka af 17,330 meter samt undergrusades derjemte till en längd af 12,074 meter.

Å bangårdarne vid Boden, Hundsjö och Niemisel samt å mötesplatserna vid Degerselet och Bjurån verkställdes terrasserings- och husbyggnadsarbeten.

5 stycken banbevaktionsbostäder samt 37 mindre vägöfvergångar fullbordades.

Stängsel till en längd af 14,658 meter uppsattes.

Den 8 december 1899 har Eders Kongl. Maj:t fastställt arbetsplan under år 1900 för statsbanebyggnaden mellan Boden och Ytter-Morjärv, enligt hvilken plan ifrågavarande bana beräknats under detta år blifva fullbordad till Afvafors, omkring 49 kilometer från Boden, under det att derjemte en sträcka af omkring 24 kilometer från Afvafors till Morjärv skulle under året delvis bearbetas.

Jag tillstyrker, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, till *fullbordande af statsbanan från Boden till Ytter-Morjärv*, för år 1901 bevilja å riksstaten utom hufvudtitlarne ett anslag af 771,000 kronor.

[44.] Anslag till fortsättande af statsbanan från Gellivare till riks- gränsen.	För anläggning af en statsbana från Gellivare förbi Luossavaara och Kiirunavaara malmfält till riksgränsen i riktning mot Ofoten, för hvilken jernväg kostnaden beräknats till 21,498,000 kronor, har Riksdagen anvisat:	
	för år 1899	kronor 5,400,000
	» » 1900	» 4,000,000
		eller tillsammans kronor 9,400,000.

Af detta belopp hafva 750,000 kronor anvisats å riksstaten utom hufvudtitlarne, hvaremot det öfriga beloppet anvisats till utgående från riksgäldskontoret.

Under år 1899 hafva å denna bana utförts hufvudsakligen följande arbeten:

A. Norra distriktet.

Återstående permanentutstakning fullbordades till distriktets hela längd omfattande 69,46 kilometer.

Arbetarebaracker till ett antal af 60 stycken samt 44 provisoriska byggnader af andra slag uppfördes.

På norskt område, mellan Rombaksbotten och riksgränsen, fullbordades två linbanor om sammanlagdt 2,730 meters längd. Transportvägar till en längd af 13,700 meter anlades.

För transporter på Torneträsk anskaffades en bogserbåt om 25 hästkrafter samt tillverkades 2 större och en del mindre pråmar.

För bergborrningsarbetenas bedrifvande med maskinkraft anlades en elektrisk kraftstation vid Kaderjokk, afsedd för 6 bormaskiner, samt påbörjades en dylik för 21 bormaskiner tillämnad kraftstation vid Abiskojokk.

Provisorisk telefonledning till en längd af 67,400 meter uppsattes.

Jordarbetena bedrefvos så, att 3,700 meter bana färdigbildades samt 4,400 meter delvis terrasserades.

24 trummor samt en vattentunnel fullbordades, hvarjemte arbetena med ytterligare tre dylika tunlar påbörjades.

B. Södra distriktet.

Återstående definitiv utstakning verkställdes mellan kilometer 104 och detta distrikts norra gräns, hvilken är belägen 160,54 kilometer från Gellivare.

Arbetarebaracker till ett antal af 202 stycken, 1 ångsåg samt 76 provisoriska byggnader af andra slag uppfördes.

Erforderliga transportvägar af enklaste slag anlades.

Provisorisk telefonledning mellan Gellivare och Luossavaara uppsattes.

Jordarbetena bedrefvos mellan Gellivare och Luossavaara eller å en sträcka af 99 kilometer, hvaraf 4 kilometer färdigbildades, under det att den öfriga sträckan endast terrasserades så, att arbetsspåret kunde å densamma nödortfeliggen framdragas.

Landfästena för broarne öfver Ladnijokk, Lina elf, Lina elfs gren och Askasjokk färdigmurades och 54 afloppstrummor fullbordades.

Arbetsspår utlades å den 99 kilometer långa sträckan mellan Gellivare och Luossavaara bangårdar, å hvilka en del husbyggnader jemväl uppfördes.

I sammanhang härmed får jag anmäla, att jernvägsspåret mellan Gellivare och Koskulls kulle blifvit fullt färdigt under år 1899. Sedan det af Riksdagen år 1898 för spåranläggningen anvisade belopp, 425,000 kronor, till följd af under arbetstiden gällande ovanligt höga arbets- och materialpris befunnits vara otillräckligt för anläggningens bringande i fullständigt skick, bemyndigade Eders Kongl. Maj:t den 22 september 1899 jernvägsstyrelsen att af under händer varande medel, mot ersättning, hvarom Eders Kongl. Maj:t framdeles ville förordna, använda ett belopp af högst 50,000 kronor för spåranläggningens fullbordande. Enligt hvad jernvägsstyrelsen nu anmält, har kostnaden

för anläggningen i dess helhet uppgått till 474,763 kronor 86 öre, hvadan således 49,763 kronor 86 öre af jernvägsstyrelsen enligt det nådiga bemyndigandet förskottats. Den af jernvägsstyrelsen gjorda framställning har ännu icke hunnit anmälas inför Eders Kongl. Maj:t för bestämmande af sättet för godtgörelse till jernvägsstyrelsen för det utlagda förskottet; men då enligt det af Riksdagen godkända kontrakt det bolag, på hvars begäran spåranläggningen företagits, är pliktigt att erlægga amortering och ränta å hela det belopp, hvartill anläggningskostnaden enligt räkenskaperna kunde komma att uppgå, behöfver uppenbarligen icke något särskildt anslagsbelopp för förskottets täckande äskas.

Beträffande arbetets bedrifvande under år 1900 å statsbanan Gellivare—riksgränsen får jag erinra, att jernvägsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 6 december 1899 framlagt förslag till plan för detta arbete, enligt hvilken plan årets arbete skulle väsentligen omfatta inom södra distriktet rälsläggnings- och grusningsarbeten å sträckan mellan Luossavaara och Torne träsk äfvensom banans hufvudsakliga komplettering till en längd af 33 kilometer, från Gellivare räknadt, samt inom norra distriktet verkställande af de ansenliga berg- och tunnelsprängningar, jordflyttningar samt bro- och trumbyggnader, hvilka erfordrades för att rälsläggningen skulle kunna utan hinder under år 1901 fortsättas till riksgränsen. Kostnaden för utförandet af dessa arbeten jemte liqvad för förskott och resterande utgifter för år 1899 skulle emellertid uppgå till 6,600,000 kronor, eller 2,600,000 kronor mera än Riksdagen för innevarande år anvisat. Vid sådant förhållande fann vid ärendets föredragning den 30 december 1899 Eders Kongl. Maj:t skäligen godkänna den underställda arbetsplanen att i den mån tillgängliga medel det medgäfvde lända till efterrättelse.

I fråga om det belopp, som bör äskas för fortsättandet under år 1901 af jernvägsanläggningen Gellivare—riksgränsen, har jernvägsstyrelsen i sin berörda skrifvelse den 28 december 1899 anfört följande:

Till underlättande af de omfattande transporter, hvilka måste ega rum för uppfraktande af erforderliga byggnadseffekter till respektive arbetsplatser, och hvilka under nuvarande förhållanden vore förenade med högst betydande svårigheter och kostnader, hade befunnits angeläget att redan före 1901 års utgång framdraga arbetsspåret, om möjligt, till riksgränsen, hvarigenom tillika större säkerhet för banbyggnadens fullbordande inom beräknad tid skulle erhållas, helst som numera vunnen erfarenhet visat, att rälsläggnings- och grusningsarbetena uti

sådana trakter, hvarom här vore fråga, kunde endast under en obetydlig del af året lämpligen bedrivas, och denna tid under sista arbetsåret komme att hufvudsakligen tagas i anspråk för kompletteringsarbeten, jemväl omfattande öfverbyggnaden.

Rälsläggningens bedrivande på förenämnda sätt kräfde emellertid utförande af terrasserings- och andra arbeten äfvensom anskaffning under år 1901 dels af räler med tillbehör, dels af virke till vida större omfattning, än hvad som ursprungligen beräknats, hvartill komme, att arbets- och materialpris efter tiden för upprättandet af det till grund för Riksdagens beslut om banbyggnadens utförande lagda kostnadsförslag högst väsentligt stegrats — uppgående denna prishöjning för exempelvis räler, hvaraf inköp för en banlängd af närmare 130 kilometer beräknats under ifrågavarande år ega rum, till icke mindre än 65 procent och beträffande de nästan uteslutande å kronoskogar afverkade sliprarne till omkring 50 procent, hvilken sistnämnda kostnadsökning hufvudsakligen hade sin grund uti det af domänstyrelsen åsatta, i förhållande till verkets användbarhet synnerligen dryga inköpspriset samt de i följd af lokala förhållanden oväntadt höga utdrifningskostnaderna.

Med hänsyn till hvad sålunda anförts skulle för arbetenas bedrivande under år 1901 erfordras omkring 5,500,000 kronor, under det att härutöfver kräfdes dels ett belopp af 2,600,000 kronor, hvarmed den beräknade kostnaden för genomförandet af den af jernvägsstyrelsen föreslagna arbetsplanen för år 1900 öfversköte det af Riksdagen för detta år beviljade anslag och som, derest sagda arbetsplan blefve i nåder fastställd, torde böra inberäknas uti 1901 års anslagsmedel, dels ock efter den ursprungliga beräkningsgrunden en summa af 2,000,000 kronor, utgörande omkring hälften af hvad som ytterligare erfordrades för anskaffning af rullande materiel, af hvilka sistnämnda medel jemväl syntes styrelsen angeläget att få för dermed afsedt ändamål redan under innevarande år disponera ett belopp af 1,000,000 kronor, för att anskaffningen af ifrågavarande, mycket omfattande materiel måtte kunna oafbrutet fortgå och derigenom med större säkerhet kunna påräknas vara afslutad vid den beräknade tiden för banans öppnande för trafik.

För statsbanan Gellivare--riksgränsen skulle sålunda det behöfliga anslaget för år 1901 uppgå till sammanlagdt 10,100,000 kronor. Då för åren 1899 och 1900 beviljade anslag till sistnämnda banbyggnad uppginge till sammanlagdt 9,400,000 kronor, hvaraf 650,000 kronor beräknats till anskaffning af rullande materiel och återstoden, eller 8,750,000 kronor, afsetts för sjelfva jernvägsanläggningen, skulle följaktligen —

efter tillägg af det för sistberörda ändamål föreslagna anslagsbeloppet för år 1901, eller 8,100,000 kronor — en summa af 16,850,000 kronor hafva vid 1901 års utgång tagits i anspråk för sjelfva jernvägsanläggningen. Af den år 1897 beräknade anläggningskostnaden, 21,498,000 kronor, inbegripet kostnaden för en station vid riksgränsen men icke för spårförbindelser mellan Luossavaara station och de båda malmfälten Kiirunavaara och Luossavaara, skulle sålunda vid 1901 års slut hafva utgått 19,500,000 kronor och alltså af det beräknade kostnadsbeloppet återstå allenast 1,998,000 kronor, deraf 1,884,000 kronor enligt beräkningarne skulle afses för rullande materiel. Anledningen till att på detta sätt den för sjelfva byggandet af jernvägen beräknade kostnadssumman redan vid 1901 års utgång i det närmaste komme att hafva tagits i anspråk vore att söka deruti, att betydande prisstegringar i afseende på såväl arbeten som materialier egt rum efter tiden för nyssnämnda kostnadsberäkningars uppgörande, äfvensom att de förberedande åtgärderna för arbetenas bedrifvande, såsom transportvägars anläggande och underhåll, befäls- och arbetarebostäders uppförande, materialtransporten m. m. — särskildt vid norra distriktet — visat sig i följd af lokala förhållanden draga väsentligt större kostnad, än hvad som skäligen kunnat förutees.

Då det synes mig vara af vikt icke blott att arbetena å jernvägen under år 1901 bedrifvas med så mycken kraft som möjligt, utan äfven att för de arbeten, som kunna utföras redan under innevarande år, beredas de af jernvägsstyrelsen begärda beloppen tillsammans 3,600,000 kronor, får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, till *fortsättning af statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen*, för år 1901 anvisa 10,100,000 kronor, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att låta utaf detta belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna 3,600,000 kronor; lärande Eders Kongl. Maj:t vilja, uppå föredragning af chefen för finansdepartementet, besluta om sättet för anskaffande af härtill nödiga medel. *)

[45.]
Anslag till
fortsättning af
statsbanan
från Göteborg
till Skee.

Till anläggande af en statsbana från Göteborg öfver Uddevalla till Skee, hvarför kostnaden beräknats till 13,091,000 kronor, har Riksdagen beviljat:

för år 1899		kronor	750,000
» » 1900		»	2,000,000
tillsammans			kronor 2,750,000,

*) Se bilaga till statsverkspropositionen: *Finansplanen*.

deraf 750,000 kronor anvisats å riksstaten utom hufvudtitlarne och återstoden till utgående från riksgäldskontoret.

Under år 1899 verkställes å denna bana definitiv utstakning af delen Uddevalla—Skee.

Jag tillåter mig erinra, att Eders Kongl. Maj:t den 30 december 1899 fastställde dels plan för jernvägens sträckning mellan sistnämnda båda punkter i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den plan, som förelades 1898 års Riksdag, dels ock arbetsplan för år 1900, innefattande arbeten, för hvilkas utförande beräknats åtgå de tillgängliga medlen, 2,750,000 kronor.

Beträffande anslagsbehovet för år 1901 för denna jernvägsbyggnad har jernvägsstyrelsen i sin omförmälda skrifvelse anfört följande:

I anledning af de rådande, högt uppdrifna arbets- och materialprisen, hvilka icke syntes medgifva utförandet af nu pågående statsbanebyggnader utan ett rätt afsevärdt öfverskridande af de år 1896 beräknade anläggningskostnaderna, och då något nämnvärdt prisfall icke torde vara att under närmaste tiden påräkna, ansåge styrelsen anslaget för fortsättning under år 1901 af arbetena å linien Uddevalla—Skee af statsbanan genom Bohuslän lämpligen böra begränsas till 3,000,000 kronor, hvaraf ett belopp af 250,000 kronor skulle användas till anskaffning af rullande materiel.

Visserligen blefve denna anslagssumma otillräcklig för fullbordandet af nyssnämnda bandel, hvilket sålunda först under år 1902 skulle kunna ega rum, men, enligt styrelsens förmenande, förefunnes icke i detta fall, såsom i fråga om statsbanan Gellivare—riksgränsen vore förhållandet, några särskildt beaktansvärda omständigheter, som betingade arbetenas väsentliga påskyndande under nu rådande ogynsamma konjunkturer, hvilket, enligt hvad erfarenheten visat, skulle i sin mån bidra till kostnadernas stegring i ännu högre grad.

Dessutom har jernvägsstyrelsen under förutsättning att nådigt beslut rörande statsbanans genom Bohuslän sträckning jemväl söder om Uddevalla blefve så tidigt meddeladt, att arbetena å denna bandel kunde upptagas redan under loppet af år 1901, funnit ytterligare ett belopp af 1,000,000 kronor lämpligen böra ställas till styrelsens förfogande för påbörjande under sistnämnda år af en del å sträckan Uddevalla—Ljungskile förekommande, mera betydande berg- och tunnelsprängningar samt brobyggnader, hvadan sålunda hela anslagsbehovet för statsbanan genom Bohuslän för år 1901 skulle uppgå till en summa af 4,000,000 kronor.

Med anledning af Riksdagens föregående beslut rörande fortgången af statsbanebyggnaden genom Bohuslän och med hänsyn jemväl till de för närvarande rådande synnerligen höga arbetsprisen, anser jag det icke vara lämpligt att för denna byggnad för år 1901 äskas mer än 2,000,000 kronor; och får jag alltså hemställa, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, till *fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee*, för år 1901 anvisa 2,000,000 kronor; lärande Eders Kongl. Maj:t vilja, uppå föredragning af chefen för finansdepartementet, besluta om sättet för anskaffande af härtill nödiga medel. *)

[46.]
Anslag till
statsbanan
Krylbo—Öre-
bro.

Då Riksdagen år 1897 beslutade anläggning enligt Eders Kongl. Maj:ts förslag af en statsbana mellan Krylbo och Örebro, hade kostnaden för denna jernvägsbyggnad beräknats till 9,054,000 kronor. När sedermera år 1899 beslut fattades om inköp för statens räkning af bandelen Frövi—Örebro och att således nybyggnaden skulle inskränkas till sträckan Krylbo—Frövi, beräknades att, med tillämpning af samma grunder som användts i kostnadsförslaget för hela linien Krylbo—Örebro, kostnaden för anläggning af statsbana från Krylbo till Frövi borde utgöra 7,289,287 kronor eller i rundt tal 7,300,000 kronor.

Af denna anläggningssumma hade Riksdagen redan anvisat å riksstaten utom hufvudtitlarne:

för år 1898		kronor 3,000,000
» » 1899		» 3,800,000
		tillsammans kronor 6,800,000.

Återstående beloppet, 500,000 kronor, anvisade 1899 års Riksdag för innevarande år att utgå af riksgäldskontoret.

Rörande fortgången under år 1899 af arbetena å denna bana har jag erhållit följande upplysningar:

Arbetarebaracker till ett antal af 50 stycken samt 15 provisoriska byggnader af andra slag uppfördes.

Jordarbetena bedrefvos hufvudsakligen mellan Hedkärra och Sällinge, under det att åtskilliga kompletteringsarbeten pågingo mellan Krylbo och förstnämnda plats. Banvallen färdigbildades å en sträcka af 57,705 meter.

För mindre vattendrags ledande genom banvallen fullbordades 111 enkla samt 3 dubbla täckta och 7 öppna afloppstrummor.

*) Se bilaga till statsverkspropositionen: *Finansplanen*.

Landfästena för broarne öfver Kratten, Hedströmmen och Spannarboån fullbordades, hvarjemte jernöfverbyggnaderna för de två förstnämnda broarne uppsattes.

Spårläggningen utsträcktes till kilometer 81,8 eller till närheten af Svansbosjön. Härvid utlades 61,820 meter permanent spår och 22,642 meter provisoriskt spår, hvarjemte 38,582 meter spår färdigballastades samt 25,548 meter spår undergrusades.

Samtliga terrasserings- och husbyggnadsarbeten å stationerna mellan Krylbo och Vestanfors hafva i det närmaste fullbordats. Å bangårdarne mellan Vestanfors och Sällinge fortgingo terrasseringsarbetena samt påbörjades en del husbyggnader.

Banbevakningsbostäder till ett antal af 5 stycken, 1 mindre vägöfvergång, 2 vägbroar och 4 vägportar fullbordades.

Stängsel uppsattes till en längd af 41,669 meter.

Uti sin förenämnda skrifvelse af den 28 december 1899 har jernvägsstyrelsen beträffande statsbanebyggnaden Krylbo—Örebro anført följande:

Visserligen hade Riksdagen anvisat de medel, som enligt år 1896 verkställd kostnadsberäkning skulle erfordras för anläggningen af denna statsbana med sträckning till Frövi, men dessa medel hade i anledning af de afsevärda prisstegringar, som efter tiden för ofvannämnda beräknings uppgörande egt rum, visat sig för ändamålet otillräckliga, enligt hvad som framginge af det kostnadsförslag för återstående arbeten å ifrågavarande statsbana, hvilket upprättats med tillämpning af nu gällande arbets- och materialpris, och hvilket omfattade jemväl bandelen från Vestansjöbäcken öfver Marielund till Frövi, under förutsättning att denna sträckning blefve i nåder fastställd.

Sistberörda kostnadsförslag utvisade, att för fullbordandet af statsbanan från Krylbo i förenämnda sträckning till Frövi skulle, utöfver de redan beviljade anslagen, krävas ytterligare ett belopp af 1,670,000 kronor att disponeras under innevarande år, deruti jemväl inberäknad en summa af 100,000 kronor, erforderlig, enligt hvad styrelsen i underdånig skrifvelse den 29 november 1897 anført, för vidtagande af vissa åtgärder i afseende å Krylbo bangård till trafiksäkerhetens betryggande samt för utvidgning af bangårdsområdet för tillfredsställande af trafikens allt mera växande behof af utrymme derstädes, hvilka arbeten ansetts lämpligen böra utföras i samband med den nya banans inledande å bangården.

Förenämnda kostnadsökning härledde sig hufvudsakligen från de

betydande stegringar, beträffande såväl arbets- som materialpris, hvilka under de senaste åren gjort sig gällande, och hvilka exempelvis i fråga om anskaffning af sliprar orsakat ett fördyrande med icke mindre än omkring 190,000 kronor, men betingades äfven i någon mån deraf, att det, på grund af åtskilliga under byggnadens fortgång yppade omständigheter, dels ansetts nödigt utföra en del arbeten, hvilka icke varit i det ursprungliga förslaget upptagna — såsom anordnande vid Blixterboda, hvarest jernvägslinien korsade allmänna landsvägen mellan Fellingsbro och Lindesberg, af en mindre, för den angränsande trakten afsedd bangård, hvilken beräknats draga en kostnad af omkring 40,000 kronor, utgräfning ur banvallen af kälskjutande lera och dess ersättande med annat, för köldens åverkan mindre mottagligt ämne samt upprättande af fullständigt entreprenadförslag för 1899 års arbeten och därför erforderliga utredningar — dels befunnits lämpligt förändra det från början beräknade sättet för vissa arbetens utförande. Bland annat hade sålunda vid lifligare trafikerade farleder en del vägkorsningar, först afsedda att förläggas i banans plan, i stället anordnats medelst vägportar eller vägbroar, der de lokala förhållandena sådant medgifvit, hvarigenom tågsäkerheten betryggades och de afsevärda årliga kostnader undvekes, hvilka vore förenade med grindbevakning. Äfven beträffande husbyggnaderna hade en afvikelse från det år 1896 uppgjorda förslaget, afseende uppförande af endast sådana af trä, egt rum, i det att, för åstadkommande af större varaktighet och mindre underhållskostnader, tegel i stället ansetts böra komma till användning, helst som, med hänsyn till de synnerligen högt uppdrifna virkesprisen, den ökade byggnadskostnaden mer än väl uppvägdas af nyssnämnda fördelar.

Å andra sidan hade emellertid inskränkning af de ursprungligen beräknade arbetena i någon mån ansetts kunna ega rum, i det att exempelvis antalet vaktstugor, i 1896 års förslag upptaget till 4 stycken för 10 kilometers banlängd, befunnits kunna, med hänsyn till tågens anordnande under de närmaste åren, tillsvidare begränsas till 3 stycken för hvarje nymil.

Den 30 november 1899 har plan fastställts för jernvägen å sträckan Vestansjöbacken öfver Marielund till Frövi. Beträffande det af jernvägsstyrelsen omförmälda belopp af 100,000 kronor för vissa åtgärder å bangården vid Krylbo får jag bringa i erinran att, sedan jernvägsstyrelsen i sin berörda skrifvelse den 29 november 1897 framhållit lämpligheten af att de ifrågavarande åtgärderna vidtoges i samband med anläggningen af jernvägen från Krylbo till Örebro och hemställt om

bemyndigande att af anslaget till denna jernvägsbyggnad förskottera det erforderliga beloppet, 100,000 kronor, Eders Kongl. Maj:t den 22 december 1897 till denna framställning lemnat nådigt bifall.

De förbättringar å bana och husbyggnader, jernvägsstyrelsen under fortgången af arbetet med statsbanan Krylbo—Örebro funnit nödigt vidtaga, hafva varit af behovet påkallade. I fråga om den anslagsökning, som föranledes deraf, att i åtskilliga hänseenden arbetet icke kunnat utföras för de i kostnadsförslaget beräknade pris, torde det tillåtas mig framhålla, att år 1896, då kostnadsförslaget uppgjordes, ingen skäligen kunnat förutse de höga pris, som nu göra sig gällande, och att det i alla fall skulle hafva varit orimligt att i kostnadsförslaget för »oförutsedda utgifter» upptaga ett så stort belopp, att man skulle hafva säkerhet för att icke arbetet vid utomordentliga prisstegringar kunde komma att öfverskrida kostnadsförslaget.

Jernvägsstyrelsen har derjemte med särskild promemoria öfverlemnadt »öfversigt af och jemförelse mellan år 1896 och år 1899 beräknade kostnader för anläggning af statsbanan Krylbo—Örebro med sträckning till Frövi med den förändring beträffande 1896 års beräkning, som föranledts af år 1899 af Riksdagen anvisadt belopp för banans framdragande till Frövi». Af dessa handlingar framgår, att enhetsprisen för de beräknade arbetena ökats, i vissa fall högst betydligt såsom beträffande kulvertar och trummor från 71 kronor 90 öre till 124 kronor 73 öre per meter och för banbevakningsbostäder från 4,100 kronor till 7,435 kronor för hvarje. För spårläggningar har kostnaden ökats från 11 kronor 90 öre till 13 kronor 36 öre för meter. Den år 1899 beräknade totala kostnaden för sjelfva anläggningen 8,105,000 kronor motsvarar en kostnad af omkring 75,900 kronor per bankilometer, eller omkring 24 procent mer än hvad år 1896 beräknades. Då emellertid ifrågavarande bana bygges på ett sätt, som kommer att till ett minimum nedbringa underhållskostnaden, torde, efter hvad jernvägsstyrelsen vidare anför i nyssberörda promemoria, en kostnad af 75,900 kronor per bankilometer rättvisligen icke kunna anses vara för hög. Riktigheten af detta påstående bestyrktes redan af den omständigheten, att byggnadskostnaden för bandelarne Storvik—Krylbo och Krylbo—Upsala, hvilka bandelar vore i afseende å öfverbyggnadens beskaffenhet ifrågavarande statsbana afsevärdt underlägsna, utan att detta förhållande motvägdes af i öfriga hänseenden bättre utrustning, uppgått vid 1898 års utgång till respektive 75,233 kronor 20 öre och 73,987 kronor 62 öre.

Jag finner det därför nödvändigt, att nu af Riksdagen begäres det

återstående behöfliga beloppet, 1,670,000 kronor, att utgå redan under innevarande år.

Derjemte har jernvägsstyrelsen i sin berörda skrifvelse framhållit önskvärdheten deraf att, med hänsyn till trafikens skötande på ett fullt betryggande sätt, vid den nya banans samtliga stationer och mötesplatser blefve i samband med öfriga byggnadsarbeten anordnade fullständiga vaxel- och signalsäkerhetsanordningar, ehuru sådana anordningar icke ingått i 1896 års kostnadsförslag.

För detta, enligt min uppfattning, mycket eftersträfvansvärda ändamål erfordras, efter jernvägsstyrelsens beräkning, ett anslagsbelopp af 117,000 kronor att likaledes utgå redan under innevarande år.

En af jernvägsstyrelsen i samma skrifvelse väckt fråga om anläggande af ett kortare bispår från statsbanan Krylbo—Örebro torde jag få framdeles anmäla, efter det ytterligare utredning inkommit.

På grund af det anförda får jag hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, till *statsbanan mellan Krylbo och Örebro*, för år 1901 anvisa: för kompletteringsarbeten å bandelen Krylbo—Frövi 1,670,000 kronor för vaxel- och säkerhetsanordningar vid stationer och mötesplatser 117,000 »

eller tillsammans 1,787,000 kronor,

med rätt för Eders Kongl. Maj:t att låta förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel utanordna detta belopp; lärande Eders Kongl. Maj:t vilja, uppå föredragning af chefen för finansdepartementet, besluta om sättet för anskaffande af härtill nödiga medel*).

Sjökommunikationer.

[47.]

Upprensning af inomskärsfarled vid bohuslänska kusten.

Med bifall till Eders Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1898 års Riksdag derom gjorda framställning, har Riksdagen till bestridande af kostnaderna för upprepning å de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 14 januari 1898 uppgifna platser af inomskärsfarled mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka beviljat ett anslag af 404,440 kronor, deraf Riksdagen på

*) Se bilaga till statsverkspropositionen: *Finansplanen*.

extra stat anvisat för år 1899 ett belopp af 150,000 kronor och för år 1900 ett belopp af 200,000 kronor.

Uti sin här förut omförmälda underdåniga skrifvelse den 14 oktober 1899 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anført, att enligt de om upprensningsarbetenas utförande afslutade kontrakt sammanlagda entreprenadsumman utgjorde 363,000 kronor, samt att, då kontrollkostnader m. m. enligt styrelsens åsigt beräknades medföra en utgift af 18,000 kronor, sålunda skulle för hela arbetet erfordras ett belopp af 381,000 kronor.

Af det utaf Riksdagen för ifrågavarande ändamål beviljade anslaget, 404,440 kronor, återstår ett ännu ej anvisadt belopp af 54,440 kronor. För upprensningsarbetenas utförande samt kontrollkostnader m. m. erfordras, såsom nyss meddelats, 381,000 kronor eller utöfver hvad redan anvisats ett belopp af 31,000 kronor, hvadan å det beviljade anslaget uppstår en besparing af 23,440 kronor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att af det till *bestridande af kostnaderna för upprensning å uppgifna platser af inomskärsfarled mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka* beviljade anslag å 404,440 kronor på extra stat för år 1901 anvisa återstående erforderliga beloppet, 31,000 kronor.

Sedan Eders Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1897 års Riksdag föreslagit Riksdagen att, under förbehåll att de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 14 januari 1897 omförmälda, af stadsfullmäktige i Kalmar enligt beslut den 4 december 1896 gjorda åtaganden behörigen fullgjordes, till bestridande af kostnaderna för upprensning af en segelränna genom Kalmar sund bevilja ett anslag af 405,000 kronor och deraf på extra stat för år 1898 anvisa ett belopp af 202,500 kronor, meddelade Riksdagen i skrifvelse den 30 april 1897, att Riksdagen bifallit denna Eders Kongl. Maj:ts framställning.

[48.]

Utvidgning af
segelrännan
genom Kalmar
sund.

Jemlikt sitt förenämnda beslut af den 4 december 1896 åtog sig stadsfullmäktige i Kalmar, bland annat, att till upplagsplats för grus och sten m. m., som ur rännan upptoges, kostnadsfritt upplåta Skallöarna eller annan plats, såvida kostnaderna för mudders, grus och stens transport dit och uppläggning derstädes derigenom ej fördrades.

Genom nådigt bref den 14 maj 1897 fann Eders Kongl. Maj:t godt ej mindre fastställa för ofvannämnda arbete upprättad plan, upptagande uppmuddring af enränna till 6 meters djup under lägsta vattenytan med 60 meters bottenbredd, än äfven uppdraga åt väg- och vatten-

byggnadsstyrelsen att föranstalta om utförande å entreprenad af ifrågasattt arbete enligt den därför fastställda planen för en kostnad af högst 405,000 kronor.

Uti underdånig skrifvelse den 20 december 1897 anmälde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att styrelsen afslutat entreprenadkontrakt om arbetet, hvarigenom kostnaden för detsammes verkställande skulle utgå med en summa af 225,000 kronor. Då emellertid för kontroll- och besigtningsskostnader m. m. äfvensom för sannolikt erforderliga smärre efterrensningsarbeten, utöfver hvad arbetsplanen angåfve, erfordrades medel, hvilka icke syntes styrelsen böra upptagas till mindre än 75,000 kronor, kunde kostnaden för hela arbetet beräknas till 300,000 kronor.

På Eders Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning anvisade 1898 års Riksdag af det till bestridande af kostnaderna för upprensning af en segelränna genom Kalmar sund beviljade anslag å 405,000 kronor på extra stat för år 1899 återstående erforderliga beloppet, 97,500 kronor.

Uti underdånig skrifvelse den 20 april 1899 meddelade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att, då det under arbetets gång utrönt, att strömmen i Kalmar sund vore synnerligen stark samt stundom kunde uppgå ända till 6 knop och deraf kunde befaras manöversvårigheter, synnerligast vid möten under ogynsamma väderleksförhållanden för de största fartyg, som skulle komma att begagna den rensade leden, under år 1898 undersökningar företagits i syfte att beräkna kostnaden för farledens uppmuddring till 80 meters bottenbredd, hvarigenom nämnda olägenheter skulle kunna undvikas. Dessa undersökningar hade visat att under förutsättning af arbetets utförande efter sådan plan, i stället för den redan fastställda, kostnaden för den bredare farleden skulle kunna hållas inom det belopp, som vid anslagets anvisande beräknats för den smalare leden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen återopade derefter en vid styrelsens skrifvelse fogad skrift, deruti entreprenören för upprensningsarbetet, kaptenen C. G. Borgström erbjudit sig att verkställa den ifrågasatta utvidgningen af segelrännan från 60 till 80 meters bottenbredd och 6 meters djup under lägsta vattenytan för ett belopp af 95,000 kronor under förutsättning, att rännan finge förläggas i enlighet med en af honom upprättad planritning, att arbetet med rännans tillökning i bredd finge företagas i samband med pågående rensningsarbete; att den 80 meter breda rännan i sin helhet skulle vara färdig till slutet af år 1900; samt att allt under åren 1899 och 1900 upptaget mudd, grus och sten finge från prämarne direkt stjälpas i sjön å när-

liggande större vattendjup såsom å området mellan Krongrundet och Skallöarne samt å området strax söder om Skansgrundet, utan att något särskildt skydd därför anordnades. Skulle ej sådan direkt stjälpning å djupare vatten kunna beviljas, förklarade kaptenen Borgström sig vilja åtaga sig att, för ett tillskott i ofvan nämnda summa af 30,000 kronor och med vilkor att arbetstiden utsträcktes till den 1 augusti 1901, lossa allt, för sagda tillökning af segelrännans bredd upptaget muddar, grus och sten å till honom kostnadsfritt upplåten plats, som Kalmar stad, i enlighet med upprättadt kontrakt mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och staden, vore skyldig för ändamålet upplåta, under förbindelse för Borgström att medelst skyddsvallar eller murar så omgärda och begränsa upplaget, att ej något af den upplagda massan genom ras eller genom vågsvall kunde föras ned i Kalmar sund.

Med anledning af det utaf kaptenen Borgström sålunda gjorda erbjudande infordrade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen yttrande i ämnet af kontrollanten vid upprensningsarbetet, majoren m. m. L. Broomé och anhöll om utlåtande af lotsstyrelsen.

Majoren Broomé yttrade i frågan, bland annat, att enligt det för segelrännans utvidgning upprättade förslaget, farledens plana läge skulle i så mätto förändras, att farleden vid sin norra ändpunkt vid Krongrundet skulle erhålla ett något östligare och vid sin södra ändpunkt vid Holmströmsgrundet ett något vestligare läge än enligt den gillade planen. Denna ändring vore uteslutande betingad ur kostnadssynpunkt, i det att dels Prestörgrundet i farledens södra del hindrade en parallelförflyttning åt öster, dels Mellgrundet hindrade en sådan åt vester, derest icke kostnaderna skulle blifva allt för betydliga, och borde därför det föreslagna läget ur denna synpunkt vara det lämpligaste.

Angående det af kaptenen Borgström begärda priset förefunnnes visserligen den ansevärd skilnaden af 30,000 kronor mellan alternativet att få stjelpa muddret direkt från pråmarna i sjön utan att något särskildt skydd därför anordnades och alternativet att upplägga muddret i land och begränsa det med skyddsvallar eller murar; men torde, med fästadt afseende på den stora hastighet, med hvilken vattnet i Kalmar sund under olika vindar rörde sig, och de utredningar, som tidigare i samma syfte verkstälts, det icke vara möjligt att utan något som helst skydd utsläppa muddret, åtminstone i de trängre och närmare Kalmar stad belägna delarna af Kalmar sund. Endast det senare alternativet borde därför tagas under ompröfning, och skulle kostnaden dervid uppgå till 125,000 kronor. Kaptenen Borgström hade beräknat utvidgningens kubikmassa till 33,700 kubikmeter, och utgjorde sagda pris

i medeltal 3 kronor 71 öre för kubikmeter, hvilket pris med 79 öre för kubikmeter understeg det i gillade förslaget för Mellgrundet beräknade. Då dervid icke beräknats något tillägg för tillsyn eller redskaps slitning m. m., vore mot det begärda priset ej något att erinra.

Af lotsstyrelsen anfördes i dess yttrande, att bottenbreddens ökning från 60 till 80 meter torde i väsentlig mån betrygga navigeringen genom rännan, som derigenom komme att lemna tillräckligt utrymme till och med för större fartyg att passera hvarandra, en manöver, som under mörker eller dåliga väderleksförhållanden kunde vara förenad med mycken risk, derest rännan erhöle mindre dimensioner, synnerligast som strömsättningen ofta vore ganska betydlig. En sådan utvidgning af rännan komme dessutom i alla afseenden att underlätta fartygens såväl styrning som manövrering. Den angifna obetydliga förändringen uti rännans riktning kunde i intet afseende försvåra navigeringen eller utgöra något hinder för farledens ordnande med afseende å utprickning och belysning. Af samma skäl, som majoren Broomé anfört, nemligen den i sundet rådande strömsättningen, ansåge styrelsen sig ej kunna tillåta, att uppensadt grus och mudder stjelpes direkt i sjön, utan borde detta uppläggas på lämplig plats i land.

Styrelsen vore öfvertygad derom, att fördelarne med den ifrågasatta anordningen väl motsvarade den ökade kostnaden, och tillstyrkte därför i den allmänna sjöfartens intresse rännans upptagande till 80 meters bredd.

För egen del framhöll väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uti sin ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse den 20 april 1899, att det af kaptenen Borgström afgifna anbud att utföra arbetet till 1900 års utgång för 95,000 kronor, under förbehåll af att allt under åren 1899 och 1900 upptaget mudder, grus och sten finge från prämarna direkt stjelpas i sjön å närliggande större vattendjup, ej borde föranleda vidare åtgärd, sedan lotsstyrelsen ej ansett sig kunna tillåta sådan afstjelpning af mudder m. m.

Styrelsen anförde derefter, att ett antagande af Borgströms alternativa anbud att för 125,000 kronor utföra arbetet skulle höja entreprenadsumman till 350,000 kronor eller till samma belopp, som af den näst Borgström billigaste anbudsgifvaren fordrats för en 60 meter bred ränna. Kontroll- och afsyningskostnader samt de för en ränna med sådan bredd som 80 meter jemförelsevis obetydliga efterarbetena, inberäknadt hvad som för sådant ändamål hittills utgifvits, kunde nu beräknas till 30,000 kronor. Således skulle för farled med 80 meters bottenbredd erfordras ett belopp af 380,000 kronor, hvilket belopp med

80,000 kronor öfverstege hvad Riksdagen hittills anvisat, men med 25,000 kronor understege det belopp, som af Riksdagen år 1897 anslagits för den smalare farleden. För att förenämnda summa 380,000 kronor skulle vara tillräcklig, förutsattes dock, att Skallöarne eller annan plats, som Kalmar stad redan upplåtit till upplag för mudder från den 60 meter breda rännan, finge användas för uppläggning äfven af tillökningen i muddervantiteten, hvarför enligt styrelsens mening så mycket mindre hinder torde möta, som under år 1898 Skallöarne icke tagits i anspråk för hvad då uppmuddrats.

Det vore ej antagligt, att genom annan entreprenör tillökningen i arbetet skulle kunna utföras för lägre belopp, än det som fordrats af Borgström, hvilken hade fördelen af på platsen redan tillgänglig materiel, och hvilkens afgifna anbud kunnat sättas till förenämnda siffra, bland annat, af den anledning, att exempelvis de jemförelsevis kostsamma doseringsmuddringarna förekomme endast en gång, derest tillökningen finge utföras samtidigt med det kontraherade arbetet.

På sätt lotsstyrelsen jemväl vitsordat, skulle den ifrågasatta upprensningen medföra en fördel för den allmänna sjöfarten och väl motsvara den ökade kostnaden, på grund hvaraf allt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i underdånighet hemställde om aflåtande af nådig proposition till Riksdagen om anvisande å extra stat af ytterligare 80,000 kronor för upprensning af farledsrännan i Kalmar sund.

I afgifven promemoria förklarade chefen för flottans stab sig anse det af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framställda förslag vara ur sjömilitär synpunkt välbetänkt såsom egnadt att trygga de större pansarbåtarnes inom flottan framkomst genom denna viktiga farled, äfven om strömsättning eller andra orsaker skulle tillfälligtvis vålla lokala uppgrundningar i rännan.

Jemlikt beslut den 28 april 1899 — således nära slutet af då församlade Riksdag — fann emellertid Eders Kongl. Maj:t denna styrelsens framställning icke till vidare åtgärd föranleda.

Uti sin förut omförmälda underdåniga skrifvelse af den 14 oktober 1899 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ånyo anmält denna fråga, för den händelse att proposition till Riksdagen år 1900 skulle af Eders Kongl. Maj:t pröfvas böra ega rum, och har styrelsen dervid meddelat, att entreprenören, kaptenen Borgström förklarat sig vilja vidhålla sitt ofvan omförmälda anbud endast med den ändring, att tiden för arbetets fullbordande utsträcktes till utgången af år 1901.

I en sedermera afgifven promemoria har chefen för väg- och

vattenbyggnadsstyrelsen, med erinran hurusom nämnda styrelse uti sin förberörda underdåniga skrifvelse den 20 december 1897 förklarar att för upprensningsarbetena i Kalmar sund skulle utöfver entreprenadsumman 225,000 kronor erfordras 75,000 kronor för smärre efterrensningsarbeten samt för kontroll och besigtningsskostnader, meddelat, att i denna senare summa ingått kontroll- och besigtningsskostnader med ett antaget belopp af kronor 18,000: — och för rensningsarbetena afsetts » 57,000: —

kronor 75,000: —

Omfattningen af rensningsarbetena vore naturligen svår att beräkna, men genom den öfversigt, som vunnas af lodningskartan öfver segelrännan, hade gjorts den beräkning, att nämnda belopp, 57,000 kronor, erfordrades dels för att efter arbetets utförande bortspränga sådana stenar, som hotade att nedrasa i segelleden, dels för att muddra qvarlemnade delar af grund, belägna vid kanten af den uppmuddrade rännan, hvartill måste läggas borttagande af sådana stenar, som genom strömmens kraft sannolikt snart efter uppmuddringen komme att blottas i sidodoseringarne och, då de ofta vore försedda med hvassa kanter, utgjorde en fara för navigerande fartyg. Genom utvidgning af segelleden med ej mindre än 20 meter, eller från 60 till 80 meter, skulle beredas sjöfarten en så väsentligen lättad navigering och ökad utrymme, att borttagande af qvarstående delar af grund och ofvannämnda genom strömmens utskärning blottade stenar efter rensningsarbetets utförande endast undantagsvis behöfde ifrågakomma. Med afseende härå vore för sagda rensningsarbeten af den uti styrelsens underdåniga skrifvelse den 20 april 1899 beräknade summa af 30,000 kronor afsedt endast ett belopp af kronor 5,000: — hvaremot kontrollkostnaderna under den förlängda

arbetstiden ökats till » 25,000: —

kronor 30,000: —

Vidare har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län med skrifvelse den 8 innevarande januari öfverlemnat handlingar, utvisande, att stadsfullmäktige i Kalmar vid sammanträde den 27 december 1899 förbundit sig att till upplag för muddar m. m. från en segelränna genom Kalmar sund med 80 meters bottenbredd kostnadsfritt upplåta holmen Tjärhofvet, der hittills ur rännan upptagen muddar upplagts, eller annan plats, såvida kostnaderna för mudders och stens m. m. transport dit och uppläggning derstädes derigenom ej fördyrades,

allt dock under förutsättning att nödigt stenskydd anlades för att förekomma mudders m. m. utspolning i sundet.

Slutligen har kaptenen Borgström uti en till civildepartementet ingifven skrift förklarar sig äfven vid nyss angifna formulering af medgifvandet rörande upplagsplats för muddar m. m. vidhålla sitt förut afgifna anbud att för ett belopp af 125,000 kronor verkställa arbetet med utvidgningen af segelrännan genom Kalmar sund från 60 till 80 meters bottenbredd.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning i ärendet framkom först mot slutet af nästlidna års riksdag, syntes det då ej lämpligt att till Riksdagen aflåta proposition i ämnet. Nu har emellertid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen återupptagit frågan, och då hvad i ärendet blifvit anfördt otvetydigt gifver vid handen, att en upprensning af segelrännan genom Kalmar sund med en bottenbredd af 80 meter i stället för den i fastställda planen upptagna bottenbredd af 60 meter måste blifva för sjöfarten och ur sjömilitär synpunkt af betydelse, anser jag mig ega giltig anledning att ånyo underställa ärendet Eders Kongl. Maj:ts pröfning.

Dervid tillåter jag mig fästa uppmärksamheten derå att, såsom nyss äfven framhållits, det ifrågasatta utvidgningsarbetet kommer att med hänsyn till kostnaderna ställa sig fördelaktigare, om arbetet får utföras nu i sammanhang med den pågående upprensningen, än om det samma skulle framdeles komma till utförande. På de af statens kontrollant och af myndigheterna anförda skäl anser jag endast det af kaptenen Borgström afgifna högre anbudet om arbetets utförande för en kostnadssumma af 125,000 kronor antagligt.

Såsom Eders Kongl. Maj:t tacktes erinra sig, har Eders Kongl. Maj:t, på derom gjord framställning, genom nådigt bref den 30 november 1899 medgifvit, att tiden, inom hvilken det nu pågående upprensningsarbetet af segelrännan genom Kalmar sund skulle vara fullbordadt, finge utsträckas till den 1 januari 1901. Då kaptenen Borgström förbundit sig att utföra det ifrågasatta utvidgningsarbetet till utgången af år 1901, kommer således sistnämnda arbete att medföra endast ett års förlängning i tiden för hela arbetets fullbordande.

Då till täckande af kostnadssumman 125,000 kronor finnes, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen visat, af redan beviljade medel tillgängligt ett belopp af 45,000 kronor, erfordras alltså ytterligare 80,000 kronor; och får jag därför hemställa, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, under förbehåll att ofvan angifna, af stadsfullmäktige i Kalmar vid sammanträde den 27 december 1899 gjorda åtagande behörigen fullgöres, till bestridande af kostnaderna för *utvidgning af segelrännan genom Kalmar sund från 60 till 80 meters bottenbredd* på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 80,000 kronor.

Allmänna arbeten af beskaffenhet, att deras utförande kontrolleras af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

[49.] Till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar har 1899 års Riksdag för år 1900 anvisat 1,000,000 kronor.

Anläggning af
vägar m. m.

Uti sin förut omförmälda underdåniga skrifvelse den 14 oktober 1899 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anført, att nämnda anslagsbelopp vore för sitt ändamål jemväl för år 1901 erforderligt och att, ehuru detsamma ej motsvarade de anspråk, som framställes å bidrag från denna fond, styrelsen ansett sig, då anslaget så nyligen som vid nästlidna års riksdag blifvit förhöjdt, ej böra framlägga förslag om någon ökning af samma anslag.

I öfverensstämmelse med hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för år 1901 ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande,

till *bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar*, 1,000,000 kronor.

[50.] Till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprepning af åar och farleder är å innevarande års riksstat anvisadt ett belopp af 300,000 kronor.

Bro- och hamn-
byggnader
m. m.

Uti sin berörda underdåniga skrifvelse den 14 oktober 1899 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anført, att ifrågavarande anslag fortfarande vore i hög grad anlåtadt, i det att inkomna ansökningar om bidrag från denna fond skulle för att kunna beviljas erfordra större anslag, än som funnes anvisadt, men att, då anslaget år 1898 förhöjts från 150,000 kronor till 300,000 kronor, styrelsen ansett sig ej böra ifrågasätta en ökning af anslaget.

I öfverensstämmelse med hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för år 1901 ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande,

till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder, 300,000 kronor.

För understödjande af företag, som afse frostländighetens minskande, har Riksdagen sedan lång tid tillbaka årligen plägat å extra stat ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande ett anslag, hvars belopp under olika tider vexlat, liksom ock syftemålet med anslaget i viss mån undergått förändringar. Innan odlingslånefonden år 1883 bildades, var nemligen med detta anslag afsedt att understödja sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, som företrädesvis afsåge att minska frostländigheten, och anslaget, hvilket användes såsom understöd utan återbetalningsskyldighet, utgick för hvart och ett af åren 1874—1883 med 80,000 kronor, hvarjemte för sistnämnda år dessutom för samma ändamål anvisades ett belopp af 70,000 kronor att utgå såsom lån. I sammanhang med inrättande af nämnda fond vidtogs den förändring, att anslaget efter år 1883 skulle användas till understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af torrläggning utaf sådana vattensjuka marker, som, utan att kunna med fördel odlas, sprede frostsador öfver omgifvande nejd. Tillika höjdes anslagets belopp till 100,000 kronor, hvaremot medel att utgå såsom lån icke vidare för ändamålet anvisades. Nämnda förändring i afseende å anslagets användande föranledde emellertid en minskning i anspråken på understöd från anslaget, och anslagets belopp nedsattes derföre från och med år 1889 till 50,000 kronor. Med anledning af en utaf Eders Kongl. Maj:t i ämnet gjord framställning, beslöt Riksdagen år 1891 den förändring af ifrågavarande anslags ändamål, att detsamma skulle användas till understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd, och i sammanhang dermed höjdes anslagets belopp åter till 100,000 kronor, vid hvilket belopp anslaget sedermera bibehölls, till dess detsamma höjdes för år 1896 till 150,000 kronor, för år 1897 till 200,000 kronor och för år 1898 på grund af en inom Riksdagen gjord framställning till 300,000 kronor. I sammanhang med sistnämnda förhöjning af anslaget beslöt Riksdagen vidtaga den ändring beträffande villkoren för åtnjutande af bidrag från denna fond, att dylikt bidrag, som förut fått utgöra högst en tredjedel af den beräknade kostnaden för torrlägningsföretaget, skulle kunna utgå med belopp motsvarande hälften af den för företaget beräknade kostnaden.

Härefter har beträffande detta anslag och villkoren derför icke vidtagits någon ändring. Uti underdänig skrifvelse den 4 oktober 1899

[51.]
Frostminskningsföretag.

hafva väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt landbruksstyrelsen gjort framställning om höjning af ifrågavarande anslag med 100,000 kronor eller från 300,000 kronor till 400,000 kronor.

Styrelserna erinra dervid, hurusom i de underdåniga framställningar rörande detta anslag, som styrelserna tid efter annan afgifvit, särskildt dem af den 6 oktober 1894 och den 3 december 1895, styrelserna sökt framhålla skälen för sin uppfattning, att statens understöd till dessa företag borde tillmätas i rikligare mått och i större utsträckning, om de frostspridande sumpmarker, som i ofantligt stor utsträckning förekomme inom landet, skulle inom rimlig tid kunna blifva torrlagda. I sistnämnda underdåniga skrifvelse hade styrelserna förordat anslagets höjande till 300,000 kronor. Redan år 1891 hade Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens och i Vesterbottens län anhållit om samma anslags höjande till respektive 200,000 kronor och 500,000 kronor, hvarjemte hushållningssällskapens år 1895 församlade ombud anhållit om äskande hos kommande Riksdag af 300,000 kronor för meranämnda ändamål.

Till stöd för sin förberörda framställning anföra styrelserna der- efter att, ehuru fullt skäl förelegat till det antagandet att, sedan 1897 års Riksdag på enskild motionärs framställning ökat fonden till 300,000 kronor samt meddelat förändrade villkor för beviljande af bidrag från densamma i afsigt att bidragen skulle få utgå med större andel än förut varit stadgadt af den för företaget beräknade kostnad, fonden skulle komma att i ökad utsträckning anlitas, styrelserna, vid anmälan om anslagsbeloppet för år 1900, ansett sig ej böra ifrågasätta anslagets höjning med afseende bland annat derå, att de då rådande arbetspriserna äfvensom minskad tillgång på arbetskraft, åtminstone inom öfre Norrland, der de flesta företag förekomme, icke skulle föranleda, att någon större liflighet för tillfället för frostminskningsarbetens utförande komme att yppa sig.

Denna förutsättning, som då syntes befogad, hade emellertid visat sig icke motsvaras af verkliga förhållandet, utan hade intresset för arbeten af ifrågavarande art under år 1899 varit så stort, oberoende af de nyss angifna för arbetenas utförande onekligen ogynnsamma förhållandena, att detta intresse utgjorde det säkraste vittnesbörd för angelägenheten af att understöden medelst statsanslag till berörda arbeten behöfde ånyo ökas.

I afseende å ställningen af 1899 års anslag hafva styrelserna med-

delat, att enligt fattade nådiga beslut intill den 4 oktober 1899 anvisats ett belopp af	kr. 133,590: —
samt att embetsverken samma dag beslutat hos Eders Kongl. Maj:t förorda anslag för en summa af	» 44,700: —
eller tillsammans	kr. 178,290: —
hvidan skulle återstå	» 121,710: —
då fondens årsbelopp utgjorde	kr. 300,000: —

Till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vore emellertid intill berörda 4 oktober 1899 inkomna ytterligare ansökningar om bidrag till arbeten, hvilkas utförande enligt upprättade kostnadsförslag skulle medföra en kostnad af 509,860 kronor, hvidan alltså, med beräkning af att bidragen skulle utgöra halfva arbetskostnaden, för dessa ansökningar erfordrades ett anslag af kr. 254,930: —
 men då, enligt hvad härofvän omförmäls, funnes disponibel endast en summa af » 121,710: —

utgjorde bristen kr. 133,220: —

hvilken skulle ökas före 1899 års utgång, i den mån ytterligare ansökningar om understöd inkomme.

Vidare anföra embetsverken, att med stöd af den redan vunna erfarenheten att fonden väl motsvarat sitt ändamål, men att den, trots dess jemförelsevis snabba ökning under de senare åren, ändock icke varit tillräcklig att fylla de framställda anspråken på bidrag till dessa utdikningsarbeten, som torde utgöra en af de verksammaste åtgärderna till svenska jordbrukets utveckling, och ehuru embetsverken hölle före, att en än mera utsträckt användning af denna fond icke allenast torde påkallas utan ock ega den största betydelse för landets modernäring, ansåge sig embetsverken för närvarande böra inskränka sitt förslag till en ökning med 100,000 kronor af förevarande fond; och hemställde embetsverken alltså, det Eders Kongl. Maj:t täcktes hos näst sammanträdande Riksdag äska ett belopp af 400,000 kronor för ifrågavarande ändamål för år 1901.

Till följd af nådig remiss har landtbruksstyrelsen med underdånig skrifvelse den 6 december 1899 öfverlemnadt af hushållningssällskapens i november samma år församlade ombud afgifvet yttrande i ämnet, deruti anförts hufvudsakligen följande:

Den allt lifligare verksamhet, som under senare åren utvecklats för torrläggningen af landets frostförande marker, utgjorde, enligt ombudens åsigt, säkraste beviset för att de medel, som nedlades för sagda

ändamål, medförde synnerligen gynsamma resultat. Redan 1895 års ombud hade i sin då afgifna underdåniga framställning om höjning af detta anslag anfört följande:

»Yttranden från myndigheter och fackmän likasom den allmänna meningen inom de frostländare delarne af landet öfverensstämma deri, att frostminskningsfonden i synnerlig grad visat sig motsvara sitt ändamål. Äfvenledes har intygats, särskildt från landets nordligaste län, att ingen åtgärd från statens sida för dess materiella förkofran medfört så jämförelsevis storartade förbättringar i flera riktningar som nämnda fond, hvilken verkat en märkbar minskning i frostländigheten, en ökad uppodling och möjligen äfven en, som i orten antages, förmildring i klimatet. Då liknande erfarenhet vunnits i alla delar af landet, hvarest frostdikningar i större skala skett, synas giltiga skäl tala för att fortgå på den väg, som ledt till så gynsamt resultat.»

Rigtigheten af de åsikter, som sålunda af ombuden då uttalades, hade genom den erfarenhet, som under de senast förflutna åren vunnits, ytterligare till alla delar bekräftats. Ombuden ansåge därför, att sträfvandena inom landet för de frostspridande markernas afdikning borde af staten kraftigt befrämjas och med erforderliga medel understödjas.

Inom flera delar af landet förefunnes ännu i riklig mängd frostförande sankmarker, hvilkas uppodling icke med framgång kunde utföras, förrän längre tid förflutit efter torrlägningsarbetets fullbordande, och hvilkas afdikning öfverstege den enskilde egarens förmåga. Sådana marker vore de vidsträckta vitmossarne, som förekomme i stor utbredning inom mellersta Sveriges högland, inom Kronobergs, Jönköpings, Elfsborgs och Skaraborgs län, samt största antalet myrmarker inom de nordligaste länen. Sistnämnda myrmarker innehölle visserligen en till odling i allmänhet tjenlig jordmån, men ogynsamma klimatiska förhållanden och bristande arbetskrafter lade hinder i vägen för att deras uppodling i större omfattning för närvarande skulle kunna med framgång bedrivas.

I detta sammanhang ansåge sig ombuden jemväl böra framhålla, hurusom kommunikationernas storartade utveckling inom de förr nästan otillgängliga delarna af landets nordligaste län beredt ökade tillfällen till kolonisation derstädes, men att en nödvändig förutsättning för dylik kolonisation vore att de dertill lämpligt belägna myrmarkerna, vare sig dessa funnes på enskilda jordegares marker eller inom kronans vidsträckta skogsområden, blefve behörigen torrlagda.

Behovet af att öka understödet för de frostförande sumpmarkernas

utdikning framträdde derföre år efter år allt kraftigare och borde ej lemnas obeaktadt utan deremot på allt sätt befrämjas, i synnerhet som de utgifter, hvilka staten för det afsedda ändamålet skulle ikläda sig, i en ej långt aflägsen framtid komme att rikligen återgäldas genom utvidgad odling och ökad befolkning.

Under sådana förhållanden ansåge ombuden, att höjning af statens anslag till de frostförande markernas afdikning borde gå hand i hand med det allt mer framträdande sträfvandet att utsträcka dylika afdikningar, och ehuru ombuden vore förvissade om, att ett betydligt högre belopp efter hand blefve af behovet påkalladt, på sätt äfven embetsverken antydt, samt att anslaget redan nu borde höjas till 500,000 kronor, ansåge sig ombuden dock af formella skäl böra instämma med embetsverken och hemställde derföre underdånigst att, derest icke Eders Kongl. Maj:t skulle finna skäligt att redan hos nästkommande Riksdag föreslå frostminskningsfondens förhöjning för år 1901 till ofvannämnda högre belopp, åtminstone det af embetsverken föreslagna beloppet måtte äskas.

Enligt mig meddelad upplysning hafva under år 1899, efter det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt landbruksstyrelsen lemnat sina uppgifter om sökta bidrag från fonden, ytterligare inkommit ansökningar om bidrag till företag med en beräknad kostnadssumma af tillhoppa 173,874 kronor. Sedan under år 1899 frostminskningsfondens årsbelopp i det närmaste disponerats, återstodo vid årets slut, enligt samma meddelande, inkomna ansökningar om bidrag för frostminskningsföretag med ett sammanlagdt beräknadt kostnadsbelopp af 492,114 kronor, hvaraf enligt vanlig beräkning hälften eller 246,057 kronor borde utgå såsom statsbidrag. Till gäldande af detta statsbidrag skulle i det närmaste hela anslaget för år 1900 åtgå och således intet afsevärdt belopp återstå för företag, som under årets lopp anmälas.

Af hvad sålunda förekommit framgår att, ehuru anslaget sedan år 1895, då detsamma utgick med ett belopp af 100,000 kronor, så väsentligt förhöjts, behof af ökade medel till understödjande af frostminskningsföretag förefinnes. En bidragande orsak till att denna fond allt mer anlitas är naturligtvis den af 1897 års Riksdag vidtagna ändring i bestämmelserna för åtnjutande af bidrag från fonden, hvarigenom sådant bidrag numera kan utgå till hälften i stället för förut till en tredjedel af den för ett företags utförande beräknade kostnad.

En förhöjning af anslaget synes mig sålunda lämpligen böra ifrågakomma, dervid, i enlighet med hvad af väg- och vattenbyggnadsstyrel-

sen samt landtbruksstyrelsen föreslagits, förhöjningen torde böra bestämmas till 100,000 kronor, hvarigenom anslaget skulle för nästkommande år utgå med ett belopp af 400,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för år 1901 ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande, till *understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd, 400,000 kronor.*

De nu gällande allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande af ofvan under punkterna 49—51 omförmälda statsbidrag samt kontrollen derå, att fastställda planer varda vid arbetenas utförande följda, innehållas i Riksdagens skrifvelse den 15 mars 1899 (n:o 17) och blefvo till allmänhetens kännedom meddelade genom nådig kungörelse den 29 i samma månad (svensk författningssamling 1899 n:r 21). Jag hemställer, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att bibehålla dessa villkor och bestämmelser, hvarvid jag dock anser mig böra erinra, att Riksdagen från ett af dessa villkor medgifvit undantag, nemligen enligt dess skrifvelse den 13 maj 1898 för väganläggningen inom Vesterbottens län mellan Tärna och sjön Öfver-Uman och mellan Stora Umevattnet och riksgränsen samt enligt dess skrifvelse den 5 maj 1899 för väganläggningen inom Norrbottens län mellan Jäckvik och riksgränsen.

[52.]
Odlingslåne-
fonden.

Vidare tillåter jag mig erinra att, enligt 1898 års Riksdags beslut, skola till odlingslånefonden under hvart af åren 1899—1903 ej mindre ingå de till statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån, än äfven af riksgäldskontoret, i mån af behof, öfverlemnas medel till så stort belopp, som jemte de till fonden ingående annuiteter kan erfordras till fyllande af högst 1,000,000 kronor; samt

[53.]
Lån till en-
skilda
jernvägar.

att enligt 1896 års Riksdags beslut, blifvit för år 1901 beviljade till understödjande medelst lån af enskilda jernvägsanläggningar 1,500,000 kronor.

Dyrtidstillägg för år 1900.

[54.]
Dyrtidstillägg. Under åberopande af hvad chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 8 i denna månad anført i fråga om beredande åt statens betjente och de lägst aflönade bland dess tjenstemän af ett dyrtidstillägg för år 1900 att uppföras i riksstaten

för år 1901, får jag slutligen hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 8 i denna månad angifna grunder, af *dyrtidstillägg* för innevarande år åt en del tjenstemän och betjente i civildepartementets afdelning af Eders Kongl. Maj:ts kansli samt till civildepartementet hörande embetsverk och kårer, å extra stat för år 1901 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 1,654,000 kronor.

Hvad föredragande departementschefen i ofvan berörda hänseenden tillstyrkt och hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, enligt Statsrådets öfrige ledamöters tillstyrkande, i nåder bifalla samt förordnade tillika, enligt Statsrådets hemställan, att utdrag af detta protokoll skulle till finansdepartementet öfverlemnas till ledning vid författandet af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Ex protocollo:

Sölve Berger.

Utkast

till

ändrad uppställning af

Sjette, Sjunde, Åttonde och Nionde Hufvudtitlarne

enligt den fastställda Riksstaten för år 1900,

derest det ifrågasatta Jordbruksdepartementet funnits inrättadt.



Sjette Hufvudtiteln.

Civildepartementet.	Anvisning i kontant.		Indelning och der- med jemförlig anvisning, på <i>förslag.</i>		S u m m a.	
			Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Statsministern, lönefyllnad, <i>förslagsanslag</i> , högst	6,500	—	—	—	6,500	—
Statsråden utan departement, 3 à 12,000 kronor	36,000	—	—	—	36,000	—
Departementschefen	17,000	—	—	—	17,000	—
Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli	78,700	—	—	—	78,700	—
Öfverståthållarembetet	87,422	—	—	—	87,422	—
Landsstaterna i länen (deraf 120,000 kronor <i>reservationsanslag</i>)	2,702,441	—	—	—	2,702,441	—
Väg- och vattenbyggnadsstaten (deraf två sär- skilda <i>reservationsanslag</i> , ett à 30,000 kronor till expenser för allmänna arbeten och ett à 35,000 kronor till vägundersökningar)	150,000	—	—	—	150,000	—
Vägar och kommunikationer, <i>reservationsanslag</i>	12,000	—	—	—	12,000	—
Jordförluster genom kanal- och väganlägg- ningar, <i>förslagsanslag</i>	2,700	—	4,567	—	7,267	—
Postverket, <i>förslagsvis</i> beräknadt att utgå direkt af postmedlen	10,305,000	—	—	—	10,305,000	—
Telegrafverket, <i>reservationsanslag</i> , att af tele- grafmedlen direkt utgå	1,510,000	—	—	—	1,510,000	—
Medicinalstyrelsen med dithörande stater (der- af 1,500 kronor <i>reservationsanslag</i> *)	482,200	—	—	—	482,200	—
Hyresersättning åt provinsialläkare, <i>förslags- anslag</i> , högst	103,500	—	—	—	103,500	—
Bidrag till extra provinsialläkares aflönande, <i>förslagsanslag</i>	12,000	—	—	—	12,000	—
Resestipendier åt civile läkare	3,500	—	—	—	3,500	—
Ortopediska institutet	8,250	—	—	—	8,250	—
Vaccinationens befrämjande, <i>reservationsanslag</i>	10,500	—	—	—	10,500	—
Till bestridande af kostnader för allmän helso- och sjukvård, <i>förslagsanslag</i>	145,000	—	—	—	145,000	—
Svenska läkaresällskapet	3,000	—	—	—	3,000	—
Lasarettets underhåll**)	15,774	—	—	—	15,774	—
Hospitals underhåll, <i>förslagsanslag</i>	900,000	—	—	—	900,000	—
Karantänsinrättningen på Kängö, <i>förslagsanslag</i> , högst	15,850	—	—	—	15,850	—
Transport	16,607,337	—	4,567	—	16,611,904	—

*) med undantag af farmaceutiska institutet.

**) med undantag af serafimerlasarettet.

	Anvisning i kontant.	Indelning och der- med jemförlig anvisning, på <i>förslag.</i>		S u m m a.		
		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	16,607,337	—	4 567	—	16,611,904	—
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	233,576	—	—	—	233,576	—
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslags- anslag</i>	13,294	—	—	—	13,294	—
Postafgifter för tjänstebref och dylika för- sändelser, <i>förslagsanslag</i>	400,000	—	—	—	400,000	—
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	185,495	—	—	—	185,495	—
Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	12,000	—	—	—	12,000	—
Summa	17,451,702	—	4,567	—	17,456,269	—

Sjunde Hufvudtiteln.

Finansdepartementet.	Anvisning i kontant.	Indelning och der- med jemförlig anvisning, på förslag.		S u m m a.		
		Friheter.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Departementschefen ..	17,000	—	—	—	17,000	—
Departementets afdelning af Kongl Maj:ts kansli	64,000	—	—	—	64,000	—
Kammarkollegium	122,100	—	—	—	122,100	—
Statskontoret	107,300	—	—	—	107,300	—
Stämpelomkostnader, <i>förslagsanslag</i>	174,000	—	—	—	174,000	—
Kostnader för allmänna beivlingens uttaxe- ring, <i>förslagsanslag</i>	140,000	—	—	—	140,000	—
Mynt- och kontrollverken	20,300	—	—	—	20,300	—
Omkostnader för kontrollverket, <i>förslagsanslag</i>	10,500	—	—	—	10,500	—
Kammarrätten	169,600	—	—	—	169,600	—
Öfverintendentsämbetet	35,500	—	—	—	35,500	—
Tullverket, <i>förslagsanslag</i> , att af tullmedlen direkt utgå	2,804,200	—	—	—	2,804,200	—
Ersättning till städerna för mistad toltag, <i>för- slagsanslag</i>	2,100,000	—	—	—	2,100,000	—
Kommerskollegium	64,600	—	—	—	64,600	—
Bergsstaten	33,000	—	—	—	33,000	—
Statistiska centralbyrån: Aflöningsmedel för statistiska cen- tralbyrån	28,400: —					
<i>Reservationsanslag:</i>						
Till bibliotekets under- hållande	1,500: —					
Till arvoden åt till- fälliga biträden samt till vikariatersättningar	17,500: —					
Till officiella statistiska trycket	17,300: —					
Till en statistisk tid- skrift	1,400: —					
Till utarbetande af en aflönings- och pen- sionsstatistik	1,000: —					
	38,700: —					
	67,100	—	—	—	67,100	—
Transport	5,929,200	—	—	—	5,929,200	—

	Anvisning i kontant.		Indelning och der- med jemförlig anvisning, på <i>förslag</i> .		S u m m a.	
	Friheter.					
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	5,929,200	—	—	—	5,929,200	—
Befrämjande i allmänhet af slöjderna, <i>reservationsanslag</i>	73,500	—	—	—	73,500	—
Befrämjande i allmänhet af handel och sjö- fart, <i>reservationsanslag</i>	11,500	—	—	—	11,500	—
Befrämjande i allmänhet af bergsbruket, <i>reservationsanslag</i>	8,700	—	—	—	8,700	—
Fattigvården i Stockholm och landsorten	9,564	—	—	—	9,564	—
Fattigvården i allmänhet, <i>förslagsanslag</i>	75,000	—	—	—	75,000	—
Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i>	30,000	—	—	—	30,000	—
Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i>	250,000	—	—	—	250,000	—
Städers friheter, <i>förslagsanslag</i>	21,550	—	30	—	21,580	—
Observations- och uppbördsprocenter m. m., <i>förslagsanslag</i>	15,000	—	—	—	15,000	—
Kontroll å tillverkningsafgifter, <i>förslagsanslag</i>	450,000	—	—	—	450,000	—
För kontrollen vid enskilda banker och kre- ditanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst	25,000	—	—	—	25,000	—
Restitutioner, <i>förslagsanslag</i>	75,000	—	—	—	75,000	—
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	45,466	—	—	—	45,466	—
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	18,769	—	—	—	18,769	—
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	61,529	—	—	—	61,529	—
Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	32,000	—	—	—	32,000	—
Kongl. operan	60,000	—	—	—	60,000	—
Summa	7,191,778	—	30	—	7,191,808	—

Åttonde Hufvudtiteln.

	Anvisning i kontant.	Indelning och dermed jämförlig anvisning, på förslag.				S u m m a.		
		Friheter.		Ersättningar.				
Ecklesiastikdepartementet.								
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Departementschefen	17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli	81,800	—	—	—	—	—	81,800	—
Riks- och landsarkiven	45,100	—	—	—	—	—	45,100	—
Kongl. biblioteket	73,200	—	—	—	—	—	73,200	—
Nationalmuseum (deraf fyra särskilda <i>reser-</i> <i>vationsanslag</i> å tillhopa 26,800 kronor)	58,850	—	—	—	—	—	58,850	—
Kleresistaten	30,089	—	2,500	—	337,087	—	369,676	—
Domkapitlens expeditioner	28,174	—	—	—	5,841	—	34,015	—
Lappmarks ecklesiastikverk, <i>förslagsanslag</i> ..	55,000	—	—	—	—	—	55,000	—
Universiteten (deraf 162,700 kronor <i>förslags-</i> <i>anslag</i>)	812,224	—	—	—	—	—	812,224	—
Karolinska mediko-kirurgiska institutet (der- af 14,500 kronor till tandläkareinstitutet, <i>förslagsanslag</i> , högst)	197,950	—	—	—	—	—	197,950	—
Allmänna läroverken, <i>reservationsanslag</i>	3,049,361	—	—	—	—	—	3,049,361	—
Understöd åt extra ordinarie lärare vid all- männa läroverken under förfall på grund af sjukdom, <i>förslagsanslag</i>	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
Understöd åt enskilda läroverk, <i>förslagsanslag</i> , högst	35,000	—	—	—	—	—	35,000	—
Högre skolor för qvinlig ungdom	200,000	—	—	—	—	—	200,000	—
Högre lärarinneseminariet	43,500	—	—	—	—	—	43,500	—
Pedagogier och folkskolor	24,406	—	—	—	760	—	25,166	—
Folkundervisningen:								
—	5,528,025	—	—	—	—	—	5,528,025	—
De tekniska läroverken	450,075	—	—	—	—	—	450,075	—
Gymnastiska centralinstitutet	37,150	—	—	—	—	—	37,150	—
Farmaceutiska institutet	20,050	—	—	—	—	—	20,050	—
Barnmorskeundervisningen och barnbörds- husen	42,108	—	—	—	—	—	42,108	—
Veterinärundervisningen	58,500	—	—	—	—	—	58,500	—
Svenska akademien	8,250	—	—	—	—	—	8,250	—
Vetenskapsakademien	14,460	—	—	—	—	—	14,460	—
Transport	10,915,272	—	2,500	—	343,688	—	11,261,460	—

	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på <i>förslag</i> .				S u m m a.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	10,915,272	—	2,500	—	343,688	—	11,261,460	—
Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademien (deraf 450 kronor <i>reservationsanslag</i>)	29,450	—	—	—	—	—	29,450	—
Akademien för de fria konsterna (deraf tvenne <i>reservationsanslag</i> å tillhopa 24,500 kronor)	65,400	—	—	—	—	—	65,400	—
Musikaliska akademien (deraf 6,000 kronor <i>reservationsanslag</i>)	51,200	—	—	—	—	—	51,200	—
Naturhistoriska riksmuseum	76,450	—	—	—	—	—	76,450	—
Meteorologiska centralanstalten (deraf 16,000 kronor <i>reservationsanslag</i>)	25,050	—	—	—	—	—	25,050	—
Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda:								
-----	259,650	—	—	—	—	—	259,650	—
Serafimerlasarettet	82,100	—	—	—	—	—	82,100	—
Stora barnhuset i Stockholm	78,000	—	—	—	—	—	78,000	—
Frimurarebarnhuset	2,750	—	—	—	—	—	2,750	—
Barnhusen i landsorten	28,380	—	—	—	—	—	28,380	—
Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn, <i>förslagsanslag</i>	150,000	—	—	—	—	—	150,000	—
Kyrkors underhåll	1,028	—	—	—	169,400	—	170,428	—
Resestipendier*) samt läroböckers och lärda verks utgifvande, <i>reservationsanslag</i>	26,500	—	—	—	—	—	26,500	—
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	41,360	—	—	—	—	—	41,360	—
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	798	—	—	—	—	—	798	—
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	16,000	—	—	—	—	—	16,000	—
Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
Summa	11,864,388	—	2,500	—	513,088	—	12,379,976	—

*) utom till civile läkare.

Nionde Hufvudtiteln.

Jordbruksdepartementet. *)	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jämförlig anvisning, på förslag.				S u m m a.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Departementschefen	17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli	46,200	—	—	—	—	—	46,200	—
Landtbruksstyrelsen	31,800	—	—	—	—	—	31,800	—
Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanäringar, <i>reservationsanslag</i> (der- af ett <i>förslagsanslag</i> å 15,000 kronor till understöd åt landtmannaskolor)	190,400	—	—	—	—	—	190,400	—
Odlingshjälp för krononybyggare, <i>förslags- anslag</i>	4,500	—	—	—	—	—	4,500	—
Landtbruksingenjörer och deras biträden, <i>re- servationsanslag</i>	49,500	—	—	—	—	—	49,500	—
Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar, <i>reservationsanslag</i>	140,500	—	—	—	—	—	140,500	—
Länsveterinärer och veterinärstipendiater, <i>reservationsanslag</i>	50,100	—	—	—	—	—	50,100	—
Hästafvelns förbättrande, <i>reservationsanslag</i> (deraf särskildt 100,000 kronor till pris- belöningar för hästar)	158,550	—	1,070	—	—	—	159,620	—
Till förekommande och hämmande af smitto- samma sjukdomar bland husdjuren, <i>förslags- anslag</i>	30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
Fiskerinäringens understöd, <i>reservationsanslag</i>	42,000	—	—	—	—	—	42,000	—
Domänstyrelsen	94,000	—	—	—	—	—	94,000	—
Skogsväsendet:								
<i>Bestämdt anslag:</i>								
För skogsstaten	451,408: —							
» statensskogs- läroverk	50,500: —	501,908: —						
<i>Förslagsanslag:</i>								
Till ålderstillägg åt skogssta- ten och skogsinstitutets lä- rarepersonal	84,400: —							
Transport	586,308: —	854,550	—	1,070	—	—	855,620	—

*) De båda första posterna, å tillsammans 63,200 kronor, samt den sista posten, å 10,000 kronor, återfinnas icke i den fastställda riksstaten för år 1900.

	Anvisning i kontant.	Indelning och dermed jämförlig anvisning, på <i>förslag</i> .				S u m m a.		
		Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport 586,308: —	854,550	—	1,070	—	—	—	855,620	—
<i>Reservationsanslag:</i>								
Till enskilda skogsundervis- ningen 4,800: —								
Till kronosko- garnes förvalt- ning och be- främjande af skogsväsendet i allmänhet 1,010,892: —								
1,015,692: —	1,602,000	—	—	—	—	—	1,602,000	—
Till belöningar för rofdjurs dödande, <i>för- slagsanslag</i>	12,000	—	—	—	—	—	12,000	—
Landtmäteristaten	87,200	—	—	—	—	—	87,200	—
Skiften och afvittringar, <i>reservationsanslag</i> ...	63,000	—	—	—	—	—	63,000	—
Utflyttningshjelp efter skiften, <i>förslagsanslag</i>	50,000	—	—	—	—	—	50,000	—
Rikets allmänna kartverk	178,600	—	—	—	—	—	178,600	—
Gästgifvares friheter	10,665	—	6,635	—	1,664	—	18,964	—
Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>	250,000	—	—	—	—	—	250,000	—
Färjor och färjekarlar	354	—	25	—	—	—	379	—
Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>för- slagsanslag</i>	600,000	—	—	—	—	—	600,000	—
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	43,598	—	—	—	—	—	43,598	—
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslags- anslag</i>	31,639	—	—	—	—	—	31,639	—
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	16,609	—	—	—	—	—	16,609	—
Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
Summa	3,810,215	—	7,730	—	1,664	—	3,819,609	—

Extra ordinarie anslag.

		Kronor.	ö.
Sjette Hufvudtiteln.			
Civildepartementet.			
<i>Civildepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli:</i>			
För handhafvande af kontroll å försäkringsanstalterna	4,500:	—	
<i>Öfverståthållareembetet:</i>			
Till utgifvande af »Polisunderrättelser»	15,000:	—	
<i>Landsstaterna i länen:</i>			
Till aflöning m. m. åt särskild polisstyrka på landet.....	95,000:	—	
» ersättning för juridiskt biträde åt de svenske lapparne i Norge samt till lappfogdar och lappförmän.....	13,000:	—	108,000: —
<i>Väg- och vattenbyggnadsstaten:</i>			
Till undersökningar af mindre hamnar och farleder äfvensom till upprättande af planer till anläggning eller ombyggnad af broar, då dylika arbeten icke äro för- enade med vägföretag	10,000:	—	
<i>Telegrafverket:</i>			
Till påbyggnad af det åt telegrafverket upplåtna hus vid Skeppsbron i Stockholm.....	27,000:	—	
» bestridande af Sveriges andel i kostnaderna för en ny telegrafkabel mellan Sveriges kust och Neu Mucran på Rügen m. m.	220,000:	—	
Transport	247,000:	—	137,500: —

		Kronor.	ö.
	Transport	247,000: —	137,500: —
Till anläggning af telefonledning från Stockholm till Malmö		369,000: —	
» anläggning af vissa andra interurbana telefonledningar		600,000: —	
» anläggning af en dubbeltrådig telefonledning från Visingsö till Grenna		11,550: —	1,227,550: —
<i>Medicinalstyrelsen med dithörande stater:</i>			
Till arvode för granskning af hospitalens räkenskaper		1,200: —	
» ökad biträde hos medicinalstyrelsen vid hospitalsärendenas behandling		6,000: —	7,200: —
<i>Sanatorier:</i>			
För åstadkommande af ett sanatorium för lungsotspatienter i södra Sverige			250,000: —
<i>Hospitalsvården:</i>			
Till förvärfvande af vissa Gotlands läns landsting tillhöriga byggnader och tomter, som nu användas för länets lasarets och kurhus' behof		28,000: —	
» underhåll af Jerfsö sjukhus för spetelske... ..		18,000: —	46,000: —
<i>Diverse anslag:</i>			
Till ersättning för af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter		47,050: —	
» utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik		1,878,600: —	
För utläggning af ytterligare ett jernvägspår mellan Lunds och Eslöfs stationer		600,000: —	
Till anläggning vid Örebro af en centralverkstad för reparation af lokomotiv		350,000: —	
» ombyggnad och förbättring af Vaddö kanal		150,000: —	
	Transport	3,025,650: —	1,668,250: —

		Kronor.	ö.
Transport	3,025,650: —	1,668,250: —	
Till bestridande af kostnaderna för upprensning å uppgifna platser af inomskärsfarled mellan Marstrand och Lysekils samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka	200,000: —		
För anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar	1,000,000: —		
Till understödjande af brobyggnader och, förträdesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning af åar och farleder	300,000: —	4,525,650: —	6,193,900
Sjunde Hufvudtiteln.			
Finansdepartementet.			
<i>Finansdepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli:</i>			
Till arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå	4,000: —		
<i>Kammarkollegium:</i>			
Till ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet	5,000: —		
<i>Statskontoret:</i>			
Ersättning för af statskontoret gjorda förskott	316,119: —		
<i>Kammarrätten:</i>			
Till arfvoden åt adjungerade kammarrättsråd	12,800: —		
» arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad	4,700: —	17,500: —	
Transport	342,619: —		

		Kronor.	ö.
	Transport	342,619: —	
<i>Öfverintendentsembetet:</i>			
Till yttre restaurering af Örebro slott.....	4,400: —		
» uppförande af två nya flygelbyggnader vid länresidenset i Östersund	57,000: —		
» uppförande af en tillbyggnad mellan län- residensets i Vexjö hufvudbyggnad och dess östra flygel	21,000: —		
» underhåll och reparationer af publika byggnader	50,000: —	132,400: —	
<i>Kommerskollegium:</i>			
Till utarbetande af näringsstatistik.....	6,200: —		
För arbetsstatistiska undersökningar	10,000: —	16,200: —	
<i>Befrämjande i allmänhet af slöjderna:</i>			
Till anställande af en andre instruktör i husslöjd och personligt ålderstillägg till andre in- struktören Jonas Wallander	3,000: —		
Bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och till aflönande af en andre lärare vid samma skola	4,800: —	7,800: —	
<i>Befrämjande i allmänhet af handel och sjöfart:</i>			
Till understöd åt Göteborgs handelsinstitut och Frans Schartaus praktiska handelsinstitut i Stockholm	20,000: —		
Till befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar	15,000: —		
» handelsstipendier	20,000: —	55,000: —	
	Transport	554,019: —	

		Kronor.	ö.
Transport	554,019: —		
<i>Befrämjande i allmänhet af bergsbruket:</i>			
Till bergsskolorna i Filipstad och Falun	14,000: —		
<i>Fabriksinspektion:</i>			
För anordnande af fabriksinspektion	33,000: —		
<i>Diverse anslag:</i>			
Ersättning till sjömanshusen	30,000: —		
Till bestridande af kostnaderna för Sveriges deltagande i 1900 års verdensutställning i Paris och till understöd åt teknici och arbetare för att besöka nämnda utställning	375,000: —		
» återbetalning till viss del af erlagda konsulatavgifter för svenska fartyg, <i>förslagsanslag</i>	175,000: —		
» gäldande af årspremie för brandförsäkring af den nya operabyggnaden i Stockholm	18,314: —		
» utgifvande af en handbok öfver gällande föreskrifter rörande de i rikshufvudboken uppförda anslag och fonder	6,000: —		
	604,314: —	1,205,333	
Åttonde Hufvudtiteln.			
Ecklesiastikdepartementet.			
<i>Riks- och landsarkiven:</i>			
— — — — —	147,263: —		
Transport	147,263: —		

		Kronor.	ö.
	Transport 147,263: —		
<i>Nationalmuseum:</i>			
— — — — —	15,860: —		
<i>Lifrustkammaren:</i>			
— — — — —	5,800: —		
<i>Domkapitlens expeditioner:</i>			
— — — — —	8,716: —		
<i>Universiteten:</i>			
— — — — —	182,750: —		
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet:</i>			
Till arfvode åt en amanuens vid institutets gynekologiska klinik	900: —		
» arfvode åt en amanuens vid institutets kemi- ska laboratorium	900: —		
» en pediatrik klinik vid Kronprinsessan Lo- visas vårdanstalt för sjuka barn	1,800: —		
» en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm	2,800: —		
» bekostande af teckningar i vetenskapliga ända- mål vid institutet	1,500: —		
För anskaffande och underhåll af materiel för oftalmiatrika kliniken vid institutet	500: —		
» anskaffande till användning vid klinikerna å serafimerlasarettet af en fullständig s. k. Röntgen-apparat m. m.	3,000: —		
Till fyllande af brist å det allmänna materielan- slaget vid institutet	2,690: —	14,090: —	
<i>Allmänna läroverken och pedagogierna:</i>			
— — — — —	750,525: —		
	Transport 1,125,004: —		

		Kronor.	ö.
	Transport	1,125,004: —	
<i>Högre lärarinneseminariet:</i>			
-----		11,250: —	
<i>Folkundervisningen:</i>			
-----		79,700: —	
<i>De tekniska läroverken:</i>			
-----		104,704: —	
<i>Gymnastiska centralinstitutet:</i>			
-----		2,500: —	
<i>Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen:</i>			
Till anordnande af repetitionskurser för äldre barnmorskor m. m.	2,000: —		
Bidrag till uppehållande af allmänna barnbörds- husets verksamhet	6,000: —	8,000: —	
<i>Vitterhets- historie- och antiqvitetsakademien:</i>			
-----		18,225: —	
<i>Naturhistoriska riksmuseum:</i>			
-----		9,300: —	
<i>Meteorologiska centralanstalten:</i>			
-----		9,350: —	
<i>Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda:</i>			
-----		117,850: —	
	Transport	1,485,883: —	

		Kronor.	ö.
Transport 1,485,883: —			
<i>Diverse anslag:</i>			
Till svenska fornskriftssällskapet	2,000: —		
» beredande af religionsvård åt svenske sjömän m. fl. i utländska hamnar	10,000: —		
» anställande af två kontraktsadjunkter inom Vesterbottens fjerde kontrakt	4,000: —		
» resekostnadsersättning åt dessa kontraktsadjunkter	500: —		
» två stipendier för utbildande vid universitet af prester, förtrogna med finska språket	1,500: —		
» anställande af tre kontraktsadjunkter inom södra lappmarkens samt de delar af Vesterbottens andra och tredje kontrakt, som tillhöra lappmarken	6,000: —		
» resekostnadsersättning åt dessa kontraktsadjunkter	750: —		
» nordiska museet	25,000: —		
» understöd för utgifvande äfven under år 1900 af tidskriften »Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen och svenskt folklif»	3,650: —		
För åstadkommande af en utförlig ordbok öfver Gotlands folkmål	1,100: —		
Till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften »Nordiskt medicinskt arkiv»	3 000: —		
» understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften »Acta mathematica»	3,000: —		
» understöd åt sådana anstalter eller föreningar, som anordna föreläsningskurser för arbetsklassen	55,000: —		
» understöd för anordnande af vissa undervisningskurser för utbildande af lärarinnor i huslig ekonomi	5,000: —		
» underhåll och tillsyn af de i riket inrättade vattenhöjdmätningstationerna m. m. samt till fortsatt sammanställning och bearbetande af anteckningar öfver registrerade vattenhöjder	3,800: —		
Transport 124,300: — 1,485,883: —			

		Kronor.	ö.
	Transport 124,300: —	1,485,883: —	
För utgifning och spridning af nykterhetsskrifter	4,000: —		
Till understöd åt kuranstalten Sans Souci invid Upsala	2,000: —		
» understöd åt Stockholms alkoholisthem	4,000: —		
För fortsatt anställande af historiska forskningar rörande Sverige i Vatikanska arkivet i Rom	3,000: —		
Bidrag till restaurering af Mariakyrkan i Sigtuna	17,000: —		
Bidrag till restaurering af Husaby församlings kyrka	17,500: —		
Bidrag till uppförande af en kapellbyggnad i Qvickjock	12,000: —		
För uppförande af en kapellbyggnad i Junosuando by af Pajala församling m. m.	18,000: —		
» bestridande af kostnaderna för utredningar angående presterskapets aflöningsförhållan- den m. m., <i>förslagsanslag</i>	10,000: —		
Till bestridande af kostnader för en gradmätning å Spetsbergen	115,000: —		
» bestridande af kostnaderna för en expedition till nordöstra Grönland för efterforskande af S. A. Andrée och hans följeslagare	40,000: —		
» det af Stockholms läraresällskap grundade pedagogiska biblioteket i Stockholm	2,500: —		
» återgåldande af förskott för tekniska skolans i Stockholm deltagande i verldsutställnin- gen i Paris samt till reseunderstöd i af- seende å nämnda utställning	15,000: —		
» ersättning för af statskontoret utbetalda förskott	28,945: —	413,245: —	1,899,128 —
Nionde Hufvudtiteln.			
Jordbruksdepartementet.			
<i>Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanäringar:</i>			
Till aflönningar och öfriga utgifter vid Ultuna landbruksinstitut	31,000: —		
Transport	31,000: —		

		Kronor.	ö.
Till uppförande af en lektorsbostad vid Ultuna landtbruksinstitut	Transport 31,000: — 15,000: —		
För uppehållande af undervisningen vid mejeri- institutet vid Alnarp	8,000: —	54,000: —	
<i>Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanärningar:</i>			
Bidrag till bestridande af kostnaderna för all- männa landbruksmöten	7,500: —		
Till prisbelöningar vid allmänna landbruksmöten för husdjur, redskap, maskiner m. m.	12,500: —		
Bidrag till underhåll af åtta kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof	31,000: —		
Bidrag till underhåll af en för öfre Norrland af- sedd kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottnens län	6,250: — 10,000: —		
Till understöd åt frökontrollanstalter	1,000: —		
» utbildande af en elev i boskapsskötsel och mejerihushållning	15,000: —		
» understöd åt svenska mosskulturföreningen	95,500: —	178,750: —	
För de geologiska undersökningarna			
<i>Fiskerinäringens understöd:</i>			
Bidrag till belöningar för dödande af sjelar	5,000: —		
För beredande genom ett armeradt ångfartygs stationerande vid rikets kuster af ordning och skydd vid fiskets bedrifvande	25,000: —		
» höjande af fonden för fiskerinäringens be- främjande	100,000: —	130,000: —	
<i>Domänstyrelsen:</i>			
Till aflöning åt domänintendenter och för uppe- hållande af domängöromålen hos länssty- relserna	43,200: —		
» resekostnader vid domänförvaltningen, för- slagsanslag	40,527: —	83,727: —	
	Transport 446,477: —		

		Kronor.	ö.
Transport 446,477: —			
<i>Vägunderhållet på landet:</i>			
Till bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningsar, förslagsanslag.....	50,000: —		
<i>Diverse anslag:</i>			
Till förekommande och hämmande af tuberkelsjukdomar hos nötkreaturen.....	50,000: —		
» understödjande af sådana myrtdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd.....	300,000: —		
» afdikningar å kronans skogar i Norrbottens och Vesterbottens län.....	150,000: —		
» reglering af flottleder i Norrbottens och Kopparbergs län.....	100,000: —		
» skogsodlingens befrämjande.....	50,000: —		
	650.000: —	1,146,477	

BIHANG

TILL

RIKSDAGENS PROTOKOLL

VID

LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM

ÅR 1900.



FÖRSTA SAMLINGEN.

1:sta Afdelningen.

Första Bandet.

B.

**De till Kongl. Maj:ts Proposition N:o 1, angående statsverkets tillstånd och behof hörande
bilagor fr. o. m. sjunde hufvudtiteln.**

Sjunde hufvudtiteln.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari
1900.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **LAGERHEIM**,
Statsråden: **WIKBLAD**,
 ANNERSTEDT,
 herr von **KRUSENSTJERNA**,
 grefve **WACHTMEISTER**,
 CLAËSON,
 DYRSSEN,
 CRUSEBJÖRN,
 RESTADIUS.

Föredragande departementschefen, statsrådet grefve Wachtmeister anförde härefter:

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga föreskrift att, oberoende af den ändring i riksstatens indelning i hufvudtitlar, som kan blifva en följd af inrättandet af det ifrågasatta jordbruksdepartementet, i anslutning till riksstatens nuvarande uppställning föredraga de af mig utarbetade framställningar rörande anslag att af Riksdagen äskas, får jag härmed underställa Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning frågan om reglerandet af utgifterna under riksstatens *sjunde hufvudtitel* och dervid beträffande de särskilda anslagstitlarne anföra följande:

Bih. till Riksd. Prot. 1900. 1 Saml. 1 Afd.

Ordinarie anslag.

Postverket.

[1.]
Postverket.

De för innevarande år af Eders Kongl. Maj:t fastställda utgiftsstater för postverket upptaga följande slutsummor:

aflöningsstaten	kronor	4,411,700: —
öfvergångsstaten	”	2,400: —
pensionsstaten	”	72,875: —
omkostnadsstaten	”	5,065,500: —
oförutsedda utgifter	”	465,000: —
afkortningar och restitutioner m. m.	”	87,525: —
tillsammans kronor		10,105,000: —

I den underdåniga skrifvelse af den 23 november 1899, som innefattar generalpoststyrelsens förslag till stater för postverket för år 1901, har styrelsen till en början beträffande

Aflöningsstaten

anfört, att, ehuru för styrelsen förefunnes stort behof att å ordinarie stat erhålla den femte byrå, som redan sedan flera år funnes öfver stat anordnad, samt derjemte för de ökade göromålen hos styrelsen och för bättre arbetsfördelning erfordrades, utöfver de tre tjänster i första lönegraden, som erhållits för tiden från och med innevarande års ingång, ett ytterligare antal nya tjänstebefattningar äfvensom flere vaktmästare-sysslor än de nu enligt stat anvisade, styrelsen likväl, med afseende deraf att en af Eders Kongl. Maj:t tillsatt komité för närvarande vore sysselsatt med uppgörande af förslag till nya stater för post- och telegrafverken, ansett sig icke kunna i förslaget till postverkets utgiftsstater för år 1901 upptaga några nya ordinarie befattningar hos styrelsen vare sig för embets- och tjänstemän eller vaktmästare.

Att behofvet deraf emellertid förefunnes och måste, om styrelsens arbeten skulle kunna på fullt tillfredsställande och tidsenligt sätt skötas, inom den allra närmaste framtiden tillgodoses, syntes styrelsen med all önskvärd tydlighet framgå af hvad styrelsen redan vid ett

par föregående tillfällen, då fråga om den nya byrån och ökning af personalen förevarit, haft anledning i underdånighet anföra; och styrelsen framhåller nu ytterligare, att, ehuru antalet af de till styrelsen under år 1898 inkomna mål — oberäknadt de från vederbörande postanstalter å bestämda tider insända redogörelser af olika slag samt en mängd requisitioner med mera dylikt — uppgått till 14,742, eller högre siffra än någonsin tillföre, denna siffra under år 1899 uppenbarligen komme att mycket öfverskridas. En jemförelse mellan antalet diarieförda mål åren 1898 och 1899 utvisade nemligen, att målens antal för tiden 1 januari—22 november 1899 uppgått till 13,480 eller 725 mera än under motsvarande period år 1898. Beträffande vaktmästaresysslorna ansåge sig styrelsen i detta sammanhang allenast böra erinra, att i staten vore upptagna 7 vaktmästaresysslor, men att derutöfver vore i ständig tjänstgöring å styrelsens afdelningar och förråd anstälde mot årsarfvoden lika många extra vaktmästare, hvilkas tid och krafter toges i anspråk i samma omfång som de ordinaries, hvarförutom tidtals särskild arbetsförstärkning måste anlitas. Enahanda hinder, som förefunnes att nu söka erhålla nya ordinarie befattningar hos styrelsen, finge äfven anses gälla beträffande personalen å postanstalterna, helst den förut nämnda komitén fått till sig remitterad en framställning från extra biträden vid postanstalterna om ökad antal postexpeditörsbefattningar. Generalpoststyrelsen hade för den skull ansett, att, beträffande postpersonalen, styrelsen för närvarande borde inskränka sig till begäran om sådana höjningar i anslag, som dels vore nödiga för erforderlig ökning af den mot arfvoden biträdande personalen och någon aflöningsförbättring åt denna personal, dels ock möjliggjorde uppflyttning af ett antal vaktbetjente vid postanstalterna från lägre till högre lönegrad.

Af de anslag, som i sålunda angifna afseenden borde höjas, har generalpoststyrelsen i det föreliggande förslaget till utgiftsstater först upptagit anslaget till *vikariatersättning samt arfvoden åt extra biträden m. m. hos styrelsen*; och har styrelsen dervid meddelat, att årsarfvodena för amanuenserna hos styrelsen numera i regeln började med 900 kronor och att högsta arfvodet för närvarande, med ett undantag, utgjorde 1,600 kronor. Antalet för helt år anstälde amanuenser hos styrelsen uppginge för närvarande till ej mindre än 55 — oberäknade de extra biträden, som varit anstälde för skrifthjelp eller vissa sorteringar af verifikationer. Det vore all sannolikhet för att det antal amanuenser, som blefve erforderligt under år 1900, måste under år 1901 ökas för att möjliggöra ärendenas gång. Af styrelsens amanuenser åtnjöte för närvarande från ifrågavarande anslag 23 arfvoden å 900 kronor,

5 arfvoden å 1,200 kronor, 7 arfvoden å 1,500 kronor, 4 arfvoden å 1,600 kronor och 1 arfvode å 1,800 kronor. Dessutom hade 5 arfvoden å lägre belopp än 900 kronor, 9 arfvoden till belopp mellan 960 och 1,080 kronor samt 1 arfvode å 1,320 kronor. Från samma anslag, hvilket för innevarande år faststälts till förslagsvis 75,000 kronor och under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 utvisade ett utgiftsbelopp af, i rundt tal, 76,400 kronor, utginge jemväl godtgörelse till förut omförmälda renskrifnings- och sorteringshjelp, ersättning för vikariat under semester eller tjänsteresor och arfvoden till extra vaktmästare hos styrelsen. Flertalet af amanuenserna hade i en till styrelsen nyligen ingifven skrift framhållit, huru synnerligen klena deras utsigter för befordran till ordinarie befattning hos styrelsen vore, då antalet amanuenser vore så stort i förhållande till antalet ordinarie tjänstemän. De hade också erinrat derom, att denna proportion under årens lopp försämrats, att 25 af amanuenserna hade en extra ordinarie tid hos styrelsen af öfver tio år, samt att arfvodesbeloppen äfvensom proportionen mellan ordinarie och extra tjänstemän hos styrelsen vore ofördelaktigare än hos flertalet af statens större centrala embetsverk; och hade sökandena anhållit, bland annat, att från och med år 1900 amanuensarfvodena måtte sättas till lägst 1,200 kronor med succesiv förhöjning efter vissa år — under förutsättning af oförvitlig tjenstgöring — intill dess arfvodet uppginge till 1,800 kronor, äfvensom att motsvarande arfvodesförhöjning måtte tillerkännas de amanuenser, som i denna egenskap redan tjenstgjort hos styrelsen under visst antal år.

Då af redan omförmälda skäl generalpoststyrelsen ansåge sig för närvarande icke böra framlägga något förslag till ökning i antalet ordinarie tjenstebefattningar, och således, med inom styrelsen år för år ökad arbete samt deraf föranledt antagande af extra arbetshjelp, befordringsutsigterna för amanuenserna jemväl under de närmaste åren komme att te sig ogynsamma, syntes det styrelsen rättvist att genom någon förbättring i amanuensernas årliga arfvoden söka hålla dem i någon mån skadeslösa, i synnerhet som många af dem hos styrelsen skötte sådana sysslor, hvilka borde ligga i ordinarie tjänstemäns händer. De under senaste åren ökade lefnadskostnaderna i hufvudstaden hade af amanuenserna äfven åberopats — och visserligen ej utan skäl — till stöd för behofvet af arfvodesförhöjning. För genomförande af skälig arfvodesförbättring för styrelsens amanuenser, om än efter andra grunder och i allmänhet med lägre belopp än sökandena föreslagit, samt med afseende å nödvändigheten att för ärendenas behöriga gång

anställa ökad antal amanuenser i mån af behof har styrelsen ansett ifrågavarande anslag ej böra för år 1901 sättas lägre än till förslagsvis 90,000 kronor, hvilket sålunda innefattar en förhöjning af 15,000 kronor.

Då den af Eders Kongl. Maj:t den 2 juni 1899 tillsatta komité för uppgörande af förslag till nya stater för post- och telegrafverken ännu icke hunnit fullgöra det komitén sålunda meddelade uppdrag, anser jag, i likhet med generalpoststyrelsen, tiden nu icke vara inne att hos Riksdagen göra framställning om ökning af den ordinarie personalen vare sig hos generalpoststyrelsen eller å postanstalterna. Uppenbart är emellertid, att vid sådant förhållande för de hos styrelsen anstälde amanuenserna utsigten att vinna befordran till ordinarie befattning måste åtminstone i den närmaste framtiden blifva ännu ogynnsammare än hittills. Det synes mig därför synnerligen behöfligt att i någon mån höja de till dessa tjänstemän utgående årsarfvoden; och finner jag mig för sådant ändamål med fullt skäl kunna förorda den af generalpoststyrelsen föreslagna ökning i anslaget till vikariatsersättning samt arfvoden åt extra biträden m. m.

Beträffande *vaktbetjente vid postanstalterna* har generalpoststyrelsen till en början anmält, att, efter det styrelsen senast afgifvit förslag till postverkets stater, af de enligt äldre stat anstälde vaktmästare två afgått. I följd häraf borde antalet dylika vaktmästare minskas från 3 till 1, hvilket föranledde en minskning af 1,400 kronor i anslaget till lön och tjänstgöringspenningar åt vaktmästare vid postanstalterna. Vidare har generalpoststyrelsen erinrat, hurusom genom nådiga brefvet den 30 maj 1884 angående postverkets stater för år 1885 blifvit bestämdt, att, i den mån de då vid postanstalterna anstälde vaktmästare afginge, de efter dem ledigblifna vaktmästarebefattningarna icke skulle återbesättas, utan i stället antalet vaktbetjente med 500 kronors lön i motsvarande mån ökas. Emellertid hade från och med år 1900 de vid postanstalterna anstälde vaktbetjentes aflöningsförhållanden blifvit — med undantag för vaktmästare, qvarstående enligt äldre aflöningsbestämmelser — omreglerade, så att någon vaktbetjentklass med lön af 500 kronor icke vidare komme att finnas vid postanstalterna. På grund häraf och då ifrågavarande vaktbetjente dessutom numera blifvit uppdelade i vissa aflöningsklasser med afrundadt antal i hvarje klass, hade det synts styrelsen som om det senast fastställda antalet andra vaktbetjente vid postanstalterna icke borde för de två afgångna vaktmästarnes ersättande ökas med motsvarande antal; och vore, enligt styrelsens uppfattning, nyssnämnda bestämmelse i

nådiga brevet den 30 maj 1884 att anse såsom upphäfd genom den skedda allmänna löneregleringen för de vid postanstalterna anstälde vaktbetjente. Af denna anledning hade styrelsen nu icke föreslagit någon ökning af antalet andra vaktbetjente, motsvarande afgången bland postanstalternas vaktmästare.

Men en annan omständighet föreläge, som syntes generalpoststyrelsen böra föranleda dertill, att ett antal af de enligt senast fastställda aflöningsstat i 3:e lönegraden upptagna vaktbetjente uppflyttades till 1:a lönegraden. Enligt den af styrelsen i sammanhang med afgifvande af förslag till postverkets stater för år 1900 föreslagna omreglering af aflöningsförhållandena för vaktbetjente vid postanstalterna hade vaktbetjente delats i tre lönegrader. Till den 1:a lönegraden skulle hufvudsakligen höra vaktbetjente, anstälde vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö äfvensom de vid jernvägsposten tjänstgörande betjente, som stationerades å någon af dessa orter, till den 2:a lönegraden de vaktbetjente, som vore stationerade norr om Dalelven eller på grund af särskilda omständigheter borde med dessa i aflöningsvilkor likställas, och till den 3:e lönegraden öfriga vaktbetjente. Med denna reglering hade styrelsen afsett att kunna i 1:a lönegraden placera icke blott samtliga i Stockholm, Göteborg och Malmö anstälde eller stationerade ordinarie postvaktbetjente, utan äfven sådana betjente å några andra orter, der lefnadskostnaderna kunde anses lika höga som i dessa tre städer. Med de grunder, som hittills blifvit följda beträffande postvaktbetjentes befordran till ordinarie befattning, hade det emellertid, sedan statsförslaget för år 1900 afgifvits, visat sig, att, oaktadt vid förslagets afgifvande allenast 405 ordinarie vaktbetjente varit anställda eller stationerade i Stockholm, Göteborg eller Malmö, under det att i förslaget antalet vaktbetjentbefattningar i 1:a lönegraden satts till 450, likväl så många å nämnda orter, i synnerhet i Stockholm och Göteborg, anstälde eller stationerade extra vaktbetjente varit i tur eller å de från och med år 1900 erhållna 112 nya vaktbetjentbefattningarna af alla grader blefvo med samma års ingång i tur att befordras till ordinarie, att, för beredande af placering i 1:a lönegraden åt dem och deras, med hänsyn till aflöningsbehof, likställda kamrater å vissa andra orter, till denna grad skulle behöfva från 3:e lönegraden uppflyttas mera än 50 befattningar. Med visshet kunde icke för längre tid förutses, i hvad mån de afsedda reglerna för placeringen i grad skulle kunna med uppflyttning af ett antal af 60 befattningar från 3:e till 1:a lönegraden uppehållas. Särskildt i Stockholm hade vaktbetjenternas antal flera gånger årligen måst ökas för att kunna

tillfredställande besörja poströrelsen derstädes. Till följd af det stora antal extra vaktbetjente, som för den skull måste i Stockholm anställas, blefve dessa betjente tidtals oftare än annorstädes i tur att befordras till ordinarie. För att så vidt möjligt kunna i 1:a lönegraden påräkna erforderligt antal vaktbetjentbefattningar har styrelsen i sitt förevarande statsförslag beräknat ökning af vaktbetjentes antal i 1:a lönegraden med 100, men tillika föreslagit minskning af vaktbetjentes antal i 3:e lönegraden med 100. Den ökade kostnad, som — oafsedt eventuellt ökade utgifter för ålderstillägg — genom en sådan uppflyttning uppstår, utgör för år 1901 ett belopp af 10,000 kronor.

I händelse af bifall till denna uppflyttning skulle från och med år 1901 de, som rätteligen borde tillhöra 1:a lönegraden, men vid innevarande års ingång måst, af brist på tillräckligt antal befattningar i denna lönegrad, placeras i lägre lönegrad, kunna uppflyttas till 1:a lönegraden; och skulle i sammanhang dermed de vaktbetjente, som rätteligen borde placeras i 2:a lönegraden, men derigenom att denna lönegrad delvis upptoges af sådana, som borde tillhöra 1:a lönegraden, måste åtnöjas med 3:e lönegraden, kunna förflyttas till rätt lönegrad. Genom att sätta antalet i 1:a lönegraden så högt som till 550 kunde det visserligen, åtminstone tidtals, inträffa, att antalet vaktbetjente enligt stat i 1:a lönegraden blefve större än det antal betjente, som rättvisligen borde i denna lönegrad placeras, men ansåge generalpoststyrelsen, att det borde få ankomma på styrelsen att ordna detta förhållande med tillämpning af grunderna för den i Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 13 oktober 1899 angående postverkets stater för år 1900 gifna bestämmelse, att, derest vid tillsättande af vaktbetjentbefattning, hvars föregående innehafvare åtnjutit aflöning i 1:a eller 2:a lönegraden, den, som å befattningen antoges, icke ansåges böra placeras å ort eller i syssla, för hvilken den lediga aflöningen vore afsedd, generalpoststyrelsen egde att tills vidare och intill dess ledighet inom vederbörlig lönegrad uppstode, samt med disponerande i sådant hänseende af erforderlig andel af den lediga aflöningen, tilldela den till befattningen antagne aflöning i lägre lönegrad. Att söka undvika vaktbetjentes af 1:a lönegraden ökning genom att placera ett antal af dem, hvilka med 1900 års ingång komme att befordras till ordinarie och vore anstälde eller stationerade i Stockholm, Göteborg eller Malmö, till annan ort, der annan lönegrad skulle gälla, och i stället för de nyutnämnda ordinarie vaktbetjenterna förflytta till Stockholm, Göteborg eller Malmö extra vaktbetjente, vore visserligen en formelt laglig åtgärd; men generalpoststyrelsen ansåge ett sådant tillvägagående så mycket mera

olämpligt, som tillräcklig flyttningshjelp icke kunde enligt gällande föreskrifter tilldelas vaktbetjent vid omplacering från en till annan ort.

Lika med generalpoststyrelsen anser jag det icke böra ifrågakomma, att de två afgångna vaktmästarne å äldre stat ersättas med motsvarande andre vaktbetjente. Af hvad styrelsen i öfrigt beträffande postvaktbetjente anfört synes mig framgå, att den af styrelsen föreslagna uppflyttning af 100 vaktbetjente från 3:e till 1:a lönegraden är påkallad af den vid innevarande års början genomförda reglering af postvaktbetjentes löneförmåner. Väl har generalpoststyrelsen fäst uppmärksamheten derpå, att, då sålunda antalet vaktbetjentbefattningar i 1:a lönegraden komme att ökas från 450 till 550, det kunde inträffa, att detta antal tidtals blefve större än det antal betjente, som rätteligen borde erhålla plats i 1:a lönegraden. Men ett sådant förhållande torde kunna af generalpoststyrelsen ordnas, på sätt styrelsen föreslagit, med tillämpning af grunderna för nämnda brefvet den 13 oktober 1899 angående postverkets stater för år 1900. Jag tillstyrker alltså hvad generalpoststyrelsen under anslaget till vaktbetjente föreslagit.

Å anslaget till *aflönande af poststationsföreståndare*, som i gällande stat upptagits till förslagsvis 630,000 kronor, hafva, enligt hvad generalpoststyrelsen meddelar, utgifterna under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 stigit till i rundt tal 645,800 kronor. Antalet poststationer, som under år 1898 ökats från 2,220 till 2,298 eller med 78 stycken, hade sedermera under tiden intill den 23 november 1899 ökats med ytterligare 83 stationer, hvarförutom beslut redan fattats om anordnande af ett afsevärdt antal nya stationer dels i sammanhang med nya jernvägsliniers öppnande, dels ock i öfrigt på grund af särskilda framställningar. Då det för innevarande år förslagsvis bestämda anslagsbeloppet redan öfverskridits med omkring 15,800 kronor, samt det ytterligare antal poststationer, som under åren 1900 och 1901 kunde tillkomma, föranledde ökade utgifter å anslaget, och dessutom tillgång måste å detta anslag beredas att möta de befogade anspråk å arfvodesförhöjning, hvilka framkallades af rörelsens ökning eller af stegrade arbetspris, har generalpoststyrelsen ansett detta anslag icke böra sättas lägre än till förslagsvis 675,000 kronor, hvilket innebär en förhöjning af 45,000 kronor.

Beträffande anslaget till *aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna* erinrar generalpoststyrelsen, att anslaget för år 1899 upptagits till förslagsvis 575,000 kronor, men för år 1900, med hänsyn till det från och med sistnämnda år ökade antalet ordinarie postexpeditörsbefattningar, sänkts till förslagsvis 485,000 kro-

nor. Enligt hvad generalpoststyrelsen i underdånig skrifvelse den 30 oktober 1899 anmält, hade emellertid de lägst aflönade extra tjänstemannabiträdenas bekymmersamma ekonomiska ställning till följd af det för dem numera väsentligt ökade existensminimum föranlett styrelsen att gå i författning derom, att från och med 1900 års ingång lägsta årsarfvodet för manligt extra tjänstemannabiträde vid postkontor höjdes från 900 kronor till 1,050 kronor eller å platser, der lefnadskostnaderna vore särskildt höga eller der biträdet användes till mera maktpåliggande eller ansträngande tjänstgöring, såsom nattarbete m. m., till 1,200 kronor och för qvinligt extra tjänstemannabiträde vid postkontor från 750 kronor till 900 kronor. Det hade dervid beräknats, att genom denna förhöjning af arfvodesbeloppen skulle för postverket uppkomma en ökad utgift af omkring 48,000 kronor, för år räknadt, om hänsyn toges allenast till då tjänstgörande biträden med fast anställning; och någon återgång till lägre minimiarfvoden för ifrågavarande extra tjänstemannapersonal ansåge generalpoststyrelsen svårligen kunna ega rum, isynnerhet som med den ökade poströrelsen och de år för år allt större värdebelopp, som genom postverket befordrades, både billighet och klokhet bjöde, att betalningen för arbete i postverkets tjänst sattes i skäligt förhållande till det arbete, som kräfdes, och det med arbetet förenade ansvar.

Å anslaget till aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna erfordrades äfven tillgång dels till följd af uppflyttningar för en del äldre extra biträden från lägre till högre arfvodesklass, dels till aflönning för det ökade antal extra biträden, som, utöfver det under år 1900 använda, under år 1901 komme att erfordras, dels ock till aflönande af tillfälliga extra biträden, erforderliga i följd af semesterledigheter för dertill berättigade posttjänstemän eller af andra anledningar. Då de arfvoden, som till en början varit afsedda åt extra tjänstemän, hvilka, eljest oaflönade, tillkallades att under mestertid tjänstgöra, visat sig numera i regeln vara för låga för ändamålet, måste äfven förhöjning af sådana arfvoden ega rum.

Generalpoststyrelsen har fördenskuil ansett ifrågavarande anslag böra för år 1901 förhöjas med 115,000 kronor till förslagsvis 600,000 kronor.

Vidkommande anslaget till *ålderstillägg* anmäler generalpoststyrelsen, att med hänsyn, å ena sidan, till inträffade personalförändringar i följd af dödsfall, afsked eller vunnen befordran och, å andra sidan, till det ytterligare antal tjänstemän och betjente, som enligt nu gällande bestämmelser blefve berättigadt till ålderstillägg från och med 1901 års ingång, anslaget borde för nämnda år höjas med 14,000 kronor, eller från 432,000 kronor till förslagsvis 446,000 kronor.

Vid afgifvande af sitt förslag till postverkets stater för år 1900 hade generalpoststyrelsen antydtt, att från innevarande års ingång, samtidigt dermed att regleringen af den ordinarie vaktbetjentpersonalens aflöning trädde i tillämpning, jemväl erfordrades en reglering af bestämmelserna rörande de arfvoden, som utginge af anslaget till *arfvoden åt extra vaktbetjente och till hushyresbidrag för en del betjente*. I motsats mot hvad nu vore förhållandet skulle nemligen dessa arfvoden komma att utgöra de extra vaktbetjenternas enda aflöning samt traktementet till dem såsom aflöningsform upphöra. Efter en sådan reglerings genomförande och med behörig hänsyn jemväl till inrättandet från och med år 1900 af 112 nya ordinarie vaktbetjentbefattningar hade utgifterna å anslaget för innevarande år förslagsvis beräknats till 260,000 kronor. Generalpoststyrelsen anmäler nu, att å ifrågavarande anslag erfordrades för år 1901 medel äfven till anställning af nya extra vaktbetjente, i den mån sådana för arbetets gång och i följd af poströrelsens tillväxt blefve behöflige. De extra vaktbetjente hade, enligt hvad styrelsen tillika erinrar, förut i arfvode uppburit: de å fast anstalt tjänstgörande 300 kronor och de vid jernvägsposten anställde 180 kronor för år; och hade den öfriga aflöningen utgått till dem i form af traktementet å det under omkostnadsstaten upptagna traktementsanslaget. Då emellertid, med hädanefter gällande bestämmelser, de extra vaktbetjentes hela aflöning komme att belasta nu ifrågavarande arfvodesanslag å aflöningsstaten, under det att af traktementsanslaget skulle utgå allenast godtgörelse för de extra kostnader, som för vaktbetjenten uppstode genom resor, blefve numera vid anställande af ökad extra vaktbetjentpersonal utgiften å aflöningsanslaget högre än tillföre, men utgiften å traktementsanslaget i stället mindre än förut. Generalpoststyrelsen har ansett sig böra fästa uppmärksamhet härpå, då styrelsen nu föreslår, att anslaget till arfvoden åt extra vaktbetjente och till hushyresbidrag för en del betjente måtte för år 1901 höjas med minst 65,000 kronor till förslagsvis 325,000 kronor.

Hvad generalpoststyrelsen i fråga om sistberörda fyra anslagsrubriker föreslagit anser jag mig böra biträda.

I anslaget till *gratifikationer m. m. åt tjänstemän och betjente* har generalpoststyrelsen icke föreslagit någon förändring.

I anslagen under

Öfvergångsstaten

har generalpoststyrelsen icke föreslagit någon förändring.

Hvad beträffar

Pensionsstaten,

anmäler generalpoststyrelsen,

att i följd af inträffade dödsfall från denna stat böra afföras de pensioner, som utgått

till förre postdirektören P. F. T. Winroth	kronor	2,600: —
” ” postmästaren J. R. Öfwerström	”	975: —
” ” postmästaren C. Benedictsson	”	900: —
” ” postmästaren A. W. Wilhzon	”	2,175: —
” ” postmästaren C. W. R. von Baumgarten	”	1,500: —
” ” postexpeditören S. W. Sundius	”	600: —
” ” vaktbetjenten I. Jonsson	”	300: —
” ” vaktbetjenten C. G. L. Nesselqvist	”	200: —
” ” vaktbetjenten N. Christoffersson	”	300: —
” ” postmästaren C. J. R. Elgenstierna	”	1,500: —

eller tillhopa kronor 11,050: —

men att deremot i staten böra uppföras följande pensioner, som blifvit beviljade, efter det generalpoststyrelsen afgifvit förslag till postverkets stater för år 1900, nemligen:

till förre vaktbetjenten J. A. Johansson	kronor	300: —
” ” vaktbetjenten S. Jansson	”	600: —
” ” vaktbetjenten O. R. Lennholm	”	600: —
” ” postmästaren A. Carlberg	”	1,350: —
” ” postmästaren F. A. Ekström	”	1,350: —
” ” vaktmästaren O. Eriksson	”	375: —
” ” vaktbetjenten N. Håkansson	”	600: —
” ” vaktbetjenten J. F. Carlsson	”	600: —
” ” postmästaren C. O. Ulfsparre	”	1,350: —
” ” vaktbetjenten P. J. Mentzer	”	300: —
” ” vaktbetjenten L. Isberg	”	300: —
” ” vaktbetjenten L. J. S. Stenberg	”	600: —

summa kronor 8,325: —

Härtill böra läggas de pensioner, som jemlikt nådiga brefvet den 10 november 1899 blifvit bestämda att från postverkets pensionsstat utgå

till förre vaktbetjenten O. Hansson Lindgren	”	600: —
” ” vaktbetjenten C. J. Wiman	”	600: —
” ” vaktbetjenten A. Cronwall	”	300: —

tillsammans kronor 9,825: —

I fråga om

Omkostnadsstaten

föreslår generalpoststyrelsen, att följande anslag måtte höjas, nemligen anslaget till *uppbörds- och frimärkesprovision* med 50,000 kronor från 415,000 kronor till 465,000 kronor, anslaget till *förhyrande af de för postverket erforderliga lägenheter samt till bestridande af utgifterna för posthusens underhåll m. m.* med 15,000 kronor från 160,000 kronor till 175,000 kronor, anslaget till *expensutgifter* med 60,000 kronor från 440,000 kronor till 500,000 kronor, anslaget till *postbetjentes beklädnad och beväring* med 40,000 kronor från 100,000 kronor till 140,000 kronor, anslaget till *inköp och underhåll af inventarier* med 40,000 kronor från 100,000 kronor till 140,000 kronor, anslaget till *postföringskostnad vid befordran å jernväg* med 100,000 kronor från 2,000,000 kronor till 2,100,000 kronor, anslaget till *postföringskostnad vid befordran å landsväg och inom postanstalternas områden samt till landtbrefbäring* med 60,000 kronor från 770,000 kronor till 830,000 kronor, anslagen till *postföringskostnad vid befordran sjöledes: mellan fasta landet och Gotland* med 5,000 kronor från 57,000 kronor till 62,000 kronor, *mellan Sverige och Danmark* med 4,000 kronor från 12,000 kronor till 16,000 kronor äfvensom *mellan Sverige och England—Amerika* med 2,500 kronor från 4,500 kronor till 7,000 kronor, samt anslaget till *tillverkning af frimärken, frankokuvvert, brefkort och kortbref* med 10,000 kronor från 110,000 kronor till 120,000 kronor.

Beträffande anslaget till *uppbörds- och frimärkesprovision* har generalpoststyrelsen meddelat, att utgifterna å anslaget uppgått under tiden 1 oktober 1898—30 september 1899 till i rundt tal 419,800 kronor och således redan öfverskridit det belopp, 415,000 kronor, hvartill anslaget blifvit förslagsvis upptaget för år 1900; och har styrelsen vidare anfört, att, då af postverkets inkomster den å postanstalterna inflytande uppbörd, å hvilken provision beräknades, vore den hufvudsakligaste, samt inkomsterna beräknats för år 1901 komma att ganska väsentligt öfverstiga de hittills uppnådda, ifrågavarande anslag redan af denna anledning borde höjas med minst 15,000 kronor. Dervid borde dock bemärkas, att en icke oväsentlig del af anslaget åtginge till provision åt poststationsföreståndare samt till rabatt åt af postverket antagna frimärkesförsäljare och åt allmänheten vid partiköp af frankotecken.

En annan anledning förefunnes jemväl att begära höjning af detta anslag. Generalpoststyrelsen erinrar nemligen, hurusom, då senast

församlade Riksdag afslog det framlagda förslaget om uppbördsprovisionens omsättning till fast aflöning för vederbörande posttjenstemän, men medgaf tillsättande af 143 nya postexpeditörsbefattningar, med rätt till andel i provisionen, i den mån de anställes vid postkontoren, Riksdagen haft kännedom om, att beslutets genomförande skulle förorsaka de äldre ordinarie posttjenstemännen å postkontoren minskning i inkomst af uppbördsprovisionen, derest icke särskilda åtgärder för undvikande deraf vidtoges. Det hade ock då från mera än ett håll inom Riksdagen fälots yttranden, som syntes generalpoststyrelsen berättiga till det antagandet, att ett förslag till sådana åtgärder, som afsåge att förekomma en dylik minskning i inkomster, skulle inom Riksdagen komma att mötas med välvilja.

Enligt de regler, som vore gifna för uppbördsprovisionens fördelning, skulle föreståndare för postkontor dela den vid kontoret utgående provision mellan sig och den å kontoret biträdande tjenstemannapersonal, som innehade ordinarie befattningar. Under vissa förhållanden kunde jemväl å stat ej uppförda tjenstemän vid filialpostkontor få andel i provision. I de kalkyler, som legat till grund för förslaget om uppbördsprovisionens omsättning till fast aflöning, hade det beräknats, att uppbörds- och frimärkesprovisionen utgjorde i genomsnitt per år för postexpeditör af 1:a lönegraden, anställd å postkontor, 417 kronor och för postexpeditör af 2:a lönegraden, anställd å postkontor, 367 kronor. Öfriga postexpeditörer åter, som vore anstälde antingen å postinspektionskontoren eller såsom tjenstgörande i jernvägspostkupéer, åtnjöte icke någon provision, utan hade, enligt nu varande förhållanden, de förre en af annat anslag utgående kontant godtgörelse af 400 kronor för mistning af provisionen och de senare i till dem utgående trakamenten en inkomst, som ansetts godtgöra dem för förlusten af provision. Enligt de beräkningar, som under diskussionen i Riksdagen anfördes, skulle uppbördsprovisionen komma att utgöra i genomsnitt för postexpeditörer af den nybildade 3:e lönegraden något öfver 300 kronor och för postexpeditörer i den likaledes nybildade 4:e lönegraden 265 kronor. Från och med år 1900 tillkomme såsom nya befattningar, enligt Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut, 32 postexpeditörer af 1:a lönegraden, 31 postexpeditörer af 2:a lönegraden, 40 postexpeditörer af 3:e lönegraden och 40 postexpeditörer af 4:e lönegraden till det redan befintliga antalet postexpeditörer. Huru många af dessa nya postexpeditörsbefattningar, som komme att anställas å postkontor och till följd deraf skulle hafva andel i den vid vederbörande postkontor utgående provi-

sionen, kunde generalpoststyrelsen nu icke med bestämdhet uppgifva. Då emellertid postexpeditörsbefattningarna af 3:e och 4:e lönegraderna hufvudsakligen vore afsedda för qvinliga postexpeditörer, samt dessa naturligtvis icke kunde anställas vid jernvägsposten och efter all sannolikhet icke heller — åtminstone ej till något afsevärdt antal — kunde få användning å postinspektionskontoren, der nu användes sammanlagdt 13 postexpeditörer, antoge styrelsen såsom sannolikt, att hela antalet postexpeditörer af 3:e och 4:e lönegraderna blefve placeradt å postkontoren, der äfven ett antal af de nya postexpeditörerna i 1:a och 2:a lönegraderna, förslagsvis 20 af 1:a och 10 af 2:a lönegraden, komme att anställas.

De provisionsbelopp, som till dessa å postkontoren placerade nya postexpeditörer skulle utgå, om nyssnämnda beräkningsgrunder finge tillämpas, komme således att utgöra i medeltal:

för 20 postexpeditörer af 1:a lönegraden å kr.	417 kronor	8,340: —
för 10 postexpeditörer af 2:a lönegraden å »	367 »	3,670: —
för 40 postexpeditörer af 3:e lönegraden å »	310 »	12,400: —
för 40 postexpeditörer af 4:e lönegraden å »	265 »	10,600: —

eller tillhopa kronor 35,010: —

Detta belopp blefve sannolikt, med afseende å förhållandena på vissa platser, i verkligheten lägre, därför att provisionsbeloppet, deladt på flere än tillförene, blefve mindre för hvar och en, än eljest skulle blifva fallet. Det nämnda beloppet syntes dock generalpoststyrelsen, enär i detsamma inginge medeltalsiffror, i detta sammanhang kunna antagas såsom det, med hvilket de äldre tjenstemännens inkomst af provision skulle komma att minskas, derest ingen åtgärd till motverkande häraf vidtoges.

Då det för visso finge antagas, att med provisionen såsom aflöningsform afsetts att sporra tjenstemännens arbetslust och uthållighet i arbetet genom utsigten till ökning i inkomst, i den mån arbetet växte, borde ock, enligt styrelsens förmenande, inkomsten af provisionen icke i regel få minskas, under det att arbetet alltjemt växte och på tjenstemännen ställes allt större kraf. Lindrades tjenstemännens arbete, kunde tilläfventyrs finnas rättvist, att också inkomsten af provisionen något sänktes, men sådan lindring kunde icke för de redan befintliga ordinarie posttjenstemännen vara att påräkna genom de nya postexpeditörsbefattningarnas tillkomst. De personer, som vid dessa nya befattningars tillsättande kunde ifrågakomma, hade nemligen redan i många år såsom extra biträden skött göromål, som gifvit dem full sysselsättning i postverket, och något

ökadt arbete kunde dem således icke vid befordran till ordinarie påläggas. De nya befattningarna hade icke heller tillkommit för att lindra arbetet å redan befintliga ordinarie befattningar, utan allenast af skälighänsyn till postverkets skyldighet att bereda en mera tryggad ställning åt ett antal af dem, som många år såsom extra biträden egnat sin fulla arbetskraft åt postverkets tjänst. Skulle nu, samtidigt med att arbetet växte och ansvaret för omhänderhafvande af penningar och värdeförsändelser blefve genom stegringen i posttrafiken allt drygare, posttjenstemännens inkomst af provisionen högst afsevärdt minskas i stället för att ökas, kunde det, enligt styrelsens åsigt, icke undvikas, att hvad som afsetts med provisionen såsom aflöningsform komme att förfelas, när posttjenstemännen funne sig genom en sådan form för aflöningen vara satta i sämre läge än andra tjenstemän med allenast fast aflöning. Väl hade det jemväl förut, då nya postexpeditörstjänster erhållits, inträffat, att de äldre tjenstemännens på ett eller annat postkontor inkomst af provisionen minskats, derigenom att provisionen måst delas mellan flere än förut, och särskildt hade denna minskning blifvit kännbar på åtskilliga postkontor under år 1898, då det tillkommit 75 nya postexpeditörer, af hvilka 59 anstälts å postkontor. Den omständigheten, att en del posttjenstemän redan förut fått af sådan anledning vidkännas minskning i påräknade inkomster, syntes emellertid styrelsen icke kunna åberopas för riktigheten af den åtgärden att nu åter företaga en minskning. Dessutom hade aldrig förut under de nuvarande provisionsreglernas tillämpning så många nya befattningar på en gång tillkommit och minskningen i inkomst blifvit så dryg eller så allmän, som nu skulle blifva fallet.

I detta afseende erinrar styrelsen, hurusom af uppgifterna i en till Eders Kongl. Maj:t ingifven, till styrelsen för afgifvande af underdånigt utlåtande remitterad underdånig ansökning af åtskilliga postmästare, kontrollörer och postexpeditörer om löneförbättring m. m. inhemtades, att, oaktadt uppbörden vid postkontoren ökades, provisionen minskats genom tillkomsten af nya postexpeditörsbefattningar, exempelvis

vid postkontoret i Göteborg år 1891:

för kontrollör af 2:a lönegraden från 615 kr. till 538 kr. eller med 77 kronor,

för kontrollör af 3:e lönegraden från 492 kr. till 430 kr. eller med 62 kronor,

för postexpeditör af 1:a lönegraden från 369 kr. till 323 kr. eller med 46 kronor,

för postexpeditör af 2:a lönegraden från 328 kr. till 287 kr. eller med 41 kronor;

vid postkontoret i Gefle år 1895:

för postmästaren från 2,000 kr. till 1,776 kr. eller med 224 kronor,
för kontrollören från 775 kr. till 664 kr. eller med 111 kronor,
för postexpeditör från 581 kr. till 498 kr. eller med 83 kronor;

vid postkontoret i Halmstad år 1898:

för postmästaren från 1,519 kr. till 1,392 kr. eller med 127 kronor,
för postexpeditör från 533 kr. till 435 kr. eller med 98 kronor;

vid postkontoret i Helsingborg år 1898:

för kontrollör från 1,112 kr. till 924 kr. eller med 188 kronor,
för postexpeditör från 593 kr. till 492 kr. eller med 101 kronor; och

vid postkontoret i Lund år 1898:

för postexpeditör från 617 kr. till 494 kr. eller med 123 kronor.

Dessa exempel stode icke enstaka, utan vore i ansökningshandlingarne vidare fullföljda och skulle naturligtvis kunna än vidare fullföljas. En sådan minskning i årsinkomst vore alltid, helst när den icke åtföljdes af minskning i arbete, för alla, som deraf drabbats, nedstämande och i synnerhet för de lägre tjänstegraderna verkligt kännbar. Än mera kännbar måste minskningen i inkomst blifva, då afdraget, som åtginge till de nya tjänstebefattningarnas provisionsandelar, blefve större än tillförene, samt det betydliga afdraget inträffade å en tid, då lefnadskostnaderna i allmänhet fördyrats och fortfarande stege i en grad, som gjorde tjänstemannens ekonomiska ställning redan med hans nuvarande inkomster verkligt bekymmersam. Också hade sökandena, med åberopande af hvad till deras förmån blifvit vid diskussionen senaste riksdag under behandlingen af frågan om de nya postexpeditörsbefattningarna yttradt, anhållit, att Eders Kongl. Maj:t tacktes hos innevarande års Riksdag äska ett tillfälligt anslag att utgå redan under loppet af år 1900, för att posttjänstemännens provisionsandelar måtte uppgå till minst lika stora belopp som vid 1897 års utgång.

Huru önskligt det än kunde vara, att denna anhållan i hela dess vidd vunne bifall, ansåge generalpoststyrelsen likväl frågan nu böra begränsas till åtgärder, afsedda att förekomma en ytterligare minsk-

ning i inkomst, utöfver hvad vederbörande posttjenstemän redan från och med år 1898 fått vidkännas. Men skulle den nya minskning, som från och med år 1900 hotade, kunna undvikas, erfordrades, att tillfälle bereddes att från och med år 1900, till dess en reglering i aflöningen för postanstaltarnas tjenstemän kunde varda genomförd, från anslaget till uppbörds- och frimärkesprovision ersätta de postförvaltare, kontrollörer och postexpeditörer, som hade rätt till sådan provision och eljest skulle komma att få vidkännas minskning i provisionen, skilnaden mellan hvad de, för helt år räknadt, finge i provision uppbära och hvad de skulle hafva i provision erhållit, derest icke någon ny postexpeditörsbefattning å det postkontor, der de tjenstgjort, tillkommit. Vid bestämmandet af beloppet af denna godtgörelse kunde emellertid sådana omständigheter inträffa, som gjorde det önskvärdt, att vissa grunder för godtgörelsens beräkning vore fastställda; och hade styrelsen trott sådana grunder lämpligast böra — i likhet med de nu gällande grunderna för provisionens fördelning — af Eders Kongl. Maj:t, på styrelsens förslag, fastställas.

För beredande af tillgång till sådan godtgörelses utbetalande erfordrades emellertid för år 1901 ökning af nu ifrågavarande anslag med omkring 35,000 kronor; och då, såsom förut angifvits, jemväl andra omständigheter påkallade samma anslags höjande med 15,000 kronor, har generalpoststyrelsen föreslagit, att i postverkets stater för år 1901 anslaget måtte höjas med 50,000 kronor eller till förslagsvis 465,000 kronor.

Å anslaget till *expensutgifter*, hvilket i staten för år 1900 upptagits till förslagsvis 440,000 kronor, hafva, enligt hvad generalpoststyrelsen meddelar, utgifterna i runda tal uppgått under år 1898 till 481,700 kronor samt under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 till 496,200 kronor. Från anslaget bestredes, utom anskaffningen af papper och kuvert samt de för poströrelsen och redovisningen erforderliga många slag af tryckta blanketter och räkenskapsböcker äfvensom anskaffningen af skrifmaterialier i öfrigt, segelgarn och lack, jemväl kostnaderna för vederbörande postanstalters belysning, uppvärmning och städning. De angifna förbrukningsartiklarne åtginge med den stigande poströrelsen till allt större mängd, och utvidgningen af postlokaler droge också med sig ökade utgifter för lokalernas uppvärmning, belysning och städning. För den skull och ehuru generalpoststyrelsen lyckats på senaste tiden något ytterligare nedbringa inköpspriset å åtskilliga slag af det för blanketter och räkenskaper erforderliga papper, har styrelsen, med afseende jemväl å det belopp, hvartill utgifterna å anslaget redan uppgått, ansett anslaget

för år 1901 icke böra sättas lägre än till förslagsvis 500,000 kronor, hvilket skulle innebära en förhöjning af 60,000 kronor.

Af anslaget till *postbetjentes beklädnad och beväring* bekostades försvarsvapen åt en del postbetjente, som färdades på landsväg, men det hufvudsakliga utgiftsbeloppet bestode i kostnader för anskaffning åt ordinarie och extra postvaktbetjente af uniformspersedlar, för hvilka i allmänhet vissa slitningstider vore fastställda. Å anslaget, som senast faststälts till förslagsvis 100,000 kronor, hade utgifterna i rundt tal utgjort under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 126,700 kronor. Om än denna höga utgiftssumma under perioden delvis förorsakats deraf, att under denna tid blifvit liqvideradt mera, än som anskaffats för tolf månader, hade dock summans storlek, jemförd med utgiftsbeloppet under år 1898, då det i rundt tal utgjort 80,400 kronor, hufvudsakligast berott derpå, att antalet uniformsberättigade vaktbetjente väsentligt stigit och att beklädnadsförmånerna något förbättrats. Så vidt nu kunde ses, tydde icke några omständigheter på, att material- eller arbetspris skulle under den tid, förevarande statsförslag afsåge, komma att falla, utan syntes prisen tvärtom vara i stigande. På grund häraf och då fortgående ökning af antalet uniformsberättigade vaktbetjente föranledde ökade utgifter å beklädnadsanslaget, samt detta anslag ock kunde komma att drabbas af högre utgifter, derest, såsom ifrågakäldt blifvit, några ytterligare förbättringar i beklädnadsförmånerna skulle tillkomma, har generalpoststyrelsen ansett anslaget för år 1901 böra höjas med 40,000 kronor till förslagsvis 140,000 kronor.

Jemväl i anslaget till *inköp och underhåll af inventarier* har generalpoststyrelsen föreslagit någon förhöjning och dervid meddelat, att utgifterna å anslaget i runda tal uppgått år 1898 till 120,700 kronor samt under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 till 140,300 kronor. Med bibehållande af samma inköpspris som tillföre å inventarier skulle således uppenbarligen anslagets senast fastställda belopp, 100,000 kronor, blifva för lågt; och då, såsom fallet nu vore, prisen syntes vara i hastigt uppgående, måste, äfven då nyanskaffningen af inventarier inskränktes till det nödvändigaste, en eventuel prisstegring tagas med i beräkningen. Då emellertid under sistberörda utgiftsperiod anskaffats vissa persedlar, såsom väskor och stämplor, till större kvantiteter, än som under perioden åtgått, har generalpoststyrelsen ansett anslaget för år 1901 ej böra beräknas högre än till förslagsvis 140,000 kronor, hvilket innefattade en förhöjning af 40,000 kronor.

Anslaget till *postföringskostnad vid befordran å jernväg* höjdes i

staten för innevarande år med 200,000 kronor till förslagsvis 2,000,000 kronor. Utgifterna å anslaget, hvilka för år 1898 utgjort 1,922,339 kronor 63 öre, hafva, enligt hvad generalpoststyrelsen meddelar, under perioden oktober 1898—september 1899 stigit till i rundt tal 2,015,800 kronor. På grund häraf och då åtskilliga enskilda jernvägar vore afsedda att öppnas för allmän trafik före utgången af år 1901, har generalpoststyrelsen ansett anslaget böra höjas med minst 100,000 kronor till förslagsvis 2,100,000 kronor.

Å anslaget till *postföringskostnad vid befordran å landsväg och inom postanstalternas områden samt till landtbrefbäring*, som i gällande stat upptagits till 770,000 kronor, hafva utgifterna uppgått i runda tal år 1898 till 742,300 kronor samt under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 till 804,500 kronor. Då de slag af postföring, som från detta anslag liqviderades, måste vidare utvecklas samt fortsatta stegringar i postföringslega vore att motse, har generalpoststyrelsen föreslagit, att anslaget måtte höjas med 60,000 kronor.

Å anslaget till *postföringskostnad vid befordran sjöledes mellan fasta landet och Gotland*, hvilket senast faststälts till 57,000 kronor, hafva utgifterna i rundt tal under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 uppgått till 62,400 kronor. Med särskild hänsyn till den sannolika fortvaron af ökad antal turer mellan Vestervik och Visby under större delen af vinterpostföringsperioden, har generalpoststyrelsen föreslagit, att anslaget måtte höjas med 5,000 kronor.

Vidkommande de öfriga anslagen till *postföringskostnad vid befordran sjöledes* har generalpoststyrelsen föreslagit höjning i anslagen till postföring *mellan Sverige och Danmark samt mellan Sverige och England—Amerika*. Det förra anslaget har af styrelsen ansetts böra höjas med 4,000 kronor till förslagsvis 16,000 kronor för att möta de ökade utgifter, som uppkommit genom nödvändigheten af att träffa nytt aftal med vederbörande danska rederi om postföringen i Öresund. Det senare anslaget har styrelsen i det föreliggande förslaget till postverkets utgiftsstatist höjt med 2,500 kronor till förslagsvis 7,000 kronor. Detta belopp motsvarade nemligen det utgiftsbelopp af i rundt tal 6,800 kronor, som under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 å anslaget utgått för postbefordring å England och Amerika.

Af hvad generalpoststyrelsen anført i fråga om anslaget till upp-
börds- och frimärkesprovision framgår, att genom tillsättande tid efter
annan af nya postexpeditörsbefattningar de äldre ordinarie posttjenste-

männen å postkontoren fått vidkännas en icke obetydlig minskning i inkomst af uppbördsprovisionen samt att denna minskning från och med innevarande år, då icke mindre än 143 nya sådana befattningar tillkommit, varder för en del posttjenstemän högst afsevärd, under det att arbetet å postkontoren alltjemt ökas och på tjenstemännen ställas allt större fordringar. Det torde derföre vara med billigheten öfverensstämmande att åtminstone söka undvika den minskning i berörda inkomst, som från och med sistnämnda år af omförmälda orsak hotar. Jag finner mig alltså kunna förorda styrelsens förslag att redan från och med innevarande år af ifrågavarande anslag bereda full godtgörelse åt vederbörande posttjenstemän, hvilkas inkomst af provisionen minskas derigenom, att de 143 nya postexpeditörsbefattningarna tillkommit; lärande grunderna för godtgörelsens beräknande framdeles, på styrelsens förslag, komma att af Eders Kongl. Maj:t fastställas. Mot den af generalpoststyrelsen föreslagna höjning af ifrågavarande anslagstitel från och med år 1901 har jag icke heller något att erinra.

Öfriga af generalpoststyrelsen föreslagna förändringar i anslagsbeloppen under omkostnadsstaten synas mig likaledes vara af omständigheterna påkallade; och finner jag mig derföre böra förorda dem.

Beträffande det å postverkets stat uppförda anslag till

Oförutsedda utgifter

har generalpoststyrelsen erinrat, hurusom i detta anslag, för innevarande år upptaget till 465,000 kronor, inginge dels medel till verkligt oförutsedda eller tillfälliga utgifter med 40,000 kronor, dels nybyggnadsanslag, nemligen till fortsättning af posthusbygget i Stockholm 340,000 kronor och till ny posthusbyggnad i Helsingborg 85,000 kronor.

De verkligt oförutsedda utgifterna — hvartill i första rummet räknades dels kostnader, föranledda af adjunktioner hos generalpoststyrelsen, af vikariat i vissa fall, af inkallande från distrikts- och lokalförvaltningarna af posttjenstemän för att biträda vid uppgörande af reglementariska föreskrifter m. m., dels ock godtgörelse eller understöd, som utbetalades på grund af särskilda nådiga beslut — hade under perioden 1 oktober 1898—30 september 1899 uppgått till omkring 27,200 kronor, men för ett verk af den omfattning som postverket kunde

naturligtvis under loppet af ett helt år äfven större oförutsedda utgifter, som borde af detta anslag bekostas, inträffa; och då anslaget icke vore förslagsanslag samt utgifterna således måste hållas inom anslagsbeloppet, syntes det styrelsen icke vara tillrådligt att minska denna del af anslaget för år 1901.

Beträffande kostnaderna för uppförande af nytt posthus i Stockholm erinrar generalpoststyrelsen, att i de approximativa beräkningarna rörande dessa kostnader förutsatts, att af den kalkylerade byggnadssumman, 1,240,000 kronor, den sista delen med 300,000 kronor skulle utgå under år 1901; och har styrelsen vidare anført, att, sedan Eders Kongl. Maj:t, enligt nådigt bref den 7 oktober 1898, fastställt ritningar till detta posthus, samma år efter utbudning entreprenör antagits för utförande af de för nybyggnaden erforderliga jordschaktningsarbeten; att efter infordrande af täflande anbud entreprenörer ock antagits för grundläggningsarbetena, leverans af sockel, leverans af tegel för år 1900 samt eventuellt leverans af den för byggnadsfasaderna erforderliga huggna stenen; att grundläggningsarbetena vore i vissa delar fullbordade och skulle vara afslutade till den 1 juni 1900; att sockelsättningen å en gårdsflygel ock begynt; att emellertid detta stora byggnadsföretag naturligtvis måst röna inverkan af den betydliga stegring i pris, som efter den tid, då kostnadsberäkningen gjorts, inträdt i fråga både om material och arbete; att redan den första entreprenadsumman — hvilken afsett jordschaktningsarbetena — blifvit till följd af uppdrifna arbetspris högre, än beräknadt varit; samt att de följande entreprenaderna gifvit samma resultat. Generalpoststyrelsen hade likväl, såsom vidare skulle angifvas i en särskild utredning, hvilken styrelsen hade för afsigt att inom den närmaste tiden för Eders Kongl. Maj:t framlägga, sökt genom förenklingar i byggnadens yttre i möjligaste mån begränsa stegringen i kostnad med bibehållande af husets soliditet och karaktär; och generalpoststyrelsen hade också genom Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut beredts möjlighet att från besparingarna å fonden för inköp af tomt till det nya posthuset få, med Eders Kongl. Maj:ts medgifvande, hemta bidrag utöfver det egentliga byggnadsanslaget till detta bygge. Af nämnda fond, hvars benämning från innevarande års ingång förändrats till »fond till posthusbyggnader», skulle emellertid bestridas äfven andra byggnadskostnader, nemligen kostnader för nytt posthus i Malmö och ökade kostnader för nytt posthus i Helsingborg, och för närvarande vore det ovisst, huru stort belopp kunde komma att tillföras fonden genom det af Riksdagen lemnade medgifvande, att

till fonden finge afsättas ej mindre den behållning, som för år 1899 kunde å postverkets rörelse uppstå utöfver det redan för statsregleringen beräknade öferskottet för samma år, än äfven, sedan postverkets bokslut för år 1900 verkstälts, af det för sistnämnda år uppkomna öferskottet den del intill 200,000 kronor, som kunde komma att öfverstiga 495,000 kronor. På grund af hvad sålunda anförts, har generalpoststyrelsen, på det att erforderliga medel till fortsättande af posthusbygget i Stockholm icke måtte under år 1901 saknas, ansett, att det för ifrågasvarande bygge afsedda belopp, som skulle utgå från anslagstiteln oförutsedda utgifter, borde höjas till 360,000 kronor.

Hvad derefter anginge posthusbygget i Helsingborg, hade för detsamma anvisats dels en från staden Helsingborg erhållen lösensumma af 25,000 kronor, dels ock byggnadsanslag af 145,000 kronor; och om till dessa belopp finge från nyssnämnda fond läggas en summa af 70,000 kronor, skulle, enligt nyligen införskaffade, af kostnadsberäkningar åtföljda eskissritningar, detta posthus kunna uppföras utan anvisande af ytterligare anslag. Till frågan om kostnaderna för detta posthus anhölle generalpoststyrelsen att få återkomma vid framläggande till nådig fastställelse af hufvudritningar.

Vidkommande det nya posthuset i Malmö, hvilket vore afsedt att påbörjas och fortsättas med medel från »fonden till posthusbyggnader», anser generalpoststyrelsen, att utöfver de medel, som kunde från fonden erhållas, något anslag till denna byggnad för år 1901 icke erforderades. Hufvudritningar till detta posthus vore numera uppgjorda och skulle af styrelsen, så snart pågående utredning i anledning af den hufvudritningarna åtföljande kostnadsberäkningen hunnit afslutas, öfverlemnas till Eders Kongl. Maj:ts pröfning.

Oaktadt således tre stora nybyggnadsföretag för postverket för närvarande vore påbörjade eller planlagda, har generalpoststyrelsen likväl funnit sig nödgad, för att tillgodose behovet å en annan, för postrafiken vigtig ort, nemligen Nässjö, nu framlägga ytterligare ett byggnadsförslag, som visserligen kunde benämnas tillbyggnad till ett redan befintligt posthus, men i sjelfva verket afsåge att till ett mindre posthus bygga ett större, att till det nya huset öfverflytta postkontoret samt att påbygga och för annat postalt ändamål använda den äldre byggnaden. Generalpoststyrelsen erinrar dervid, hurusom, sedan under år 1874 flera jernvägar blifvit för trafik upplåtna och det för den skull befunnits nödigt vidtaga en omreglering af de förut varande jernvägs-postdistrikten, jernvägsstationen i Nässjö blifvit för de särskilda distrikten

en gränspunkt af den vikt och betydighet för posttrafiken, att å nämnda ort i närheten af stationshuset behöfts en för posternas förvarande och behandling fullt tjenlig och rymlig lokal. Med anledning häraf hade Eders Kongl. Maj:t dels genom nådigt bref den 23 december 1874 medgifvit, att med postmedel finge för 4,000 kronor jemte en årlig afgäld af 7 kronor 50 öre förvärfvas en för ändamålet erbjuden tomt i Nässjö, dels ock, efter Riksdagens hörande, genom nådigt bref den 31 maj 1875 bemyndigat styrelsen att i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjord ritning låta å tomten uppföra ett posthus af sten på sätt och i den ordning, som funnes vara för postverket förmånligast, under iakttagande att kostnaderna för husets fullständiga uppförande icke finge öfverstiga 26,000 kronor. Det posthus, som på grund deraf under åren 1877 och 1878 uppförts i Nässjö, bestode af en bottenvåning och en öfvervåning, förbundna med hvarandra medelst en trärappa. Bottenvåningen vore indelad i fem rum och ett litet kök samt öfvervåningen i ett större och åtta smärre rum. I bottenvåningen användes det största rummet till postkontorslokal och ett angränsande mindre rum till förvaring af post, hvaremot återstående tre rum och köket vore upplåtna till bostad åt postmästaren, som, i anseende till de å kontoret städse förekommande nattposterna, måste för dessas skötande eller öfvervakande finnas i huset tillgänglig jemväl nattetid. De nio rummen i öfra våningen användes till öfverliggningsrum för postkupétjenstemän. Till hufvudbyggnaden hörde jemväl en uthusbyggnad af trä, inrymmande vedbodar m. m.

Under den tid af mera än tjugu år, som förflutit, sedan den nu beskrifna postkontorslokalen togs till användning, har emellertid, enligt hvad generalpoststyrelsen vidare meddelar, posttrafiken å kontoret samt omfånget och värdet af den postkontoret transiterande posten så väsentligt ökats, att både utrymmet länge sedan blifvit för trångt och lokals beskaffenhet otjenlig.

Vid jemförelse af poströrelsen vid Nässjö postkontor åren 1878 och 1898 visade sig, att rörelsen derstädes väsentligt utvecklats.

Så utgjorde den postverket tillfallande uppbörden

år 1878 kronor 9,206: 83

men år 1898 » 65,445: 78.

Antalet afgångna postförsändelser af alla slag beräknades för år 1878 till 41,495 st.

men för år 1898 till 123,044 st.

Värdet af afgångna assurerade försändelser utgjorde

år 1878	kronor 757,845: 34
men år 1898	» 2,464,606: 65.
Beloppet af inbetalade postanvisningsmedel och begärda postförskott utgjorde	
år 1878	kronor 43,493: 73.
Beloppet af inbetalade postanvisningar och inlösta postförskott utgjorde	
år 1898	» 336,630: 36.
Influtna prenumerationsafgifter för tidningar och tidskrifter, förskrifna genom postverket, utgjorde	
år 1878	kronor 1,143: 55
år 1898	» 17,519: 75.

De anordningar, som erfordrades för att tidsenligt ordna behandlingen af en så pass stor poströrelse och på ett betryggande sätt förvara de stora värden, som tidtals måste å postkontoret hysas, kunde icke i den nu varande posthusbyggnaden vidtagas. Den i posthuset behöfliga bostaden för postmästaren och dennes familj vore också alldeles för trång samt dessutom till följd af fukt olämplig till stadigvarande bostad. Öfverliggningsrummen i öfre våningen hade till en början varit tillräckliga att inrymma den personal, som behöfdes för tjenstgöring inom vederbörande postkupéer å de Nässjö berörande linier och som hade Nässjö till öfverliggningsort. Posttrafiken å ifrågavarande linier hade emellertid sedermera tilltagit i sådan grad, att af den å dessa linier nu mera erforderliga postpersonalen endast en ringa del finge begagna öfverliggningsrummen, under det att hela den öfriga delen, bestående af vaktbetjente och åtskilliga posttjenstemän, vore hänvisad att sjelf skaffa sig logis i Nässjö för att kunna der öfverligga.

I längden kunde det hvarken för postverket eller personalen vara gagneligt, att en stor personal under vistelse å främmande ort lemnades att, utan någon tillsyn, skaffa sig tillfällig bostad, hvarhelst sådan stode till buds. Hänsynen dertill hade ock föranlett, att postverket både vid första uppförandet af posthus i Nässjö och vid samling af postpersonal å andra öfverliggningsorter, såsom Katrineholm, Ånge och senast Laxå, trädt emellan för att åt denna personal skaffa öfverliggningslokaler i posthusen. Vid dylika lokalers anskaffande borde, enligt generalpoststyrelsens förmenande, iakttagas, att särskilda öfverliggningsrum bereddes för tjenstemän och särskilda för vaktbetjente; att de i de större postkupéexpeditionerna tjenstgörande förmän erhöles ensamt rum och att i öfrigt icke flera än två personer samtidigt tillbragte natten i något rum; att vid fördelningen af öfverliggningslokaler så ordnades, att perso-

ner, som å olika tider under natten skulle lemna orten för att inträda i tjänstgöring, icke placerades i samma rum; att rum funnes disponibla för personer, som tillfälligtvis beordrades att för tjänstgöring medfölja vederbörande postkupéexpedition och då måste öfverligga å vändorten, samt att ett rymligt samlingsrum för tjänstemän och ett för vaktbetjente funnes att tillgå, der de under dagen kunde sköta förekommande tjänsteskriftvexling eller eljest uppehålla sig. Tillämpades detta på posthuset i Nässjö, skulle enligt gjorda beräkningar, i stället för de där nu befintliga 9 öfverliggningsrum, erfordras 38 öfverliggningsrum och 2 samlingsrum.

För att söka tillgodose behofven så väl för ifrågavarande postkontor och postmästaren på platsen som ock för den i Nässjö öfverliggande jernvägspostpersonalen hade generalpoststyrelsen låtit förste intendenten i öfverintendentsembetet F. G. A. Dahl uppgöra eskissritningar och kostnadsförslag till de byggnadsarbeten, som i berörda afseenden skulle erfordras. Enligt dessa eskissritningar skulle den nya och den gamla byggnaden tillhopa efter arbetets utförande komma att innefatta: i källaren till det nya huset ett rymligt postintagningsrum, der de slutna posterna kunde nattetid intagas och förvaras, äfvensom arkivkällare och tvättstuga m. m., i bottenvåningen en rymlig postkontorslokal, ett samlingsrum för tjänstemän, ett samlingsrum för vaktbetjente och sju öfverliggningsrum, i våningen 1 trappa upp postmästarebostad om fyra rum med kök, tambur och jungfrukammare samt tolf öfverliggningsrum och i våningen 2 trappor upp tjugu öfverliggningsrum. Härigenom skulle således erhållas för postkontoret behöfliga lokaler, bostad för postmästaren, som för densamma skulle erlägga skälig hyra, samt två samlingsrum och trettionio öfverliggningsrum för posttjänstemän och vaktbetjente. Det i mars månad år 1899 uppgjorda kostnadsförslaget för dessa arbeten angäfve totalkostnaden till 84,500 kronor; men då det, enligt styrelsens förmenande, vore lämpligt att i postkontors- och öfverliggningslokalerna anordna centraluppvärmning och utesluta de för dessa lägenheter i kostnadsförslaget beräknade kakelugnar, hade till följd deraf och med hänsyn jemväl till de prisförändringar, som egt rum, sedan förslaget uppgjordes, kostnadsberäkningen nyligen reviderats, dervid kostnaden ansetts böra höjas till 99,500 kronor. Enär emellertid ändringar i den gamla byggnaden ej kunde vidtagas, förr än postkontoret fått inflytta i den nya, hade det ansetts, att kostnaden skulle kunna utan olägenhet fördelas på två år med 50,000 kronor på första året

och 49,500 kronor på det andra byggnadsåret. På grund häraf och i syfte att detta byggnadsarbete måtte få genom generalpoststyrelsens försorg utföras enligt de hufvudritningar, som af Eders Kongl. Maj:t fastställdes, har styrelsen i anslaget till oförutsedda utgifter för år 1901 inberäknat ett byggnadsanslag för posthuset i Nässjö å 50,000 kronor.

Af nu angifna anledningar har anslaget till oförutsedda utgifter af generalpoststyrelsen upptagits till 450,000 kronor, eller 15,000 kronor lägre än det belopp, hvartill anslaget satts i senast fastställda stater för postverket.

I fråga om anslaget till

Afkortningar och restitutioner m. m.

har generalpoststyrelsen anført, att, enär af detta anslag bestredes, bland annat, tullafgifter för en del postpaketförsändelser från utlandet äfvensom kostnader för ersättande af förkomna eller skadade värdeförsändelser, utgifterna å anslaget naturligtvis komme att vexla år för år; och hade, enligt hvad styrelsen meddelar, dessa utgifter i runda tal uppgått:

år 1894 till	kronor 58,100: —
„ 1895 „	„ 60,800: —
„ 1896 „	„ 68,000: —
„ 1897 „	„ 93,900: —
„ 1898 „	„ 110,600: —
samt under tiden 1 oktober 1898—30 september	
1899 till	„ 116,200: —

För vinnande af en jemnare slutsumma å utgiftsstaterna i deras helhet, har generalpoststyrelsen ansett berörda anslag, som för innevarande år upptagits till 87,525 kronor, böra höjas till 104,650 kronor, hvilket innefattar en förhöjning af 17,125 kronor.

Hvad generalpoststyrelsen under sistnämnda två anslagsrubriker föreslagit föranleder icke till någon erinran från min sida.

Sammanställas de nu tillstyrkta ändringarna i postverkets stater, visar det sig,

att under *aflöningsstaten* ökning komme att ega rum med följande belopp, nemligen:

Ökning.

Minskning.

i anslaget till vika- riatsersättning samt arfvoden åt extra biträden m. m. hos gene- ralpoststyrelsen med	kr. 15,000: —	
i dito till vaktbe- tjente för upp- flyttning af 100 vaktbetjente från 3:e till 1:a lönegraden med ..	10,000: —	
i dito till aflönande af poststations- föreståndare med ..	45,000: —	
i dito till aflönande af extra biträden vid distriktsför- valtningarna och postanstalterna med	115,000: —	
i dito till ålders- tillägg med	14,000: —	
i dito till arfvoden åt extra vakt- betjente och till hushyresbidrag för en del be- tjente med	65,000: —	264,000: —

hvaremot minsk-
ning komme att ega
rum genom uteslu-
tande ur staten af
två vaktmästare-
befattningar med .. „

1,400: —

så att alltså aflöningsstaten på det hela skulle
växa med kronor

262,600: —

Transport kronor 262,600: —

	Transport kronor	262,600: —	
att å pensions-			
staten komme att			
besparas.....	kronor	11,050: —	
hwaremot skulle			
tillkomma af Eders			
Kongl. Maj:t be-			
viljade nya pensio-			
ner med.....	„	9,825: —	
så att alltså minskning i denna stat			
komme att ega rum med kronor			1,225: —
att under omkost-			
nadsstaten ökning			
komme att ega			
rum:			
i anslaget till upp-			
börds- och fri-			
märkesprovision			
med	kronor	50,000: —	
i dito till förhy-			
rande af de för			
postverket erfor-			
derliga lägenhe-			
ter samt till be-			
stridande af ut-			
gifterna för post-			
husens underhåll			
m. m. med	„	15,000: —	
i dito till expens-			
utgifter med	„	60,000: —	
i dito till postbe-			
tjentes beklädnad			
och beväring med	„	40,000: —	
i dito till inköp			
och underhåll af			
inventarier med...	„	40,000: —	
Transport kronor	205,000: —	262,600: —	1,225: —

		<i>Ökning.</i>	<i>Minskning.</i>
Transport kronor	205,000: —	262,600: —	1,225: —
i anslaget till postfö- ringskostnad vid befordran å jernväg med	„ 100,000: —		
i dito till postfö- ringskostnad vid befordran å lands- väg och inom post- anstalternas om- råden samt till landtbrefbäring med	„ 60,000: —		
i anslagen till post- förlingskostnad vid befordran sjö- ledes:			
mellan fasta lan- det och Gotland med	„ 5,000: —		
mellan Sverige och Danmark med	„ 4,000: —		
mellan Sverige och England— Amerika med ...	„ 2,500: —		
i anslaget till till- verkning af fri- märken, franko- kuvert, brefkort och kortbref med	„ 10,000: —		
så att alltså ökning i omkostnadsstaten komme att ega rum med kronor		386,500: —	
att anslaget till <i>oförutsedda utgifter</i> skulle komma att minskas med kronor			15,000: —
Transport kronor		649,100: —	16,225: —

Sjunde hufvadtiteln.

	Ökning.	Minskning.
Transport kronor	649,100: —	16,225: —
samt att anslaget till <i>afkortningar och restitutioner m. m.</i> komme att ökas med kronor	17,125: —	
tillhopa kronor	666,225: —	16,225: —

En ökning på det hela komme alltså att uppstå med kronor 650,000; och skulle staternas slutsummor blifva följande:

aflöningsstaten	kronor	4,674,300: —
öfvergångsstaten	„	2,400: —
pensionsstaten	„	71,650: —
omkostnadsstaten	„	5,452,000: —
oförutsedda utgifter	„	450,000: —
afkortningar och restitutioner m. m.	„	104,650: —

tillsammans kronor 10,755,000: —

Anslaget till postverket för år 1900 är upptaget till 10,305,000 kronor, hvilket belopp utöfver staternas slutsumma, 10,105,000 kronor, innefattar en afsättning af 200,000 kronor, till »fonden för posthusbyggnader.» Den nu ifrågasatta ökningen i anslagets belopp uppgår alltså till 450,000 kronor.

Då postverkets inkomster för år 1901 beräknats till 11,590,000 kronor, skulle alltså inkomsterna komma att öfverstiga utgifterna med 835,000 kronor.

Åberopande hvad jag nu anfört, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå, att Riksdagen måtte

dels, med godkännande af de utaf mig nu tillstyrkta ändringarna i postverkets stater, för år 1901 bestämma postverkets anslag, förslagsvis beräknadt, till 10,755,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen,

dels ock medgifva, att, i enlighet med de grunder, som på generalpoststyrelsens förslag varda af Eders Kongl. Maj:t fastställda, må från och med innevarande år tills vidare af anslaget till uppbörds- och frimärkesprovision utgå full godtgörelse till de postförvaltare, kontrollörer och postexpeditörer, hvilkas inkomst af uppbörds- och frimärkesprovisionen minskas, i följd deraf att från innevarande års ingång nya postexpeditörsbefattningar tillkommit.

Telegrafverket.

[2.] Sedan nästlidet års Riksdag antagit utgiftsstater för telegrafverket, *Telegrafverket.* slutande å 1,476,930 kronor, att gälla under innevarande år, med rätt

för Eders Kongl. Maj:t att i nämnda stater göra de jemkningar, som kunde finnas af behovet påkallade, har Eders Kongl. Maj:t den 20 oktober 1899 fastställt telegrafverkets stater för år 1900 och dervid beslutat följande ändringar beträffande stationspersonalen, hvilka nu böra för Riksdagen anmälas nemligen:

att två kommissarie aflöningar af 3:e klassen förflyttats den ena från Kolbäck till Sala och den andra från Hessleholm till Gellivare.

De sålunda nu gällande staterna upptaga följande slutsummor:

aflöningsstaten	...	kronor 1,015,100: —
öfvergångsaflöningsstaten		» 3,200: —
pensions- och understödsstaterna		» 124,632: —
omkostnadsstaten		» 334,000: —

elller tillsammans kronor 1,476,932: —

hvilken summa med ett belopp af 2 kronor öfverstiger slutsumman i det af 1899 års Riksdag godkända förslag till utgiftsstater för år 1900.

I underdånig skrifvelse den 31 oktober 1899 har telegrafstyrelsen afgifvit förslag till stater för telegrafverket under år 1901 och dervid beträffande

Aflöningsstaten

föreslagit förhöjning af vissa i de af Eders Kongl. Maj:t fastställda utgiftsstaterna för år 1900 under rubriken *särskilda anslag* förslagsvis upptagna belopp.

På grund af nu kända förhållanden rörande tjänstemännens rätt till ålderstillägg har styrelsen ansett det för *ålderstillägg åt dertill berättigade af styrelsens personal* beräknade belopp 6,200 kronor böra höjas med 1,500 kronor till 7,700 kronor.

Hvad det till *arfvoden för extra biträden och vikariat* upptagna beloppet angår, erinrar styrelsen, att detta belopp för år 1900 höjdes med 10,000 kronor från 120,000 kronor till 130,000 kronor. Ehuru styrelsen vid beräkningen af denna höjning af dåvarande förhållanden haft anledning att föreslå ett ännu högre belopp, hade styrelsen likväl, med hänsyn till den minskning i telegramantalet och derpå beroende behof af extra biträden, som varit att motse, ansett sig kunna inskränka ökningen till 10,000 kronor. Emellertid visade resultatet af telegramvexlingen under den del af år 1899, som förflutit vid tiden för den underdåniga skrifvelsens aflåtande, långt ifrån den minskning, som eljest redan då bort vara skönjbar, utan i stället en afsevärd ökning i telegramantalet. Styrelsen måste därför beräkna, att för

år 1901 behovet af extra biträden komme att blifva ännu större. Dessutom kunde, med hänsyn till de ökade lefnadsomkostnaderna och deraf betingade kraf på högre aflöning, som inom alla löneklasser gjort sig gällande, de till den extra personalen utgående arfvoden icke längre hållas vid nuvarande belopp utan måste i någon mån höjas. Styrelsen har beräknat, att för mötande af de på dessa grunder ökade utgifterna för arfvoden till extra biträden det nuvarande anslagsbeloppet behöfde höjas med 50,000 kronor eller från 130,000 kronor till 180,000 kronor.

Äfven anslaget till *arfvoden åt telegrambärare och uppassare vid stationerna* blef för innevarande år höjdt med 30,000 kronor till 130,000 kronor. Denna höjning har emellertid, enligt hvad styrelsen meddelar, redan visat sig otillräcklig. För år 1898 uppgick summan af utgifterna under denna anslagstitel till mera än 132,000 kronor. De löner, som hittills utgått inom denna betjeningsklass, vore fortfarande i allmänhet ganska låga, och de förhöjningar deri, som styrelsen redan nödgats bevilja och än vidare motsäge, nödvändiggjorde en ökning af ifrågavarande anslag. Styrelsen har beräknat denna ökning till 20,000 kronor och för den skull föreslagit, att detta anslag måtte höjas till 150,000 kronor.

Under förutsättning af bifall till hvad telegrafstyrelsen i fråga om aflöningsstaten föreslagit, skulle denna stat ökas genom förhöjning af anslaget för ålderstillägg åt dertill berättigade af styrelsens personal med 1,500 kronor, af anslaget till arfvoden för extra biträden och vikariat med 50,000 kronor samt af anslaget till arfvoden åt telegrambärare och uppassare vid stationerna med 20,000 kronor eller med sammanlagdt 71,500 kronor från 1,015,100 kronor till 1,086,600 kronor.

Vidkommande

Öfvergångsaflöningsstaten

anmäler telegrafstyrelsen, att, då en å denna stat upptagen f. d. förste telegrafist under år 1900 uppnådde pensionsåldern, denna stats slutsumma kunde minskas med 200 kronor eller från 3,200 kronor till 3,000 kronor.

I fråga om

Pensions- och understödsstaten

föranledes, enligt hvad telegrafstyrelsen erinrar, ändring i denna stat deraf, att, då bidraget till telegrafverkets pensionsinrättning skall mot-

svara fem procent å den för året beräknade telegramportoinkomst, detta bidrag, vid det förhållande att samma inkomst för år 1901 beräknats till 1,575,000 kronor, bör höjas, så att det motsvarar fem procent å sistnämnda belopp, eller från 73,750 kronor till 78,750 kronor. Denna stats slutsumma skulle sålunda komma att höjas med 5,000 kronor från 124,632 kronor till 129,632 kronor.

Hvad slutligen angår

Omkostnadsstaten,

har telegrafstyrelsen till följd af de betydligt stegrade dagsverkslönerna äfvensom den prisförhöjning, som på den senaste tiden gjort sig märkbar särskildt i afseende på den för telegrafliniernas vidmakthållande erforderliga materielen och hvilken förhöjning visade tendens att fortfara, ansett sig böra föreslå, att anslaget till *telegrafliniernas öfvervakande, besigtning och underhåll* höjdes med 20,000 kronor från 130,000 kronor till 150,000 kronor.

I öfriga under omkostnadsstaten förekommande poster har styrelsen icke föreslagit annan ändring än att *diverse utgifter* för slutsummans afrundning ökats med 768 kronor eller från 12,500 kronor till 13,268 kronor.

Slutsumman å denna stat skulle alltså genom dessa förändringar blifva förhöjd med 20,768 kronor från 334,000 kronor till 354,768 kronor.

Med de af telegrafstyrelsen ifrågasatta ändringar skulle telegrafverkets stater för år 1901 komma att utvisa följande slutsummor:

aflöningsstaten	kronor 1,086,600: —
öfvergångsaflöningsstaten	„ 3,000: —
pensions- och understödsstaten	„ 129,632: —
omkostnadsstaten	„ 354,768: —

eller tillsammans kronor 1,574,000: —

hvilket belopp med 97,068 kronor öfverstiger slutsumman å de af Eders Kongl. Maj:t fastställda utgiftsstaterna för år 1900.

Då jag vid de af telegrafstyrelsen föreslagna ändringar i telegrafverkets utgiftsstater icke funnit anledning till erinran, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå,

att Riksdagen, med godkännande af omförmälda ändringar i telegrafverkets stater, må, under Eders Kongl. Maj:t förbehållen rätt att i verkets utgiftsstater göra de jemkningar, som kunna finnas af behovet påkallade, såsom reservationsanslag, att utgå direkt af telegrafmedlen,

till telegrafverket för år 1901 anvisa enahanda belopp, 1,610,000 kronor, hvartill inkomsterna af telegrafmedlen beräknats, samt tillika medgifva, att det öfverskott, som kan å dessa inkomster uppstå, må af Eders Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets och telefonväsendets tidsenliga utveckling och förbättring.

Genom nådiga brefvet den 5 juni 1892 har Eders Kongl. Maj:t anbefalt telegrafstyrelsen att årligen, intill dess definitiv stat för statens telefonväsende kunde upprättas, vid afgifvande af förslag till utgifts-stater för telegrafverket meddela ett öfverslag öfver de beräknade inkomsterna af och utgifterna för telefonväsendet det år statsförslaget afser.

Till åtlydnad häraf har telegrafstyrelsen i sin förberörda skrifvelse den 31 oktober nästlidet år meddelat, att inkomsterna af och utgifterna för statens telefonväsen under år 1901 kunna förslagsvis beräknas till följande belopp:

Inkomster: abonnements- och särskilda samtalsafgifter kronor 3,500,000: —

Utgifter: för drift och underhåll samt utvidgning af

telefontätn kronor 2,373,000: —

till räntor och afbetal-

ning å upplånta an-

läggningsmedel ... » 1,127,000: — » 3,500,000: —

Tullverket.

[3.]
Tullverket.

I underdånig skrifvelse den 20 sistlidne november har general-tullstyrelsen afgifvit förslag till tullverkets stater för år 1901.

Vid afgifvandet af detta förslag, har generaltullstyrelsen ansett sig först böra erinra, att tullverkets nuvarande stater i väsentliga delar syntes tarfva en mera omfattande granskning än den, hvars resultat styrelsen nu hade att framlägga. Mellan tillkomsten af 1876 års aflöningsstat för tullverkets lokalförvaltning, hvarmed den senast fastställda aflöningsstaten i allt hufvudsakligt, hvad grunderna anginge, öfverensstämde, samt närvarande tidpunkt låge nemligen en period af så pass betydande utsträckning, att, äfven om den varit af mindre genomgripande betydelse, med hänsyn till rörelsens utveckling och tullagstiftningens

ordnande, än hvad förhållandet varit, densamma i allt fall kunde antagas hafva så omgestaltat de förhållanden, hvilka vore bestämmande för tullverkets verksamhet å de särskilda orter, der den lokala förvaltningen vore förlagd, att anordningar, hvilka vid periodens början finge anses hafva varit än så väl afpassade efter dåvarande förhållanden, nu näppeligen kunde tänkas vara tillfredsställande. Nya kommunikationsleders tillkomst och lokala förändringar i industriella eller kommersiella förhållanden hade föranlett, att tullplatser, hvilka för två eller tre årtionden sedan voro af mindre betydelse och derföre, hvad tullpersonalens både antal och aflöning beträffade, tilldelades en mera underordnad ställning, numera måste räknas bland landets viktigare import- eller exportorter och i följd deraf stälde väsentligt ökade kraf på tullverket med hänsyn till tullförvaltningsgöromålens nöjaktiga handhavande. Å andra sidan funnes ock platser, hvilkas handel och sjöfart på utlandet vid tiden för tillkomsten af 1876 års stat voro jemförelsevis vida mera betydande än nu. Denna omständighet hade väl, åtminstone i mera framträdande fall, delvis beaktats vid de partiella jemkningar, som tullverkets stater under åren undergått. Dervid hade dock i allmänhet hänsyn tagits endast till personalens antal. Frågan huruvida aflöningen kunde hafva varit lämpad efter de ändrade förhållandena på platsen hade deremot endast i ringa omfattning varit föremål för undersökning. Följden hade också blifvit, att tullverkets stater i flera afseenden föredde ojämnheter, och säkerligen hade dessa i sin mån medverkat till de klagomål, som under senare tid försports från tullpersonalens sida, och hvilka icke uteslutande finge antagas bero vare sig på den allmänna prisstegringen eller derpå, att den utomordentligt stegrade rörelsén gjort tullverkets arbetskrafter på de flesta större platser mer eller mindre otillräckliga och i följd deraf arbetsbördan allt mera tryckande. Vidare hade ock å vissa platser, som städse utmärkt sig för liflig rörelse, denna under senare tid ökats i den grad, att fråga kunde vara, huruvida den erforderliga tillökningen af personalen på dessa platser icke borde förbindas med större eller mindre ändringar i den där förlagda tullförvaltningens organisation.

Till stor del vore dessa och dermed i närmaste samband stående förhållanden af mera invecklad art och af större omfattning, än att deras skärskådande med erforderlig omsigt och noggrannhet kunde medhinnas i sammanhang med den utredning, hvarpå styrelsens årliga förslag beträffande statsregleringen hvilade, helst som vid de förslag, hvartill en sådan mera omfattande granskning kunde föranleda, äfven borde tillses, om och i hvad mån förändrade förvaltningsgrundsatser vunnit

tillämpning i de under senare tid tillkomna stater för andra förvaltande verk. Styrelsen ansåge därför nödigt, att åt frågan gäfves den mera allsidiga behandling, som kunde åstadkommas af en på lämpligt sätt sammansatt komité; och ville styrelsen i sammanhang härmed anmäla, att ett flertal till styrelsen från underlydande myndigheter eller enskilde befattningshafvande inom verket nu inkomna förslag eller petitioner rörande ändringar i staterna befunnits vara af den beskaffenhet, att de syntes böra behandlas af den ifrågasatta komitén, i följd hvaraf styrelsen låtit med deras vidare handläggning anstå.

En annan fråga, som äfven syntes generaltullstyrelsen böra för sin definitiva lösning till komitén öfverlemnas, vore, huruvida och i hvad mån de under sista tiden allmänt förhöjda lefnadsomkostnaderna icke redan i och för sig påkallade någon förbättring i aflöningsförmåner för tullverkets personal i allmänhet och särskildt för vissa grupper deraf. Att ett verkligt och oafvisligt behof i detta afseende förelåge, kunde styrelsen vitsorda. Talrika till styrelsen under år 1899 inkomna framställningar från bemälda personal innehölle otvetydiga vittnesbörd derom.

Äfven om generaltullstyrelsen sålunda ansett sig kunna förutsätta, att Eders Kongl. Maj:t skulle finna skäl att åt en komité uppdraga att granska tullverkets stater samt afgifva förslag till de förändringar i dessa stater hvilka kunde anses af omständigheterna påkallade, hade styrelsen likväl trott, att utan afbidan å resultatet af en sålunda anordnad utredning väsentliga ändringar i dessa stater redan nu skulle kunna företagas. Vissa behof vore nemligen af den uppenbara beskaffenhet, att någon tvekan om deras förefintlighet icke syntes kunna ifrågakomma, på samma gång som deras afhjelpande uppenbarligen icke skulle på något sätt verka hinderligt för de förslag, hvartill den förutsatta komitéutredningen kunde föranleda; och gälde detta så väl om utjemnandet af vissa oegentligheter i nuvarande stat som ock om inrättandet af vissa nya tjänstebefattningar, hvilka befunnits erforderliga samt otvifvelaktigt lika väl kunde inpassas i en blifvande förändrad stat som i den nuvarande.

Efter förutskickande af dessa anmärkningar har generaltullstyrelsen redogjort för de ändringar i nu gällande stater, styrelsen i nyss antydda afseende funnit behöfliga; och har styrelsen dervid, under erinran att, ehuru aflöningen vid de föreslagna nya tjänsterna icke kunnat upptagas med andra belopp, än som för enahanda befattningar nu vore i stat bestämda, detta ingalunda innebure, att styrelsen i hvarje fall funnit samma aflöning afpassad efter nuvarande förhållanden och att icke en möjligen förestående lönereglering borde omfatta äfven de eventuellt blifvande nya tjänsterna, beträffande

Aflöningsstaten

anfört, att, i enlighet med löneregleringskomiténs den 12 oktober 1876 afgifna underdåniga betänkande och förslag angående lönereglering för generaltullstyrelsen, en af de tre notariebefattningarne å kanslibyrån blifvit i 1879 års stat indragen. Sedan dess hade byråns å ordinarie stat uppförda personal utgjorts af, förutom byråchefen, en sekreterare, en registrator och aktuarie samt två notarier, hvartill kommit till och med år 1897 en och derefter två amanuenser. Besinnade man, i hvilken omfattning tullverkets göromål i allmänhet ökats under de två sista årtiondena, syntes det ligga i öppen dag, att äfven göromålen inom centralverket måste hafva i synnerligen hög grad tilltagit. Att denna tillväxt i arbetsbördan fallit icke minst på de å kanslibyrån anstälde tjänstemännen, vore väl äfven tydligt, om man tillsåge, hvilka göromål på dem ankomme. Enligt § 17 af den för styrelsen gällande instruktion skulle, utom det biträde, kanslibyråchefen påkallade för handläggningen af de till hans byrå hörande ärenden, bemälde tjänstemän åligga: dels förandet af styrelsens protokoll, dels uppsättandet af alla de från styrelsen eller dess byråer utgående expeditioner, till hvilka koncept icke aflemnades af ledamöterna, äfvensom, sedan expeditionerna blifvit renskrifna och undertecknade, deras afsändning eller utlemning, och dels förandet af diariier med register samt skyldigheten att dessa jemte styrelsens arkiv och bibliotek i god ordning förvara.

Särskildt hade det alltjemt växande antalet utgående^{te} skrivelser vållat svårighet för byråns tjänstemän att medhinna sina åligganden. Sådana skrivelser, expedierade från styrelsen — deri således icke inberäknade vare sig de från byråerna direkt utgående, ej heller expeditioner, hvilka, såsom till exempel beslut om tullfritt utlemnande af reimporterade varor, meddelades vederbörande tullförvaltningar genom påskrift å handlingarna i målet — hade från 1,673 år 1879, eller det första året efter embetsverkets nuvarande organisation, stigit till 3,525 år 1898. För jämförelses skull kunde tilläggas, att antalet nummer i styrelsens diarium för inkommande mål utgjorde 3,995 år 1879 och 7,117 år 1898. Dessa senare siffror angäfvade emellertid icke exakt antalet inkomna mål, i det att vissa grupper af likartade mål, bland hvilka kunde nämnas framställningar beträffande reglering af tullverkets stater, ansökningar om fattigpension, anmälningar om verkställda beslag, personallistor samt diverse förteckningar och rapporter, upptoges under gemensamt, en

*Aflönings-
staten.
Generaltull-
styrelsens
kanslibyrd.*

gång för hela året upplagdt nummer. Till ytterligare belysning af frågan meddelades en närmare utredning af målens beskaffenhet för sistnämnda år genom deras sammanförande i följande hufvudgrupper:

1) Kongl. bref, remisser, skrivelser från statsdepartementen	145
2) Tjenstetillsättningar, tjenstledighet, semester, förordnanden, antagningar, afförande ur personallista, inkallning	1,619
3) Tullbehandlingsfrågor (klagomål och underställningar)	330
4) Utslag, rapporter om stämningar, förseelser mot tullförfattningarna, frågor angående origtig ursprungsbeteckning	237
5) Ansökningar rörande lossning och lastning, om tullsigillering vid in- eller utförsel, om restitution af tull vid återutförsel, tullfrihet vid återinförsel, anstånd med återutförsel m. m. dylikt	2,333
6) Nybyggnader, syner, reparationer, anskaffande af diverse persedlar	160
7) Skeppsmättningsfrågor (afgiftsfrihet, origtig mätning, anstånd med mätning m. m. dylikt)	71
8) Anmärkningar vid journalerna	25
9) Requisition af penningar, räkningar, ersättningar, gratifikation, anordningar och assignationer, depositioner	1,050
10) Diverse (restitution af andra umgälder än tull, framställningar från myndigheter eller enskilda personer om diverse, reklamationer m. m.)	1,147

Summa 7,117.

I den mån antalet utgående expeditioner sålunda blifvit allt större, hade den del deraf, styrelsens sekreterare vid sidan af öfriga honom åliggande göromål hunnit uppsätta, naturligen snarare minskats än ökats, och då notariernas bestyr med expeditionernas kollationering och afsändning numera upptoge en väsentlig del af arbetstiden på tjänsterummet, hade återstoden, äfven med frånräknande af dem, till hvilka ledamöterna sjelfva aflemnad koncept, lika naturligt icke kunnat af notarierna medhinnas, utan till stor del måst till uppsättning öfverlemnas åt den eller dem, som bestridt amanuensstjenstgöringen, hvilkas tid och arbete derigenom tagits i anspråk i en omfattning, som ingalunda kunde anses berättigad med hänsyn till det arfvode af 1,200 kronor om året, som för sådan tjenstgöring åtnjötes. Styrelsen ansåge derföre, att den minsta förstärkning i byråns arbetskrafter, som nu kunde ifrågasättas, vore notarietjensternas ökning till samma antal som före år 1879 eller från två till tre.

Äfven å revisionsbyrån hade behof af ökade arbetskrafter gjort sig oafvisligt gällande. Den ordinarie personalen å denna byrå utgjordes äfven af samma antal tjenstemän som år 1879, nemligen, förutom byråchefen, en revisor och statistiker samt sex revisorer. Huru emellertid det egentliga revisionsarbetet under de två sista årtiondena tillväxt, kunde bäst bedömas af tullförvaltningarnas till omfånget alltjemt växande journaler med tillhörande verifikationer. Sålunda omfattade de inkommande tulljournalerna för år 1879 endast 11,850 ark och tillhörande verifikationshäften utgjorde 1,789, under det att år 1898 ifrågasvarande journalers arkantal utgjorde icke mindre än 20,454 och verifikationshäftenas antal 3,485. En förhållandevis icke mindre ökning i byråns arbete hade förorsakats af den omständighet, att under de senare åren inom landet uppstått en mängd industrier, som för sina tillverkningar använde utländska tullpligtiga materialier, för hvilka tullrestitution vid tillverkningarnes utförelse medgäfves. Det ålåg nemligen byrån att öfvervaka, det alla för sådan restitutions åtnjutande föreskrifna villkor och kontrollbestämmelser behörigen iakttoges. För att det sålunda ökade arbetet måtte kunna i behörig tid medhinnas och på ett tillfredsställande sätt utföras, funne styrelsen nödigt, att byråns personal ökades med minst två nya revisorer.

Generaltullstyrelsens revisionsbyrå.

Beträffande den lokala tullförvaltningen och då först den i *Stockholm* hade styrelsen i sitt förslag till reglering af tullverkets stater för år 1900, anmärkt, hurusom förhållandena i hufvudstaden, der förtullningsgöromålen i första hand vore fördelade mellan flera, vidt skilda tullafdelningar, så väsentligt afveke från förhållandena öfver allt annorstädes inom landet, der förtullningsbestyren ännu i allt hufvudsakligt vore koncentrerade i och omkring en enda tullhusbyggnad, att någon egentlig jemförelse icke kunde ifrågakomma mellan denna stad och andra tullplatser. Nyssberörda för *Stockholm* utmärkande förhållande grundade alldeles särskilda kraf på tullverkets å stat uppförda tjenstemannapersonal derstädes, icke blott hvad antalet beträffade, utan äfven med afseende å tjenstegrad, då väl såsom regel borde gälla, att föreståndarne för de särskilda, å olika ställen inom staden belägna tullafdelningarna, hvilka alla utgjorde filialer af hufvudtullförvaltningen vid Skeppsbron, icke lämpligen kunde väljas bland första gradens tjenstemän. Antalet tjenstemän hos de afdelningar af lokalförvaltningen i *Stockholm*, hvilka på antydde sätt arbetade på flera olika lokaler, nemligen tullkammaren och packhusinspektionen, hade visserligen under det sistlidna årtiondet ökats, tullkammarens med tre kammarskrifvare

*Lokalförvaltningen.
Stockholm.*

samt packhusinspektionens med två kontrollörer och tre kammarskrifvare, men icke desto mindre vore tjänstemännens antal med hänsyn till förtullningslokalernas antal otillräckligt, för att göromålen tillförlitligen skulle kunna af dem uppbäras, och, hvad beträffade grundsatsen att tullafdelningarnas föreståndare i regeln icke borde vara af lägre grad än kontrollör, hade upprätthållande af denna grundsats icke alltid varit möjligt med den dåvarande personalen. På grund deraf syntes det styrelsen nödigt att redan då och utan afvaktan å de nya förhållanden, som kunde komma att inträda i följd af nya tullokalers anskaffande, och hvilka otvifvelaktigt komme att föranleda mera vidtgående kraf från styrelsens sida på ökad personal, föreslå inrättande af ett antal nya tjänster för tullkammaren och packhusinspektionen i Stockholm.

Hvad tullkammaren i Stockholm beträffade, hade styrelsen på ytterligare anförda skäl föreslagit förstärkning af dess personal med två andre kontrollörer. Ehuru af Eders Kongl. Maj:t biträdt, hade detta förslag icke vunnit bifall af Riksdagen, som i underdånig skrifvelse den 14 maj 1899 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel rörande denna fråga meddelat, att inrättandet af berörda befattningar synts Riksdagen böra tills vidare anstå; att, enligt hvad af det statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari samma år inhemtades, någon sådan förstärkning i personalen då icke blifvit af tullkammaren i sammanhang med den förestående regleringen af dess stat ifrågasatt; att, då förändrade anordningar i afseende å tullokalererna i hufvudstaden vore att under den närmaste tiden motse, dessa anordningars vidtagande torde böra afvaktas före inrättande af tjänster, som icke syntes vara af förhållandena oafvisligen påkallade, samt att Riksdagen följaktligen ansåge, att antalet nya kontrollörer i andra lönegraden borde nedsättas från de i statsrådsprotokollet upptagna fem till tre.

Ehuru den fullständiga förändring, hvilken, hvad stora tullhuset vid Stockholms Skeppsbro beträffade, antagligen vore att i en snar framtid motse, ännu icke påbörjats, vore dock, enligt hvad generaltullstyrelsen meddelade, åtgärder redan under utförande för en provisorisk utvidgning af tullkammarens i sagda byggnad inrymda lokal, hvartill komme, att utvidgning af tullhuset vid Stadsgårdshamnen jemväl för närvarande påginge. Vid detta förhållande och då tullkammaren numera hos styrelsen anmält behovet af sådan ändring i dess stat, att dels två andre kontrollörer derå uppfördes för anställning såsom föreståndare för tullkammareafdelningarne vid Stadsgårdshamnen och å

Blasieholmen, dels fyra ständiga biträden blefve anställda vid tullkammaren för tjenstgöring såsom kammarskrifvare, dels ock två nya kammarvaktmästaretjenster inrättades, hade styrelsen icke kunnat underlåta att ånyo upptaga frågan om ökning af den vid tullkammaren tjenstgörande personalen. Styrelsen funne sig dervid, med anmälan att någon ändring i tullokalerne å Blasieholmen icke för närvarande vore ifrågasatt, böra erinra om det redan vid afgifvande af förslaget till stat för år 1900 anmärkta förhållandet, att den vid tullafdelningarna vid Stadsgårdshamnen och å Blasieholmen inflytande uppbörd numera uppginge till betydande belopp. Så utgjorde densamma under år 1898 ej mindre än 2,702,192 kronor på det förra stället och 1,017,354 kronor på det senare. Med afseende härå vore styrelsen fortfarande af den åsigt, att tullkammaregöromålen å dessa platser, med hvilka göromål äfven uppbörden i första hand af der debiterade afgifter vore förenad, icke lämpligen kunde, såsom hittills måst ske, anförtros åt en lägsta gradens tjänsteman.

Hvad tullkammarens nu gjorda anmälan i öfrigt beträffade, ansåge sig styrelsen för att styrka dess befogenhet endast behöfva hänvisa till det förhållandet, att antalet till ständig tjenstgöring mot dagtraktement vid tullkammaren inkallade extra ordinarie kammarskrifvare år 1899 uppgått till lägst två, under februari månad, men å andra tider till vida mera och under maj månad till ej mindre än elfva, äfvensom dels att under en längre följd af år en inkallad extra ordinarie betjent ständigt biträdt vid uppässningen å tullkammaren och uppbördskontoret, hvilka begge tullförvaltningsafdelningar betjenades af den å tullkammarens stat uppförda kammarvaktmästaren, dels ock att de alltjemt ökade göromålen vid Stadsgårdshamnen nödvändiggjorde anställandet af en särskild kammarvaktmästare för tullkammareafdelningen derstädes. Under sådana omständigheter och då det icke syntes styrelsen lämpligt att öka antalet af de vid tullkammaren mot årligt arvode tjenstgörande så kallade biträdande kammarskrifvarne, hvilka nu vore två, funne styrelsen nödigt, att de ordinarie kammarskrifvarnes vid tullkammaren antal ökades med åtminstone två samt att antalet å tullkammarens stat uppförde kammarvaktmästare likaledes ökades med två.

Genom ofvan omförmälda åtgärder för provisorisk utvidgning af tullkammarens lokal i stora tullhuset i Stockholm skulle, enligt styrelsens åsigt, äfven kunna tillgodoses det sedan lång tid tillbaka förefintliga behovet af beredande åt uppbördskontoret af så pass stor lokal, att två kassor kunde der anordnas för mottagande af tulliqvid, hvar-

igenom i någon mån den trängsel och tidsutdrägt, hvaröfver nu så många klagomål anfördes, skulle kunna besparas den trafikerande allmänheten. Emellertid förutsatte detta en ökning af den å kontoret anställda personal, hvilken, för närvarande bestående af en tullförvaltare och en kammarskrifvare, räckte till endast för en kassa; och frågan syntes styrelsen kunna lämpligast och med minsta kostnad ordnas så, att, för ombesörjande af uppbörden vid den andra kassan, å kontorets stat uppfördes, jemte ytterligare en kammarskrifvare till biträde, såsom föreståndare en tjänsteman, benämnd uppbördskassör och med samma aflöning som andre kontrollörerna vid tullkammaren, hvilken tjänsteman skulle för hvarje dag redovisa uppbörden vid kassan till den för kontorets hela uppbörd fortfarande i sista hand ensam ansvarige uppbördstullförvaltaren.

Från och med år 1881 hade å konfiskations- och kassörskontorets i Stockholm stat varit uppfördt arfvode till en biträdande kammarskrifvare. Att den ende ordinarie tjänstemannen vid kontoret, tullförvaltaren, vore i behof af ett biträde, hade under den tid, som sedan nämnda år förflutit, till fullo bekräftats. De göromål, som måste anförtros åt bemälda biträde, vore dock både med afscende å beskaffenheten och omfånget numera så betydande, att de med skäl kunde grunda anspråk på den bättre inkomst och säkrare ställning, som en befattning på ordinarie stat medförde. Härtill komme, att bristen på en andre ordinarie tjänsteman vid kontoret understundom medfört svårighet att anskaffa lämplig ställföreträdare för tullförvaltaren, då denne varit förhindrad att tjänstgöra. Styrelsen ansåge derföre, i likhet med kontoret, angeläget vara, att en ordinarie kammarskrifvare blefve derstädes anställd.

Packhusinspektionen i Stockholm hade, oaktadt så nyligen som år 1899 anslag beviljats för uppförande å inspektionens stat af tre kontrollörer, fem kammarskrifvare och två vaktmästare, likväl sett sig nödsakad att ånyo hemställa om vidtagande af åtgärd för ökning af den vid inspektionen anställda personal. Härtill hade, utom den alltjemt ökade trafiken, som icke minst på denna tullförvaltningsafdelnings arbetskrafter stälde stora kraf, särskildt bidragit det pågående arbetet med utvidgning af tullpackhuset vid Stadgårdshamnen, hvilket arbete väntades blifva fullbordadt under innevaraade år. Derstädes skulle då, enligt inspektionens åsigt, erfordras, jemte det antal kammarskrifvare, som rörelsens mer eller mindre betydande omfattning under olika delar af året kunde påkalla, en föreståndare, hvilken inspektionen förmenat böra tilldelas samma aflöning som kontrollörerna på tullkammaren och

nederlagskontoret, samt närmast under honom, förutom den kontrollör, som för närvarande vore derstädes anställd, ännu två tjenstemän af denna grad. Dessutom skulle, jemte den nuvarande vaktmästaren, erfordras tre nya sådana betjente. Slutligen hade inspektionen ock anmält behofvet af ytterligare tre kontrollörer för anställning såsom föreståndare, en för expeditionen å Riddarholmen, en för tullafdelningen vid centralbangården samt en för vin- och spritexpeditionen vid tullpackhuset å Skeppsbron.

För sin del kunde styrelsen icke finna, att den ifrågasatta föreståndaren för packhuset vid Stadsgårdshamnen, hvilken tjensteman borde vara underordnad inspektionens begge föreståndare, kunde tilldelas högre grad än förste kontrollör, i likhet med den inspektionens föreståndare närmast underlydande tjenstemannen i packhuset vid Skeppsbron, om ock den nuvarande aflöningen för förste kontrollörerna finge anses allt för låg i förhållande till de anspråk, som måste ställas å dessa tjenstemän. Styrelsen ansåge derföre, att för ofvan angifna ändamål hos inspektionen borde anställas ytterligare en förste kontrollör. Beträffande åter de begärda fem kontrollörerna ansåge styrelsen, att antalet borde kunna nedbringas med två, hvilka, åtminstone under närvarande förhållanden, syntes kunna ersättas med kammarskrifvare. Vid sådant förhållande skulle äfven antalet af de hos inspektionen anstälde kontrollörer — hvilket på grund af de många särskilda tullafdelningar, der förtullningsgöromålen i Stockholm handlades, måste vara, äfven relativt, större än på någon annan tullplats — blifva lämpligare afpassadt i förhållande till antalet kammarskrifvare, hvilket senare skulle komma att uppgå till sexton, under det kontrollörerna blefve elfva. Hvad slutligen anginge de tre vaktmästarne, ansåge sig styrelsen, för att styrka behofvet af dem, kunna inskränka sig till att upplysa, att under år 1899 minst fem, men oftast omkring tio extra ordinarie vaktmästare varit till ständig tjenstgöring mot dagtraktamente inkallade hos inspektionen.

I afseende å tillväxten af göromålen vid nederlagskontoret i Stockholm erinrade generaltullstyrelsen, att, då under åren 1867—1871 endast en journal fördes för alla å nederlag derstädes liggande varor och då sedermera under åren 1875—1887 ännu två journaler, en för s. k. torra och en för s. k. våta varor, voro tillräckliga, hade den alltjemt tilltagande nederlagsrörelsen sedan år 1888 kräft tre särskilda journaler, två för torra och en för våta varor. Också hade debiterade uppbörden för förtullningar från nederlag i Stockholm ökats från 2,598,000 kronor år 1867 till 6,028,000 kronor år 1898. Förhållandet mellan dessa belopp ensamt angäfve dock icke verkliga tillväxten i kontorets af nederlags-

rörelsen förorsakade arbete. Den, hvad Stockholm beträffade, redan före tillkomsten af nu gällande tullstadga genomförda ändring i stadgandena om nederlag, att varuuttagningar med åtnjutande af anstånd med belöpande tullafgifters erläggande icke vidare behöfde såsom förut ske i förhållande till de »med samma lägenhet» inkomna varor af samma slag, utan finge bero af uttagarens behållning å nederlaget, oafsedt de olika lägenheter, med hvilka införseln egt rum, hade vållat en ansevärt ökad arbetsbörd, hvilket bäst framginge af det förhållande, att, då de särskilda posterna af i Stockholm förtulladt nederlagsgods år 1871 utgjorde endast 12,300, hade desamma år 1875 stigit till 20,000, hvarefter de än vidare ökats, så att de år 1898 uppgingo till 42,800. Härtill komme dessutom en under årens lopp utomordentligt stegrad transitrörelse, som kräfde en särskild expedition, till hvilken icke någon af de ordinarie tjänstemännen nu kunde afstås, utan som måste anförtros åt en biträdande kammarskrifvare.

Kontorets personal hade nemligen efter år 1875 föga förstärkts. Enligt nämnda års stat utgjordes densamma af en tullförvaltare, en kontrollör, två kammarskrifvare, en öfveruppsyningsman och en biträdande kammarskrifvare. Sedermera hade härtill kommit en kammarskrifvare och af styrelsen beviljats arvode till ännu en biträdande kammarskrifvare. Naturligtvis hade vid sådant förhållande personalen måst förstärkas med inkallade extra ordinarie kammarskrifvare; och kontoret hade i en hos styrelsen gjord framställning om ökade arbetskrafter, erinrat, hurusom under de senaste sjutton åren en extra ordinarie kammarskrifvare ständigt tjänstgjort å kontoret mot dagtraktamente. Med afseende härå och då det måste anses olämpligt, att tillgång till en ordinarie tjänstemans anställande vid transitexpeditionen saknades, syntes det styrelsen uppenbart, att kontorets ordinarie personal nu borde förstärkas med en tjänsteman, men styrelsen ansåge ock, att det ifrågasvarande behovet icke borde tillgodoses genom inrättande af en tjänst i lägsta graden. Dels syntes det vara i sin ordning, att vid en hvar af de tre nederlagsexpeditionerna vore anställd en tjänsteman af högre grad, hvilket för närvarande, då endast två sådana tjänstemän funnes, icke läte sig göra, och dels finge det, då redan tre kammarskrifvare funnes å kontoret anställda, anses billigt, att genom den ifrågasatta tjänstens inrymmande i andra graden en möjlighet bereddes dessa kammarskrifvare till befordran, hvartill med afseende å göromålens beskaffenhet icke synnerligen stor utsigt för dem förefunnes å annan tullförvaltningsafdelning. Styrelsen ansåge derföre skäligt, att en andre kontrollörstjänst blefve å kontorets stat uppförd, vid hvilket förhållande en af de

nuvarande kammarskrifvarne skulle blifva disponibel för transitexpeditionen.

Enligt hvad sålunda anförts ansåge styrelsen att för behöflig förstärkning af lokaltullförvaltningen i Stockholm kräfdes inrättande af följande nya tjänster, nemligen för anställning å tullkammaren: 2 andre kontrollörer, 2 kammarskrifvare och 2 kammarvaktmästare, å uppbörds-kontoret: 1 uppbördskassör och 1 kammarskrifvare, å konfiskations- och kassörskontoret: 1 kammarskrifvare, vid packhusinspektionen: 1 förste kontrollör, 3 kontrollörer, 2 kammarskrifvare och 3 vaktmästare samt å nederlagskontoret: 1 andre kontrollör; och ville styrelsen härvid erinra, att, enligt nuvarande stat, aflöningen såväl för kontrollör vid packhusinspektionen som ock för andre kontrollörer, hvarmed den föreslagne uppbördskassören skulle likställas, utginge enligt hvad som gälde för kontrollörstjänst i andra lönegraden, under det att förste kontrollör vid packhusinspektionen åtnjöte aflöning såsom kontrollör i tredje lönegraden samt att kammarskrifvarne i Stockholm vore uppförda i andra lönegraden och vaktmästarne vid dervarande packhusinspektion i fjerde lönegraden.

Sedan 1850-talet hade den vid tullkammaren i *Gefle* anställda personal ökats endast med en tjänsteman, nemligen en kammarskrifvare. Uppbörden derstädes hade under tiden mer än tiodubblats. Det vore under sådana omständigheter lätt förklarligt, att numera svårighet mötte att med denna personal tillfredsställande bestrida de vid tullkammaren förefallande göromål. Särskildt vore det, enligt hvad tullkammaren anmält, icke möjligt för tullförvaltaren, hvars tid helt upptoges å tullkammaren vid bestyren med uppbörd, journalsföring, skriftvexling m. m., att egna någon uppsigt åt de viktiga packhusgöromålen, utan komme dessa att hvila å öfveruppsyningsmannen. Men jemte det att å en så betydande importort, som *Gefle* numera vore med en uppbörd af öfver en och en half million kronor i tullmedel, det näppeligen kunde anses annat än oegentligt, att de till grund för tulluppbörden liggande tullbehandlingsbestyren helt och hållet berodde på en tullbetjent utan något egentligt öfvervakande af tjänsteman, blefve öfveruppsyningsmannen med den nuvarande anordningen alldeles dragen ifrån sina åligganden såsom bevakningsbefäl. Styrelsen ansåge därför högst nödigt, att en särskild tjänsteman för tjänstgöring i packhuset blefve uppförd å tullkammarens stat, och syntes denne såväl med afseende derå, att han borde närmast under tullkammareföreståndarne utöfva chefsskapet öfver den i packhuset tjänstgörande personal, som ock på grund af göromålens omfång och ansvar böra blifva en andre kontrollör med samma

Gefle.

aflöning, som åtnjötes af den i packhuset i Malmö tjenstgörande andre kontrollören d. v. s. kontrollör i andra lönegraden.

Göteborg.

Sedan, på grund af Eders Kongl. Maj:ts i nådigt bref den 5 mars 1897 lemnade tillstånd till anordnande af en förtullningslokal vid nya Masthuggskajen i *Göteborg*, särskildt tullhus blifvit derstädes af nämnda stad uppfördt, hade, på underdånig framställning angående anställande vid ifrågavarande nya tullafdelnings tullkammare- och packhusexpeditioner af erforderlig tullpersonal, Eders Kongl. Maj:t för sådant ändamål genom nådigt bref den 7 sistlidne juli bemyndigat generaltullstyrelsen att genom förordnanden, gällande tills vidare, tillsätta å tullkammarens i *Göteborg* stat en andre kontrollörstjänst, två kammar-skrifvaretjänster och en kammarvaktmästaretjänst samt å packhusinspektionens derstädes stat en första kontrollörstjänst, två kontrollörstjänster, tre kammarskrifvaretjänster och två vaktmästaretjänster med rätt för dem, som sålunda förordnades, att åtnjuta enahanda aflöning, som i tullförvaltningens i *Göteborg* stater vore för motsvarande tjänster anvisade.

Sägda nya, provisoriskt bestämda tjänster funne styrelsen nu böra å stat uppföras; men derutöfver erfordrades, enligt hvad hos styrelsen blifvit anmält, ytterligare förstärkning af lokaltullförvaltningens i *Göteborg* personal.

Redan sommaren 1899 hade, i sammanhang med framställning om den för packhusexpeditionen i förutnämnda nya tullhusbyggnad erforderliga personal, packhusinspektionen i *Göteborg* hemställt om förstärkande af den inspektionen underlydande, för annan tjenstgöring af-sedda tjenstemannapersonal med en kontrollör, afsedd att, bland annat, utöfva tillsyn öfver tullbehandlingen i varuskjulen, samt sex kammar-skrifvare, hvilken framställning då emellertid icke föranledde någon annan åtgärd, än att inspektionen hänvisades att vid den tidpunkt, då frågan om förslag till eventuella ändringar i lokalförvaltningens i *Göteborg* stat år 1899 borde till vederbörande ingifvas, inkomma med den förnyade framställning i ämnet, som af dåvarande förhållanden kunde påkallas. I sin nu till tulldirektören ingifna framställning hade inspektionen förmält, att inspektionen vid närmare öfvervägande kommit till den öfvertygelse, att de viktiga vägningarne i de sex förefintliga varus-kjulen kräfde en tjensteman af kontrollörsgrad åtminstone i hvartannat skjul, i följd hvaraf inspektionen nu ansåge, att den ifrågasatta förstärkningen af personalen borde utgöras af tre kontrollörer och fyra kammarskrifvare. Inspektionens framställning, såvidt antalet deri äskade nye tjenstemän anginge, hade biträdts af tulldirektören i *Göteborg*,

hvilken deremot icke ansett sig ega anledning ifrågasätta, att mer än en af de ifrågavarande tjänstemännen, på sätt inspektionen tidigare föreslagit, tilldelades kontrollörsgrad.

Gent emot den under omedelbar tjensteutöfning vunna erfarenhet, som af inspektionen åberopats till stöd för ändringen i dess tidigare förslag, tilltrrodde sig styrelsen så mycket mindre att förordna någon annan fördelning mellan de olika tjänstemannagraderne af de sju erforderliga nya tjänsterna, än den af inspektionen förordade, som, med fästadt afseende å olika lokala förhållandens kraf, styrelsen funne, att enligt inspektionens nuvarande förslag, jemfördt med härofvän framställda förslag rörande packhusinspektionens i Stockholm stat, förhållandet mellan antalet tjänster i kontrollörs- och i kammarskrifvaregrad vid de begge inspektionerna skulle blifva någorlunda lika. Enligt styrelsens åsigt borde således de ifrågasatta sju nya tjänsterna å stat uppföras och tilldelas kontrollörs- och kammarskrifvaregraderna med tre i den förre och fyra i den senare.

Vid ännu en af lokaltullförvaltningsafdelningarna i Göteborg erfordrades ökad tjänstemannapersonal, nemligen vid konfiskations- och kassörskontoret, der, likasom vid motsvarande afdelning i Stockholm, för närvarande utom tullförvaltaren tjenstgjorde endast en biträdande kammarskrifvare. Kontoret hade nu i en af tulldirektören tillstyrkt framställning på grund af mängden och beskaffenheten af de göromål, hvilka kontoret hade att handlägga och deri en betydlig ökning under de senaste tio åren egt rum, hemställt, att i stället för det till berörda biträdande kammarskrifvarebefattning af styrelsen anslagna arfvode en ordinarie kammarskrifvaretjenst måtte varda å stat uppförd; och då ungefär samma behof af en dylik tjenst förefunnes här som vid konfiskations- och kassörskontoret i Stockholm, vore enligt styrelsens åsigt den ifrågasatta ändringen betingad af trafikens utveckling och förhållandena i öfrigt, i följd hvaraf ytterligare en för lokalförvaltningen i Göteborg afsedd kammareskrifvaretjenst syntes böra inrättas.

Slutligen erfordrades äfven tillökning i den vid tullbevakningen i Göteborg anställda personal. Denna förstärktes visserligen senast år 1894 med tio vaktmästare, men detta oaktadt hade det i följd af trafikens ständiga tillväxt befunnits nödigt att, för upprätthållande af bevakningen åliggande göromål, hvartill äfven hörde tillsyn å nederlags- och transitrörelsen, i tjenstgöring använda ett ansenligt antal inkallade extra ordinarie betjente, hvilket behof alltjemt stegrats, så att, enligt hvad upplyst blifvit, medan antalet i daglig tjenstgöring inkallade extra ordinarie vaktmästare år 1895 utgjorde 23, medeltalet af dagligen an-

vända dylika extra biträden år 1898 uppgått till 29 samt under 1899 års åtta första månader till 32. Vid sådant förhållande funne styrelsen, i likhet med tullbevakningsinspektionen och tulldirektören, att minst tio nya vaktmästaretjänster borde vid ifrågavarande bevakning inrättas.

Sammanlagda antalet af de nya tjänster, som erfordrades vid lokaltullförvaltningen i Göteborg, skulle sålunda blifva, för anställning å tullkammaren: 1 andre kontrollör, 2 kammarskrifvare och 1 kammarvaktmästare, vid packhusinspektionen: 1 förste kontrollör, 5 kontrollörer, 7 kammarskrifvare och 2 vaktmästare, å konfiskations- och kassörskontoret: 1 kammarskrifvare samt vid tullbevakningen: 10 vaktmästare; och erinrade styrelsen härvid, att enligt nuvarande stat förste och andre kontrollörsbefattningarne, likasom ock kontrollörstjänsterna i packhuset, vore i aflöningshänseende likställda med motsvarande tjänstebefattningar vid lokalförvaltningen i Stockholm, hvilket äfven vore förhållandet med afseende å kammarskrifvare- och vaktmästaretjänsterna.

Strömstad.

Då, efter mellanrikslagens upphörande ett antal nya gränsridaretjänster inrättades vid riksgränsen mot Norge, först på förordnande och sedermera från och med år 1899 å stat, anställdes vid den del af gränsen, som låg inom *Strömstads* tullkammaredistrikt, fem dylika bevakningsbetjente utöfver det förut varande antalet af fyra ordinarie och en tillförordnad, hvilken sistnämnde jemväl blef å 1899 års stat uppförd. Af de nye tjensteinnehafvarne posterades en vid Krokstrand invid Idefjorden och en vid Håfve vid landsvägen, som ledde till norska jernvägsstationen Præstebakke och Fredrikshald. Emellertid hade under tiden tillkommit ett nytt stenhuggeri å svenska sidan vid Idefjordens innersta bugt, tillhörigt, likasom stenhuggerierna vid Idefjorden i allmänhet, norska undersåtar, och den lifliga trafik mellan berörda plats och norska sidan af gränsen, som deraf blefve en följd, hade föranlett styrelsen att redan i slutet af år 1898 medgifva inkallandet derstädes af en extra ordinarie gränsridare till tjänstgöring. Denna tjänstgöring hade sedermera oafbrutet pågått och, då rörelsen på stället alltjemt ökats, måste densamma otvifvelaktigt äfven framdeles blifva stadigvarande. Vid sådant förhållande funne styrelsen en ny gränsridaretjänst, afsedd för *Strömstads* tullkammaredistrikt och, likasom öfriga å tullkammarens stat uppförda gränsridaretjänster, med aflöning i lägsta lönegraden böra inrättas.

Vidare ansåge styrelsen, i likhet med tullkammaren i *Strömstad*, nödigt, att kustbevakningen i tullkammarens distrikt blefve förstärkt. Med den för närvarande å stat uppförda personalen, hvilken endast vore tillräcklig till bemanning af de två nuvarande jakterna, förlagda, den

ena i Strömstad och den andra vid Hästvåm i närheten af Fjellbacka, kunde effektiv bevakning icke utöfvas öfver den lifliga utrikes trafik, som å denna del af kusten egde rum. Tullkammaren hade, såsom företrädesvis viktigt, framhållit, att en noggrannare uppsigt anordnades öfver den sjöfart, som berörde de utanför Strömstad belägna Kosteröarna. Dels hade nemligen öboarne sjelfve samfärdsel med Danmark i och för afsättning af hummer, dervid visat sig, att de icke varit främmande för oloflig införsel af bränvin från nämnda land, och dels ginge genom Kosterfjorden ett stort antal fartyg från Norge, särskildt från Fredrikshald och Fredriksstad, till andra utrikes orter. Då dessa fartyg ofta tvingades att söka hamn under Kosterlandet, der de stundom komme att qvarligga flera dagar, tarfvade de särskild tillsyn. Sådan erfordrades också i följd af de talrika sjöfynd, som der ifrågakomme. Ännu ett skäl för dessa öars noggranna öfvervakande vore deras närbelägenhet intill de Norge tillhörande Hvaleröarne. Med afseende å dessa omständigheter ansåge styrelsen, i likhet med tullkammaren, att en tulljakt borde stationeras vid Kosteröarne under befäl af en kustvakt och med en besättning af tre kustroddare, två afsedda för jaktens manövrering och den tredje för bevakning i land under jaktens patrullering.

Dessutom hade tullkammaren hemställt om förläggande af en särskild kustbevakningsposterung vid Hafstensund. Stenhuggerirörelsen, som nått en synnerligen stor utveckling utmed hela norra Bohusläns kust, vore, enligt hvad tullkammaren upplyst, icke minst liflig vid de på ömse sidor om Hafstensund belägna, i landet inskjutande Tanums- och Sannäskilarne samt Salt- och Isvikarne, der ett stort antal fartyg årligen intoge last af sten. Äfven der låge denna verksamhet nästan helt och hållet i norska undersåtars händer; och detta förhållande påkallade trägen tillsyn, att icke farkoster direkt inlöpte dit från Norge utan iakttagande af vederbörliga seglationsföreskrifter. Ett annat förhållande, som påkallade förläggande af en kustbevakningsposterung invid Hafstensund, vore, att från Norge utmed kusten kommande fartyg ofta af motvind eller dimma nödgades ankra i Hafstensund, dit äfven fartyg sökte sig in utifrån hafvet för att finna hamn. Enligt tullkammarens förslag, hvilket styrelsen funne sig böra biträda, skulle ifrågavarande posterung, som borde vara försedd med antingen jakt eller däckad snipa, bestå af en kustvakt och två kustroddare, af hvilka senare en skulle posteras till bevakning i land.

Af den personal, hvarmed kustbevakningen i Strömstads tullkamaredistrikt således skulle behöfva förstärkas, kunde de fem kustrod-

darne öfverflyttas från annat tullkammaredistrikt, der de kunde undvaras. De nya tjänster, hvilka för ändamålet erfordrades och hvilkas uppförande å stat nu äskades, blefve sålunda endast två kustvaktjänster till sjös.

Varberg.

Alltsedan år 1883 hade vid tullkammaren i *Varberg*, der tullförvaltaren vore ende ordinarie tjänstemannen, tillika varit anställd en biträdande kammarskrifvare; och då erfarenheten till fullo bekräftat oumbärligheten af en andre tjänsteman, hade tullkammaren nu gjort framställning, att i stället en ordinarie kammarskrifvare måtte å tullkammarens stat uppföras. Härvid kunde till äfventyrs erinras, att tullkammare under tullförvaltares öfverinseende antagligen snart komme att öppnas i Borås och att en minskning i göromålen vid tullkammaren i *Varberg* i följd deraf kunde motses. Detta skulle dock sannolikt icke blifva förhållandet i nämnvärd grad, hvad de egentliga tullkammaregöromålen beträffade, enär det kunde förutses, att ett icke obetydligt antal försändelser komme att befordras öfver *Varberg* transito till Borås, och kunde det för den skull icke gerna antagas, att den ifrågasatta tjänstemannen icke fortfarande skulle komma att behövas. Styrelsen funne sig alltså böra tillstyrka inrättandet af berörda nya tjänst, hvilken styrelsen ansåge böra upptagas i den lägre lönegraden.

Halmstad.

Jemväl tullkammaren i *Halmstad* hade anmält behof af tullkammarpersonalens ökning. Förutom de å ordinarie stat uppförde tjänstemännen, tullförvaltaren och en kammarskrifvare, tjänstgjorde dagligen, enligt hvad tullkammaren upplyst, derstädes samt i packhuset en biträdande och två extra ordinarie kammarskrifvare; och hade tullkammaren vid sådant förhållande hemställt om inrättande derstädes af en kontrollörstjänst och en kammarskrifvarejänst.

Väl vore det sant, att uppbörden och i följd deraf äfven göromålen i *Halmstad* ökats ansevärt under de senare åren. Så hade uppbörden, som ännu år 1894 utgjorde endast 260,934 kronor tullmedel, stigit till 561,995 kronor år 1897 och till 667,671 kronor år 1898, men härvid vore att märka, att en ansevärd del af dessa tullmedel utgjordes af tull för spannmål, hvilken tull år 1897 uppgått till mer än 300,000 kronor. Under sådana omständigheter och då tullkammare finnes, som med vida större uppbörd ännu hade endast en föreståndare, samt frågan egde organisatorisk betydelse och för den skull lämpligen syntes böra göras till föremål för behandling vid en blifvande mera allmän granskning af tullverkets stater, ansåge sig styrelsen icke nu böra föreslå inrättandet af den ifrågasatta kontrollörstjänsten. Deremot funne styrelsen sig böra understödja förslaget om en kammarskrifvares

anställande vid tullkammaren och hemställde derföre om inrättandet af ytterligare en sådan tjänst i den lägre lönegraden.

Samma skäl, som föranledt styrelsen att föreslå inrättandet af en andra kontrollörstjänst för packhuset i Gefle, gjorde sig med om möjligt ännu större styrka gällande för uppförande å tullkammarens i *Helsingborg* stat af en särskild tjänsteman, afsedd för tjänstgöringen i packhuset. På grund af platsens egenskap af gränsort och den lifliga och snabb expedition kräfvande trafiken syntes der ännu mindre än i Gefle vara möjligt för tullförvaltaren att egna någon tillsyn åt packhusgöromålen. Uppbörden i Helsingborg — under år 1898 öfverstigande två millioner kronor — vore äfven större än i Gefle, och föremål för import derstädes vore, såsom statistiken utvisade, de mest olikartade varuartiklar, ett förhållande, som naturligtvis stälde stora kraf på packhuschefens varukännedom och utbildning i öfrigt. Också hade tullkammaren förordnat, att för ändamålet en packhusinspektors- eller kontrollörstjänst måtte inrättas. Detta förslag kunde styrelsen emellertid icke understödja. Möjligt vore väl, att i en icke aflägsen framtid det kunde befinnas lämpligt att gifva äfven närmaste föreståndaren för packhuset i Helsingborg den mera sjelfständiga ställning, som tillkomme packhusinspektoren i Malmö, men tills vidare kunde, enligt styrelsens åsigt, det föreliggande behovet nöjaktigt tillgodoses genom inrättande af en andre kontrollörstjänst. Jemte sagda befattning ansåge styrelsen, att för samma tullkammarers räkning erfordrades två nya kammarskrifvaretjänster, hvaremot styrelsen för närvarande icke funne sig böra biträda af tullkammaren gjord framställning om ytterligare en fjerde ordinarie tjänsteman. Att deremot de två nya kammarskrifvaretjänsterna vore högeligen af behovet påkallade, lede icke tvifvel. Den synnerligen kraftiga tillväxten i trafiken öfver denna plats — hvars betydelse bäst framginge deraf, att tulluppbörden derstädes under de sista fem åren ungefär fördubblats — och särskildt ångfärjetrafiken med de många in- och utklareringarne dagligen förutom all annan deraf härflytande expedition stälde synnerligen stora fordringar på dervarande tullpersonal; och att den nu på tullkammarers stat uppförda tjänstemannapersonalen icke vore tillräcklig, visade sig nogsamt af det förhållande, att under år 1899 i allmänhet tre extra ordinarie kammarskrifvare, utom en biträdande kammarskrifvare, varit i ständig tjänstgöring använda.

Styrelsen ansåge alltså, att för anställning vid tullkammaren i Helsingborg nu borde å tullverkets aflöningsstat uppföras ytterligare en andre kontrollör, hvilken syntes böra få åtnjuta samma aflöningsförmåner som den nuvarande andre kontrollören i Malmö, samt två nya kammar-

skrifvaretjenster, hvilka, likasom de å tullkammarens stat förut uppförda, borde inrymmas i den högre lönegraden.

En af de få förändringar i nuvarande stat med afseende å aflöningen, hvilka styrelsen ansett sig böra vid detta tillfälle ifrågasätta, gälde de begge tullkammarföreståndarne i Helsingborg. Vid tillkomsten af 1869 års normalstat för tullverkets lokalförvaltning angafs uttryckligen — såsom af Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition n:o 23 till 1868 års Riksdag inhemtades — att i afseende å tullförvaltarelönen i Helsingborg tagits i betraktande den tullförvaltaren tillkommande förmånen af boställslägenhet, hvilken beräknats till femhundra kronor. Enahanda hade väl ock förhållandet varit med kontrollörstjensten, enär äfven innehafvaren af denna tjänst, lika väl som tullförvaltaren, jemlikt nådigt bref den 7 december 1833 innehaft boställslägenhet i tullverkets i Helsingborg belägna fastighet. Berörda de begge tullkammarföreståndarne tillkommande förmån, hvilken ännu qvarstod vid de mera omfattande ändringar, som tillkommo i aflöningsstaten år 1876, hade sedermera upphört, efter det tullverkets ifrågavarande fastighet blifvit på grund af nådiga brefvet den 20 september 1889 försåld. Detta hade dock hittills icke verkat någon ändring i tullkammarföreståndarnes aflöning, enär styrelsen, oaktadt deras upprepade anhållan, hittills icke ansett sig böra derom göra underdånig framställning. Emellertid funne sig styrelsen nu, då åter en dylik anhållan från tullkammarföreståndarne föreläge, ehuruval de nuvarande innehafvarne af ifrågavarande tjänster tillträdit desamma utan berättigade anspråk på ersättning för berörda, tidigare med tjänsterna förenade förmåner, likväl icke kunna annat än erkänna befogenheten af deras begäran, att aflöningsförmånerna vid så ansvarsfulla och ansträngande tjänster, som dessa under de senare åren blifvit, måtte återställas till de ungefärliga belopp, hvartill de enligt senaste löneregleringar ursprungligen uppgått; och hade styrelsen för den skull och i betraktande af det numera stegrade hyresvärdet trott sig böra hemställa, att ifrågavarande begge tjänster måtte i aflöningshänseende likställas med motsvarande befattningar i Malmö och Norrköping.

Malmö.

De ordinarie tjänstemännens antal vid tullkammaren i *Malmö* hade efter år 1876 ökats med en på 1884 årens stat tillkommen tullkassör och sammanlagdt fem å 1894 och 1898 års stater nyuppförda kammarskrifvare. Samtidigt hade emellertid uppbörden ökats från 2,195,252 kronor tullmedel och 33,156 kronor fyr- och båkmedel år 1876 till respektive 5,053,026 kronor samt 87,682 kronor år 1898. Den ansenliga tillväxt i tullkammarens arbetsbörda, hvarom denna ökade uppbörd vittnade, och hvilken här, likasom i Helsingborg, ytterligare skärpts genom krafven

på skyndsammare expedition i följd af nytillkomna samfärdselmedel, hade föranlett användande i stor utsträckning af inkallade extra ordinarie tjenstemän såväl vid de egentliga tullkammaregöromålen som ock i packhuset. Olägenheterna af detta förhållande och bristen på erforderligt antal extra ordinarie tjenstemän hade föranlett tullförvaltningen att nu hemställa om en i förhållande till den stegrade trafiken någorlunda afpassad ökning af antalet ordinarie tjenstemän. Dervid hade först framhållits behofvet af två nya andre kontrollörer att anställas, den ene å tullkammaren och den andre i packhuset. Flera af de göromål å tullkammaren, hvilka vore afsedda för kontrollören och enligt sakens natur tillhörde hans tjenst, hade, enligt hvad tullkammaren upplyst, enär denne tjensteman numera vore upptagen med nederlags- och transitgöromålen samt journaliseringen af utgående varor, måst, i saknad af tjensteman af högre grad, anförtros åt en kammarskrifvare, hvilket finge anses mindre lämpligt. Hvad åter anginge den för packhustjenstgöringen ifrågasatte andre kontrollören, hade framhållits, hurusom för närvarande packhusinspektoren, i följd af nödvändigheten att esomoftast inspektera handläggningen af de förtullningsbestyr, hvilka förekomme utom packhuset vid ångfärjestationen och på kajerna inom packhusområdet, äfvensom utom packhusområdet förekommande vägningar af spanmål m. m., allt för mycket droges från uppsigten öfver tullbehandlingsgöromålen i packhuset, hvarföre det måste anses synnerligen angeläget, att derstädes anställdes ytterligare en tjensteman i andra graden, hvilken, jemte det han skulle förestå en expedition i packhuset, kunde öfvertaga en del af nyssberörda inspektionsgöromål. Till detta skäl, som i och för sig finge anses talande nog, ville styrelsen lägga den anmärkning, att i ett packhus med så omfattande göromål som i Malmö det icke kunde anses lämpligt, att, såsom för närvarande vore förhållandet, alla de under packhuschefen lydande tjenstemännen med undantag af en enda tillhörde lägsta graden.

Äfven i sistnämnda grad påkallades förstärkning af tjenstemännens antal vid såväl tullkammare- som packhusgöromålen. För närvarande deltog dagligen under hela året, enligt hvad upplyst blifvit, i de förra tre och i de senare icke mindre än åtta extra ordinarie kammarskrifvare, häribland icke inberäknade de biträdande kammarskrifvarne. Vid sådant förhållande syntes det nu af tullförvaltningen begärda antalet af fem nya kammarskrifvare, deraf en afsedd för tullkammaren och fyra för packhuset, vara det lägsta, som borde ifrågakomma.

Härförutom påkallades förstärkning af tullbevakningen i Malmö, vid hvilken för närvarande tjenstgjorde, utom den ordinarie personalen,

en ständigt biträdande uppsyningsman och 10 å 12 ständigt inkallade extra ordinarie vaktmästare. Med afseende härå och i betraktade af den ansefliga och allt mer tilltagande gods- och persontrafiken samt nederlags- och isynnerhet transitrörelsen i Malmö, hvilket allt stälde årligen växande kraf på bevakningspersonalen, måste styrelsen anse fullt fog förefinnas för tullförvaltningens nu gjorda framställning om bevakningspersonalens förstärkning med en uppsyningsman och sex vaktmästare.

Hela tillökningen i den för tullkammaren i Malmö afsedda personal å stat skulle vid sådant förhållande blifva 2 andre kontrollörer, 5 kammarskrifvare, 1 uppsyningsman och 6 vaktmästare; varande för närvarande å tullkammarens stat andre kontrollören upptagen såsom kontrollör i andra lönegraden samt öfrige nu föreslagne tjensteinnehafvares vederlikar upptagne, kammarskrifvare och uppsyningsmän i den andra eller högre lönegraden och vaktmästare i fjerde lönegraden.

Trelleborg.

Sedan genom nådigt bref den 18 maj 1866 medgifvits, att i *Trelleborg* sjötullkammare med dertill hörande klareringsrätt finge omedelbarligen öppnas, uppfördes på 1867 års stat för dervarande tullförvaltning 1 tullförvaltare, 2 vaktmästare och 1 roddare. Denna ordinarie personal hade sedan förstärkts endast med 1 uppsyningsman, tillkommen å 1871 års stat samt ytterligare 1 vaktmästare från och med 1873; och utginge aflöningarne vid samtliga dessa tjenester fortfarande med enahanda belopp som enligt 1876 års stat. Trafikförhållandena å platsen hade dock sedan dess undergått en så fullständig omgestaltning, att personalens hvarken antal eller aflöning numera kunde anses afpassad efter hvad nödigt och skäligt vore. Från 20,598 kronor, hvartill tulluppbörden i Trelleborg belöpte sig år 1867, hade densamma småningom gått uppåt till 46,520 kronor under år 1896, men, sedan under år 1897 den nya trafikleden Trelleborg—Sassnitz tillkommit, hade uppbörden stigit redan under samma år till 234,471 kronor och företedde år 1898 en ytterligare ökning till 340,896 kronor. Derjemte borde uppmärksammas den betydande transitotrafik, som numera egde rum öfver ifrågavarande stad och hvilken icke blefve synlig i tulluppbörden, men, i likhet med den på uppbördssiffran föga inverkan passageraretrafiken, kräde icke ringa arbete af tullpersonalen. Hela antalet af de till staden inkomna kolli, som ännu år 1875 uppgått till endast 11,538 stycken, hade år 1898 stigit till 117,644 stycken; och af sistnämnda antal transiterade till andra orter icke mindre än 69,643 stycken, deraf 14,938 kolli vanligt fraktgods och 54,705 med posten befordrade kolli.

Gifvet vore, att med en så anseflig tillväxt i trafiken de tullför-

valtningen å platsen åliggande göromål icke kunnat ombesörjas med den ordinarie personalen, utan att inkallad extra personal måst i stor utsträckning användas. Då emellertid numera ett par års erfarenhet förelåge, huru de nya trafikförhållandena verkade, och då af hvad styrelsen inhemtat angående förhållandena under år 1899 framginge, att trafiken under samma år ytterligare i betydlig grad utvecklats, ansåge styrelsen sig ega fullt skäl att söka åstadkomma den förändring i tullkammarens stat, hvartill förhållandena, sådana de hittills gestaltat sig, finge anses böra föranleda, hvarvid styrelsen dock ville erinra, att, derest importen till Trelleborg skulle fortfarande utveckla sig på sätt hittills vunnen erfarenhet gäfvade anledning att förmoda, en ännu mera omfattande reglering af tullkammarens stat inom en icke aflägsen framtid syntes blifva erforderlig. Det nuvarande behovet, sådant det kunde anses uttryckt genom 1898 års uppgifter rörande trafiken, ansåge styrelsen, i likhet med tullkammaren, kräfvat anställande vid tullkammaren af två kammarskrifvare samt vid bevakningen af en öfveruppsyningsman och tre vaktmästare.

En följd af de förbättrade kommunikationerna på platsen hade ock blifvit, att Trelleborgs näringslif snabbt utvecklats genom tillkomsten af flera nya fabriker och andra industriella anläggningar samt att förhållandena i nämnda stad äfven i öfrigt väsentligen omgestaltats. Detta hade i sin ordning, alldeles oafsedt den under senare åren allmänt inom landet inträdda prisstegring, förorsakat, att den under helt andra förutsättningar för dervarande tullpersonal bestämda aflöning kommit att numera blifva oskäligt låg. Berörda förhållande syntes ock, enligt hvad tullkammaren upplyst, hafva blifvit beaktadt i afseende å andra tjänstemän på platsen, såsom post- och telegrafverkets; och styrelsen ansåge samma förhållande tillika med det ökade ansvar och arbete, som numera ålåge ifrågavarande tullpersonal, böra föranleda, dels att för nu föreslagna två kammarskrifvare och en öfveruppsyningsman bestämdes aflöning enligt den högre lönegrad, deri motsvarande befattningar i, bland andra städer, Helsingborg, Landskrona och Malmö vore uppförda, dels att för de nya vaktmästarne bestämdes aflöning i tredje lönegraden eller med lika belopp, som åtnjötes af deras vederlikar i, bland andra städer, Halmstad och Ystad, dels att, derest hvad sålunda blifvit ifrågasatt vunne bifall, såsom en följd deraf aflöningen för den förut å stat uppförda bevakningspersonalen höjdes i motsvarande mån, så att uppsyningsmannen uppflyttades från den lägre till den högre lönegraden, de tre vaktmästarne från andra till tredje graden och roddaren från första till andra graden, dels ock slutligen att tull-

förvaltarens aflöning bestämdes till det högre belopp, som i förhållande till ökad arbete och ökad ansvar kunde anses skäligt, i hvilket afseende styrelsen dock icke för närvarande ville ifrågasätta någon mera vidtgående uppflyttning än från tredje lönegraden, dit tjensten nu hörde, till närmast högre lönegrad eller den fjerde, hvarigenom en löneförbättring af 500 kronor skulle tullförvaltaren beredas.

Ystad.

Enligt hvad tullkammaren i *Ystad* anmält hade, utom tullkammarens ordinarie personal, sedan år 1883 i ständigt tjenstgöring användts dels en biträdande kammar- och skrifvare dels ock en extra ordinarie kammar- och skrifvare, hvilken senare uppburit det å tullkammarens stat uppförda anslag till skrifbiträde; och hade tullkammaren, med afseende å det stadigvarande behovet af dessa begge biträdens användande i daglig tjenstgöring, anhållit, att två kammar- och skrifvaretjenster måtte varda å stat uppförda, hvarjemte tullkammaren, med erinran att allt sedan år 1890 en extra ordinarie vaktmästare varit i nära nog ständigt tjenstgöring använd, föreslagit inrättande af ytterligare en vaktmästaretjenst för dervarande tullbevakning.

De af tullkammaren sålunda anförda förhållanden syntes visserligen ådagalägga, att personalen behöfde ökas, men styrelsen funne sig för närvarande kunna inskränka sig till att hemställa om inrättande af den begärda vaktmästaretjensten, hvilken i likhet med förutvarande vaktmästaretjenster å tullkammarens stat borde uppföras i tredje lönegraden, äfvensom af en kammar- och skrifvaretjenst, vid hvilken aflöningen icke syntes kunna bestämmas högre än den, som åtnjötes af kammar- och skrifvarne i Norrköping, Gefle och Sundsvall, hvilka alla voro upptagna i den lägre lönegraden.

Cimbrishamn.

Från och med år 1884 hade vid tullbevakningen i *Cimbrishamn* varit förordnad en biträdande uppsyningsman med ett årligt arfvode af 800 kronor. Då behovet af en särskild bevakningsförmän i sagda stad numera vore oafvisligt och af stadigvarande beskaffenhet, hade styrelsen — sedan tullkammaren fäst uppmärksamheten å otillräckligheten af berörda arfvode för befattningens innehafvare, hvilken städse varit en extra ordinarie tjensteman och helst borde ega tjenstemannakompetens, alldenstund han i tullförvaltarens frånvaro måste företräda denne — ansett sig böra föreslå, att i stället å stat uppfördes en för bemälda tullbevakning afsedd uppsyningsmanstjenst i den lägre lönegraden.

Karlshamn.

Tullkammaren i *Karlshamn* hade omförmält, hurusom på grund af det stora antal fartyg, i medeltal omkring 1,000 om året, som besökte dervarande hamn, svårighet mötte att behörigen ombesörja bevaknings- göromålen derstädes, hvilken svårighet särskildt framträdde, efter det

att stadens hamnområde enligt nådiga brefvet den 22 april 1898 betydligt utvidgats. Denna svårighet gjorde sig gällande så väl beträffande befälet, hvilket för närvarande utöfvades af öfveruppsyningsmannen ensam vid sidan af de honom åliggande göromål i packhuset, som ock i afseende å den underlydande bevakningen, hvilken icke sällan måst tillfälligt förstärkas med kustroddare. Ett sådant förhållande vore emellertid, enligt styrelsens åsigt, förenadt med så stora olägenheter för tullverket, att detsamma icke borde få fortfara, utan syntes för förstärkning af ifrågavarande bevakning, på sätt tullkammaren hemställt, böra inrättas en uppsyningsmanstjänst i den lägre lönegraden och en vaktmästaretjänst i andra lönegraden, hvilken lönegrad förutvarande vaktmästare på platsen tillhörde.

Derjemte hade styrelsen, med anledning af hvad tullkammaren upplyst rörande omfattningen af tullkammaregöromålen, till hvilkas handhavande nu icke någon annan tjänsteman än tullkammarens begge föreståndare vore å stat anställd, funnit sig böra föreslå inrättande för tullkammarens räkning af en kammarskrifvaretjänst i den lägre lönegraden.

Då, enligt hvad tullkammaren i *Ronneby* upplyst, det mött svårighet att genom inkallande till tjänstgöring vid förefallande behof erforderligen förstärka dervarande tullbevakning, i det att extra ordinarie betjente icke alltid funnits tillgängliga, ansåge styrelsen antalet af dervarande vaktmästare böra ökas från en till två och för sådant ändamål ytterligare en vaktmästaretjänst i andra graden inrättas.

Ronneby.

Tullkammaren i *Karlskrona* hade, med erinran, bland annat, om de industriella anläggningar, som under senare tid uppstått inom staden, samt om stadens förbättrade kommunikationer, framhållit, hurusom trafiken under de sista 25 åren ansevärt ökat, hvilket bäst bevisades deraf, att tulluppbörden, som år 1874 uppgått till endast 242,605 kronor, nu stigit så, att den år 1898 belöpte sig till 516,219 kronor. Deremot hade, såsom tullkammaren å andra sidan framhållit, dess ordinarie personal icke under nämnda tid ökat, utan jemte innehafvarne af de sedan åren 1874 respektive 1883 utgående anslagen till skrifbiträde och till biträdande kammarskrifvare hade till tjänstgöring mot dagtraktamente inkallade extra ordinarie kammarskrifvare måst öfvertaga de bestyr, som tullkammareföreståndarne sjelfve icke medhunnit. Under sista tiden hade det dock mött allt större svårighet för tullkammaren att erhålla sådana mer eller mindre tillfälliga biträden; och hade tullkammaren af dessa förhållanden funnit sig föranledd att anhålla om förstärkning af ifrågavarande personal med två nya tjänste-

Karlskrona.

män, af hvilka tullkammaren ansett en böra i staten uppföras såsom andre kontrollör och en såsom kammarskrifvare.

Styrelsen, som hade sig väl bekant, att det under senare tider understundom varit förenadt med svårighet att med tillgänglig personal behörigen medhinna göromålen vid ifrågavarande tullförvaltning, funne visserligen det sålunda begärda antalet nya tjänster af behovet påkalladt, men deremot icke erforderligt, att någondera af de nya befattningarnas innehafvare tilldelades högre grad än kammarskrifvares. Styrelsen ansåge alltså, att den ifrågavarande tullkammarpersonalens erforderliga förstärkning lämpligen kunde åvägabringas genom inrättande af två nya kammarskrifvaretjänster, hvilka syntes böra upptagas i den lägre lönegraden.

Visby.

Som den ordinarie tullbevakningspersonalen i *Visby* under flera år varit otillräcklig och under större delen af seglationstiden minst två extra ordinarie vaktmästare måst användas i ständig tjänstgöring, ansåge styrelsen, att denna personal, på sätt tullkammaren begärt, borde förstärkas med två ordinarie betjente och för sådant ändamål antalet vaktmästare i andra lönegraden ökas med ytterligare två.

Norrköping.

Under det sista halfva seklet hade icke någon ökning af den vid tullförvaltningen i *Norrköping* å stat anställda personal egt rum, men deremot hade år 1871 indragning skett af två vaktmästaretjänster. Naturligt vore vid sådant förhållande och med den storartade utveckling, rörelsen i allmänhet och icke minst på denna plats under en så lång tid vunnit — i afseende hvarå endast behöfde erinras att årliga tulluppbörden i *Norrköping* numera öfverstege två millioner kronor — att göromålens behöriga uppehållande med den nuvarande personalen måste erbjuda stora svårigheter, i synnerhet som, åtminstone hvad tjänstemannaklassen beträffade, brist rådde på extra ordinarie biträden. Också hade tullkammaren nu framhållit, hurusom ett ofafvisligt behof af personalens förstärkande föreläge, samt i sådant afseende hemställt om följande nya befattningar, nemligen: en andre kontrollörstjänst, två kammarskrifvaretjänster och två vaktmästaretjänster. Vid detta förslag funne styrelsen för sin del icke något att erinra. Af alldeles samma skäl, som i fråga om *Gefle* och *Helsingborg* anförts, ansåge styrelsen angeläget, att en andre kontrollör anställdes i *Norrköping* för tjänstgöring i packhuset; och jemväl om outhärdligheten af de öfriga begärda tjänsterna vore styrelsen öfvertygad. Aflöningen vid andre kontrollörstjänsten syntes böra blifva densamma, som föreslagits i afseende å de begge nyssnämnda städerna. Beträffande kammarskrifvarne borde de få i aflöningshänseende likställas med den för närvarande å tullkammarrens stat uppförde kammar-

skrifvaren, hvilken tillhörde den lägre lönegraden. Starka skäl kunde väl anföras för uppförande af dem alla tre i den högre lönegraden, men då styrelsen nu icke ansett sig böra framställa några mera omfattande förslag till jemkningar i aflöningsförhållandena, syntes det styrelsen, att med denna fråga borde tills vidare anstå. De föreslagne vaktmästarne funne styrelsen, i likhet med förut å tullkammarens stat uppförde enahanda betjente, böra hänföras till tredje lönegraden.

Sedan under år 1899 tullstationen i Svartvik inom *Sundsvalls* tullkammaredistrikt indragits, hade de invisitations- och bevakningsgöromål, som ålegat dervarande tullbevakning, vid hvilken en ordinarie vaktmästare, i mån af behof biträdd af inkallade extra ordinarie betjente, tjenstgjort, öfverflyttats på tullbevakningen i Sundsvall. På grund häraf och i följd af den alltjemt ökade trafiken på denna stad erfordrades, enligt hvad dervarande tullkammare anmält, vid sistbemälda bevakning fyra nya vaktmästaretjenster. Under erinran att, enligt hvad styrelsen i underdånig skrifvelse den 14 november 1898 anfört, den ledigblifna, första lönegraden tillhörande vaktmästaretjensten i Svartvik vore ämnad att vid förefallande behof öfverflyttas till annan tullförvaltning, der vaktmästaretjenst i samma grad vore inrättad, hade styrelsen derföre funnit sig böra föreslå inrättande af ytterligare fyra vaktmästaretjenster i tredje lönegraden eller med den för närvarande åt vaktmästarne i Sundsvall bestämda aflöning.

Sundsvall.

Tullkammaren i *Hernösand*, hvilken vid ett föregående tillfälle hemställt, att den kammarskrifvarebefattning å tullkammarens stat, som år 1873 indragits, måtte derå ånyo uppföras, hvilken hemställan emellertid då icke föranledde till någon styrelsens åtgärd, hade nu åter anmält, att de ökade göromålen ofwivsligen fordrade ett ständigt biträde på tullkammaren, der arbetet vissa tider af året så hopat sig, att tullförvaltaren många veckor å rad varit strängt upptagen från klockan 8 å 9 på morgonen till klockan 9 å 10 på aftonen med endast en timmes afbrott för middags intagande.

Hernösand.

Det syntes styrelsen icke kunna bestridas, att å tullkammaren, der tullförvaltaren för närvarande vore ensam ordinarie tjensteman, ökad personal vore behöflig. Uppbörden derstädes, ehuru vexlande under de senare åren, vore dock, med omkring 300,000 kronor tullmedel samt omkring 100,000 kronor fyr- och båkmedel årligen, i detta afseende tillräckligt talande. Särskildt borde ock framhållas den utveckling nederlagsrörelsen i Hernösand tagit under senare åren, i det att densamma sedan år 1888 nära fyrdubblats. Under sådana omständigheter ansåge styrelsen tullkammarens begäran om återuppförande å dess stat

af ifrågavarande tjänst synnerligen behjertansvärd, och styrelsen funne sig derföre böra föreslå inrättande för tullkammarens räkning af en kammarskrifvarettjänst i den lägre lönegraden.

Skellefteå.

Aflöningen vid tullförvaltarettjänsten i *Skellefteå* utginge fortfarande med samma belopp, hvartill densamma bestämdes, då tjänsten vid 1883 års riksdag första gången uppfördes å stat, nemligen lön 2,000 kronor och tjänstgöringspenningar 700 kronor, med rätt för innehafvaren till två ålderstillägg å sammanlagdt 800 kronor. Tullkammaren i sagda stad hade, med erinran hurusom redan år 1886 förslag förelagts Riksdagen om höjning af berörda aflöningsbelopp, men då, så snart efter tjänstens inrättande, icke lyckats tillvinna sig Riksdagens bifall, hemställt om styrelsens medverkan för afhjelpande af det missförhållande, som egde rum mellan, å ena sidan, löneförmåner och, å andra sidan, arbete och ansvar vid ifrågavarande tjänst. Styrelsen hade också funnit detta missförhållande vara så stort, att med rättelse deri syntes styrelsen icke böra anstå, till dess tullverkets aflöningsstat kunde mera allmänt blifva öfversedd och jemkad efter nuvarande förhållanden.

Sedan år 1886 hade uppbörden af tullmedel i *Skellefteå* stigit från 37,409 kronor, hvartill densamma sagda år uppgått, till 203,545 kronor, hvartill den belöpte sig år 1898. Jemfördes uppbörden sistnämnda år i *Skellefteå* och i de städer, der tullförvaltarens aflöning utginge enligt tredje lönegraden, dit tullförvaltarettjänsten i *Skellefteå* enligt 1886 års förslag skulle uppflyttats, visade det sig, att af dessa städer — hvilka vore Upsala, Vesterås, Uddevalla, Strömstad, Lund, Trelleborg, Cimbrishamn, Oskarshamn, Linköping, Hudiksvall, Örnsköldsvik, Piteå och Luleå — endast Trelleborg och Hudiksvall hade större tulluppbörd med respektive 340,896 kronor och 223,503 kronor, under det att å andra sidan i tre af ifrågavarande städer uppbörden icke eller åtminstone föga öfverstege fjerdedelen af den i *Skellefteå* debiterade. Styrelsen ansåge sig härvid ock böra erinra, att enligt styrelsens förslag tullförvaltarettjänsten i Trelleborg skulle uppflyttas i högre lönegrad. Men icke blott importen i *Skellefteå* vore ansenlig. Från tullkammarens distrikt egde jemväl en betydlig export rum, förnämligast af trävaror, hvilket förhållande förorsakade icke ringa arbete för tullförvaltningen med anledning af dess åliggande att öfvervaka efterlefnaden af den så kallade Norrbottenslagen. Enligt hvad tullkammaren upplyst, utskeppades från dess distrikt år 1898 icke mindre än 37,020 kubikmeter bjelkar och sparrar, uppgående i stycketal till mer än 200,000. Att sjöfarten på *Skellefteå* vore synnerligen liflig visade sig äfven af det förhållande, att tullkammaren i afseende å uppbörden af fyr- och båkmedel år 1898 intog det fjortonde

rummet bland samtliga stapelstäderna. Statsverkets nuvarande utgifter för ifrågavarande tullförvaltning vore också ganska små, enär aflöningarne för der inrättade tjänster enligt 1899 års stat belöpte sig till endast 6,800 kronor, ålderstillägg oberäknade.

Med afseende å hvad sålunda anförts, funne styrelsen sig böra förorda, att tullförvaltaretjensten i Skellefteå uppflyttades i tredje lönegraden, med lön 2,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor och två ålderstillägg å tillhoppa 1,000 kronor.

En af de tullplatser, der rörelsen under senare åren synnerligen utvecklats, utan att detta hittills föranlett någon motsvarande ökning af den ordinarie tullpersonalen på stället, vore *Luleå*. Trafikens tillväxt visade sig väl icke så mycket af ökningen i den egentliga tulluppbörden, enär de der debiterade tullmedlen, ehuru beloppet under sista decenniet mer än fördubblats, likväl år 1898 ännu icke utgjorde mer än 122,996 kronor. Men också vore det icke så mycket importen som fastmera exporten, hvilken grundade stadens nuvarande betydelse. I hvilken mån tullförvaltningens deraf föranledda göromål, såväl å tullkammaren som vid bevakningen, ökats, derom kunde man göra sig en föreställning af det förhållande, att, trots den nedgång i totala fyr- och båkafigiftsuppbörden, som blifvit en följd af den medelst nådiga kungörelsen den 14 juni 1894 genomförda ändring i stadgandena angående denna afgift, den i *Luleå* under år 1898 debiterade uppbörd af ifrågavarande slag uppgått till 175,454 kronor — ungefär sex gånger så mycket som ett tiotal år tidigare — och öfverstigit den i hvarje annan stad än Stockholm och Göteborg debiterade.

Luleå.

Häraf framginge, att tullkammarens nu framställda begäran, att den nuvarande personalen å tullkammaren och vid tullbevakningen — bestående af en tullförvaltare, en uppsyningsman, fyra vaktmästare och två roddare — måtte förstärkas med en kammarskrifvare och två vaktmästare, vore fullt befogad; och ansåge sig styrelsen därför böra hemställa om inrättande af en kammarskrifvaretjänst i den lägre lönegraden och två vaktmästaretjänster i den grad, dit de nuvarande vaktmästarna i *Luleå* hörde eller den andra.

Vid afgifvande af förslag till reglering af tullverkets stater för år 1900 hade styrelsen antydtt, att förhållandena vid *riksgränsen mot Finland*, trots alla ansträngningar, som från tullverkets sida gjorts att hämma den der pågående olofliga varuinförseln, fortfarande vore otillfredsställande; och styrelsen funne sig nu böra återkomma till och närmare utveckla detta ämne.

*Riksgränsen
mot Finland.*

Såsom arbetsredogörelsen för Norrbottens läns gränsetullrätts verk-

samhet under de senare åren visade, hade konfiskationsmålen antal i denna gränssort under senare tider i icke sedvanlig grad ökats. Under det att till exempel år 1885 endast två mål varit vid domstolen anhängiga och år 1886 intet, handlades derstädes år 1896 icke mindre än 11 från föregående år uppskjutna och 52 under året anhängiggjorda, deraf 40 under året befordrades till slutlig åtgärd och 23 uppskötos. År 1897 handlades vid samma domstol tillsammans 60 mål, af hvilka 26 slutligen afgjordes och 34 uppskötos till följande år.

Då åtal för seglationsförseelser ytterst sällan förekomme å ifrågasvarande ort, afsåge målen så godt som uteslutande oloflig varuinförsel. Hvad år 1898 beträffade, hade, enligt hos styrelsen tillgängliga handlingar, bemälda gränsetullrätt under sagda år slutbehandlat 39 mål; och hade under samma år följande olofligen införda varuquantiteter derstädes dömts förbrutna, nemligen: oarbetad tobak 2,420 kg., mjöl 53,127 kg. samt 35 säckar eller balar, angående hvilkas vikt uppgift saknades, kött 457 kg., smör 1,523 kg., konfityrer 13,3 kg., skidor 88 kg. äfvensom ett hästskap.

Redan af det anförda framginge, att smugglingen från Finland bedrefves i stor skala. Men styrelsen måste tyvärr ock bekräfta det sakförhållande, att en anseelig del af det olofligen införda godset och de med införseln sysselsatta personerna icke af tullbevakningen anträffades. Och dock vore en betydande personal i ständig verksamhet för att öfvervaka gränsen. Oberäknadt den fasta bevakningen i staden Haparanda äfvensom kustbevakningen, vore utmed gränsen från Haparanda till Pello — alltså i de trakter, der olagligheterna hufvudsakligast föröfvades — posterade 19 ordinarie gränssridare samt 25 mot dagtraktamente ständigt tjänstgörande, hvartill komme ett antal under längre eller kortare delar af året inkallade. Sagda bevakningsstyrka vore fördelad på två distrikt. Inom hvardera af dem fördes närmaste befälet af en tillförordnad uppsyningsman, och styrelsen hade ingen anledning att antaga annat, än att såväl de som deras underlydande gjorde hvad i deras förmåga stode, för att tullförfattningarna måtte behörigen efterlefas. Vid sådant förhållande ansåge styrelsen, att bevakningskedjan söder om Pello borde ytterligare förstärkas i syfte dels att göra det hvarje särskild bevakningsposterings tilldelade bevakningsområde mindre än nu och dels att öka personalen vid hvarje dylik posterings så, att tillsynen måtte kunna i möjligaste mån göras lika effektiv å alla tider af dygnet; och då det för erhållande af lämpligt manskap syntes vara nödigt, att icke den extra ordinarie personalens antal blefve allt för opropor-tionerligt mot den ordinarie personalens, funne styrelsen nödigt, att för

ifrågavarande tjänstgöring 25 nya gränsridaretjenster med den aflöning i lägre lönegraden, som för närvarande bestodes gränsridarne i Haparanda tullkammaredistrikt, inrättades, men ville styrelsen, åtminstone för närvarande, icke ifrågasätta någon förändring med afseende å bevakningen i Pello och norr derom.

För att största möjliga nytta af bevakningen skulle tillförsäkras statsverket ansåge styrelsen derjemte nödigt, att den talrika gränsbevakningspersonalen ställes under ett kraftigt och nitiskt befäl, beklädt med erforderlig myndighet och icke upptaget af andra tjenstebestyr vid sidan af ifrågavarande befälstjänstgöring. Så vore näppeligen nu förhållandet, då tullförvaltaren i Haparanda, som utöfvade ifrågavarande befäl, af sin öfriga tjänstgöring hindrades att egna någon mera afsevärd tid deråt. Enligt styrelsens uppfattning erfordrades derföre, på sätt äfven tullkammaren föreslagit, att gränsbevakningen i dess helhet ställes under en särskild chef, för hvilket ändamål tullkammaren föreslagit inrättande af en bevakningskontrollörstjänst, likställd med motsvarande befattning inom Karlstads tullkammaredistrikt. För sin del ansåge styrelsen, att ifrågavarande befäl lämpligen kunde utöfvas af en under tullkammaren lydande tullbetjent af öfveruppsyningsmans grad, i stället för af tjensteman, då större utsigt att erhålla lämplig person för platsen syntes förefinnas, derest styrelsen vid sitt val icke vore uteslutande hänvisad till personer, hvilka egde behörighet att söka tjenstemannabefattning inom verket. Vidare vore styrelsen af den åsigt, att till gränsbevakningschefens biträde och för att närmast leda bevakningstjänstgöringen borde, likasom hittills, finnas underbefäl af uppsyningsmans grad i de särskilda distrikten. Härförutom ansåge styrelsen ändamålsenligt, att gränsbevakningen i Haparanda tullkammaredistrikt organiseras på militärisk fot, i likhet med hvad som vore stadgadt angående större delen af kustbevakningen inom riket och äfven jemlikt nådiga brefvet den 10 februari 1852 var förhållandet med den förut anordnade, men på grund af nådiga brefvet den 3 augusti 1866 sedermera indragna gränsbevakningen i Haparanda. I följd häraf syntes nyssbemälde, närmast under gränsbevakningschefen lydande underbefäl, hvilka för den del af gränsen, hvarom nu vore fråga, eller söder om Pello, borde blifva två, böra benämnas gränssergeanter. Aflöningen för dem ansåge styrelsen böra bestämmas lika med aflöningen för uppsyningsmän i högre lönegraden och för gränsbevakningschefen lika med för öfveruppsyningsman i högre lönegraden.

Blefve gränsbevakningen förstärkt och befälet öfver densamma anordnadt i enlighet med hvad nu sagts, och blefve derjemte lämpliga

ändringar i tullstadgans föreskrifter, i hvad dessa särskildt afsåge gränstrafiken, genomförda, till hvilka ändringar styrelsen antagligen inom kort blefve i tillfälle att afgifva underdånigt förslag, vågade styrelsen — som, hvad smugglingen till sjös inom ifrågavarande trakt beträffade, tillförsåge sig kraftig verkan af patrulleringen med den ångbåt, om hvars anskaffande styrelsen jemlikt bemyndigande i nådigt bref den 19 maj 1899 gått i författning — antaga, att den oloffliga varuinförseln skulle väsentligen aftaga. Att den skulle kunna helt och hållet undertryckas, syntes väl ej tills vidare vara att hoppas, då det onda sedan lång tid tillbaka slagit alltför djupa rötter och det ännu antagligen komme att dröja länge nog, innan det inginge i allmänna rättsmedvetandet hos befolkningen i dessa bygder, att smuggling vore lagöfverträdelse. Vid sådant förhållande hade styrelsen icke kunnat underlåta att jemväl föreslå ett bättre sakernas ordnande med afseende å utöfningen af åklagaremakten. Denna handhades i Haparanda af tullförvaltaren, i likhet med hvad numera egde rum å de flesta tullplatser i riket. Men då åtalen i Haparanda icke, såsom annorstädes allmännast vore fallet, afsåge mer eller mindre obetydliga seglationsförseelser, hvilka i regel erkändes af svaranden, utan ofta nog vore, hvad utredning och bevisföring anginge, ganska invecklade mål, och då tullförvaltarens egentliga uppgift och utbildning måste göra honom jemförelsevis främmande för ett sådant bestyr, hölle styrelsen före, att det skulle vara till stor vinst för det allmänna, om i Haparanda anställdes en särskild, juridiskt bildad åklagare i tullmål, för hvilken i så fall hela Norrbottens län lämpligen kunde bestämmas såsom tjenstgöringsdistrikt. Styrelsen hade med afseende härå ansett sig böra föreslå, att å tullverkets stat uppfördes en för Norrbottens län afsedd tullfiskalstjenst med samma aflöning, som åtnjötes af öfriga tullfiskaler.

Haparanda.

De egentliga tullkammaregöromålen vid tullkammaren i *Haparanda* hade sedan lång tid tillbaka icke kunnat af tullförvaltaren ensam medhinnas. Hittills hade dock endast anslag till skrifbiträde varit honom tilldeladt. Emellertid hade nu göromålen ökats så, att den extra ordinarie kammarskrifvare, som åtnjöte sagda anslag, hade sin tid fullt upptagen af göromål å tullkammaren och i packhuset. Vid sådant förhållande hade styrelsen ansett sig böra, i enlighet med tullkammarens hemställan, föreslå inrättandet vid tullkammaren af en kammarskrifvare-tjenst, hvilken syntes böra uppföras i lägsta lönegraden.

Invisitationen af de talrika bogserbåtarne inom Haparande tullkam-maredistrikt hade, enligt hvad tullkammaren upplyst, under flera år måst öfverlätas antingen åt kustbevakningen eller åt en på ön Hanhin-

kari posterad, för bevakning af trävarulastningar afsedd vaktmästare, då annan personal icke kunnat för ändamålet disponeras. Att en dylik anordning icke vore lämplig, vore uppenbart, då kustbevakningen icke borde upptagas med sådana bestyr och så viktiga förrättningar icke kunde tillfredställande utföras af en enda person utan ledning och uppsigt af bevakningsbefäl. Med afseende derå att antalet af dylika invisitationer vexlade från ett- ända till tvåhundra årligen, syntes erforderlig tullbevakningspersonal för deras ombesörjande böra å tullkammarens stat uppföras, för hvilket ändamål styrelsen ansåge två vaktmästaretjänster i andra lönegraden böra inrättas, hvaremot nödigt befäl syntes tills vidare kunna anskaffas genom förordnande af en vaktmästare såsom biträdande uppsyningsman.

Då, enligt hvad tullkammaren i *Jönköping* upplyst, den extra ordinarie tjänsteman, som uppbure det å tullkammarens stat uppförda anslag till skrifbiträde, vore under hela expeditionstiden å hvarje tid af året fullt sysselsatt för tullkammarens räkning med arbete, hvilket icke af tullförvaltaren medhunnas, och de under årens lopp ökade tullkammergeomålen derföre icke längre kunde af tullförvaltaren ensam ombesörjas, hade styrelsen funnit sig böra tillmötesgå tullkammarens begäran och föreslå inrättande för tullkammarens räkning af en kammarskrifvaretjänst, hvilken syntes böra uppföras i den lägre lönegraden.

Jönköping.

Efter det Eders Kongl Maj:t, på generaltullstyrelsens underdåniga framställning att, som staden *Örebro* fullgjort de i nådiga brefvet den 24 april 1896 stadgade vilkor för åtnjutande af stapelstads- samt nederlags- och transitupplagsrätt, tullpersonal måtte der provisoriskt anställas, enligt nådigt bref den 10 februari 1899 medgifvit anställande i nämnda stad, medelst af styrelsen utfärdade, tills vidare gällande förordnanden, af dels en tullförvaltare med lön 2,500 kronor, tjenstgöringspenningar 1,000 kronor och rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, dels ock en vaktmästare med lön 600 kronor, tjenstgöringspenningar 300 kronor samt rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 75 kronor, funne styrelsen berörda nya tjänster nu böra å stat uppföras.

Örebro.

Redan flera år före mellanrikslagens upphäfvande hade det visat sig omöjligt ej mindre för de vid gränstullkamrarne i *Mon* och *Charlottenberg* anställde kontrollörer än för tullförvaltaren i *Karlstad* att ensamme medhinna tullkammergeomålen, i följd hvaraf anslag till biträdande kammarskrifvarebefattningar måst å respektive tullförvaltningars stat uppföras. Göromålen vid ifrågavarande befattningar hade emellertid under årens lopp dels i följd af trafikens tillväxt dels ock i följd af de

Mon, Charlottenberg, Karlstad och Storlien.

förändrade mellanriksförhållandena så väsentligt ökats, att styrelsen icke funne skäl att längre uppskjuta med afgifvande af förslag till dessa befattningars ersättande med kammarskrifvare-tjenster; och då samma förhållande egde rum vid tullkammaren i *Storlien*, der i stället för biträdande kammarskrifvare en extra ordinarie kammarskrifvare vore i tjenstgöring mot dagtraktamente inkallad, hade styrelsen, för uppförande å enhvar af tullkamrarnes i Mon, Charlottenberg, Karlstad och Storlien stater af en kammarskrifvare i den lägre lönegraden, ansett sig böra föreslå inrättande af fyra dylika nya tjänster.

Gränsbevakningen i Karlstads tullkammaredistrikt m. m.

Då år 1895 tullkammare under tullförvaltares öfverinseende öppnades i Falun, hade bemälde tullförvaltare, med Eders Kongl. Maj:ts begifvande enligt nådigt bref den 4 oktober samma år, fått öfvertaga det dittills af bevakningskontrollören i Karlstads tullkammaredistrikt utöfvade chefskapet öfver gränsbevakningen i Dalarne. Denna anordning hade emellertid visat sig mindre lämplig, enär någon annan tjänsteman än tullförvaltaren icke vore anställd vid tullkammaren i Falun och denne i följd deraf icke kunde så ofta som önskligt och behöfligt vore inspektera förhållandena och personalen vid gränsen. Styrelsen ansåge därför, att ifrågavarande chefskap åter borde öfvertagas af bevakningskontrollören, hvilken förändring så mycket hellre syntes kunna omedelbart genomföras som den nuvarande innehafvaren af bevakningskontrollörstjensten — för hvilken visst tjenstgöringsområde icke funnes i gällande stat bestämdt — tillträdde densamma med skyldighet att utöfva befäl öfver gränsbevakningen i Karlstads tullkammaredistrikt, hvar till då hörde, förutom derunder ännu lydande Elfsborgs län och Vermeland, jemväl provinsen Dalarne. Styrelsen ville dock icke ifrågasätta, att en sådan ändring skulle vidtagas, utan att bevakningskontrollörens redan under nuvarande förhållanden knappa aflöning komme att höjas, en åtgärd, hvilken dessutom påkallades af det väsentligt ökade arbete, som, i följd af den förstärkning af gränsbevakningen, hvilken föranledts af mellanrikslagens upphäfvande, tillfallit honom i afseende å såväl inspektionsresor som skriftvexling; och hade styrelsen därför ansett sig böra föreslå, att bemälde tjänsteman, hvilken nu åtnjöte enahanda aflöning som kontrollörer i första lönegraden, i stället måtte, mot det att han öfvertog ofvan angifna utvidgade tjenstgöringsskyldighet, i aflöningshänseende likställas med kontrollörer i andra lönegraden.

Generaltullstyrelsens hemställan.

I öfvensstämmelse med hvad sålunda anförts, hemställer generaltullstyrelsen

1:o) att å tullverkets aflöningsstat måtte, utöfver der redan upptagne tjänstemän och betjente, uppföras:

a) hos styrelsen:

å kanslibyrån:

en notarie med lön 1,800 kronor, tjänstgöringspenningar 1,200 kronor samt rätt till två ålderstillägg å tillhopa 1,000 kronor; och

å revisionsbyrån:

två revisorer med lön 1,800 kronor, tjänstgöringspenningar 1,200 kronor samt rätt till två ålderstillägg å tillhopa 1,000 kronor;

b) vid lokalförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen:

dels en tullförvaltaretjänst i Örebro med lön 2,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor och rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 1,000 kronor;

dels en tullfiskal med lön 2,000 kronor, tjänstgöringspenningar 700 kronor och rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 800 kronor;

dels två förste packhuskontrollörer med lön 2,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 1,000 kronor;

dels sjutton kontrollörer i andra lönegraden eller med lön 2,500 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor och rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 1,000 kronor;

dels en uppbörds-kassör med lön 2,500 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor och rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 1,000 kronor;

dels tjugufem kammar-skrifvare i andra lönegraden eller med lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 1,000 kronor;

dels sexton kammar-skrifvare i första lönegraden eller med lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 600 kronor;

dels en gränsbevakningschef med lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 1,000 kronor;

dels en öfveruppsyningsman i andra lönegraden eller med lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 1,000 kronor;

dels två gränssergeanter med lön 1,000 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 300 kronor;

dels en uppsyningsman i andra lönegraden eller med lön 1,000 kronor, tjänstgöringspenningar 500 kronor och rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 300 kronor;

dels två uppsyningsmän i första lönegraden eller med lön 900 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 300 kronor;

dels tjugusex gränsridare i första lönegraden eller med lön 500 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 150 kronor;

dels två kustvakter till sjös med lön 600 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 300 kronor;

dels tjuguen vaktmästare i fjärde lönegraden eller med lön 800 kronor, tjänstgöringspenningar 400 kronor och rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 300 kronor;

dels tio vaktmästare i tredje lönegraden eller med lön 700 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor och rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 300 kronor;

dels nio vaktmästare i andra lönegraden eller med lön 600 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor och rätt till två ålderstillägg å tillhopa 150 kronor;

dels ock tre kammarvaktmästare med lön 500 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor och rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 150 kronor;

2:o) att för genomförande af den ifrågasatta förbättringen i aflöningsförmåner vid tullförvaltaretjänsterna i Helsingborg, Trelleborg och Skellefteå, hvilka enligt 1900 års stat tillhöra respektive femte, tredje och första lönegraderna, samt för kontrollören vid tullkammaren i Helsingborg, hvilken är uppförd i fjärde lönegraden, följande förändringar måtte i 1901 års stat vidtagas, nemligen, att

dels antalet tullförvaltare i sjunde lönegraden eller med lön och tjänstgöringspenningar tillhopa 6,000 kronor ökas med en, tullförvaltaren i Helsingborg, och i sammanhang dermed antalet tullförvaltare i femte lönegraden eller med lön och tjänstgöringspenningar tillhopa 5,000 kronor minskas med en, bemälda tullförvaltare;

dels antalet tullförvaltare i fjärde lönegraden eller med aflöning tillhopa 4,000 kronor ökas med en, tullförvaltaren i Trelleborg, utan att i sammanhang dermed någon nedsättning eger rum af antalet tullförvaltare i tredje lönegraden eller med sammanlagdt 3,500 kronors aflöning, dit tullförvaltaren i Skellefteå uppflyttas, men i stället antalet tullförvaltare i första lönegraden eller med sammanlagdt 2,700 kronors aflöning minskas med en, sistbemälda tullförvaltare;

dels ock antalet kontrollörer i femte lönegraden eller med tillhoppa 5,000 kronors aflöning ökas med en, kontrollören vid tullkammaren i Helsingborg, och i stället antalet kontrollörer i fjärde lönegraden eller med tillhoppa 4,000 kronors aflöning minskas med en, bemälda kontrollör;

3:o) att, i händelse aflöningen vid de föreslagna nya tjänsterna vid tullbevakningen i Trelleborg bestämdes på sätt styrelsen hemställt, följande förändringar af 1900 års aflöningsstat måtte i 1901 års stat vidtagas för beredande af förbättrad aflöning åt den förut på samma tullkammarers stat uppförda bevakningspersonal, nemligen, att

dels antalet uppsyningsmän i andra lönegraden eller med tillhoppa 1,500 kronors aflöning ökas med en och i sammanhang dermed antalet uppsyningsmän i första graden eller med tillhoppa 1,200 kronors aflöning minskas med en;

dels antalet vaktmästare i tredje lönegraden eller med tillsammans 1,000 kronors aflöning ökas med tre och i följd deraf antalet vaktmästare i andra lönegraden eller med tillhoppa 900 kronors aflöning minskas med tre;

dels ock antalet roddare i andra lönegraden eller med sammanlagdt 800 kronors aflöning ökas med en och i följd deraf antalet roddare i första lönegraden eller med sammanlagdt 700 kronors aflöning minskas med en;

4:o) att aflöningen vid bevakningskontrollörens tjänst, enligt 1900 års stat bestämd till lön 1,800 kronor och tjänstgöringspenningar 600 kronor med rätt till två ålderstillägg å tillhoppa 600 kronor, måtte i 1901 års stat upptagas till följande förhöjda belopp, nemligen lön 2,500 kronor och tjänstgöringspenningar 500 kronor med rätt till två ålderstillägg å sammanlagdt 1,000 kronor; samt

5:o) att Eders Kongl. Maj:t täcktes förordna, att gränsbevakningen i Haparanda tullkammardistrikt skulle organiseras militäriskt och i följd deraf ställas under krigslagarne; erinrande generaltullstyrelsen härvid, att nådigt bifall till denna hemställan finge anses utgöra förutsättning för lämpligheten af den benämning, gränssergeanter, som ofvan upptagits för underbefälet vid samma bevakning.

Derest hvad generaltullstyrelsen under 1:o)—4:o) här ofvan föreslagit vunne bifall, skulle den ordinarie aflöningsstaten, omfattande lön och tjänstgöringspenningar, komma att ökas med 238,800 kronor.

*Anslaget till
vikariatsersätt-
ning, extra
biträden m. m.
vid lokalför-
valtningen.*

Beträffande det å den ordinarie aflöningsstaten uppförda anslag till vikariatsersättning, extra biträden m. m. vid lokalförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen har generaltullstyrelsen jemväl sett sig nödsakad att föreslå höjning. I afseende å detta anslag, hvilket i 1899 års stat vore upptaget med 250,000 kronor och i staten för år 1900 med 300,000 kronor, bestämdt anslag, erinrar generalstyrelsen, hurusom detsamma vid upprepade tillfällen under senare tider visat sig, sådant det varit i staten uppfördt, otillräckligt, i anledning hvaraf styrelsen flera gånger måst aflåta underdåniga framställningar om bemyndigande att, utöfver det belopp, hvartill samma anslag och de dermed likställda besparingarne å den ordinarie aflöningsstaten uppginge, verkställa utbetalningar af tullmedlen för det med anslaget afsedda ändamål. Sedan emellertid Riksdagen i underdånig skrifvelse den 14 maj 1898 meddelat, bland annat, att Riksdagen i anledning af nådig framställning om anslag till fyllande af dylik brist i det för år 1897 beviljade anslag icke velat lemna oanmärkt, att berörda anslag till följd af sin natur icke bort öfverskridas, hade styrelsen i sitt förslag till 1900 års stat funnit sig föranlåten att, med erinran om de svårigheter, som mötte för beräknande så lång tid på förband, som nödigt vore, af de utgifter, hvilka skulle täckas af ifrågavarande anslag, äfvensom derom, att beskaffenheten af de behof, hvilka föranledde dessa utgifter, i den mån de utgjordes af godtgörelse till extra biträden, hvartill den ojemförligt öfvervägande delen af anslaget åtginge, icke medgäfv, att hänsyn toges till anslagets egenskap af bestämdt anslag, hemställa om anslagets ändring till förslagsanslag. Detta förslag hade äfven blifvit af Eders Kongl. Maj:t biträdt, men hade icke vunnit Riksdagens bifall. Sedermera hade styrelsen sett sig nödsakad att i underdånig skrifvelse den 2 november 1899 göra framställning om bemyndigande att för ifrågavarande ändamål år 1899 använda, utöfver anslaget och besparingarne, ett belopp af högst 130,000 kronor, hvilken framställning under den 10 i samma månad i nåder bifallits. Den möjlighet, styrelsen vid afgifvande af underdånigt förslag till 1900 års stat förutsatt, att anslaget till vikariatsersättning, extra biträden m. m. å berörda stat skulle visa sig otillräckligt, hade numera på grund af den erfarenhet, som år 1899 lemnat, öfvergått till full visshet, men lika litet nu som tillföre kunde några tillförlitliga beräkningar om utgifternas belopp och bristens storlek uppgöras; dock ville styrelsen upplysa, att bristen för år 1900 å styrelsens kameralbyrå kalkylerats till högst 200,000 kronor. En omständighet, hvars relativa innebörd emellertid redan nu låte sig konstatera, vore den, att styrelsen, för att brist på extra

ordinarie personal icke skulle inträda, måste vara betänkt på att å många, om icke å de flesta platser höja dagtraktamentet för de till tjänstgöring inkallade extra ordinarie tjänstemän och betjente, hvilken förhöjning öfver hufvud taget sannolikt icke finge beräknas lägre än 15 procent å nuvarande traktamenten.

Under sådana omständigheter har generaltullstyrelsen, som ingalunda förbisåge, att de nya tjänster, som nu föreslagits, borde, derest de beviljades, verka ett väsentligt minskadt behof af extra biträden, ansett sig böra utan att inlåta sig på några beräkningar af den beskaffenhet, hvilkas otillförlitlighet år efter år framträd, hemställa,

dels att det i tullverkets aflöningsstat för år 1901 ingående, för lokalförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen afsedda anslaget till vikariatsersättning, extra biträden m. m. måtte bestämmas till 450,000 kronor, vid bifall hvartill aflöningsstaten i sin helhet skulle, derest jemväl hvad generaltullstyrelsen här ofvan i afseende å den ordinarie aflöningsstaten hemställt vunne bifall, komma att ökas med tillsammans 388,800 kronor samt denna stats slutsumma, utgörande enligt 1900 års stat 2,066,300 kronor, alltså uppgå till 2,455,100 kronor,

dels ock att Eders Kongl Maj:t täcktes bemyndiga generaltullstyrelsen att under år 1900, i den mån aflöning till erforderliga extra biträden vid lokalförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen skulle visa sig icke kunna utgå af det å lokalförvaltningens samt kust- och gränsbevakningens stat för samma år uppförda anslag till vikariatsersättning, extra biträden m. m. samt under året uppkommande besparingar å den ordinarie aflöningsstaten, för ändamålet af tullmedlen förskottsvis använda högst 200,000 kronor.

Hvad generaltullstyrelsen anført i fråga om behovet af ett antal nya tjänster vid tullverket biträder jag i väsentliga delar. Den ökning i arbete, som förändrade tidsförhållanden tillfört tullverket, har utan tvifvel varit vida större, än att den ens tillnärmelsevis kunnat uppvägas af det relativa fåtal nya befattningar, som efter tillkomsten af 1876 års ännu i hufvudsak gällande aflöningsstat på tullverkets stat uppförts. Följden har varit den under dylika förhållanden vanliga. En dryg del af det arbete, som skolat utföras af tullverkets personal, har måst öfverlätas åt ett ständigt växande antal extra ordinarie tjänstemän och betjente, hvilket icke alltid kunnat lända till förmån för tjensten och hos de talrika extra biträdena framkallat missmod och bekymmer för framtiden.

Hvad beträffar detaljerna af generaltullstyrelsens förslag, finner

jag styrelsen i fråga om flertalet af de till inrättande föreslagna nya tjänsterna hafva anført tillfyllestgörande skäl för behovet af dem. I fråga åter om vissa andra bland de föreslagna tjänsterna har jag icke af de utaf generaltullstyrelsen anförda omständigheter funnit mig öfvertygad, att den ökning i arbete, som de senare åren otvifvelaktigt medfört äfven å de tullplatser, der dessa tjänster skolat inrättas, varit af den stadigvarande art och den omfattning, att ett oundgängligt behof af sagda tjänster skulle förefinnas. På grund häraf anser jag från förslaget böra uteslutas 3 kammar-skrifvare, nemligen 1 i Helsingborg, 1 i Karlskrona och 1 i Jönköping, samt 3 vaktmästare, nemligen 1 i Ronneby, 1 i Visby och 1 i Sundsvall. I fråga om den begärda förstärkningen af 7 tjänstemän vid packhusinspektionen i Göteborg anser jag väl nya tjänstemän till detta antal derstädes böra anställas, men finner, lika med tulldirektören i Göteborg, tillräckligt, att af dessa tjänstemän allenast 1 och icke, på sätt generaltullstyrelsen föreslagit, 3 erhålla kontrollörsgrad, då således 1 kontrollör och 6 kammar-skrifvare i stället för af styrelsen föreslagna 3 kontrollörer och 4 kammar-skrifvare skulle der anställas.

Med iakttagande af dessa jemkningar i generaltullstyrelsens förslag skulle alltså komma att i nya befattningar anställas

dels 15 kontrollörer i 2:dra lönegraden i stället för af styrelsen föreslagna 17;

dels 26 kammar-skrifvare i 2:dra lönegraden i stället för föreslagna 25;

dels 14 kammar-skrifvare i 1:sta lönegraden i stället för föreslagna 16;

dels 9 vaktmästare i 3:dje lönegraden i stället för föreslagna 10; samt

dels 7 vaktmästare i 2:dra lönegraden i stället för föreslagna 9.

Om jag således med nu angifna undantag anser behovet af de föreslagna nya tjänsterna styrkt och likaså anser förslaget om vissa redan nu befintliga tjänsters uppflyttande i högre lönegrad befogadt, kan jag deremot icke instämma med generaltullstyrelsen, då styrelsen föreslår, att de nya tjänsterna och aflöningsförbättringarna skola redan nu uppföras på ordinarie stat. På skäl, som icke torde kunna jäfvas, har generaltullstyrelsen framhållit behovet af en omfattande omarbetning af tullverkets stater, och, om än med hänsyn till den utveckling, som rörelsen numera hunnit, föga antagligt är, att icke äfven framgent de nya tjänstebefattningarne komma att behöfvas, är det dock en gifven sak, att genomförandet af såsom erforderliga ansedda ändringar i staterna icke kan annat än i sin mån försvåras genom tillkomsten af ett ganska betydligt antal nya tjänster. I afbidan på resultatet af den

utaf generaltullstyrelsen föreslagna utredningen — Eders Kongl. Maj:t torde framdeles vilja besluta, huruvida denna bör uppdragas åt en komité eller verkställas inom embetsverket — anser jag mig därför böra föreslå, att medel till bestridande af kostnaderna för uppehållande på förordnande under år 1901 af de nya tjänster, hvilkas inrättande jag tillstyrkt, äfvensom för beredande af den likaledes af mig tillstyrkta förbättringen i lönerna vid vissa tjänster må af Riksdagen äskas under formen af ett extra anslag. Tillämpningen af generaltullstyrelsens förslag skulle, enligt hvad ofvan blifvit erinradt, medföra en kostnad af sammanlagdt 238,800 kronor. Med vidtagande af de af mig föreslagna jemkningar skulle denna summa minskas med 10,400 kronor till 228,400 kronor. Minskas aflöningsstatens slutsumma, sådan den af generaltullstyrelsen föreslagits, eller 2,455,100 kronor, med det af generaltullstyrelsen för nya tjänster och aflöningsförbättringar föreslagna kostnadsbeloppet, kommer berörda stat att sluta på ett belopp af 2,216,300 kronor.

Generaltullstyrelsens förslag att gränsbevakningen i Haparanda tullkammaredistrikt måtte organiseras militäriskt och i följd deraf ställas under krigslagarne anser jag mig icke ega skäl förorda till nådigt bifall.

Enligt hvad generaltullstyrelsen ofvan erinrat, har Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 10 sistlidne november bemyndigat bemälda styrelse att under år 1899 till aflönning åt erforderliga extra biträden vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakningen, i den mån medel dertill skulle visa sig icke kunna utgå af det å lokalförvaltningens samt kust- och gränsbevakningens stat för samma år uppförda anslag till vikariatsersättning, extra biträden m. m. samt under året uppkommande besparingar å den ordinarie aflöningsstaten, förskottsvis utbetala högst 130,000 kronor äfvensom att till 1900 års räkenskap balansera det belopp, som på grund af berörda bemyndigande kunde komma att under år 1899 utbetalas. På grund af detta bemyndigande har af generaltullstyrels enförskjutits ett belopp af 129,489 kronor 11 öre, hvilket, jemlikt föreskriften i nyssberörda nådiga bref, till 1900 års räkenskap balanserats. Beträffande det af generaltullstyrelsen anmälda enahanda behovet för innevarande år har jag för afsigt att tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att framdeles i sammanhang med fastställande af tullverkets stater för år 1901 bemyndiga generaltullstyrelsen att under innevarande år i enahanda ordning förskottsvis utbetala högst 200,000 kronor; och torde Eders Kongl. Maj:t i den nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof, som till innevarande års Riksdag af-

låtes, göra framställning om ersättande af de belopp, som, på grund af omförmälda bemyndiganden, af generaltullstyrelsen dels förskjutits för år 1899 och dels kunna komma att förskjutas för år 1900.

Enligt hvad generaltullstyrelsen anmäler, har

Öfvergångsaflöningsstaten

*Öfvergångs-
aflönings-
staten.* genom en derå uppförd persons afgang minskats med 450 kronor eller från 9,950 kronor, å hvilket belopp ifrågavarande stat för år 1900 slutar, till 9,500 kronor; och har

Indragningsstaten

*Indragnings-
staten.* som för år 1900 upptagits till 10,550 kronor, genom en derå uppförd persons afgang minskats med 360 kronor, i följd hvaraf denna stats slutsumma kommer att utgöra 10,190 kronor.

Beträffande slutligen

Omkostnadsstaten

*Omkostnads-
staten.* anmäler generaltullstyrelsen, att de å samma stat uppförda fasta anslag till jakt- och båtlega samt hästlega och resekostnader, derest styrelsens förslag om uppförande å aflöningsstaten af nya tjänster för förstärkning af gräns- och kustbevakningen vunne bifall, tarfvade förhöjning, hvilken, med beräkning af ungefär motsvarande anslagsbelopp för de nya tjänsteinnehafvarne som för deras förut å stat uppförde vederlikar, lämpligen syntes kunna bestämmas till 12,000 kronor, då berörda anslag skulle komma att höjas från senast fastställda belopp, 88,000 kronor, till 100,000 kronor. Derjemte syntes, då sakkunnig person förslagsvis beräknat drift- och underhållskostnaderna för ofvan omförmälda, åt kustbevakningen i Haparanda tullkammaredistrikt ämnade ångbåt till 6,400 kronor årligen, en häremot svarande ökning af anslaget till diverse utgifter erfordras. En ytterligare ökning af sistnämnda anslag syntes påkallas af det förhållande, att detsamma under de senare åren i allmänhet öfverskridits med omkring 10,000 kronor. Då generaltullstyrelsen i afseende å öfriga stater icke hade att föreslå någon ändring, hemställer styrelsen förty, att till jemnande af staternas slutsumma an-

slaget till diverse utgifter, i 1900 års stat bestämdt till 16,350 kronor, måtte upptagas med ett till 33,160 kronor förhöjdt belopp, samt alltså omkostnadsstaten, hvars slutsumma för år 1900 utgör 228,600 kronor, bestämmas till 257,410 kronor.

Vid de af generaltullstyrelsen föreslagna ändringar i fråga om öfvergångsaflönings-, indragnings- och omkostnadsstaterna har jag icke anledning till erinran.

I händelse af bifall till hvad nu blifvit hemställt skulle tullverkets stater för år 1901 komma att utvisa följande slutsummor:

aflöningsstaten	kronor 2,216,300: —
öfvergångsaflöningsstaten	” 9,500: —
ålderstilläggsstaten	” 220,000: —
indragningsstaten	” 10,190: —
pensionsstaten för afskedade tjenstemän och betjente	” 227,000: —
pensionsstaten för aflidne tjenstemäns och betjentes efterlemnade enkor och barn (deraf 10,000 kronor bestämdt anslag)	” 41,800: —
omkostnadsstaten	” 257,410: —
summa kronor 2,982,200: —	

eller 178,000 kronor mera än det belopp, hvarå 1900 års stat slutar.

Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att

dels, med godkännande af de utaf mig föreslagna förändringar i tullverkets stater, för år 1901 bestämma anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 2,982,200 kronor, att såsom förslagsanslag utgå direkt af tullmedlen,

dels ock medgifva, att ej mindre det belopp af 129,489 kronor 11 öre, som jemlikt nådigt bref den 10 november 1899 blifvit af generaltullstyrelsen under samma år förskottsvis utbetaldt till aflöning åt extra biträden vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakningen samt till 1900 års räkenskap balanserad, än äfven det belopp, som, i den mån aflöning till erforderliga extra biträden vid lokaltullförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen skulle visa sig icke kunna utgå af det å lokalförvaltningens stat för innevarande år uppförda anslag till vikariatsersättning, extra biträden m. m. samt under året uppkommande besparingar å den ordinarie aflöningsstaten, kan

komma att högst med 200,000 kronor, efter nådigt bemyndigande, af generaltullstyrelsen under samma år för nyssberörda ändamål förskjutas, må af tullmedlen för år 1900 godtgöras.

Skogsväsendet.

[4.] Skogsväsendet.	För skogsväsendet äro å ordinarie stat för år 1900 uppförda dels <i>bestämdt anslag</i> :		
	för skogsstaten	kronor 451,408: —	
	„ statens skogsläroverk	„ 50,500: —	501,908: —
	dels <i>förslagsanslag</i> :		
	till ålderstillägg åt skogsstaten och skogsinstitutets lärarepersonal		84,400: —
	dels <i>reservationsanslag</i> :		
	till enskilda skogsundervisningen ...	kronor 4,800: —	
	„ kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet	„ 1,010,892: —	1,015,692: —
		tillsammans kronor	1,602,000: —

Anslaget för
skogsstaten.

I särskilda underdåniga skrivelser den 25 oktober och den 25 november 1899 har domänstyrelsen gjort framställning om anslagsbehovet för år 1901; och har styrelsen, hvad först angår anslaget för *skogsstaten*, i sistberörda underdåniga skrifvelse erinrat, att styrelsen redan i underdånig skrifvelse den 1 november 1897 angående skogsväsendets anslagsbehof för år 1899 anmält behovet af ökning i förevarande anslag för åstadkommande af erforderlig ökning af den ordinarie skogspersonalen och förbättring af kronojägarnes aflöningsvilkor samt att styrelsen i särskild underdånig skrifvelse sistnämnda dag jemväl framlagt detaljeradt förslag i berörda afseende.

I denna senare skrifvelse, som af mig den 14 januari 1898 för Eders Kongl. Maj:t anmälades, men för hvars innehåll det må tillåtas mig att nu ånyo redogöra, anförde styrelsen följande.

Då styrelsen år 1884 afgaf sitt underdåniga förslag till ny reglering af skogsstaten, utgjorde kronoparkernas och öfverloppsmarkernas areal 3,519,054 har, men enligt styrelsens underdåniga berättelse för år 1895 uppgick dessa skogars areal vid sistnämnda års slut till

4,697,986 har. Lades härtill de stockfångstskogar, 181,199 har, hvilka genom aftal med stockfångstprivilegiernas innehafvare återföle till kronan under år 1897 och närmast följande år, uppginge nämnda statsskogars areal till 4,879,185 har eller 1,360,131 har mer än under år 1884, då grunderna för skogsstatens senaste reglering uppgjordes.

I jemnbredd med denna statsskogarnes utvidgning hade deras afkastning också ökats, i det att denna, som under år 1884 utgjorde 845,358 kubikmeter med en bruttoinkomst af 2,093,687 kronor, år 1895 belöpte sig till 1,321,575 kubikmeter med en bruttoinkomst af 4,224,886 kronor. För år 1896 uppgick inkomsten till 4,269,224 kronor 30 öre och kunde för år 1897 beräknas till mer än 5,000,000 kronor.

Med denna statsskogarnes starka utveckling och med de i flera hänseenden häraf föranledda ökade arbeten för skogspersonalen följde behovet af denna personals förstärkning. Också hade på domänstyrelsens underdåniga framställningar i sammanhang med de årliga utgiftsförslagen efter hand från skogsväsendets reservationsanslag anvisats ganska betydliga belopp för anställande af extra kronojägare eller bevakare samt, i synnerhet inom de norra orterna, af extra skogstjenstemän i egenskap af biträdande jägmästare eller aflönade assistenter.

Att denna i mån af ökade arbeten efterhand tillkomna extra personal äfven för framtiden vore omistlig och för statsskogarnes tidsenliga förvaltning och skötsel derjemte behöfde kompletteras och fastare organiseras, torde med hänsyn till ofvannämnda utveckling af statens skogsväsende ligga för öppen dag. Den allmänna stegring i skogsvärdet, som dåmera inträdt, hade äfven sträckt sig till de norra orterna och der framkallat en lifligare efterfrågan af kronans virke jemväl af mindre virkesdimensioner och virkessortiment, hvarigenom för ett noggrannare tillgodogörande af skogen och en ändamålsenligare vård om densamma yppats tillfällen och möjligheter, hvilka förut ej funnits, men hvilkas begagnande måste för skogarnes afkomst och framtida afkastning vara af betydelse. Styrelsen ansåge sig fördenskull böra anmäla behovet af den ordinarie skogspersonalens förstärkning; och ville styrelsen, hvad då först den *förvaltande personalen* anginge, vidare anföra följande.

Af ofvannämnda ökning af statsskogarnes areal hade omkring nio tiondedelar eller 1,211,717 har kommit på de nordligaste länen och Kopparbergs län. För att tillgodose det härigenom ökade behovet af arbetskrafter hade inalles 31 aflönade extra skogstjenstemän — biträdande jägmästare samt assistenter — måst här anställas, för hvilket ändamål

48,400 kronor år 1897 vore anvisade, hvaraf tydligen framginge, att den ordinarie revirförvaltarepersonalen i dessa orter vore för det med skogarnes förvaltning och vård nu förenade arbetet otillräcklig samt att denna personal måste genom revirens delning och nya jägmästarebefattningars inrättande förstärkas. Visserligen vore i fråga om de två nordliga länen, Norrbottens och Vesterbottens, afvittringen i de öfre lappmarkstrakterna, såsom Juckasjärvi socken samt öfre delarne af Sorsele, Stensele, Vilhelmina och Dorotea socknar, ej ännu fullbordad, och för det närvarande kunde derföre ej med säkerhet bedömas, huru stor skogsareal i dessa orter kunde för kronans räkning komma att behållas. Men denna omständighet syntes styrelsen ej vara af beskaffenhet att föranleda uppskof med revirregleringen i länens afvittrade delar, hvarest de hufvudsakligaste och inom sagda län värdefullaste kronoskogarne funnes, och detta i synnerhet som regleringen ej utan men längre kunde uppskjutas och densammes företagande nu icke lade hinder i vägen för den jemkning i de öfre lappmarksreviren, som framdeles möjligen kunde blifva behöflig, när skogarne derstädes undergått slutlig afvittring, hvilket, enligt hvad styrelsen inhemtat, ej torde ske inom de närmaste tio åren.

Enligt ett efter öfverläggning med vederbörande öfverjägmästare utarbetadt förslag till reglering af skogsstatens tjenstgöringsområden i de norra orterna, hvilket förslag styrelsen bifogat sin underdåniga framställning, erfordrades med hänsyn till dåvarande förhållanden följande nya revir, nemligen: inom Norrbottens län 5, inom Vesterbottens län 5 samt inom Kopparbergs län 1.

Med afseende å Norrbottens och Vesterbottens läns nuvarande indelning i revir ville styrelsen till en början erinra, att jemlikt nådigt bref den 30 april 1883 jägmästarelönen i Juckasjärvi dåvarande revir från och med nämnda år inbesparades för att användas vid den reglering af Gellivara revir, som, efter det Gellivara jernväg kommit till stånd, kunde erfordras, men att, då vid skogsstatens senaste reglering något definitivt förslag till detta och angränsande revirs reglering i anseende till då ej ännu afslutad afvittring icke kunde afgifvas, styrelsen saknade anledning upptaga nämnda aflöning för det dåvarande i staten, men hade styrelsen i underdånig skrifvelse den 15 oktober 1888 anhållit att framdeles, när så erfordrades, få derom göra framställning. Likaledes framhöll styrelsen i samma underdåniga skrifvelse i anledning af ifrågasatt sammanslagning af Umeå och Degerfors revir, att skogsstatens göromål antagligen komme framdeles att ökas dels genom den förnyade

nådiga förordningen den 19 mars 1888 angående åtgärder till förhindrande af öfverdrifven afverkning af ungskog, dels ock genom de aftal om stockfångstskogars öfverlåtelse till kronan, som nämnda år egt rum, men att styrelsen för det dåvarande ej ansåge sig böra påyrka båda revirens bibehållande, innan erfarenheten bekräftat ökningen i göromålen.

Det först nämnda länet, Norrbottens, som nu utgjorde 1 öfverjägmästaredistrikt och vore indeladt i 13 revir, innehölle, fjellskogarne oräknade, 2,709,530 har kronoparker, öfverloppsmarker och inom de närmaste åren till kronan återfallande stockfångstskogar, samt 72,833 har andra allmänna skogar. Vesterbottens län, hvilket också bildade 1 öfverjägmästaredistrikt och vore indeladt i 8 revir, innehölle af förstnämnda slags statsskogar en areal af 1,298,085 har, förutom 32,477 har andra allmänna skogar. I medeltal på hvarje revir komme alltså nu, om arealen vore lika fördelad på reviren, omkring 208,000 har i Norrbottens och omkring 162,000 har i Vesterbottens distrikt, men genom ofvannämnda ökning af revirens antal till 18 i det förra och till 13 i det senare skulle medelarealen för reviren i dessa distrikt blifva i rundt tal respektive 150,000 har och 100,000 har. Inom Särna revir af Kopparbergs län uppginge kronoparkernas areal efter afslutadt storskifte till 297,200 har, hvilket revir derföre måste delas i två.

Vid revirregleringen i nu ifrågavarande landsdelar kunde det emellertid ej undvikas, att det ena reviret erhöle större statsskogsareal än det andra. Orsaken härtill låge deri, att hänsyn måste tagas ej allenast till skogarnes areal, utan äfven till så väl deras belägenhet i allmänhet och särskildt vid flottlederna som ock till deras beskaffenhet, afsättningsförhållandena, befintliga vägar med flera omständigheter, hvilka inverkade på skogarnes gruppering i förvaltningsområden. Ett revir i nedre landet, der skogarne merendels vore mera spridda, kunde exempelvis icke tilldelas lika stor areal som ett revir inom öfre landet, der skogarne bildade större sammanhängande komplexer, ehuru förhållandena äfven der kunde i något fall betinga revirets mindre omfattning, såsom fallet vore med Fredrika revir, hvilket såväl med hänsyn till den allmänna belägenheten som skogarnes särdeles värdefulla beskaffenhet icke borde gifvas större utsträckning, än föreslaget vore.

I Norrbottens län låge kronoskogarne i allmänhet samlade i större komplexer, hvarföre reviren i detta län kunnat tilldelas större areal än i Vesterbottens län. Särskildt i Arjeplogs socken hade dock revirreglering, ehuru i anseende till den stora arealen behöflig, ansetts böra

anstå, tills skogstillgången hunnit närmare undersökas och flottledsrensningen i Piteå elf längre framskridit, i afvaktan på hvilken reglering nödigt biträde i revirförvaltningen erhöles af aflönad assistent.

Enligt regleringsförslaget skulle Dorotea socken af Vesterbottens län jemte Tåsjö, Bodums och Fjellsjö socknar af Vesternorrlands län bilda ett nytt revir, kalladt Tåsjö revir. Nämnda socknar inom Vesternorrlands län tillhörde Södra Ångermanlands revir, men, utom det att detta revir, som vore mer än 30 mil långt, hade en mycket olämplig form, komme reviret att år 1898 ökas med 32,008 har, derigenom att vissa stockfångstskogar sagda år återfölla till kronan. En reglering af detta revir vore derföre af behovet påkallad; och då härtill komme, att de inom Medelpads revir belägna Oxsjö och Laxsjö kronoparker samt Rörtjernmons kronopark hade ett från detta revirs öfriga kronoparker i Hafverö socken mycket aflägsset läge, men läge bekvämare till för Södra Ångermanlands revir, syntes det lämpligt, att detta senare revir nu reglerades på det sätt, att förenämnda Tåsjö, Bodums och Fjellsjö socknar, hvilka tillsammans med Dorotea socken i Vesterbottens län bildade ett lämpligt skogsförvaltningsområde, afskildes från reviret, hvilket i stället från Medelpads revir erhöle nyss omförmälda kronoparker, hvarjemte till Södra Ångermanlands revir jemväl borde läggas Nora och Nordingrå tingslag, af hvilka det förra nu tillhörde Mellersta Ångermanlands revir och det senare Norra Ångermanlands revir. Genom denna reglering erhöle samtliga de omnämnda reviren en lämpligare form, än de nu egde.

I det förut nämnda regleringsförslaget funnes för hvarje revir angifvet dess areal af kronoparker och öfverloppsmarker äfvensom arealen af öfriga allmänna skogar, hvaremot i detta förslag icke upptagits och på reviren uppdelats de hemmans- och nybyggesskogar, hvilka enligt gällande författningar vore underkastade utsynning, enär härför nödiga kartor och handlingar icke för styrelsen vore tillgängliga. En sådan uppdelning syntes ej heller vara af nöden för den föreliggande regleringens bedömande, då det hufvudsakliga bestyret med dessa skogar enligt styrelsens mening fortfarande borde omhänderhafvas af särskilda extra skogstjenstemän.

Den föreslagna revirregleringen inom Norrbottens, Vesterbottens och Kopparbergs län afsåge att bereda nödiga arbetskrafter för en tidsemlig utveckling af vården om kronans genom afvittring dåmera bestämda högst betydande skogstillgångar i dessa län, och det kunde öfver hufvud taget derföre ej utan skäl anmärkas, att reviren i allmänhet erhållit för stor areal för att af revirförvaltaren på ett fullt till-

fredsställande sätt kunna skötas, men styrelsen hade vid denna reglering utgått från den förutsättningen, att aflönade assistenter, såsom nu vore fallet, fortfarande komme att biträda, der så erfordrades.

Denna från och med år 1890 tillämpade anordning med aflönade assistenter hade nemligen visat sig ändamålsenlig och lämplig, ehuru densamma i vissa hänseenden tarfvade komplettering. Utom biträde vid vissa göromål å kronoparker, nemligen uppskattning och indelning, utsyning, uppgörande af planer för torrläggning af sankmark och öfvervakande af torrlägningsarbetenas utförande samt besigtning och kartläggning af inom kronoparker befintliga torplägenheter, ålåge det assistenterna att verkställa uppskattning och utsyning å hemmansskogar i lappmarkerna och i Särna socken af Kopparbergs län äfvensom att utföra de undersöknings- och utstämplingsförrättningar, som föranleddes af 1888 års förordning till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog; och utfördes alla dessa förrättningar efter en af öfverjägmästaren för hvarje år uppgjord arbetsfördelning mellan revirförvaltare och assistent. I aflöning åtnjöte assistent jemlikt nådiga brefven den 16 december 1892 och den 30 november 1894, förutom 300 kronor i resepenningar för år räknadt, ett arvode af 66 kronor 66 öre i månaden och 6 kronor för hvarje förrättningsdag ute å marken samt för resedag, hvarjemte för inarbete med skogsindelning erhöles ersättning efter 1 öre för har skogsmark. De assistenter, som sysslade med planers uppgörande för sankmarkers torrläggning, åtnjöte för dermed förenadt inarbete enligt nådigt bref den 12 juli 1897 ersättning med 6 kronor om dagen, dock med den inskränkning, att detta senare arbete icke ersattes för flere dagar, än som för utarbetet åtgått.

Då hemmansutsyningarna vore till sin omfattning beroende på fortskridandet af laga skiften, i det att delegarne i byaskogar, så länge skogen vore oskiftad, bekomme utsyning gemensamt, men efter skiftet måste påkalla utsyning hvar för sig, och då de på grund af 1888 års förberörda nådiga förordning förekommande undersöknings- och utstämplingsförrättningarne vexlade efter konjunkturerna, kunde den personal, som för enskilda skogsegares betjenande vid dessa förrättningar erfordrades, icke till antalet på förhand beräknas; och det skulle derföre möta stora svårigheter att på ändamålsenligt sätt reglera revirenderest revirförvaltaren ensam skulle utföra alla dessa år från år till, antal och omfattning vexlande förrättningar, hvilka derföre enligt styrelsens mening fortfarande borde till hufvudsaklig del omhänderhafvas af assistenter, hvilka anställdes efter förefallande behof. Att deremot

helt och hållet skilja ifrågavarande förrättningar från revirförvaltningen skulle enligt styrelsens mening icke vara ändamålsenligt, då besparing i tid och resekostnad vunnos derigenom, att samme tjänsteman, som utförde förrättning å kronopark, jemväl verkstälde utsyning å hemmansskog, hvilken låge inom parken eller angränsade densamma.

Om än assistentorganisationen i hufvudsak visat sig ändamålsenlig, tarfvade densamma dock, såsom förut vore nämnt, i vissa delar komplettering, så att å kronoparkerna ej allenast de ofvan uppräknade förrättningarna, utan äfven andra förefallande arbeten finge af assistenterna utföras och i första rummet sådana, som afsåge skogsåterväxtens främjande efter timmerblädning, såsom anordnandet af hyggesrensningar, markberedningar, skogssådder med mera, hvarigenom dylika arbeten kunde till fromma för skogens framtida afkastning bedrivas i större omfattning, än hvad den ordinarie revirförvaltaren ensam skulle kunna medhinna; och önskligt vore också för dylika arbetens åvägbringande äfven å hemmansskogarne, att assistenterna finge anlitas för att i sammanhang med der skeende utsyningar lemna råd och anvisningar. Men i sådant fall vore nödigt att öka assistenternas nu väl låga aflöning på det sätt, att månadsarfvodet höjdes från 66,66 kronor till 100 kronor och reseanslaget 300 kronor till 400 kronor. Å andra sidan skulle, derest det af styrelsen afgifna förslaget om revirens reglering och nya jägmästaretjänsters inrättande blefve i nåder godkänt, assistenternas och biträdande jägmästarnes antal kunna något minskas; och under sådan förutsättning syntes de då från reservationsanslaget utgående kostnaderna för dessa extra tjänstemäns aflöning i de norra länen kunna minskas med omkring 13,000 kronor.

Såsom förut nämnts, vore Norrbottens distrikt deladt i 13 och Vesterbottens distrikt i 8 revir, men skulle genom den af domänstyrelsen föreslagna revirökningen det förra distriktet erhålla 18 och det senare distriktet 13 revir. Det hade emellertid redan visat sig, att de med öfverjägmästarebefattningen i Norrbottens distrikt förenade göromål vore af den stora omfattning, att de af en öfverjägmästare icke kunde medhinnas, hvartill ej minst bidragit distriktets allt för stora ytvidd med deraf föranledda tidsödande resor. Och då derjemte, i betraktande af såväl kronoskogarnes betydande ökning i detta och Vesterbottens distrikt som ock sjelfva skogshushållningens utveckling, krafvet på öfverjägmästarnes verksamhet allt mer stegrades, vore det nödvändigt, att de ifrågavarande två distrikten delades i tre samt att en ny öfverjägmästarebefattning inrättades.

De blifvande tre distrikten ansåge styrelsen lämpligen kunna

uppkallas efter hufvudelfvarne, Luleå elf, Skellefteå elf, Umeå elf, och skulle distrikten enligt förenämnda regleringsförslag erhålla följande omfattning, nemligen:

Luleå distrikt: Pajala, Tärendö, Torneå, Kalix, Norra Gellivara, Mellersta Gellivara, Södra Gellivara, Råneå, Luleå, Norra Jockmocks, Mellersta Jockmocks samt Södra Jockmocks revir, tillsammans 12 revir;

Skellefteå distrikt: Arjeplogs, Norra Arvidsjaur, Mellersta Arvidsjaur, Södra Arvidsjaur, Elfsby, Piteå, Skellefteå och Norsjö revir, tillsammans 8 revir;

Umeå distrikt: Burträsk, Degerfors, Norra Lycksele, Södra Lycksele, Sorsele, Stensele, Vilhelmina, Fredrika, Åsele samt Bjurholms revir, tillsammans 10 revir.

Till Mellersta Norrlands distrikt, hvilket för tydlighetens skull borde, liksom Gefle-Dala distrikt, uppkallas efter de län, af hvilka det bestode, eller *Vesternorrlands-Jemtlands distrikt*, skulle deremot hänföras det af Dorotea socken i Vesterbottens län och af Tåsjö, Bodums och Fjellsjö socknar i Vesternorrlands län bildade nya reviret, Tåsjö revir, hvilket med afseende å belägenheten och vägarnes riktning vore med hänsyn till ledningen och kontrollen lättast tillgängligt från södra sidan.

Det nya reviret i Särna borde, liksom öfriga revir i Kopparbergs län, tillhöra Gefle-Dala distrikt.

Någon förstärkning af den förvaltande ordinarie personalen i de fem sydliga distrikten ansåge sig styrelsen deremot för det dåvarande ej böra föreslå, oaktadt genom markinköp kronoparkernas areal i dessa distrikt blifvit väsentligt förökad, hvilket jemväl, ehuru i mindre grad, egt rum derigenom, att vid förnyad utarrendering af statsverkets egendomar utmarker af dessa afsatts till kronoparker. En stor del af dessa nybildade kronoparker vore nemligen dels mer eller mindre skoglösa, dels i det hela beväxta med yngre skog, och sedan skogsodling å de kala områdena försiggått, syntes förvaltningsbestyren under ett flertal år blifva af den art, att ganska stora trakter kunde tillhöra hvarje revir, då ungskogarnes vård och fredhållning företrädesvis ålåge kronojägarne. Innan markinköpen fått den utsträckning, att betydligare vidder förvärfvats, borde derföre antalet jägmästare ej ökas, ehuru under den tid af året, då skogsodlingar påginge och bedrefves i den omfattning, som nu och under den närmaste framtiden påfordrades, de ordinarie revirförvaltarne, att döma af hittills vunnen erfarenhet, icke medhunne dem åliggande eftersyn å dessa arbeten. Styrelsen ansåge sig derföre böra förnya sin underdåniga framställning af den 17 novem-

ber 1896, deruti styrelsen, framhållande svårigheterna för de ordinarie jägmästarne att inom de revir, der större skogsodlingar påginge, under den korta kulturtiden om våren medhinna öfvervakandet af dessa arbeten, hemställt, att ett anslag af 5,000 kronor måtte beredas för de fem sydligaste skogsdistrikten att användas till ersättning efter resereglementet åt de extra skogstjenstemän, som efter öfverjägmästarnes förordnande under skogsodlingstiden biträdde jägmästarne, till följd hvaraf reservationsanslaget borde ökas med 5,000 kronor.

För de i Norrland föreslagna nya tjenstebefattningarna borde aflöningen utgå enligt gällande stat, dervid öfverjägmästarnes resepenningar syntes kunna bestämmas till 800 kronor, eller lika med dem för öfverjägmästaren i Vesterbottens nuvarande distrikt, och jägmästarnes tjenstgöringspenningar, i likhet med deras i lappmarksreviren, till 1,600 kronor, med undantag för Bjurholms revir, i hvilket, såsom likställt med angränsande Degerfors revir, tjenstgöringspenningarne borde bestämmas till 1,400 kronor. I detta sammanhang syntes det, såsom med billighet och rättvisa öfverensstämmande, vara lämpligt, att tjenstgöringspenningarne i Arjepluogs revir, hvilka vid senaste reglering med hänsyn till dåvarande hemmansutsyningar bestämdes till 1,400 kronor, numera, då tjenstgöringen i detta revir vore likställd med den i öfriga lappmarksrevir, höjdes till 1,600 kronor.

Hvad derefter beträffade den *bevakande personalen*, låge det i sakens natur, att statsskogsväsendets utveckling påkallade jemväl inom denna personal en väsentlig förstärkning, och detta ej allenast i de norra orterna, der kronojägarpersonalen vid senaste reglering till antalet bibehölls oförändrad, utan äfven i de öfriga delarna af landet, der nämnda personal förstärktes med 52 kronojägare.

Orsaken, hvarför i de norra orterna kronojägarnes antal vid berörda reglering icke ökades, var den, att kronans skogar i lappmarkerna då ej ännu voro genom afvittring bestämda och reviren följaktligen icke kunde indelas i definitiva bevakningsområden, utan måste tillsvidare tillgodoses medelst extra kronojägare eller bevakare med mera ambulatorisk tjenstgöring; och vore nu, utom mera tillfälliga på kortare tider antagna biträden, extra kronojägare och bevakare anställda i stort antal. Sedan kronoskogarne numera i de flesta lappmarkssocknar erhållit bestämda gränser, kunde krafvet på en ordnad och fullt verksam tillsyn så väl i fråga om skogarnes fredhållning som ock beträffande afverkningen och de särskilda arbeten, såsom skogsodling, hyggesrensning, markberedning, dikning, flottledsrensning med mera, hvilka genom skogsförvaltningens försorg utfördes, ej längre undanskjutas, hvadan och då er-

farenheten visat, att en sådan tillsyn icke vunnes genom tillfälliga bevakare, utan kräfde inom hvarje revir en stam af fast anstälde kronojägare, förslag till en sådan stam blifvit efter verkställd utredning i sammanhang med revirens reglering upprättad; och hade det ansetts nödvändigt, att nedannämnda antal kronojägarerefattningar uppfördes på ordinarie stat, nemligen: inom Luleå distrikt 15, inom Skellefteå distrikt 10, inom Umeå distrikt 16, inom Vesternorrlands—Jämtlands distrikt 4 samt inom Gefle—Dala distrikt 6, tillsammans 51 kronojägarerefattningar. Hvad de fem sydliga distrikten beträffade, hade kronojägarne i allmänhet medhunnit de arbeten å boställen och utarrenderade egendomar, hvilkas verkställande på dem öfverflyttades vid skogsstatens senaste reglering, men till följd af betydande skogsmarksinköp hade extra kronojägare mot arfvode från reservationsanslaget, i det närmaste motsvarande ordinarie kronojägarers aflöning, måst anställas å åtskilliga af de nybildade kronoparkerna, såsom å Skagersholm, Granvik, Grönbo, Bjurfors, Tönnersjöheden (Stjernarp) och Kosta, hvarjemte inom en del revir de ökade göromålen å förut varande statsskogar kräft större personal; och vore sådana extra kronojägare anstälde till ett antal af 10. För bevakningens uppehållande å andra nyinköpta markområden i Elfsborgs och Hallands län äfvensom för bevakningens förstärkande i Blekinge—Åhus och Arvika revir erfordrades ytterligare ett antal af 5 kronojägare, hvadan styrelsen ansåge, att för de fem sydliga distrikten 15 och inalles för hela landet 66 nya kronojägarerefattningar borde på ordinarie stat uppföras. Som, enligt hvad förut nämnts, i de flesta af de bevakningstrakter, för hvilka de nya kronojägarne vore afsedda, redan funnes anstälde aflönade extra kronojägare, hvilka vid de nya kronojägarerefattningarnes tillsättande blefve obehöfliga, kunde nuvarande kostnaden för extra skogsbevakning minskas med omkring 25,000 kronor.

Vid skogsstatens senaste reglering bibehöllos kronojägarne förutvarande aflöningsvilkor i hufvudsak oförändrade, med undantag af att de kronojägare, som vore i saknad af boställe eller bostadslägenhet, tilldelades en hyresersättning af 100 kronor, hvilken förut endast för kronojägare i Norrland utgått med ett belopp af 50 kronor; hvarjemte kronojägarne berättigades uppbära dagarfvode af 2 kronor 50 öre, när de af jägmästare beordrades leda afverkning, skogsodling eller annat arbete å ecklesiastiskt boställe eller annan allmän under skogsstatens förvaltning ej ställd skog eller biträda vid de i de norra orterna förkommande utsyningsförrättningar, för hvilka utsyningsafgifter erlades af enskilda. Genom dessa dagarfvoden beräknades kronojägarne i de

fem sydliga distrikten erhålla en ersättning af 80 kronor à 120 kronor, hvaremot någon beräkning af ersättning vid de norrländska utsyningsförrättningarne då ej var möjlig.

Kronojägaras aflöning utginge enligt gällande stat sålunda:

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
I de sex norra länen	400	150	550	Der boställslägenhet saknas, utgår hyresersättning med 100 kronor.
I öfriga delar af landet	400	100	500	

Derjämte åtnjöte kronojägare i de sex norra länen samt i Verm-lands län 100 kronor i resepenningar.

Det kunde ej förnekas, att skogsstatens vid senaste reglering utvidgade befattning med vissa publika skogar, jemte den allmänna utvecklingen i öfrigt inom skogsväsendet, tagit kronojägaras tjenstgöring i anspråk i större mån, än man vid regleringen kunnat antaga, så att jemväl de lediga mellantider, kronojägarne förut merendels kunde egna åt enskildt arbete och förvärf, upptagits af tjenstegöromål. Den ersättning för dessa ökade göromål, som med ofvannämnda dagarfvoden afsetts, hade emellertid ej heller på långt när uppgått till det vid regleringen beräknade beloppet. Ehuru de af kronojägarne inom de sydligare distrikten, som innehade tillräckligt stora boställen, eller de få kronojägare inom de norra orterna, som hade egna hemman, i det hela vore i en jemförelsevis bättre ställning än de, som med den alltför knappa aflöningen skulle bestrida alla utgifter för uppehållet, hade dock flertalet haft mycket svårt att draga sig fram, och den misstämning bland personalen, som detta förhållande framkallat, hade tagit sig uttryck i en af ett flertal kronojägare till styrelsen ingifven framställning om en förbättrad aflöning.

Såväl jägmästarne som öfverjägmästarne, hvilka i anledning häraf blifvit hörda, hade, med vitsordande af den nuvarande aflöningens otillräcklighet, förordat en förhöjning med ett belopp af i allmänhet omkring 400 kronor, fördeladt på lön, tjenstgöringspenningar och ålderstillägg samt, i några af de sydligare distrikten, jemväl resepenningar; och hade af skogstjenstemännen tillika, såsom en följd af den nuvarande ringa aflöningen, framhållits, att bland de från skogsskolorna utgående lär-

jungarne de dugligaste och mest lämpliga företrädesvis sökte befattning i enskildes tjänst, der de hade större utsigt att finna sin bergning.

Styrelsen ansåge sig, beträffande den omständigheten att kronojägarnes inkomst af dagarfvoden icke motsvarat hvad man beräknat, till en början böra framhålla, att, utom det att ett ej obetydligt antal kronojägare, till följd af beskaffenheten af deras tjänstgöring uteslutande å kronoparker eller under skogsstatens förvaltning ställda skogar, alls icke eller endast undantagsvis uppburit några dagarfvoden, de af kronojägarne, hvilka blifvit delaktiga af dagarfvoden, i medeltal ej bekommit mer än knappa 40 kronor om året. Anledningen härtill kunde till en del sökas ej mindre deri, att ett stort antal mera betydande skogar till utarrenderade egendomar i mån af deras arrendeledighet äfvensom ecklesiastika skogar blifvit ställda under skogsstatens förvaltning, hvarigenom kronojägaren gått miste om rätten till dagarfvode för något som helst arbete å dessa skogar, än äfven deri, att genom begränsning med afseende å arten af de arbeten, för hvilka dagarfvoden skulle utgå, dessa utfallit för ett färre antal dagar. Vid de utsyningsförrättningar i de norra orterna, för hvilka dagarfvode utbetalades, hade i många fall de ordinarie kronojägarne icke kunnat biträda, enär dessa utsynningar ofta af assistenter utförts samtidigt med jägmästarnes kronoparksutsynningar, vid hvilka den ordinarie kronojägaren utan ersättning nu biträdde. Men oafsedt dessa förhållanden, hvilka haft en viss inverkan på aflöningens storlek, funne styrelsen med hänsyn till de ökade anspråk, som numera ställdes på kronojägarne, hvilkas pålitlighet, nit och duglighet vore viktiga faktorer för skogsförvaltningens framgång, den nuvarande aflöningen vara alltför knappt tilltagen; och ansåge sig styrelsen desto mindre kunna underlåta framlägga förslag till densammes förhöjning, som en sådan vore påkallad ej allenast af omsorgen om de nuvarande kronojägarnes nödtorftiga utkomst, utan äfven af omtanke om personalens framtida rekrytering med dugligt folk.

Vid jämförelse med skogsvaktares eller timmertummares i enskild tjänst löneförmåner borde dock framhållas, att kronojägaras fastare ställning och deras pensionsrätt inverkade till förmån för statens tjänst och att aflöningen derför kunde sättas något lägre för kronojägare. Styrelsen ansåge af denna anledning, att kronojägar aflöningen ej behöfde ökas med så stort belopp, som skogstjenstemännen föreslagit, utan borde ställas så, att en fast ökning af 200 kronor lades på tjänstgöringspenningarne, hvarigenom vikariers anskaffande under tjänstledighet underlättades, och att dagarfvoden ej allenast bibehölles, utan jemväl utsträcktes derhän, att dessa arfvoden kunde utgöra skälig

ersättning för tjänstgöringen utom hemtrakten, hvilken tjänstgöring företrädesvis vore förenad med särskilda utgifter och af mera ansträngande beskaffenhet. Styrelsen hölle nemligen före, att de kronojägare, som vore anställda i mycket begränsade och med boställe förenade bevakningstrakter å kronoparkerna i landets sydliga delar, kunde vara ersatta med nu utgående lön 400 kronor samt 300 kronor i tjänstgöringspenningar eller i allt 700 kronor, hvaremot de, som under långa tider måste å från hemmet aflägsna skogar biträda vid, leda eller utföra särskilda arbeten, vore i behof af en särskild godtgörelse. I fråga om sådan godtgörelse för tjänstgöring, som kräfde bortovaro från hemvistet, hade förslag väckts derom, att reseersättning, ehuru till olika belopp för skilda bevakningstrakter, skulle tillerkännas kronojägarne i södra Sverige liksom de i de norra orterna anställda, men då svårigheter skulle uppstå att rätt afväga dessa ersättningar, och godtgörelse enligt räkning af flere anledningar ej syntes lämplig, borde ersättningen fortfarande utgå efter enkel dagberäkning för de tider, då efter jägmästarens order kronojägaren tjänstgjorde utom hemtrakten. Kostnaderna för fortskaffandet vid längre afstånd med häst blefve visserligen derigenom ej direkt ersatta, men torde mera sällan förekomma. Äfven hade blifvit ifrågasatt, att dagarfvodena skulle borttagas och ersättas med ytterligare förhöjning i den fasta aflöningen, men derigenom ginge förlorad den sporre, som otvifvelaktigt låge uti denna ersättning för den besvärligare tjänstgöringen utom hemtrakten, och en sådan ytterligare förhöjning i den fasta aflöningen, om den ej blefve lika för alla, hvilket vore obehöfligt, skulle blifva svår att bestämma med tillbörlig noggrannhet efter tjänstgöringens större eller mindre bekvämlighet. En befogad invändning mot grunden för dagarfvodens utgående enligt hittills gällande bestämmelser kunde göras, den nemligen, att då dagarfvode utbetalades allenast för arbete å under skogsstatens förvaltning ej stående skogar, ehuru detta vore af alldeles enahanda beskaffenhet som å skogar under skogsstatens förvaltning, dessa senare kunde blifva sämre vårdade eller åtminstone mindre besökta än de af förra slaget, samt att, å andra sidan, i samma mån som kronojägarens tid upptoges med den intensivare skötseln å större skogar, som ställes under skogsstatens förvaltning, minskades för honom möjligheten att intjena dagarfvoden. Fastslope man deremot den grunden, att dagarfvodet skulle vara en ersättning för kostnader, utgifna för kosthållning och logis utom hemmet med mera, samt för den större ansträngning, som måste blifva förenad med arbete på mera aflägsna skogar af begge slagen, syntes alla invändningar mot denna traktamentsersättning böra bort-

falla. Men, om det med traktamentsersättning afsedda syfte skulle vinnas, måste densamma utgå jemväl för arbeten å kronoparker och andra under skogsstatens förvaltning ställda skogar, allenast dessa vore belägna utom kronojägarens hemtrakt, hvars omfattning naturligen måste till gränsen bestämmas. Styrelsen hade utgått från den åsigten, att alla skogstrakter inom 5 kilometer i rak sträckning från kronojägarens bostad skulle hänföras till detta område, och det borde då ej möta någon svårighet att bestämma, hvilka skogar eller skogstrakter fölle inom eller utom denna gräns, helst som afgörandet häraf underlättades af kartor. Det borde tillkomma öfverjägmästaren i distriktet att efter kronojägareboställets läge eller kronojägarens bostad inom bevakningstrakten utfärda noggranna föreskrifter om hvilka skogar i sådant afseende skulle räknas ligga inom gränsen; och någon ovisshet kunde sedermera derom ej uppstå, så vida ej kronojägaren ombytte bostad, hvilken dock kunde af styrelsen bestämmas, derest dess läge funnes vara olämpligt. Dagarfvodena skulle dock ej utgå för andra förrättningar och arbeten, än som af jägmästaren bestämdes uti skriftlig order på sätt nu skedde; och komme alltså anuan tjänstgöring, såsom patrullering, icke att särskildt ersättas, ej heller nu utgående ersättning för förrättningar å utarrenderade egendomar inom hemtrakten att utbetalas, hvaremot å andra sidan ersättning rättvisligen borde utgå för arbeten å äfven under skogsstatens förvaltning ställda ecklesiastiska skogar, hvarigenom boställshafvares rätt ej komme att på något sätt beröras. Till många af de på kronoparkerna i södra delarne af landet stationerade kronojägarne komme dagarfvoden efter detta förslag liksom tillförene sällan eller aldrig att utgå, hvaremot full säkerhet vunnas därför, att för dem såväl i södra som norra delarne af landet, hvilka hade vidsträckta bevakningsområden och ett större antal skogar på långa afstånd, dagarfvoden komme att utgöra en skälig ersättning för deras arbete. Då en begränsning af denna dock syntes nödvändig, hade styrelsen efter beräkning af de tider, hvilka vore lämpliga för skogsodlingsarbeten samt kunde vara behöfliga för utsyning med flera arbeten, i hvilka kronojägare deltog, ansett dagarnes antal, för hvilka arfvode utginge, böra begränsas till 60 för hvarje kronojägare, så att dennes ersättning komme att uppgå till högst 150 kronor, ehuru att döma efter förutvarande förhållanden medelersättningen ej syntes komma att uppgå till mer än högst 100 kronor, till följd hvaraf utgifterna för kronojägarnes dagarfvoden, hvilka utginge från reservationsanslaget, ökades med högst 20,000 kronor.

Någon förhöjning i lön eller pension ansåge styrelsen deremot icke vara behöflig, likasom styrelsen funne en förhöjning i aflöningen medelst ålderstillägg vara mindre lämplig, enär förhöjningen vore lika oumbärlig i kronojägarens yngre, verksammare år som under den mera framskridna åldern.

På grund af det sålunda anförda hemställde styrelsen i underdånighet,

dels att kronojägarers nuvarande tjenstgöringspenningar, hvilka i de sex norra länen utginge med 150 kronor och i öfriga delar af landet med 100 kronor, måtte ökas med 200 kronor, så att kronojägare i de sex norra länen erhöles 350 kronor och kronojägare i öfriga delar af landet 300 kronor i tjenstgöringspenningar,

dels ock att de i nådiga brefvet den 29 november 1889 angående ny reglering af skogsstaten meddelade bestämmelser rörande kronojägarers dagarfvoden måtte erhålla följande förändrade lydelse, nemligen: kronojägare eger, när han på jägmästares order biträder med, utför eller leder afverkning, skogsodling eller annat arbete såväl å alla ecklesiastika skogar, hvilka ej här nedan särskildt omförmålas, som ock å sådana öfriga allmänna skogar, hvilka äro belägna på ett afstånd öfverstigande 5 kilometer i rak sträckning från hans bostad, äfvensom när han, likaledes efter jägmästares bestämmande, i Kopparbergs och de norrländska länen biträder vid utsyningsförrättningar, för hvilka utsyningsafgifter erläggas af enskilde, att derför åtnjuta dagarfvode under högst 60 dagar för hvarje kalenderår med 2 kronor 50 öre, att gäldas på sätt som om bestridande af kostnader för skogsskötseln finnes stadgadt och, i fråga om sistnämnda utsyningsförrättningar, från skogsväsendets reservationsanslag; dock under iakttagande, att från ofvanstående bestämmelser äro undantagna arbeten å sådan ecklesiastisk skog, som utgör viss församlings enskilda egendom eller blifvit till församlingen donerad och icke lemna öfverskott.

För genomförande af den förbättring i kronojägarnes aflöning samt den förstärkning af den förvaltande och bevakande skogspersonalen, styrelsen sålunda föreslagit, erfordrades ökning i bestämda anslaget för skogsstaten till sammanlagdt belopp af 159,450 kronor.

Då den ökning i bestämda anslaget för skogsstaten, som föranleddes af styrelsens ofvanstående förslag, sålunda utgjorde 159,450 kronor och då dåvarande anslaget, 447,208 kronor, kunde minskas med 1,100 kronor, besparad hyresersättning åt 11 kronojägare, hvilka sedan senaste reglering

erhållit bostäder eller boställen, hemstälde styrelsen i underdånighet, att sagda anslag måtte höjas till 605,558 kronor.

Vid underdånig föredragning berörda den 14 januari 1898 af domänstyrelsens nu ifrågavarande skrifvelse anförde jag, att vid öfvervägande af de utaf domänstyrelsen angifna förhållanden det syntes mig icke gerna kunna vara tvifvel underkastadt, att, ehuru väl icke mer än nio år förflutit sedan reglering af skogsstaten senast egde rum, en icke obetydlig ökning i antalet af den förvaltande och bevakande personal, som då å staten uppfördes, vore af behovet påkallad. Om ock den tidrymd, inom hvilken detta behof redan hunnit göra sig gällande, varit kort, borde å andra sidan icke förgätas, att samma tidrymd äfven be-tecknats af en ökning af statsskogarnes areal och en stegring i deras afkastning, hvartill föregående perioder icke haft att uppvisa något motstycke och som gäfvit grundade förhoppningar derom, att skogs-medlen, som intill senaste tider intagit ett jemförelsevis underordnad rum bland statsverkets inkomster, i en framtid komme att intaga ett bland de främsta.

Då jag sådant oaktadt icke för det dåvarande ansåg mig böra ingå i närmare pröfning af det utaf domänstyrelsen framlagda förslaget till ändringar i skogsstatens reglering, berodde detta alltså icke deraf, att jag underkänt vigten af de skäl, domänstyrelsen anfört för behovet af en ökning i skogspersonalens antal, lika litet som jag ville bestrida behöfligheten af en förbättring i kronojägarnes lönevillkor. Men en omständighet förelåg, hvilken syntes mig böra föranleda någon kortare tids uppskof med frågans företagande till slutligt afgörande. Eders Kongl. Maj:t hade nemligen den 16 oktober 1896 tillsatt en komité med uppdrag att utreda frågan, hvilka åtgärder lämpligen kunde vidtagas för vinnande af en tillfredsställande vård af de enskilda skogarne; och hade Eders Kongl. Maj:t tillika åt denna komité uppdragit att behandla frågan angående statens skogsförvaltnings medverkan för främjande af enskilde jordegares skogsvård. Det vore visserligen ännu icke känt, i hvilka förslag denna komiténs arbeten komme att utmynna, och följaktligen ej heller, huruvida enligt dessa förslag göromål i och för främjande under en eller annan form af den enskilda skogsvården komme att åläggas statens skogspersonal i sådan omfattning, att af denna orsak behof af ökad personal tilläfventyrs kunde uppstå, men i hvarje händelse syntes mig med ändringar i staten böra anstå, intill dess, utom de af domänstyrelsen berörda förhållanden, äfven de på frågan inverkan, som kunde härröra af nyssnämnda komitéarbete, föreläge till bedömande.

Med afseende på det anförda ansåg jag mig för det dåvarande icke böra ifrågasätta annan ändring i beloppet af det bestämda anslaget för skogsstaten, än att, då, enligt hvad domänstyrelsen upplyst, hyresersättning besparats åt 11 kronojägare, hvilka sedan senaste reglering erhållit bostäder eller boställen, nämnda anslag måtte med beloppet af nämnda besparing, 1,100 kronor, minskas från 447,208 kronor till 446,108 kronor.

Anslaget bestämdes också för år 1899 till sistnämnda belopp, men höjdes för år 1900 af Riksdagen, på derom af Eders Kongl. Maj:t gjord framställning, för uppförande i den för skogsstaten gällande stat af ytterligare en jägmästare och fyra kronojägare till det nuvarande beloppet 451,408 kronor.

I sin förenämnda skrifvelse den 25 november 1899 har domänstyrelsen anført, att omförmälda komité numera afgifvit sitt underdåniga betänkande och dervid bland annat föreslagit inrättande af särskilda skogsvårdsstyrelser inom länen för att omhänderhafva såväl tillsynen och kontrollen öfver skötseln af enskildes skogar som ock främjande och understödjande af den enskilda skogshushållningen i allmänhet, men deremot icke för statens skogspersonal ifrågasatt göromål i och för den enskilda skogsvården i den omfattning, att af sådan orsak ökning i personalen påkallades. Då vid sådant förhållande anledningen till uppskofvet med pröfning af styrelsens förberörda underdåniga förslag syntes hafva bortfallit, ville styrelsen nu, efter att vid sammanträde den 6—11 november 1899 hafva öfverlagt med vederbörande öfverjägmästare om hithörande förhållanden, innan förslaget upptoges till nådig pröfning, föreslå de jemkningar och tillägg deri, som ändrade tidsförhållanden befunnits påkalla.

Hvad då först ökningen af den förvaltande personalen anginge, förekomme, dels att genom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Norrbottens län afvittringsutslag för Juckasjärvi socken den 30 december 1896, delgifvet styrelsen den 3 januari 1898, en areal af 165,000 hektar blifvit i sagda socken afsatt till kronopark, dels ock att genom nådigt bref angående dispositionen af de efter afvittringen i Arvidsjauras socken uppkomna öfverloppsmarker den 20 oktober 1899 en areal af 390,000 hektar blifvit inom sistnämnda socken likaledes till kronopark afsatt.

För vårderna af dessa efter afvittring kronan tillfallna skogar, hvilka förut icke varit från enskildes marker skilda, men nu blifvit till sina gränser fullt bestämda och stälda till kronans fria förfogande, erfordrades ytterligare förstärkning af den ordinarie förvaltande personalen. Enligt

1897 års förslag skulle inom Juckasjärvi socken och angränsande Gellivare socken inrättas tillhopa 3 revir och inom Arvidsjaurs socken likaledes 3 revir, men i anseende till ökningen af kronoparkernas areal erfordrades nu såväl i socknarna Juckasjärvi-Gellivare som äfven i Arvidsjaurs socken 4 revir. I de sistnämnda socken omfattande reviren kunde dock betydande delar af angränsande Jockmocks och Arjepluogs socknar ingå, hvarigenom reviren i dessa båda socknar skulle vinna en behöflig minskning i arealen.

Vidare vore att bemärka, att genom köp af Klotens och Malingsbo egendomar i Kopparbergs och Örebro län jemlikt nådigt bref den 26 maj 1899 en sammanhängande komplex af 35,285 hektar blifvit till kronopark förvärfvad. Då denna kronopark, som tillhörde Vesterdalarnes revir, i anseende till dervarande å spridda orter inom det vidsträckta reviret belägna 26 allmänna skogar med en sammanlagd areal af omkring 68,000 hektar icke kunnat af revirförvaltaren omhändertagas, hade en biträdande jägmästare med årsarfvode af 2,000 kronor måst för kronoparkens förvaltning anställas. Uppenbart vore, att denna befattning för förvaltningen af Klotens kronopark, der kolning och timmerafverkning, skogsodling med flere skogsarbeten komme att bedrivas i ganska stor omfattning och der egendomen underlydande talrika arrendegårdar kräfde mycken tillsyn, måste, såsom för framtiden outhärlig, uppföras på ordinarie stat.

Äfven inom Vadsbo revir påkallade förhållandena en revirdelning. Revirförvaltaren hade nemligen erinrat, att inom nämnda revir de allmänna skogarnes areal, som år 1889 uppgick till 14,606 hektar 59 ar, under de senare åren genom inköp och afsättande af mark till kronopark alltjemt ökats, så att densamma nu utgjorde

å 11 under skogsstatens vård och förvaltning	ställda skogar	16,867 hektar 85 ar, och
	å öfriga 115 allmänna skogar	9,551 " 96 "

eller tillsammans å 126 egendomar 26,419 hektar 81 ar.

Med dessa skogars intensivare skötsel genom skogsodling, vägbyggnad och dikning samt med virkets förädlande genom försågning å kronans sågverk eller kolning följde arbeten till den omfattning, att revirets förvaltningsutgifter stigit från 6,946 kronor år 1889 till 45,512 kronor år 1899, påkallande en vidlyftig bokföring bland annat med ett sjuttio-tal arrendatorer af torp och lägenheter å kronoparkerna. Från år 1893 hade revirförvaltaren haft till sin hjälp en biträdande jägmästare, hvilkens aflöning under nästlidet år utgått med 1,500 kronor, men af styrelsen för år 1900 föreslagits till 2,000 kronor, till hvilket belopp arfvodet

jemväl blifvit af Eders Kongl. Maj:t vid fastställande af general-förslaget öfver utgifter från reservationsanslaget för skogsväsendet år 1900 bestämdt.

Öfverjägmästaren i distriktet ansåge, att, då revirgöromålen genom de stora markförvärfven högst betydligt ökats, det ur skogshushållningens synpunkt vore nödigt, att Vadsbo revir delades i två revir.

Domänstyrelsen delade den af öfverjägmästaren uttryckta mening och hölle före, att genom en sådan delning stora fördelar vid skogarnes förvaltning skulle vinnas. Det nya reviret, som borde benämnas Tivedens revir, skulle omfatta de allmänna skogarna inom Finnerödja socken af norra Vadsbo härad samt inom Udenäs och Tiveds socknar af södra Vadsbo härad, tillhoppa 11 skogar med en sammanlagd areal af 15,306 hektar 45 ar. Till det andra reviret, som fortfarande borde benämnas Vadsbo revir, skulle hänföras öfriga delar af det nuvarande reviret med tillsammans mer än ett hundratal särskilda skogar om tillsammans 11,113 hektar 36 ar.

Utöfver de år 1897 begärda 11 jägmästarebefattningarna erfordrades alltså nu ytterligare 4 dylika befattningar.

Beträffande namnen å reviren inom de norra distrikten hade domänstyrelsen efter öfverläggning med öfverjägmästarne funnit vissa ändringar önskvärda dels för att förtydliga revirens belägenhet, dels ock för att förekomma missförstånd derigenom, att revir och distrikt erhöles lika namn. Dessa namnförändringar hade införts i en vid styrelsens förevarande underdåniga skrifvelse bilagd tablå öfver de revir och distrikt, som nu vore ifrågasatta att regleras.

Af den nu föreslagna ökningen af reviren i Norrbottens län påkallades jemkning i 1897 års förslag till distriktsindelning på det sätt, att i stället för Luleå distrikt då tillagda 12 revir till detta distrikt nu skulle hänföras 13 revir och till Skellefteå distrikt i stället för 8 revir 10 sådana, deribland Burträsk's revir, som enligt 1897 års förslag skulle tillhöra Umeå distrikt. Till detta senare distrikt hade i stället ansetts böra läggas Anundsjö (norra Ångermanlands) revir för att bereda lindring i göromålen inom mellersta Norrlands vidsträckta distrikt, hvilket ökats med Dorotea socken (Tåsjö revir). Klotens revir borde hänföras till Gefle-Dala distrikt och Tivedens revir till Vestra distriktet.

I nyssnämnda tablå angåfves revirens omfattning genom uppgift dels å de socknar eller delar af sådana, af hvilka hvarje revir skulle bestå, dels ock å den areal af allmänna skogar, som skulle till hvar och ett revir hänföras. Enligt samma tablå skulle de särskilda distrikt, som nu vore afsedda att regleras komma att omfatta: Luleå distrikt

13 revir, Skellefteå distrikt 10 revir, Umeå distrikt 10 revir, mellersta Norrlands distrikt 8 revir, Gefle-Dala distrikt 9 revir och Vestra distriktet 10 revir. I fråga om så väl distriktens som revirens definitiva begränsning eller omfattning ville styrelsen, när anslagsfrågan blifvit pröfvad och afgjord, inkomma med slutligt underdånigt yttrande.

I 1897 års förslag upptogos resepenningarna inom Luleå distrikt till 800 kronor eller samma belopp som inom Skellefteå och Umeå distrikt. Då emellertid inom Luleå distrikt, som vore vidsträcktare och omfattade flere revir än de öfriga distrikten, genom nya jernvägslinier och industriela anläggningar framkallats en lifligare rörelse och afsättning af virke från kronans skogar och i följd af dessa omständigheter resorna i och för förvaltningen ökades, syntes resepenningarna inom detta distrikt, hvilka för närvarande uppginge till 1,000 kronor, äfven framdeles böra utgå med samma belopp. Resepenningarna och tjänstgöringspenningarna i de två nya lappmarksreviren syntes böra bestämmas till respektive 600 kronor och 1,600 kronor eller samma belopp som i de öfriga lappmarksreviren. Rese- och tjänstgöringspenningarna i Klotens och Tivedens revir ansåge styrelsen böra bestämmas för det förra till respektive 500 kronor och 1,200 kronor samt för det senare till respektive 400 kronor och 1,000 kronor eller till samma belopp som i Vesterdalarnes och Vadsbo revir, af hvilka det förra komme att gränsa till Klotens och det senare till Tivedens revir.

Beträffande lön och ålderstillägg för nu ifrågavarande befattningar ansåge styrelsen, att för dem, likasom för de i 1897 års förslag upptagna befattningarne, gällande stat borde tillämpas.

I detta sammanhang ville styrelsen i minnet återkalla, att 1897 års förslag förutsatte, att aflönade assistenter fortfarande skulle anställas för att biträda i de norra reviren, der så erfordrades, samt att i förslaget framhölls, dels att assistenterna borde få anlitas äfven vid andra arbeten, än sådana, till hvilkas utförande assistenternas biträde för närvarande finge tagas i anspråk — i främsta rummet arbeten, som afsåge skogsåterväxtens främjande, såsom skogsodling, markberedning m. m. — dels ock att assistenternas aflöning borde förbättras genom höjandet af deras månadsarfvode, nu 66 kronor 66 öre, till 100 kronor och deras reseanslag, nu 300 kronor, till 400 kronor. Enär detta utgjorde en vigtig förutsättning, för att den begärda ökningen af den ordinarie förvaltande personalen skulle verka tillfyllest, funne sig styrelsen — efter att hafva i detta ämne öfverlagt med vederbörande öfverjägsmästare, hvilka samtliga vitsordat behöfvat såväl af assistenternas biträde som ock af ordnandet af deras aflöning och tjänstgöring på sätt styrelsen

ifrågasatt — nu böra förnya sin underdåniga framställning i detta afseende, under erinran att anvisande af särskilda medel, utöfver hvad för assistenters arbeten nu utginge, icke syntes för den närmaste tiden vara behöfligt.

Vidkommande derefter den erforderliga ökningen af den bevakan- de personalen, hvilken ökning i 1897 års förslag beräknades till 51 kronojägare i de sex norra länen och 15 i de öfriga länen eller sam- manlagdt 66 kronojägare, påkallades nu i de sex norra länen en ytter- ligare ökning af 31 kronojägare. Orsaken härtill vore dels den betyd- liga ökningen af kronoparkerna i Norrbottens och Kopparbergs län, dels ock den under de senare åren inträffade stegringen i arbetsprisen. Till följd häraf hade det visat sig omöjligt att, mot samma arfvode eller dagspenning som förut, erhålla dugliga extra skogsbevakare och biträ- den, hvilkas anskaffande under sådana förhållanden icke fölle sig bil- ligare, utan snarare blefve dyrare än en på ordinarie stat anställd, sär- skildt utbildad och mera pålitlig personal.

De erforderliga nya kronojägarebefattningarna vore upptagna revirvis i nyssberörda tablå och utgjorde, inberäknade de i 1897 års förslag uppförda,

för Luleå distrikt	21
» Skellefteå distrikt	17
» Umeå distrikt	20
» Mellersta Norrlands distrikt	5
» Gefle-Dala distrikt	19
» Bergslagsdistriktet	2
» Östra distriktet	2
» Vestra distriktet	5
» Smålands distrikt	3
» Södra distriktet	3

tillsammans 97.

Hvad slutligen beträffade frågan om förbättring af kronojägarnes aflöningsvilkor, hade i en af 227 kronojägare inlemnad ansökning af den 27 mars 1899 framhållits det bekymmersamma i kronojägarnes eko- nomiska ställning och behovet af en snar löneförbättring; och hade dervid framställts såsom önskningsmål, att aflöningen måtte höjas till ett belopp af sammanlagdt 1,750 kronor, deri inberäknadt ersättning för hyra, resor och dagtraktamente.

Vid öfverläggning härom med öfverjägmästarne hade af dem an- förts, att de i ansökningen framställda önskningsmål visserligen vore

öfverdrifna, men att å andra sidan ur det allmännas synpunkt det vore af synnerlig vigt, att kronojägarnes löneförmåner vore tillräckliga för deras utkomst och afpassade efter den tjenstgöring, som i olika orter dem ålåg. Med hänsyn härtill och i betraktande af den prisstegring å lifsförnödenheter, som inträdt efter afgifvandet af 1897 års förslag, hade af öfverjägmästarne enhälligt uttalats den meningen, dels att tjenstgöringspenningarna borde höjas för kronojägare i de sex norra länen äfvensom i Vermland, der förhållandena ansåges närmast lika dem i Norrland, till 600 kronor och för kronojägare i öfriga delar af landet till 500 kronor, hvarförutom ansetts önskvärdt, att ett ålderstillägg af 100 kronor bereddes samtliga kronojägare efter fem års väl vitsordad tjenstgöring, dels ock att den tid, under hvilken dagarfvoden skulle få beräknas i enlighet med 1897 års förslag, borde utsträckas till 80 dagar samt arfvodet utgå i de sex norra länen äfvensom i Vermland efter 3 kronor och i öfriga delar af landet med 2 kronor 50 öre för dag.

På sätt styrelsen redan vid framläggandet af 1897 års förslag anført, hade det stora flertalet kronojägare haft mycket svårt att draga sig fram under den period af snabb utveckling inom de flesta verksamhetsområden, ej minst inom skogsväsendet, som efter skogsstatens senaste reglering inträdt; och det torde råda endast en mening derom, att den nuvarande aflöningen vore otillräcklig för deras utkomst och ingalunda motsvarande de anspråk, som nu ställes på deras tjenstgöring. I sitt nyssberörda förslag hade styrelsen hemställt om en förhöjning i kronojägarnes aflöning, i det hela motsvarande omkring 300 kronor. Dervid hade styrelsen framhållit, att denna förhöjning vore påkallad ej allenast af omsorgen om de nuvarande kronojägarnes utkomst, utan äfven af omtanke om personalens framtida rekrytering med dugligt folk. Det låge i sakens natur, att en så hastig utveckling, som den statens skogsväsende undergått, kräfde bevakningspersonalens ökning och ersättande efter hand med fullt dugligt folk, för att såväl de väsentligt ökade kronoskogarnes fredhållning, som ock tillsynen öfver de arbeten, hvilka efter olika ortförhållanden för skogarnes vård och föryngring anordnades, skulle blifva fullt verksamma. Ur denna synpunkt och med hänsyn till den allmänna stegringen i arbetspriser, ej minst i fråga om aflöning af med kronojägare likställda arbetsförmän, funne styrelsen nu, att den år 1897 af styrelsen föreslagna löneökningen vore otillräcklig. Det hade nemligen inträffat, att kronojägare, oakadt sin pensionsrätt, lemnat sina tjenester för att ingå i enskildes eller bolags tjenst, der vida högre aflöning erhöles. Antalet sökande till lediga kronojägarbetjenster hade också betydligt minskats. Fara föreläge alltså, att

staten ginge miste om de till kronojägare dugligaste personerna, helst, enligt hvad styrelsen hade sig bekant, nyssomnämnda missförhållanden skulle inträffat i mycket vidsträcktare omfattning, derest ej kronojägarekåren hyst den säkra förhoppning, att deras bekymmersamma ställning skulle af statsmakterna inom kort beaktas och afhjelpas.

Enligt styrelsens mening borde fördenskull aflöningen ökas utöfver hvad styrelsen i 1897 års förslag hemställt, så att kronojägare erhöles utsigt till en så pass tryggad ställning, att den ungefärligen motsvarade hvad som i enskildes eller bolags tjänst stode med kronojägare någorlunda likställda personer till buds. Men å andra sidan funne styrelsen hvarken lämpligt eller behöfligt, att aflöningen sattes så högt som i förenämnda ansökning blifvit ifrågasatt. Äfven öfverjägmästarnes förslag syntes styrelsen böra jemkas sålunda, att det ifrågasatta ålders-tillägget uteslötes, hvaremot, hvad tjänstgöringspenningarna och dag-arfvodena beträffade, styrelsen ansåge öfverjägmästarnes förslag vara väl afvägdt och lämpadt efter nuvarande förhållanden inom de olika orterna. Ökningen af tjänstgöringspenningarna uteslöte emellertid icke behovet deraf, att under vakans eller tjänstinnehafvares sjukdom vikarien finge uppbära full kronojägare aflöning, på sätt nu funnes stadgadt. Hvad särskildt dagarfvodena anginge, skulle dessa efter maximitiden uppgå till respektive 240 och 200 kronor i de särskilda landsdelarne. Att döma efter förutvarande förhållanden syntes dock ersättningen i medeltal ej komma att uppgå till mer än högst respektive 160 kronor och 133 kronor. Den utgift, som af dessa dagarfvoden komme att föranledas och hvilken i 1897 års förslag beräknades till högst 20,000 kronor utöfver hvad för sådana dagarfvoden nu utginge, kunde antagas komma att i följd af nu föreslagna ändringar i nämnda förslag ytterligare ökas med omkring 10,000 kronor.

För genomförande af den af styrelsen sålunda föreslagna förbättring af kronojägarnes aflöning samt förstärkning af den ordinarie förvaltande och bevakande skogspersonalen, erfordrades ökning i bestämda anslaget för skogsstaten till nedannämnda belopp:

förbättring af kronojägarers lönevilkor:

450 kronors ökning i tjänstgöringspenningar för 134 kronojägare	kronor 60,300: —	
400 kronors ökning i tjänstgöringspenningar för 133 kronojägare	„ 53,200: —	113,500: —
	Transport kronor	113,500: —

Transport kronor 113,500: —

ökning af den förvaltande personalen:

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Resepennningar.	Summa.	
1 öfverjägästare	3,200	1,600	1,000	5,800	
Med rätt till ålderstillägg i enlighet med hvad för skogsstaten finnes stadgadt.	1 jägmästare	1,500	1,600	600	3,700
	11 jägmästare	16,500	17,600	6,600	40,700
	1 jägmästare	1,500	1,400	600	3,500
	1 jägmästare	1,500	1,200	500	3,200
	1 jägmästare	1,500	1,000	400	2,900
Ökning af tjänstgöringspenningarna vid nuvarande jägmästarebefattningen i Arjeplogs revir	— —	200	— —	200	
	25,700	24,600	9,700	60,000	60,000: —

ökning af den bevakande personalen:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Resepennningar.	Hysesätsning.	Summa.	
1 kronojägare	400	600	100	100	1,200	
82 kronojägare	32,800	49,200	8,200	8,200	98,400	
1 kronojägare	400	500	—	100	1,000	
13 kronojägare	5,200	6,500	—	1,300	13,000	
	38,800	56,800	8,300	9,700	113,600	113,600: —
	Summa kronor 287,100: —					

Ehuru denna ökning i anslaget för skogsstaten väsentligt öfverstege den ökning, styrelsen år 1897 ifrågasatt, eller 159,450 kronor, vore dock enligt styrelsens mening de förhållanden, hvilka efter sistnämnda år inträdt och för hvilka nu styrelsen redogjort, i och för sig fullt giltiga skäl för ökningen. Styrelsen hade således härutinnan ej vidare att tillägga, men ville för anslagsfrågans belysning erinra, att statsskogarnes afkastning, som år 1896 utgjorde 4,269,224 kronor och år 1897 5,455,061 kronor, år 1898 stigit till 7,591,325 kronor, hvilket sistnämnda belopp efter allt att döma jemväl 1899 års inkomster från kronoskogarne torde uppnå.

På grund af det anförda har domänstyrelsen hemställt, att det

bestämda anslaget för skogsstaten, nu utgörande 451,408 kronor, måtte höjas med 287,100 kronor till 738,508 kronor.

Enligt hvad domänstyrelsen redan erinrat, har skogskomitén numera afgifvit betänkande och förslag i de ämnen, som varit föremål för komiténs behandling. I dessa förslag afses icke, att statens skogspersonal skulle för främjande af den enskilda skogsvården tagas i anspråk i sådan omfattning, att af denna orsak ökning af samma personal påkallas; och då det hinder, jag år 1898 ansåg föreligga för pröfning af det af domänstyrelsen då framlagda förslaget om ökning af den ordinarie skogspersonalen och förbättring af kronojägarnes aflöningsvilkor, således bortfallit, anhåller jag att nu få underställa Eders Kongl. Maj:t berörda förslag med deri af domänstyrelsen sedermera gjorda ändringar och tillägg.

Jag anser mig då till en början böra erinra om den ökning i areal, kronoskogarne vunnit sedan år 1884, då domänstyrelsen först afgaf förslag till den reglering af skogsstaten, som år 1889 af Eders Kongl. Maj:t fastställdes. Huru väsentlig denna ökning varit, derom bära de af domänstyrelsen i detta afseende anförda siffror tillräckligt vittnesbörd. För att det betydande kapital, statens skogar representera, skall blifva så inkomstbringande som möjligt — och ur statsekonomisk synpunkt måste väl detta anses eftersträfvansvärdt — fordras dock, att dessa skogar skötas på ett sätt, som kan anses motsvara nutidens anspråk på en rationel skogshushållning. Detta åter förutsätter, att staten till sitt förfogande eger en icke blott duglig och erfaren, utan äfven tillräckligt talrik ordinarie skogspersonal. Utgår man då från den förutsättningen, som väl torde finnas befogad, att den ordinarie skogspersonalens antal vid tiden för 1889 års reglering var afpassad efter dåvarande förhållanden, är det uppenbart, att denna personal, äfven med den obetydliga tillökning i densamma, 1899 års Riksdag beviljade, icke längre kan vara tillräcklig för att fylla de uppgifter, som nu ställas på densamma. Domänstyrelsen har derföre också föreslagit, att berörda personal måtte ökas med 1 öfverjägmästare, 15 jägmästare och 97 kronojägare, och, i betraktande såväl af den redan inträdda och alltjemt fortgående ökningen af kronoparkernas areal, som ock af de allt större fordringar, som ställas på dessa skogars skötsel och vård, finner jag, äfven med antagande att extra skogspersonal jemväl framdeles kommer att tagas i anspråk, om också icke i samma utsträckning som nu, den sålunda föreslagna ökningen vara väl behöflig.

Kronojägarnes aflöningsvilkor äro enligt gällande stat, oberäknadt dels resepenningar för kronojägare i de sex norra länen samt i Vermlands

län, dels ock förmånen af bostadslägenhet eller, der den saknas, hyresersättning af 100 kronor, 400 kronor i lön samt tjenstgöringspenningar till belopp af 150 kronor i de sex norra länen och 100 kronor i öfriga delar af landet. Redan vid tiden för 1889 års reglering af skogsstaten befunnos dessa aflöningsförmåner väl knappt tilltagna, och för att i någon mån förbättra dem medgafs kronojägarne i sammanhang med regleringen rätt att i vissa fall uppbära dagarfvode af 2 kronor 50 öre för arbete, som af dem verkställes. Af skäl, för hvilka domänstyrelsen redogjort, hafva dessa dagarfvoden, äfven i de fall då kronojägarne kommit i åtnjutande af sådana, uppgått till mycket obetydliga belopp, och dagarfvodena kunna derföre icke heller anses hafva i någon nämnvärd grad bidragit till att bereda kronojägarne ökning i deras inkomster. Under nuvarande tid med dess högt uppdrifna lefnadskostnader te sig derföre också kronojägarnes aflöningsvilkor synnerligen otillfredsställande. Den uppgift, kronojägarne hafva att fylla i skogsvårdens och skogsbevakningens tjenst, är dock af den betydelse, att de synas kunna hafva grundade anspråk på att de aflöningsförmåner, som består dem, äro tillräckliga för att bereda dem en anständig bergning och icke stå i allt för stort missförhållande till den aflöning, dugliga skogvaktare och skogsuppsyningsmän kunna påräkna i den enskilda skogshushållningens tjenst. Att något åtgöres för att förbättra kronojägarnes aflöningsvilkor, synes mig derföre vara af betydande nödvändighet påkalladt, och då domänstyrelsens förslag, enligt hvilket kronojägarnes tjenstgöringspenningar skulle ökas i de sex norra länen och i Vermland till 600 kronor och i öfriga delar af riket till 500 kronor, synes mig tillgodose de anspråk, som i detta afseende skäligen kunna uppställas, anser jag detta förslag böra vinna godkännande.

I sammanhang med förslaget om ökning af kronojägarnes tjenstgöringspenningar har domänstyrelsen äfven hemställt, att den tid, under hvilken dagarfvoden skulle få beräknas, måtte utsträckas till 80 dagar samt dagarfvodena i de sex norra länen äfvensom i Vermland höjas från 2 kronor 50 öre till 3 kronor, hvarjemte kronojägarne skulle ega uppbära dagarfvode för arbete äfven å andra skogar, än dem, för hvilka denna rätt nu är dem medgifven. Då med de nuvarande dagarfvodena afses att bereda kronojägarne full godtgörelse för deras arbete, men detta med hänsyn till nu rådande arbetspris i de norra orterna icke kan anses der blifva fallet med dagarfvodets nuvarande belopp, har jag icke något att erinra mot att dagarfvodenna höjas på sätt domänstyrelsen föreslagit. Hvad åter beträffar den ifrågasatta utsträckningen af kronojägarnes rätt att uppbära dagarfvoden, torde

häremot kunna invändas, att enligt domänstyrelsens förslag kronojägarne skulle erhålla särskild godtgörelse äfven för arbete, som af dem verkställes å skogar, som stå under kronans omedelbara disposition, och således för arbete, som tillhör deras tjänst och för hvilket de finge anses godtgjorda genom den dem å stat anvisade aflöningen. Härvid bör dock beaktas, att dagarfvodena i detta fall hufvudsakligen skulle hafva till ändamål att hålla kronojägarne skadeslösa för de särskilda utgifter, som äro förenade med en längre tids uppehåll å kronoskogar, belägna på långt afstånd från deras hemvist; och då dessa dagarfvoden således icke kunna betraktas såsom någon tillökning i kronojägarnes egentliga aflöningsförmåner, utan fast mer böra anses ega karaktären af traktamenten, synes mig berörda invändning icke böra tillerkännas någon afgörande betydelse.

Hvad domänstyrelsen föreslagit i fråga om utsträckning af assistenternas i de norra länen tjänstgöringsskyldighet och deraf påkallad ökning af deras arfvoden och resepenningar synes mig vara välgrundadt, och har jag icke heller något att erinra mot domänstyrelsens förslag om anvisande af godtgörelse till extra skogstjenstemän för biträde vid skogsodlingar i de fem sydligaste distrikten.

*Statens skogs-
läroverk.*

Beträffande anslaget till *statens skogsläroverk* erinrar domänstyrelsen i förenämnda underdåniga skrifvelse den 25 oktober 1899, att styrelsen i underdånig skrifvelse samma dag hos Eders Kongl. Maj:t gjort framställning om provisoriskt anordnande under senare hälften af innevarande år af en förberedande praktisk kurs vid Klotens kronopark för inträde vid skogsinstitutet. I denna skrifvelse anförde domänstyrelsen, att, på sätt framginge af bestämmelserna i §§ 1 och 39 af den för skogsstaten gällande instruktion, vid senast verkställda organisation af denna stat förutsatts, att vid de allmänna skogarnes förvaltning skulle vara att tillgå biträde af extra skogstjenstemän. Sådant biträde hade ock visat sig erforderligt och alltmer tagits i anspråk, i samma mån de allmänna skogarne och i synnerhet kronoparkerna ökats, så att ej sällan svårigheter mött för erhållande af nödigt antal biträdande extra skogstjenstemän. Dessa svårigheter hade i synnerhet gjort sig kännbara under de senaste åren, då allt flere af de extra skogstjenstemännen vunnit anställning hos enskilde skogsegare och sågverksbolag. En följd häraf hade blifvit, att med en del förrättningar och arbeten i synnerhet inom de norra orterna måst af brist på förrättningsmän tillsvidare anstå. Tillgången på disponibla extra skogstjenstemän vore alltså för närvarande otillräcklig. Enligt styrelsens åsigt kunde detta missför-

hållande afhjelpas endast derigenom, att ett ökadt antal elever bereddades inträde vid skogsinstitutets högre kurs, i hvilken enligt gällande stadgar för de allmänna skogsläroverken endast 10 elever årligen finge intagas. Antalet inträdessökande hade under de senare åren varit stort och uppgått under år 1898 till 25 och under år 1899 till 35. Enligt hvad direktören vid skogsinstitutet upplyst, kunde i institutets högre kurs årligen mottagas 20 elever. Det lede icke något tvifvel, att ej en sådan ökning af elevantalet åtminstone tills vidare eller under de närmaste åren vore nödig för att motsvara såväl statens som enskilde skogsegares behof af tillgång på forstligt bildade yrkesmän.

I den för skogsinstitutet den 3 juni 1892 fastställda stat äro uppförda anslag dels till de praktiska öfningarna 3,200 kronor, dels ock till expenser 2,500 kronor. För anordnande vid institutet af en lägre kurs för sådana ynglingar, hvilka önska utbilda sig till privata skogsförvaltare, hafva dessa anslagsbelopp från och med år 1899 höjts till respektive 5,000 kronor och 3,500 kronor.

Då enligt af skogsinstitutets direktör meddelad uppgift en ökning af elevantalet vid skogsinstitutet från 10 till 20 skulle föranleda en ökning af utgifter från omförmälda anslagstitlar med respektive 3,000 kronor och 1,500 kronor, har nu domänstyrelsen i sin underdåniga skrifvelse angående anslagsbehofven för skogsväsendet år 1901 hemställt, att, med höjande af anslaget till de praktiska öfningarna till 8,000 kronor och af anslaget till expenser till 5,000 kronor, det bestämda anslaget för statens skogsläroverk, nu 50,500 kronor, måtte ökas med 4,500 kronor till 55,000 kronor.

Med bifall till domänstyrelsens framställning om provisoriskt anordnande af en förberedande praktisk kurs vid Klotens kronopark har Eders Kongl. Maj:t den 15 december 1899 medgifvit, att för detta ändamål finge af 1900 års reservationsanslag användas ett belopp af högst 7,750 kronor; och anser jag, att hvad domänstyrelsen nu föreslagit i syfte att sätta skogsinstitutet i tillfälle att kunna mottaga ett större antal elever än för närvarande äfven bör bifallas.

I de till *ålderstillägg* och till *den enskilda skogsundervisningen* nu uppförda anslagsbeloppen har domänstyrelsen icke ifrågasatt någon ändring.

*Ålderstillägg.
Enskilda
skogsunder-
visningen.*

Vidkommande reservationsanslaget till *kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet* har domänstyrelsen ansett en betydlig höjning deraf oundgänglig.

*Kronoskogar-
nes förvaltning
och befräm-
jande af skogs-
väsendet i all-
mänhet.*

Till en början erinrar styrelsen, att detta anslag, som för år 1897 utgick med	 kronor	559,092: —
höjts för år 1898 till	 „	574,092: —
för år 1899 till	 „	794,742: —
och för år 1900 till	 „	1,010,892: —

samt att, då de för åren 1898 och 1899 beviljade förhöjningarna visade sig otillräckliga, Riksdagen på derom af Eders Kongl. Maj:t gjorda framställningar medgifvit, att, utöfver de beviljade anslagsbeloppen, finge förskjutas, att af skogsmedel ersättas, 120,000 kronor år 1898 och 106,000 kronor år 1899; och har domänstyrelsen beträffande detta anslag vidare anført, att utgifterna belöpt sig till 672,100 kronor 86 öre år 1897 och 701,506 kronor 15 öre år 1898. För utgifter år 1899 hade enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 3 december 1898 och den 26 maj 1899 disponerats tillsammans 900,742 kronor.

De betydliga stegringarna i utgifterna hade, såsom styrelsen redan i föregående statsförslag anmärkt, föranledts hufvudsakligen deraf, att den på senare åren uppkomna väsentliga ökningen af kronoparkerna inom åtskilliga delar af landet dels medfört betydligt höjda kostnader för skogsodling, afverkning, utskylder och dylikt, dels ock nödvändiggjort provisorisk förstärkning af den förvaltande och bevakande personalen, för hvilken förstärkning arfvoden måst utgå från förevarande anslag. Härtill komme, att, i anseende till den väsentligt stegrade afkastning, statens skogar de senare åren visat sig lemna, det ur ekonomisk synpunkt vore lika naturligt, som det för skogsväsendets tidsenliga utveckling vore nödvändigt, att de arbeten, som afsåge skogarnes vård och skötsel, erhöles större omfattning och intensitet än tillföre. Såsom bidragande orsak till utgifternas ökning i opåräknad grad komme äfven den under sista tiden inträffade starka stegring i arbetsprisen, synnerligast i de norrländska länen.

Dessa af styrelsen redan i underdånig skrifvelse den 25 oktober 1898 påpekade anledningar till ökning i statens utgifter för dess skogar gjorde sig fortfarande gällande och detta i vida högre grad än förut. Sålunda visade det sig nu, att anslaget, som, på grund af de år 1898 gjorda beräkningarna af anslagsbehofvet för år 1900, af senaste Riksdag höjdes med ej mindre än 216,150 kronor, detta oaktadt blefve otillräckligt för innevarande år. En hufvudsaklig orsak härtill vore det af Riksdagen nästlidet år lemnade medgifvande, att för inköp till kronopark finge användas, förutom medel, influtna genom försäljning af mindre kronolägenheter, jemväl ett belopp af 1,500,000 kronor af 1899 års skogsmedel. Till följd häraf hade staten sett sig i stånd att för

detta belopp förvärfva Klotens stora bruksegendomar i Örebro och Kopparbergs län. Dessa egendomar komme visserligen att tillföra staten betydande inkomster i skogsmedel, men å andra sidan låge det i sakens natur, att samma egendoms skötsel, de för dem utgående utskylder m. m. äfvensom, och detta ej minst, afverkningar och kolningar på anslaget stälde stora kraf, hvilka år 1898, vid beräkning af de sannolika utgifterna från anslaget under år 1900, icke kunde förutses.

Enligt de från samtliga skogsförvaltningar inkomna utgiftsförslag skulle, äfven med iakttagande af all nödig sparsamhet, till bestridande af innevarande års utgifter erfordras ej mindre än 1,146,000 kronor, eller utöfver anslaget ett belopp af i rundt tal 135,000 kronor, hvaraf den öfvervägande delen fölle på kronoparken Kloten.

Under det sannolika antagande att skogsväsendets utveckling komme att åtminstone under de närmaste åren fortgå i ungefär lika stigande proportion som under de sista åren, syntes utgifterna för år 1901 icke kunna beräknas lägre än till omkring 1,500,000 kronor.

På grund häraf har domänstyrelsen hemställt, att ifrågavarande anslag måtte höjas från nuvarande beloppet, 1,010,892 kronor, med 489,108 kronor till 1,500,000 kronor.

Derjemte och under erinran att en betydande del af utgifterna icke allenast för Kloten, utan äfven för andra inköpta egendomar utgjordes af förlagskostnader för kolnings- och timmerdriften m. m., hvilka kostnader omedelbart ersattes vid skogseffekternas försäljning, men utan afkortning redovisades bland statsverkets skogsmedel, har styrelsen hemställt, att, i öfverensstämmelse med hvad under åren 1898 och 1899 egt rum, styrelsen måtte jemväl under år 1900 få förskjuta och af samma års skogsmedel ersätta hvad som komme att brista i årets anslag eller 135,000 kronor.

Beträffande först domänstyrelsens framställning om beredande af medel för täckande af beräknad brist å reservationsanslaget för år 1900 erinrar jag, att domänstyrelsen i skrifvelse den 11 november 1899 till Eders Kongl. Maj:ts pröfning framlagt af styrelsen uppgjortt generalförslag öfver användandet af 1900 års anslag jemte den fyllnad deri, som styrelsen funnit vara för bestridande af samma års utgifter nödig, eller nyssberörda belopp 135,000 kronor; slutande alltså det framlagda förslaget å ett belopp af 1,150,692 kronor. Vid föredragning den 15 december nästlidet år af domänstyrelsens berörda förslag fann Eders Kongl. Maj:t, att utgifterna å reservationsanslaget för det dåvarande borde begränsas till reservationsanslagets belopp och faststälde derföre förslaget

med iakttagande att vissa anslagsposter skulle minskas med sammanlagdt 135,000 kronor. I hvilken mån de sålunda nedsatta utgiftsposterna äro af beskaffenhet att böra fastställas till utgående, lärers komma att utgöra föremål för framtida pröfning af Eders Kongl. Maj:t. Otvifvelaktigt är emellertid, att å anslaget saknas tillgång till bestridande af kostnader, till hvilka för det behöriga handhafvandet af vården om kronans skogar lärers vara nödvändigt att bereda tillgång; och torde vid sådant förhållande Riksdagens medgifvande böra äskas dertill, att till bestridande af de kostnader för kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet, till hvilka det för år 1900 för berörda ändamål anvisade reservationsanslag icke lemnar tillgång, må, efter Eders Kongl. Maj:ts bemyndigande, af domänstyrelsen under år 1900 förskjutas ett belopp af högst 135,000 kronor, att af samma års skogsmedel ersättas.

Vidkommande beloppet af reservationsanslaget för år 1901 skulle, i händelse af bifall till hvad jag förut hemställt, de å reservationsanslaget nu utgående kostnaderna för biträdande jägmästare, assistenter samt extra skogsbevakning komma att minskas med 42,000 kronor, men å andra sidan utgifterna å anslaget ökas dels för dagarfvoden till kronojägarne med 30,000 kronor, dels ock för extra skogstjenstemäns biträde vid skogsodlingar i de fem sydligaste skogsdistrikten med 5,000 kronor. Med iakttagande häraf skulle således anslagets nuvarande belopp komma att i det hela minskas med 7,000 kronor till 1,003,892 kronor. Att emellertid anslaget, fastställt till sistnämnda belopp, skulle för år 1901 blifva alldeles otillräckligt, lærers, med stöd af den erfarenhet, som vunnits under de senare åren, icke kunna betvivlas. Att åter exakt angifva det belopp, hvarmed anslaget bör ökas, låter sig naturligtvis icke göra, enär de omständigheter, som härvid äro bestämmande, åtminstone delvis äro af beskaffenhet att icke nu kunna med erforderlig säkerhet bedömas. Vid beräklandet af den behöfliga tillökningen har domänstyrelsen derföre också utgått från den förutsättningen, att skogsväsendet under de närmaste åren skulle komma att utveckla sig i ungefär samma proportion som hittills, och då denna förutsättning synes mig hafva all sannolikhet för sig, har jag mot det af styrelsen föreslagna anslagsbeloppet icke något annat att erinra, än att, för vinnande af jemn slutsumma å anslaget till skogsväsendet i dess helhet, reservationsanslagets slutsumma bör bestämmas till 1,499,992 kronor.

Åberopande hvad jag nu anfört, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

dels att i den för skogsstaten gällande stat uppföra ytterligare 1

öfverjägmästare och 15 jägmästare med förenämnda af domänstyrelsen för dem föreslagna aflöningsförmåner samt 97 kronojägare äfvensom höja jägmästarens i Arjepluog tjenstgöringspenningar med 200 kronor; att vidare medgifva, att kronojägarers tjenstgöringspenningar må utgå för kronojägare i de sex norra länen äfvensom i Vermland med 600 kronor samt för kronojägare i öfriga delar af riket med 500 kronor; samt

att för nu nämnda ändamål höja det bestämda anslaget för skogsstaten från dess nuvarande belopp, 451,408 kronor, med 287,100 kronor till 738,508 kronor;

dels att, med godkännande af den ändring i skogsinstitutets stat, att anslaget till expenser ökas till 5,000 kronor och anslaget till de praktiska öfningarna till 8,000 kronor, höja anslaget för statens skogsläroverk, nu 50,500 kronor, med 4,500 kronor till 55,000 kronor;

dels att höja reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet från nuvarande beloppet, 1,010,892 kronor, med 489,100 kronor till 1,499,992 kronor;

så att anslaget till skogsväsendet skulle erhålla följande uppställning:

bestämmt anslag:

för skogsstaten	kronor	738,508: —	
„ statens skogsläroverk ..	„	55,000: —	kronor 793,508: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten och skogsinstitutets lärarepersonal			„	84,400: —
--	--	--	---	-----------

reservationsanslag:

till enskilda skogsundervis- ningen	kronor	4,800: —	
„ kronoskogarnes förvalt- ning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet ..	„	1,499,992: —	„ 1,504,792: —
			summa kronor 2,382,700: —

hvarigenom det nuvarande anslaget till skogsväsendet i dess helhet skulle ökas med 780,700 kronor;

dels och att medgifva, att till bestridande af de kostnader för kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet, till hvilka det för år 1900 för berörda ändamål anvisade reservationsanslag icke lemnar tillgång, må, efter Eders Kongl. Maj:ts bemyndigande, af domänstyrelsen under år 1900 förskjutas ett belopp af högst 135,000 kronor, att af samma års skogsmedel ersättas.

Till belöningar för rofdjurs dödande.

[5.]
Till belöningar för rofdjurs dödande.

Å extra stat under riksstatens sjette hufvudtitel för år 1898 anvisade Riksdagen ett anslag af 5,000 kronor att, enligt de närmare bestämmelser Eders Kongl. Maj:t kunde finna godt meddela, användas såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar, under vilkor att statsbidraget icke finge utgå med högre belopp, än som motsvarade hvad vederbörande hushållningssällskap eller landsting, hvar för sig eller i förening, utbetalat såsom belöningar för inom området dödade sjelar, och ej i någon händelse med mer än tre kronor för hvarje dödad sjel.

Då Riksdagen uti skrifvelse den 13 maj 1897 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel anmälde sitt berörda beslut, framhöll Riksdagen derjemte, att enligt Riksdagens mening egentligen det under sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till belöningar för rofdjurs dödande borde tagas i anspråk till bestridande af statsverkets utgifter för nu ifrågavarande ändamål, men att, då härför måste förutsättas en ändring i 20 § af jagtstadgan samt förslag i detta syfte då icke föreläge, Riksdagen, på det icke af brist på medel en för fiskeribefolkningen i vidsträckta delar af vårt land gagnelig åtgärd måtte undanskjutas, ansett sig böra bevilja omförmälda extra anslag.

Vid underdånig föredragning den 28 maj 1897 af Riksdagens nyssnämnda skrifvelse behagade Eders Kongl. Maj:t dels besluta nådig kungörelse angående vilkoren för erhållande af bidrag från det af Riksdagen för år 1898 anvisade anslag till belöningar för dödande af sjelar, dels ock uppdraga åt chefen för finansdepartementet att taga under öfvervägande, huruvida 20 § i förnyade nådiga jagtstadgan den 21 oktober 1864 borde i det af Riksdagen antydda syfte ändras. Enligt nådig remiss den 1 november 1897 anbefalde Eders Kongl. Maj:t domänstyrelsen att inkomma med underdånigt utlåtande i sistnämnda afseende.

På framställning af Eders Kongl. Maj:t har Riksdagen för hvartera af åren 1899 och 1900 å sjette hufvudtiteln anvisat ett extra anslag å 5,000 kronor att under enahanda vilkor, som blifvit för 1898 års anslag bestämda, användas såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar; och har Eders Kongl. Maj:t genom nådiga kungörelser den 27 maj 1898 och den 26 maj 1899 meddelat bestämmelser angående vilkoren för erhållande af bidrag från hvartera af dessa båda anslag.

Den 7 februari 1899 afgaf domänstyrelsen det infortrade utlåtandet

och anförde deri, att enligt 11 § i 1864 års jagtstadga sjel upptoges bland skadliga rofdjur, hvilka, enligt 10 § i samma stadga, finge, hvar de träffades, fällas och behållas, men deremot ej bland dem, för hvilka enligt 20 § belöning af allmänna medel erhöles. Före år 1869 utbetalades sådana belöningar för dödande af björn, varg, lo, jerf, räb, örn, berguf samt duf- och hönshök, men sistnämnda år upphörde premierna för dödande af räb och roffoglar, emedan det ansågs vara landstingens eller hushållningssällskapens sak att i de orter, der sådant behöfdes, främja utrotandet af dessa skadedjur. Enligt domänstyrelsens åsigt hörde tvifvelsutän afven den närmaste omsorgen om sjelens minskande, der sådant för fiskets främjande vore af nöden, till de angelägenheter, som låge inom hushållningssällskaps och landstings verkningskrets. Vid förenämnda statsbidrags beviljande hade jemväl ansetts, att intresset för ifrågavarande angelägenhet i de särskilda orterna borde vara afgörande för statsbidragets belopp, hvilket icke finge utgå till högre belopp, än som motsvarade bidragen i orterna. Dessa bidrag utgjorde år 1898 tillsammans ett belopp af 3,100 kronor, men stego under år 1899 till högre belopp, så att det för samma år för ändamålet beviljade statsanslaget i sin helhet kunde anvisas, hvaraf framginge, att statsbidraget framkallat ökad intresse i orterna för denna angelägenhet. Enligt domänstyrelsens mening förefunnes således icke anledning att göra ändring i det sätt, på hvilket staten nu främjade ifrågavarande skadedjurs minskande, och detta desto mindre som statens utgifter härför, om dessa komme att utgå från förslagsanslaget till rofdjurs dödande, skulle väsentligt ökas, enär belöningarna, hvilka nu för hvarje dödad sjel utbetalades till belopp af sex kronor, hälften af statens och hälften af ortens bidrag, då måste till fulla beloppet utgå af statsmedel, alldenstund de vilkor, som för statsbidragets erhållande nu vore stadgade, sväriligen kunde inrymmas i jagtstadgan. På grund af hvad sålunda anförts, afstyrkte styrelsen ändring af 20 § i gällande jagtstadga i det af Riksdagen ifrågasatta syfte.

Slutligen har landtbruksstyrelsen i underdånig skrifvelse den 25 september 1899 hemställt, att jemväl för år 1901 måtte såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar på extra stat anvisas ett belopp af 5,000 kronor. Styrelsen erinrar härvid, att, under det att endast 7 hushållningssällskap och landsting sökte bidrag af 1898 års anslag till sammanlagdt belopp af 3,100 kronor, ansökningar om erhållande af bidrag från 1899 års anslag inkommit från tillhoppa 11 hushållningssällskap och landsting, dervid gjorts framställningar om beviljande af statsbidrag af tillsammans 6,300 kronor, eller 1,300 kronor mer än

anslagets belopp. Enligt de redogörelser för användningen af de för ändamålet anvisade stats- och andra medel, som hittills afgifvits, eller dem, som anginge förhållandena under år 1898, hade för sjelars dödande inom orterna samma år utbetalats tillhopa 6,729 kronor eller mer än dubbla beloppet af de för ändamålet för samma år anvisade statsbidrag, 3,100 kronor. Enligt hvad anledning finnes att antaga, torde intresset för ifrågavarande angelägenhet inom orterna under år 1899 tagit sig uttryck i än större uppoffringar; och antagas kunde, att för den närmaste framtiden samma intresse komme att än ytterligare stegras, hvarför dock erfordrades, att från statens sida uppoffringar gjordes i minst samma omfattning som hittills.

Efter hvad till styrelsen sedermera insända ansökningar om bidrag från innevarande års anslag utvisa, hafva tillhopa 12 hushållningssällskap och landsting gjort framställningar om erhållande af bidrag från samma anslag, dervid af 10 hushållningssällskap och landsting begärts sammanlagdt 6,600 kronor, under det att två landsting, hvilka af 1899 års anslag fått sig tilldelade tillsamman 1,100 kronor, ej till siffran angifvit de utaf dem för innevarande år begärda bidragens belopp.

Å riksstatens sjunde hufvudtitel finnes, såsom ofvan blifvit erinradt, uppfördt ett ordinarie anslag af 12,000 kronor till belöningar för rofdjurs dödande, hvilket anslag har naturen af förslagsanslag. Utgifterna från detta anslag hafva utgjort:

år 1894		kronor 3,895: —
„ 1895		„ 4,490: —
„ 1896		„ 6,145: —
„ 1897		„ 5,485: —
„ 1898		„ 4,470: —

Vidare har, såsom jemväl af det ofvan anförda framgår, Riksdagen för hvart och ett af åren 1898, 1899 och 1900 å extra stat under sju hufvudtiteln anvisat ett anslag af 5,000 kronor såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar.

Då, såsom förestående siffror utvisa, förslagsanslaget under sjunde hufvudtiteln till belöningar för rofdjurs dödande, äfven utan att dess i riksstaten upptagna belopp öfverskrides, lemnar tillgång till bestridande äfven af de medel, som af Riksdagen under de senare åren anvisats såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar, har helt naturligt den frågan uppstått, huruvida icke sistnämnda belopp skulle kunna anvisas å sjunde hufvudtiteln förenämnda anslag. Då Riksdagen år 1897 första gången anvisade medel till belöningar för dödande af sjelar,

uttalade Riksdagen såsom sin mening, att sistnämnda anslag egentligen borde tagas i anspråk för nu ifrågavarande ändamål, ehuru för en sådan anordning den omständighet då ansågs utgöra hinder, att förslag till en såsom behöflig ansedd ändring i 20 § af jagtstadgan icke förelåg. Anledning att till denna fråga återkomma gifves mig nu af det chefen för finansdepartementet, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts beslut den 28 maj 1897, meddelade uppdrag att taga under öfvervägande, huruvida berörda § i jagtstadgan borde i det af Riksdagens antydda syfte ändras.

Domänstyrelsen, i ärendet hörd, har afstyrkt en sådan ändring; och ehuruväl jag visserligen icke anser de af styrelsen för dess afstyrkande anförda skäl utgöra ett bestämdt hinder för införande i jagtstadgan af de ifrågavarande bestämmelserna rörande belöningar för dödande af sjelar, anser jag mig dock icke nu böra förorda en sådan åtgärd, helst tillfälle erbjuder sig att till frågan återkomma vid behandlingen af ett af särskilda, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts bemyndigande, af mig tillkallade komiterade utarbetadt förslag till ny jagtstadga. Någon nödvändighet för den ifrågasatta ändringen ur nu förevarande synpunkt torde ej heller föreligga. Jag kan nemligen icke finna, att något hinder, formelt eller annat, möter för Riksdagen att på Eders Kongl. Maj:ts framställning anvisa belöningsmedlen för dödande af sjelar till utgående från förslagsanslaget till dödande af rofdjur. Och vid sådant förhållande synes behöfligt att för ändamålet å riksstaten uppföra ett särskildt extra anslag.

Landtbruksstyrelsen har vitsordat det fortfarande behovet af medel till belöningar för dödande af sjelar; och då anledning saknas att rörande beloppet af statsbidraget och sättet för dess användning vidtaga annan ändring än den nyss antydda i fråga om det anslag, hvarifrån bidraget skall utgå, hemställer jag, efter samråd med chefen för civildepartementet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att medgifva,

att af det under sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till belöningar för rofdjurs dödande må, enligt de närmare bestämmelser Eders Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, användas ett årligt belopp af högst 5,000 kronor såsom bidrag till belöningar för dödande af sjelar, under vilkor att statsbidraget icke må utgå med högre belopp, än som motsvarar hvad vederbörande hushållningssällskap eller landsting, hvar för sig eller i förening, utbetalat såsom belöningar för inom området dödade sjelar, och ej i någon händelse med mer än 3 kronor för hvarje dödad sjel.

Öfriga ordinarie anslag.

Öfriga ordi-
narie anslag.

Beträffande öfriga ordinarie anslag under hufvudtiteln har jag ej anledning att föreslå någon ändring.

Jag har ofvan tillstyrkt förhöjning i anslagen:

till postverket med	kronor	450,000: —
„ telegrafverket med	„	100,000: —
„ tullverket med	„	178,000: —
„ skogsväsendet med	„	780,700: —
så att förhöjningen på det hela å de ordinarie anslagen skulle blifva	kronor	1,508,700: —

Härvid bör likväl, beträffande anslagen till post-, telegraf- och tullverken, erinras, att kostnaderna för dessa verk bestridas af verkens egna medel.

Lägges till den föreslagna förhöjningen summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat	„	20,747,890: —
skulle, under förutsättning af bifall till hvad jag sålunda hemställt, slutsumman af sjunde hufvud- titelns ordinarie anslag för år 1901 blifva	kronor	22,256,590: —

Extra anslag.

I fråga om de anslag å extra stat, som kunde erfordras, yttrade departementschefen beträffande

Arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå.

[6.]
Arfvode för
en byråassi-
stent å finans-
departementets
bankbyrå.

Sedan Riksdagen i underdånig skrifvelse den 15 maj 1888 uttalat den åsigt, att, då den mångfald af löpande göromål, bankinspektören hade att förvalta, ej lemnade honom tid att annat än undantagsvis företaga sådana inspektioner, som kräfde längre uppehåll på något ställe, en mera omfattande inspektion syntes böra anordnas, afgaf, med anslutning till den af Riksdagen sålunda uttalade tanken, Eders Kongl. Maj:t till 1889 års Riksmöte förslag om anställande af en assistent åt

bankinspektören med särskildt uppdrag att anställa bankundersökningar. Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts berörda framställning beviljade Riksdagen ett anslag af 4,000 kronor till arfvode åt en sådan assistent; och detta arfvode har af följande Riksdagar å extra stat uppförts till oförändradt belopp. Väl hemstälde Eders Kongl. Maj:t till 1894 års Riksdag, att, för att i någon mån söka förekomma allt för täta personombyten, hvarigenom bankkontrollen skulle gå miste om den fond af erfarenhet och personalkännedom, en assistent under sin tjänstetid hunnit samla, en förhöjning af assistentens årsarfvode måtte beviljas; men denna framställning vann icke Riksdagens bifall.

Jag har emellertid anledning att nu åter upptaga frågan om arfvodet åt assistenten å finansdepartementets bankbyrå. Befattningen tillträdde af dess förste innehafvare med början af år 1890, och sedan denne och hans två närmaste efterträdare afsagt sig vidare förordnande, är det nu den fjerde personen, som förordnats att uppehålla befattningen. Att sådana täta ombyten försvaga den bankkontroll, som af tjänstens innehafvare utöfvas, synes mig uppenbart, då assistenten, äfven med goda personliga förutsättningar, knappast blir med sin plats fullt förtrogen, förrän han efter ett eller annat års tjänstgöring fått tillfälle att sätta sig in i de olika bankernas mångskiftande förhållanden; och det vore därför redan ur synpunkten att söka ernå större kontinuitet i tjänstens utöfvande önskligt, att befattningen kunde blifva något bättre aflönad.

Men härtill kommer, att det numera visat sig möta stora svårigheter att mot de aflöningsförmåner, som nu bjudas, erhålla fullt lämplig person till platsens besättande. Om ock till de 4,000 kronor, hvarmed arfvodet utgår, kan läggas ett eller annat hundratal kronor, som må kunna af vederbörande inbesparas af utgående resekostnadsersättning, så utgör detta dock ej nöjaktig godtgörelse åt en person, som förvärfvat den praktiska erfarenhet inom bankväsendet och derjemte besitter de solida egenskaper, hvilka man vill finna hos den, som skall utöfva bankbyråassistentens mycket grannliga och ganska magtpåliggande värf. En man med dylika kvalifikationer finner det vara för sig ekonomiskt fördelaktigare att bibehålla sin banktjänst. Och äfven den omständighet, att assistentbefattningen kan tillsättas endast genom årsförordnande, gör, i förening med de ofta förekommande resorna, platsen mindre begärlig.

Då jag således anser nödigt, att ifrågavarande arfvode höjes, ber jag jemväl få erinra, att en sådan förhöjning i viss mån är motiverad enbart af den stegring i lefnadskostnaderna, som efter arfvodets fastställande inträdt särskildt i hufvudstaden, der assistenten skall bo; och

utöfvaren af en kontrollerande verksamhet bör tydligen framför andra tjänstemän vara skyddad för brödbekymren, som ju gerna föra med sig en viss osjelfständighet.

Det bör äfven beaktas, att vid tidpunkten för detta arfvodes fastställande de enskilda bankinrättningarnas antal utgjorde endast 43, men nu uppgår till 63, hvarjemte, såsom bekant, åtskilliga banker på de senare åren högst betydligt utvidgat sin verksamhet. Denna väsentliga ökning af bankverksamheten ställer uppenbarligen ökade kraf på dem, som äro satta att öfva kontroll å densamma; och det synes då icke oskäligt, om statens utgift för en sådan kontroll i någon mån ökas.

Af nu anförda skäl anser jag mig böra förorda, att byråassistentens årsarfvode höjes med 1,000 kronor, och hemställer jag följaktligen, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att till beredande af arfvode för en assistent å finansdepartementets bankbyrå på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

Ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet.

[7.]
Ordnande och
registrerande
af vissa handlingar i kammararkivet.

Med bifall till en af Eders Kongl. Maj:t gjord framställning beviljade 1898 års Riksdag för ordnande och registrerande, företrädesvis af ännu oordnade delar, af kammararkivets handlingar ett extra anslag af 15,000 kronor, att utgå under tre år. Af detta anslag har Riksdagen för hvarterdera af åren 1899 och 1900 anvisat 5,000 kronor, att ställas till kammarkollegii disposition mot den redovisning och kontroll, som Eders Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskrifva.

Under erinran att, sedan kammarkollegium på nådig befallning afgifvit förslag till användning af förenämnda af Riksdagen på extra stat för år 1900 anvisade anslag å 5,000 kronor, Eders Kongl. Maj:t vid ärendets föredragning den 13 oktober 1899 förordnat, att af nyss berörda anslag ett belopp af 4,800 kronor finge utgå i arfvoden af lika storlek till tre särskilda biträden åt kammararkivarien samt återstoden eller 200 kronor efter kammarkollegii bepröfvande användas till de särskilda utgifter, som kunde föranledas af arbetet med ifrågasvarande handlingars ordnande och registrerande, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att af omförmälda, för ordnande och registrerande af vissa handlingar i kammararkivet beviljade anslag å 15,000 kronor på extra stat för år 1901 anvisa återstående beloppet, 5,000 kronor.

Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

De af statskontoret förskottvis bestridda utgifter, som tillhöra sjunde hufvudtiteln och böra till ersättande hos Riksdagen anmälas, äro enligt uppgifter från statskontoret:	[8.] Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.
till godtgörande af kostnaden för uppmätning af egorna till samt verkställande af andra landtmäteriförrättningar å åtskilliga kronans domäner	kronor 22,417: 32
„ ersättning till vissa boställshafvare och krono- arrendatorer för saknad afkomst af exproprierad jord	„ 829: 27
„ godtgörande af kostnader för vissa krono- egendomars deltagande i Hjelmarens och Qvis- marens sänkning	„ 6,096: 22
„ godtgörande af kostnader för vissa kronoeigen- domars deltagande i andra vattenaflednings- företag	„ 110,723: 96
„ ersättning för öfverbyggnad å indragna bo- ställen	„ 27,232: 99
„ ersättning för öfverloppsbyggnader m. m. å in- dragna boställen	„ 2,829: 50
„ ersättning för till statsverket afträdde åbygg- nader å förra häradsskrifvarebostället $\frac{1}{2}$ mantal Bössebol i Stafsnäs socken af Vermlands län	„ 1,279: 64
„ godtgörande af förskjuten husröteersättning åt arrendatorn af förra öfverstelöjtnantsbostället 10 mantal Kungs Norrby kungsgård i Brunnby socken af Östergötlands län	„ 2,578: 62
„ gäldande af vägs katt för kronan tillhöriga regala laxfisker inom Norrbottens län	„ 1,175: 50
„ godtgörande af underhållsarbeten å Tranebergs, Nockeby och Drottningholms broar	„ 5,623: 46
„ gäldande af skifteskostnad för förra militie- bostället $\frac{1}{2}$ mantal Hullaryd n:o 4 Skatte- gården i Lommaryds socken af Jönköpings län	„ 558: 73
„ ersättning till egare af skattefrälsehemman, hvilkas ränta icke blifvit af statsverket inlöst,	„ 15,313: 73
Transport	kronor 196,658: 94

	Transport kronor	196,658: 94
till ersättning för inlösen af frälseräntan af $\frac{1}{4}$ mantal utaf hemmanet 1 mantal Valränna n:o 2 Lars Mångsgård i Veddige socken af Hallands län	„	863: 75
„ byggnadsersättning enligt nådiga brefvet den 29 maj 1891 åt skogstorpåre å kronoparker i Norrbottens län	„	7,500: —
„ godtgörande af kostnader för utarbetande af förslag till nytt reglemente för de kongl. teatrarne	„	6,833: 91
„ gäldande af kostnader för skolhusbyggnad m. m. belöpande å vissa delar af förra militiebostället Ede n:o 1 i Jemtlands län	„	51: 40
„ gäldande af vägs katt för till statsverket indragna frälseräntan af $\frac{3}{8}$ mantal Sundersbol n:o 1 i Stafby socken af Upsala län	„	2: 32
eller tillhoppa kronor		211,910: 32.

Jag hemställer, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning,

att till gäldande af ofvannämnda förskott 211,910 kronor 32 öre må å extra stat för år 1901 anvisas ett motsvarande belopp, som för undvikande af öretal i riksstaten torde få utföras med 211,911 kronor.

Förstärkning af arbetskrafterna hos kammarrätten m. m.

[9.]
Förstärkning
af arbets-
krafterna hos
kammarrät-
ten
m. m.

I underdånig skrifvelse den 29 oktober 1896 hemställde kammarrätten, med åberopande af den efter år 1877 ständigt fortgående tillväxten af de till kammarrätten inkomna mål, att å verkets stat måtte ytterligare upptagas lön och tjänstgöringspenningar för två kammarrättsråd med tillhoppa 12,800 kronor och för en notarie med 3,000 kronor, med rätt till ålderstillägg för nämnda befattningars innehafvare, samt att det till vikariatsersättning med mera anslagna beloppet måtte ökas till 31,300 kronor.

På föredragning af chefen för finansdepartementet beslöt Eders Kongl. Maj:t den 14 januari 1897 föreslå Riksdagen att å staten för kammarrätten uppföra lön och tjänstgöringspenningar för ytterligare två kammarrättsråd med tillhoppa 12,800 kronor och för ytterligare en

notarie med 3,000 kronor, med rätt för nämnda befattningars innehafvare till ålderstillägg efter vissa år i likhet med öfrige tjenstemän i samma tjenstegrad, äfvensom höja det å kammarrättens stat uppförda anslag till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad, 28,400 kronor, med 2,900 kronor till 31,300 kronor, samt att sålunda höja anslaget till kammarrätten med 18,700 kronor eller från 169,600 kronor till 188,300 kronor.

I underdånig skrifvelse den 13 maj 1897 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel anmälde Riksdagen, att Riksdagen på det sätt bifallit denna Eders Kongl. Maj:ts framställning, att på extra stat för år 1898 uppförts dels till arfvoden åt adjungerade kammarrättsråd ett belopp af 12,800 kronor, dels till arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad 4,700 kronor eller tillsammans 17,500 kronor, hvarjemte det ordinarie anslaget till kammarrätten uppförts med oförändradt belopp eller 169,600 kronor.

På derom af Eders Kongl. Maj:t gjorda framställningar har Riksdagen äfven för hvarterdera af åren 1899 och 1900 på extra stat uppfört dels till arfvoden åt adjungerade kammarrättsråd ett belopp af 12,800 kronor, dels ock till arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad i kammarrätten 4,700 kronor eller tillsammans 17,500 kronor.

I fråga om användningen af det sålunda på extra stat för år 1900 för kammarrätten anvisade anslag har kammarrätten i underdånig skrifvelse den 2 sistlidne november hemställt, att samma anslag måtte få användas på sätt med motsvarande anslag för år 1899 egt rum till aflönande dels under hela året af två adjungerade ledamöter med samma tjenstgöringsskyldighet och befogenhet som kammarrättsråd, och dels under tiderna för kammarrättens ordinarie vår- och höstsessioner, således från och med den 1 februari till och med den 15 juni samt från och med den 16 september till årets slut, af ytterligare två adjungerade ledamöter, men att, enär anledning syntes finnas till antagande, att den person, hvilken enligt kammarrättens mening i första rummet borde ifrågakomma till erhållande af sådant förordnande, derest han vore der-till oförhindrad, under loppet af år 1900 blefve ledig från det uppdrag, han innehade att såsom sekreterare biträda den s. k. kommunalskattekomitén, Eders Kongl. Maj:t för närvarande måtte meddela bestämmelser angående bestridandet af ifrågavarande befattningar såsom adjungerade ledamöter i kammarrätten allenast för tiden till den 16 juni 1900.

Genom nådigt bref den 8 december nästlidet år har Eders Kongl. Maj:t i enlighet med kammarrättens berörda hemställan dels förordnat,

att kammarrätten skulle erhålla biträde af fyra adjungerade ledamöter, af hvilka två, som utan hinder af bestämmelserna i den för kammarrätten gällande instruktion skulle ega samma tjenstgöringsskyldighet och befogenhet som kammarrättsråd, förordnats att tjenstgöra under tiden från och med den 1 januari till och med den 15 juni 1900 samt de öfriga två under tiden från och med den 1 februari till och med den 15 juni samma år, dels ock medgifvit, att af anslaget till arfvoden åt adjungerade kammarrättsråd finge för ofvanberörda tjenstgöring utgå till en af de adjungerade ledamöterna, hvilken vore notarie i embetsverket och hade att under tiden för förordnandet till sin vikarie afstå, förutom de med notariatjensten förenade tjenstgöringspenningar, jemväl en tredjedel af lönen, men egde behålla återstående två tredjedelar deraf, motsvarande för månad räknadt 100 kronor, utöfver sistberörda belopp 250 kronor i månaden samt till en hvar af de öfriga 350 kronor i månaden, äfvensom att af anslaget till arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad finge disponeras 3,600 kronor till arfvoden åt fyra amanuenser, 700 kronor till ersättande af renskrifningskostnad och 400 kronor till flitpenningar.

I underdånig skrifvelse den 30 sistlidne november har kammarrätten anført, att af en skrifvelsen bilagd utredning visserligen framginge, att till följd af vunnen förstärkning i kammarrättens arbetskrafter antalet oafgjorda mål varit i nedgående, men att samma utredning äfven syntes lemna ett kraftigt stöd åt den uppfattning, kammarrätten fortfarande vidhölle, att en ökning af de ordinarie ledamöternas antal vore den enda utväg, hvarigenom embetsverkets behof af förstärkning af dess arbetskrafter kunde på tillfredsställande sätt afhjelpas. Af berörda uppgifter inhemtades nemligen, att sedan den 1 januari 1898, från och med hvilken dag kammarrätten oafbrutet varit förstärkt med två adjungerade ledamöter med enahanda tjenstgöringsskyldighet och befogenhet som kammarrättsråd, antalet inkomna besvärsmål utgjort under år 1898 1,593 samt under tiden från och med den 1 januari till och med den 30 november 1899 1,863, medan under samma tider på de ordinarie och sistbemälde två adjungerade ledamöters föredragning afgjorts följande antal besvärsmål, nemligen år 1898 1,571 samt under tiden från och med den 1 januari till och med den 30 november 1899 1,446. Häraf framginge, att, äfven om kammarrätten från ingången af år 1898 förstärkts med två nya ordinarie ledamöter, embetsverkets arbetskrafter likväl hvarken under sistnämnda år eller under tiden från och med den 1 januari till och med den 30 november 1899 skulle varit tillräckliga för att åvägabringa ett arbetsresultat, motsvarande det

tillströmmande materialet. Antagligt vore ock, att, om den af kammarrätten önskade tillökningen af de ordinarie ledamöternas antal blefve beviljad, detta icke komme att utesluta behovet af att kammarrätten tid efter annan erhöles tillfälligt biträde af adjungerade ledamöter för afarbetande af uppkommande balans.

Att den sedan lång tid tillbaka fortvarande ökningen af kammarrättens arbetsbörda skulle vara beroende af tillfälliga orsaker och någon minskning i densamma för framtiden vara att motse, har kammarrätten ansett vara föga antagligt. Fast hellre kunde ett motsatt förhållande förutsättas, åtminstone beträffande anmärknings-, fattigvårds- och taxeringsmålen, hvilka bildade hufvudmassan af kammarrättens arbetsmaterial. Beträffande anmärkningsmålen syntes ett dylikt antagande vinna stöd af det förhållande, att kronoräkenskaperna till följd af statslivets utveckling på skilda områden ökats väsentligt i omfång och blifvit af mer invecklad beskaffenhet. En tillväxt af fattigvårds- och beskattningsmålen kunde väl anses icke osannolik redan på grund af den fortgående ökningen af rikets folkmängd och utvecklingen af dess kommunikationsväsende och, hvad särskildt anginge sistnämnda grupp af mål, komme de i sammanhang med näringarnes utveckling framträdande förändringarne i de ekonomiska förhållandena vid beskattningsslagarnes tillämpning tvifvelsutan att föranleda uppkomsten af nya frågor af mer eller mindre svårlöst beskaffenhet.

Under erinran att kammarrätten i sin förberörda underdåniga skrifvelse den 29 oktober 1896 uttalat den mening, att anlitande i mera vidsträckt omfattning af tillfälliga arbetskrafter innebure ett desto betänkligare afsteg från den af ålder och lag hägnade grundsatsen, att rättsskipningens handhafvande borde vara förbehållen ordinarie domare, som från och med år 1895 afgörandet i sista hand af de talrika och merendels viktiga fattigvårdsmålen tillkomme kammarrätten, har kammarrätten, med vidhållande af denna mening, vidare anført, att, ehuru hittills afsevärda hinder icke mött för fyllande af kammarrättens behof af extra arbetskrafter, det icke saknades anledning till antagande, att, med de ytterst ringa utsigter till befordran, embetsverket under den närmare framtiden komme att erbjuda, det skulle blifva förenadt med allt större svårigheter att förskaffa embetsverket biträde af tillfälliga ledamöter af sådan skicklighet, att deras deltagande i ärendenas handläggning icke medförde fara för minskad rättssäkerhet; och har kammarrätten, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, förnyat sin förberörda i undordåniga skrifvelsen den 29 oktober 1896 gjorda framställning om förstärkning af kammarrättens ordinarie arbetskrafter.

Derjemte har kammarrätten föreslagit, att åtgärder måtte vidtagas för att bereda någon förhöjning i aflöningen åt de å kammarrättens revisionsafdelning och aktuariiekontor anställda amanuenser, hvilka för närvarande åtnjöte årligt arfvode af 1,200 kronor.

Hvad först anginge amanuenserna å revisionsafdelningen har kammarrätten erinrat, att enligt kammarrättens instruktion och arbetsordning dessa tjenstemäns åligganden vore af fullkomligt likartad beskaffenhet med de hos kammarrätten anstälde ordinarie revisorernas och att endast i fråga om arbetstiden en skilnad dem emellan förefunnes, i det att denna tid vore fastställd för revisorerna till 30 och för amanuenserna till 20 timmar i veckan. Men under det revisorerna åtnjöte lön och tjenstgöringspenningar med sammanlagdt 3,000 kronor årligen jemte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, det första efter fem och det andra efter tio års tjenstgöring, utgjorde, såsom ofvan nämnts, amanuensernas arfvoden allenast 1,200 kronor för år. Vål vore amanuenserna i likhet med revisorerna berättigade till provision å medel, som inflöte i följd af de anmärkningar, de vid räkenskapsgranskningen framstälde. Men denna inkomst, som vore af mycket vexlande beskaffenhet, kunde icke tillmätas någon synnerlig betydelse vid bedömande af amanuensernas ställning, då, enligt hvad verkställd undersökning gåfve vid handen, under åren 1889—1898 medelinkomsten för år utgjort för hvarje amanuens omkring 118 kronor. De ifrågavarande amanuensernas aflöning syntes kammarrätten så väl i och för sig som i förhållande till revisorernas vara lägre, än som kunde anses skäligt, hvarför kammarrätten funne det vara med billighet öfverensstämmande, att deras arfvoden höjdes med 300 kronor till 1,500 kronor. Då de å revisionsafdelningen anstälde amanuenserna vore elfva till autalet, skulle en sådan löneförbättring föranleda en ökning af anslaget till extra biträden med 3,300 kronor.

Beträffande den å kammarrättens aktuariiekontor anstälde amanuensen har kammarrätten meddelat, att denne tjensteman hade till åliggande att biträda aktuarien med diarieföring och registrering af inkommande mål och ärenden, mottagande och utlemnande af handlingar samt med att i öfrigt tillhandagå allmänheten, att dessa göromål, hvilka i väsentlig mån ökats under de senare åren, i regel toge innehafvaren af ifrågavarande amanuensbefattning i anspråk omkring tre timmar hvarje förmiddag, men vissa tider af året, särskildt under dess första månader, kräde betydligt längre arbetstid, samt att med hänsyn härtill en förhöjning af arfvodet med 300 kronor till 1,500 kronor skäligen borde beviljas jemväl denne tjensteman.

På grund af hvad i sådant afseende anförts, har kammarrätten hemställt, att det på embetsverkets stat uppförda anslag till vikariatsersättning, arvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad, hvilket anslag för närvarande vore bestämdt till 28,400 kronor måtte höjas med tillsammans 6,500 kronor eller till 34,900 kronor.

Slutligen har kammarrätten framhållit, att, såvidt af nu kända förhållanden kunde slutas, kammarrätten, äfven om dess nu gjorda hemställan vunne bifall, icke syntes kunna under år 1901 undvara biträde af tillfälliga arbetskrafter för afarbetande af den balans af oafgjorda mål, som vid sistnämnda års ingång kunde antagas ännu qvarstå.

Redan vid flera föregående tillfällen har föredragande departementschefen inför Eders Kongl. Maj:t såsom sin åsigt uttalat önskvärdheten deraf, att kammarrättens ordinarie personal måtte ökas. Denna åsigt biträder jag fortfarande och finner för densamma ytterligare stöd i hvad kammarrätten i sin nu ifrågavarande skrifvelse anfört. Då emellertid jemförelsevis kort tid förflutit sedan Riksdagen afslog Eders Kongl. Maj:ts framställning om ökning af nämnda personal samt kammarrättens behof af ökad arbetsbiträde, hvilket jag finner obestridligt, bör, åtminstone för år 1901, utan olägenhet kunna, i likhet med hvad som skett under de senare åren, fyllas genom beredande åt kammarrätten af tillfällig arbetsförstärkning, anser jag tidpunkten ännu icke vara inne att ifrågasätta ökning af den ordinarie personalen.

Hvad kammarrätten föreslagit i fråga om ökning af de i kammarrättens skrifvelse omförmälde amanuensernas arvoden synes mig vara med billighet öfverensstämmande, och jag har dervid icke heller något att erinra. Deremot synes mig skäl icke föreligga att för det jemförelsevis obetydliga belopp, som för berörda löneförbättring erfordras eller 3,600 kronor, för närvarande föreslå någon ändring i det för kammarrätten nu å stat uppförda ordinarie anslaget, utan synes mig berörda belopp böra jemte det belopp af 4,700 kronor, som under de senare åren utgått till arvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad, af Riksdagen äskas å extra stat för år 1901.

Åberopande hvad jag nu anfört, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1901 uppföra dels till arvoden åt adjungerade kammarrättsråd ett belopp af 12,800 kronor, dels ock till arvoden åt amanuenser samt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad 8,300 kronor eller tillsammans 21,100 kronor.

Anläggning af telefonledningar.

[10, 11.]
*Anläggning af
 telefon-
 ledningar.*

Sedan 1897 års Riksdag för anläggning af telefonledningar Stockholm—Göteborg, Hernösand—Piteå, Svinesund—Malmö, Haparanda—Pajala och Stockholm—Malmö beviljat ett extra anslag af 1,091,000 kronor att utgå under loppet af tre år samt Riksdagen af berörda belopp anvisat för år 1898 395,000 kronor, för år 1899 327,000 kronor och för år 1900 369,000 kronor, har Eders Kongl. Maj:t genom särskilda nådiga bref den 7 maj 1897, den 27 maj 1898 och den 26 maj 1899 bemyndigat telegrafstyrelsen att disponera de för de särskilda anläggningarna afsedda beloppen.

I underdånig skrifvelse den 29 november nästlidet år har nu telegrafstyrelsen anmält, att af omförmälda ledningar vore fullbordade linierna Stockholm—Göteborg och Hernösand—Piteå i deras helhet samt af linien Svinesund—Malmö delen Svinesund—Göteborg. Derjemte hade rörande linien Haparanda—Pajala företagits förberedande åtgärder, hvaremot sjelfva anläggningsarbetena å denna linie måst uppskjutas till år 1900, på grund deraf att af enskilde intressenter utlofvade och i kostnadsberäkningarna påräknade fria leveranser af stolpar till linien komme att fullgöras först nästkommande vår. Då sålunda till utförande under år 1900 återstode linierna Stockholm—Malmö, Haparanda—Pajala och af ledningen Svinesund—Malmö delen Göteborg—Malmö, såge sig styrelsen nödsakad framhålla, att under de tre år, som förflutit efter uppgörandet af kostnadsberäkningar rörande dessa anläggningar, förhållandena i väsentlig mån förändrats. Sålunda hade inköpspriset å koppartråd stigit med omkring 40 procent, hvilket innebure en afsevärd kostnadsökning, enär den beräknade kostaden för inköp af dylik tråd utgjorde ungefär 70 procent af hela den beräknade anläggningskostnaden. Något väsentligt prisfall å koppartråd kunde ej heller förväntas under den närmaste tiden eller till dess inköp af erforderlig sådan tråd måste göras. Vidare hade under de gångna tre åren arbetslönerna i högst betydlig mån stegrats samt priset på såväl stolpar som andra liniebyggnadsmaterialier höjts. Härtill komme, att i styrelsens beräkningar rörande kostnaden för ifrågavarande anläggningar ingått, att trådarne utmed statens jernvägar skulle kunna uppläggas på förut befintliga stolplinier, men att, då stolplinierna å vissa sträckor reser-

verats uteslutande för statsbanornas egna och telegrafverkets telegrafledningar, detta numera icke kunde i beräknad utsträckning genomföras, utan måste för de nya ledningarna stolplinier nybyggas eller ombyggas å längre sträckor, än förut beräknats. På grund af alla dessa till kostnadshöjning samverkande förhållanden utvisade af styrelsen nu verkställda omarbetade beräkningar öfver utgifterna för de ännu icke utförda ledningarna följande kostnadsökning, utöfver de år 1896 beräknade anslagssummorna, nemligen för linien

Stockholm—Malmö:

utöfver anslagna beloppet, 369,000 kronor, kronor 124,000;

Svinesund—Malmö:

utöfver anslagna beloppet, 280,000 kronor, kronor 124,000;

Haparanda—Pajala:

utöfver anslagna beloppet, 47,000 kronor, kronor 19,500; tillsammans kronor 267,500.

Med erinran att denna kostnadsökning berodde på omständigheter, hvilka år 1896 icke kunde af styrelsen förutses, har styrelsen, som icke egde disponibla medel till bestridande af samma kostnad, hemställt, att härtill erforderligt anslag måtte anvisas, samt att för ifrågasvarande arbetens utförande under år 1900 de nödiga medlen måtte under samma år förskjutas.

Vidare har styrelsen — med förmälan att genom danska telegrafförvaltningens försorg efter aftal med styrelsen en fyrtrådig telefonkabel blifvit nedlagd i Öresund mellan svenska kusten vid Hildesborg och danska kusten vid Vedbæk — frambållit, att, för anslutning till denna nya internationela telefonförbindelse af dels den nya telefonledningen Stockholm—Malmö, dels ock den för genomgångstrafiken till Norge hufvudsakligen afsedda nya ledningen Svinesund—Malmö, erforderades två nya dubbeltrådiga telefonledningar af 4,5 millimeters koppartråd mellan Malmö och Hildesborg. Det syntes styrelsen vara angeläget, att dessa nya ledningar komme till utförande i sammanhang med de båda hufvudledningarna Stockholm—Malmö och Svinesund—Malmö, hvilka ledningar, såsom nyss omförmäls, beräknades blifva fullbordade under år 1900. Kostnaden för de nu föreslagna nya ledningarna, hvilka kunde till hela deras sträckning uppläggas på telegrafverkets å samma sträckning redan befintliga stolplinie, vore beräknad till 70,000 kronor.

Styrelsen har på grund af det anförda hemställt, att för nu omförmälda ändamål måtte anvisas nyssnämnda belopp, 70,000 kronor,

samt att beloppet måtte ställas till styrelsens disposition redan under innevarande år, då arbetet borde fullbordas.

Åberopande hvad telegrafstyrelsen anfört till stöd för sina sålunda gjorda framställningar, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att på extra stat för år 1901 anvisa

dels för utförande af de redan beslutade telefonledningarna Stockholm—Malmö, Svinesund—Malmö och Haparanda—Pajala, utöfver förut dertill anslagna belopp, ytterligare 267,500 kronor,

dels ock till bestridande af kostnaderna för anordnande af två nya telefonledningar mellan Malmö och Hildesborg 70,000 kronor eller sålunda tillhopa 337,500 kronor;

lärande, derest detta anslag af Riksdagen beviljas, Eders Kongl. Maj:t icke sakna utväg att, på sätt telegrafstyrelsen begärt, redan under innevarande år bereda tillgång till ett anslaget motsvarande belopp.

Med bifall till en af Eders Kongl. Maj:t derom gjord framställning har 1899 års Riksdag för telefonledningar från Stockholm till Luleå, från Luleå till Gellivare, från Stockholm till Sundsvall, från Stockholm till Söderhamn, från Östersund till Storlien, från Hudiksvall till Sveg och från Sundsvall till Ragunda, från Stockholm till Norberg, från Stockholm till Vesterås, från Stockholm till Eskilstuna, från Örebro till Karlstad, från Örebro till Falun, från Örebro till Gefle och Söderhamn, från Stockholm till Örebro, från Örebro till Nässjö, från Örebro till Göteborg, från Karlstad till Filipstad och Mora, från Mora till Bollnäs och Söderhamn, från Stockholm till Norrköping och från Stockholm till Nyköping, från Norrköping till Örebro och från Norrköping till Nässjö, från Norrköping till Göteborg, från Norrköping till Skövde, från Linköping till Hultsfred, från Nässjö till Malmö och från Nässjö till Vexjö och Karlshamn, från Halmstad till Nässjö och från Halmstad till Vexjö, från Borås till Varberg, från Göteborg till Skara, från Oskarshamn till Ystad samt från Sundsvall till Östersund och norska gränsen vid Storlien på extra stat beviljat 2,994,000 kronor och af detta anslag för år 1900 anvisat 600,000 kronor.

Genom nådigt bref den 26 maj 1899 anbefalde Eders Kongl. Maj:t telegrafstyrelsen att inkomma med förslag i fråga om användandet af berörda för innevarande år anvisade anslag.

I underdånig skrifvelse den 21 juli 1899 erinrade telegrafstyrel-

sen om önskvärdheten deraf, att redan under loppet af sistnämnda år en del förberedande arbeten för ifrågavarande telefonanläggningar komme till utförande, dels för att desamma måtte kunna i bestämd ordning medhinnas, dels ock för att de skulle kunna med minsta kostnad utföras i sådana fall, der de skulle verkställas å sträckor, å hvilka andra redan beslutade arbeten under år 1899 påginge. I sådant afseende anförde telegrafstyrelsen, att de för 1900 års arbeten behöfliga stolpar borde, enär de måste undergå impregnering, innan de uppsattes, redan under år 1899 inköpas, hvarför kostnaden uppskattats till 200,000 kronor, samt att i sammanhang med då pågående arbeten vissa anläggningar, utgörande delar af förut omförmälda telefonledningar, borde redan under år 1899 komma till utförande, nemligen: å ledningen Stockholm—Sundsvall uppsättning af ny stolplinie å sträckan Storvik—Järbo till en kostnad af 1,700 kronor; å ledningen Hudiksvall—Sveg anläggning af sträckan Ljusdal—Sveg till en kostnad af 36,000 kronor; å ledningen Örebro—Gefle—Söderhamn uppsättning af ny stolplinie å sträckan Fors—Hornadal till en kostnad af 1,600 kronor; å ledningen Stockholm—Örebro uppsättning af trådreglar å sträckan Katrineholm—Vingåker till en kostnad af 1,700 kronor; å ledningen Karlstad—Filipstad—Mora uppsättning af ny stolplinie å sträckan Karlstad—jernvägsstationen Sågen till en kostnad af 6,600 kronor; å ledningen Borås—Varberg uppsättning af ny stolplinie å sträckan Varberg—Horred till en kostnad af 5,200 kronor samt å ledningen Göteborg—Skara uppsättning af ny stolplinie å hela sträckan till en kostnad af 17,700 kronor. Genom nådigt bref den 3 augusti 1899 har Eders Kongl. Maj:t, med fastställande af förenämnda telefonledningar Stockholm—Sundsvall, Hudiksvall—Sveg, Örebro—Gefle—Söderhamn, Stockholm—Örebro, Karlstad—Filipstad—Mora, Borås—Varberg och Göteborg—Skara till utförande under åren 1900—1902 inom den för en hvar af dessa ledningar beräknade kostnad, bemyndigat telegrafstyrelsen att under år 1899 vidtaga de af styrelsen ifrågasatta åtgärder och förberedande arbeten å nyssnämnda ledningar; hvarjemte Eders Kongl. Maj:t för sådant ändamål af förberörda å extra stat för år 1900 uppförda anslag ställt ett belopp af 270,500 kronor till telegrafstyrelsens disposition.

I underdånig skrifvelse den 30 sistlidne november inkom telegrafstyrelsen med förslag till användande af återstående delen af nyssnämnda anslag, dervid styrelsen anförde, att, sedan styrelsen den 15 november 1898 afgifvit sitt förslag till samtliga ifrågavarande interurbana telefonlinier, hvilka då beräknats medföra en kostnad af tillhoppa 2,994,000 kronor, inköpspriset å en del af de för telefonbyggnaderna mest väsent-

liga materialierna, nemligen koppartråden, undergått en oförutsedd och högst betydlig stegring. För närvarande stode, såsom redan ofvan blifvit erinradt, detta pris omkring 40 procent högre än det hittills vanliga. Då kostnaden för koppartråden utgjorde omkring 70 procent af hela den för de ifrågavarande interurbana telefonledningarna beräknade anläggningskostnaden, vore det uppenbart, att, för så vidt ej mot all antaglighet priset å koppartråden snart åter skulle nedgå till det vanliga, det icke låte sig göra att för det beviljade anslaget utföra alla de telefonledningar, som telegrafstyrelsen i sin förberörda beräkning upptagit. Särskildt syntes det styrelsen kunna med visshet antagas, att omförmälda kostnadsförhöjning komme att träffa dem af ifrågavarande telefonledningar, som skulle utföras under år 1900, enär koppartråden till dessa måste inköpas så tidigt, att något nämnvärdt prisfall å denna vara dessförinnan svårigen kunde inträffa. Telegrafstyrelsen ansåge sig derföre böra taga hänsyn till dessa förändrade förhållanden vid afgifvande af förslag till användande af 1900 års anslag till telefonledningar; och då af detta anslag numera återstode såsom odisponeradt endast ett belopp af 329,500 kronor, hade styrelsen till utförande under innevarande år i förslaget upptagit allenast dem af ifrågavarande telefonlinier, som enligt styrelsens åsigt vore för närvarande mest af behovet påkallade och för hvilkas upprättande de tillgängliga anslagsmedlen under nu rådande prisförhållanden kunde anses tillräckliga.

Med godkännande af telegrafstyrelsens berörda förslag behagade Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 22 december sistlidet år dels till utförande ytterligare under åren 1900—1902 fastställa telefonledningarna Nässjö—Vexjö—Karlshamn, Norrköping—Örebro, Stockholm—Norberg, Oskarshamn—Ystad, Halmstad—Vexjö, Sundsvall—Ragunda samt Östersund—Storlien, dels ock bemyndiga telegrafstyrelsen att uppbära det å 1900 års anslag till telefonledningar återstående beloppet, 329,500 kronor, att användas till utförande och fullbordande af telefonanläggningarna Norrköping—Örebro, Stockholm—Norberg, Halmstad—Vexjö, Stockholm—Örebro, af linien Nässjö—Vexjö—Karlshamn delen Nässjö—Vexjö samt af linien Oskarshamn—Ystad delen Kalmar—Karlskrona, äfvensom, i den mån berörda medel dertill lemnade tillgång, till påbörjande af telefonanläggningarna Stockholm—Sundsvall, Östersund—Storlien och Sundsvall—Ragunda.

I en till Eders Kongl. Maj:t stäld skrifvelse af den 29 sistlidne november har telegrafstyrelsen anført, hurusom, då det syntes osannolikt, att något nämnvärdt prisfall å den för de ifrågasatta telefonledningarna erforderliga koppartråden skulle under kommande år ega

rum, styrelsen redan förutsåge, att, om ej större belopp, än som ursprungligen beräknats, för de närmaste åren ställdes till styrelsens förfogande för utförande af de ledningar, som vore af behovet mest påkallade, en alltför kännbar brist komme att uppstå på nödiga förbindelseledningar för den hastigt växande telefontrafiken. För att emellertid, oaktadt den fullkomligt oförutsedda prisstegringen å koppartråden, kunna bedriva uppläggningsen af de linier, som styrelsen med hänsyn till fordringar på en ordnad trafik funnit böra nödvändigt utföras under år 1901, har styrelsen ansett, att det redan beviljade anslaget borde för dessa ledningar hållas tillgängligt till så stor del, som svarade mot den ökade anläggningskostnaden för samma ledningar. Telegrafstyrelsen har derföre hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att för år 1901 anvisa 1,500,000 kronor af förenämnda af 1899 års Riksdag för anläggning af telefonledningar beviljade anslag.

Jag finner det visserligen vara önskvärdt, att de telefonanläggningar, för hvilka Riksdagen år 1899 beviljade anslag, måtte kunna så snart som möjligt bringas till utförande; men, då å andra sidan det synes mig kunna ifrågasättas, huruvida skäl förefinnes att under en tid af höga material- och arbetspris mer än som är oundgängligen behöfligt forcera telefonarbetena, och i allt fall äfven för andra telefonanläggningar än de nu ifrågavarande ganska betydliga belopp komma att af Riksdagen för år 1901 äskas, anser jag, att det anslagsbelopp, om hvars anvisande för sistnämnda år telegrafstyrelsen nu gjort framställning, bör begränsas till 1,000,000 kronor.

Åberopade hvad jag sålunda anført, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att af det utaf 1899 års Riksdag för anläggning af vissa telefonledningar beviljade anslag å 2,994,000 kronor på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 1,000,000 kronor.

Användande af öfverskott å anslag för en telegrafförbindelse.

Sedan 1897 års Riksdag för anordnande af en telegrafförbindelse mellan Gotland och Dalarö öfver Gotska Sandön och Hufvudskär å extra stat för år 1898 anvisat ett anslag af 176,000 kronor samt Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 28 maj 1897 förklarar, att berörda anslag finge för det afsedda ändamålet af telegrafstyrelsen disponeras, har telegrafstyrelsen i underdånig skrifvelse den 31 oktober 1899, jemte

[12.]
Användande
af öfverskott
å anslag för
en telegraf-
förbindelse.

meddelande att kostnaderna för anskaffande och nedläggning af den för ifrågavarande telegrafförbindelse erforderliga kabeln samt för landledningarna å Gotland och Ornö, sedan arbetena dermed afslutats, visat sig uppgå till ett sammanlagdt belopp af 170,642 kronor 36 öre, i följd hvaraf å anslaget återstode ett belopp af 5,357 kronor 64 öre, vidare anført, hurusom för befordrande af telegramkorrespondensen mellan Gotland och fastlandet det visat sig vara nödvändigt att från kabelns landningsställe, Dalarö, framdraga en särskild ledning till Stockholm. Den äldre telegrafledningen mellan dessa orter hade nemligen varit allt för starkt upptagen af den lokala korrespondensen för att lämpligen kunna derjemte upptaga den mycket lifliga telegraftrafiken mellan Gotland och fastlandet, hvilken efter kabelns nedläggande ökats med under vissa årstider ända till trettio procent. Dertill komme, att olägenheterna af en mellanstations inrymmande å en hufvudledning, sådan som den ifrågavarande, visat sig vara synnerligen kännbara. Telegrafstyrelsen hade derföre å den gamla stolplinien mellan Dalarö och Stockholm låtit upplägga en ny ledning i direkt anslutning till telegrafkabeln, hvarför kostnaden utgjort 2,100 kronor. Stolplinien vore emellertid icke af beskaffenhet att kunna utan väsentlig reparation någon längre tid ytterligare uppbära jemväl denna telegrafledning; och skulle kostnaden för erforderlig förstärkning och reparation å stolplinien, enligt gjorda beräkningar, uppgå till omkring 4,000 kronor.

Då den nya ledningen utgjorde en del af den med kabelanläggningen afsedda förbindelsen mellan Gotland och hufvudstaden, har det synts telegrafstyrelsen lämpligt, att till kostnaderna för uppläggning af telegrafledningen mellan Dalarö och Stockholm samt den deraf betingade ombyggnaden af stolplinien finge användas de å förberörda anslag befintliga öfverskottsmedlen, 5,357 kronor 64 öre; och har styrelsen för den skull hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning i sådant afseende.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att medgifva, att det öfverskott af 5,357 kronor 64 öre, som uppstått å det af Riksdagen på extra stat för år 1898 för anordnande af en telegrafförbindelse mellan Gotland och Dalarö öfver Gotska Sandön och Hufvudskär beviljade anslag å 176,000 kronor, må användas till bestridande af kostnaden för berörda telegrafförbindelses utsträckande från Dalarö till Stockholm.

Förstärkning af arbetskrafterna vid tullverket.

Under åberopande af hvad jag ofvan under anslagstiteln tullverket anför, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att till bestridande af kostnaderna för uppehållande på förordnande under år 1901 af de uti generaltullstyrelsens underdåniga skrifvelse den 20 sistlidne november angående regleringen af tullverkets stater för nämnda år föreslagna nya tjänster vid tullverket, i den mån samma tjänster af mig till inrättande förordats, och för beredande af löneförbättring vid vissa i samma skrifvelse omförmälda tjänster på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 228,400 kronor.

[13.]
*Förstärkning
af arbets-
krafterna vid
tullverket.*

Underhåll och reparationer af publika byggnader.

På derom af öfverintendentsembetet i underdåig skrifvelse den 15 november 1898 gjord framställning föreslog Eders Kongl. Maj:t i den till nästlidet års Riksdag aflåtna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof Riksdagen att höja det under riksstatsens sjunde hufvudtitel uppförda reservationsanslag till byggnader och reparationer med 100,000 kronor, eller från 200,000 kronor till 300,000 kronor.

Denna framställning blef af Riksdagen bifallen på det sätt, att Riksdagen dels höjde förenämnda anslag med 50,000 kronor, eller från 200,000 kronor till 250,000 kronor, dels ock till underhåll och reparationer af publika byggnader för år 1900 å extra stat anvisade ett belopp af 50,000 kronor; och anfördes af Riksdagen såsom skäl för Riksdagens beslut, i hvad detsamma skilde sig från Eders Kongl. Maj:ts framställning, att, då af öfverintendentsembetets utredning i ämnet syntes framgå, att en del af den af embetet beräknade kostnaden för reparationsarbeten kunde tillskrifvas den omständighet, att erforderliga arbeten blifvit under närmast föregående tid i brist på tillgångar å anslaget undanskjutna, Riksdagen förestälde sig, att, om medel till utförande af hvad sålunda blifvit eftersatt blefve beviljade, anslagsbehovet borde derefter nedgå under den af Eders Kongl. Maj:t såsom ordinarie anslag äskade summa, samt att med afseende härå Riksdagen ansåge, att, derest ett belopp af 50,000 kronor blefve till utförande af uppskjutna underhålls- och reparationsarbeten å extra stat för år 1900 uppfördt, en höjning å det ordinarie anslaget till 250,000 kronor borde vara för ifrågavarande ändamål till fyllest.

[14.]
*Underhåll
och repara-
tioner af pu-
blika bygg-
nader.*

Beträffande det å extra stat för år 1900 anvisade anslaget har
Bih. till Riksd. Prot. 1900. 1 Saml. 1 Afd.

öfverintendentsembetet den 26 maj sistlidet år erhållit befallning att afgifva förslag till användande af samma anslag i sammanhang med afgifvande af generalförslag till användande af anslaget till byggnader och reparationer för år 1900.

Med åberopande af de skäl, öfverintendentsembetet i sin ofvan angifna underdåniga skrifvelse den 15 november 1898 anført till stöd för sin då gjorda framställning om förhöjning i det till embetets disposition ställda ordinarie statsanslaget till reparationer och underhåll af statsverkets under embetets inseeende ställda egendomar, hvilka skäl allt fortfarande syntes ega full giltighet, har öfverintendentsembetet i underdånig skrifvelse den 14 november 1899, i betraktande deraf att prisen å byggnadsmaterialier och arbetsbiträden under det sist förflutna året ytterligare i väsentlig mån stigit, samt med hänsyn dertill att det icke syntes kunna antagas, att de reparationsarbeten, som, enligt hvad Riksdagen förmått sig antaga, blifvit till följd af bristande medeltillgång under de senaste åren undanskjutna, kunde med anlitan af de utaf Riksdagen för innevarande år beviljade medel bringas till utförande i den omfattning, att embetets anslagsbehof redan för år 1901 skulle kunna nedgå till det numera af Riksdagen bestämda ordinarie anslagsbeloppet, 250,000 kronor, hemställt, att framställning måtte göras till Riksdagen om anvisande på extra stat äfven för år 1901 af ett anslag å 50,000 kronor till underhåll och reparationer af publika byggnader.

Ehuru all anledning synes mig förefinnas för det antagandet, att det ordinarie byggnadsanslaget äfven efter den höjning af detsamma, Riksdagen senast beviljat, kommer att blifva otillräckligt, anser jag mig dock icke nu böra upptaga frågan om en ytterligare höjning af berörda anslag; men, då särskildt för vinnande af det syftemål, som af Riksdagen afsågs med beviljande på extra stat för år 1900 af ett anslag af 50,000 kronor, eller verkställande af sådana arbeten, som till följd af bristande tillgång under de senaste åren måst undanskjutas, ökade anslagsmedel erfordras äfven för år 1901, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att till underhåll och reparationer af publika byggnader för år 1901 å extra stat bevilja ett anslag af 50,000 kronor.

Yttre restaurering af Örebro slott.

[15.] Med anledning af en utaf Eders Kongl. Maj:t gjord framställning
Yttre restaurering beviljade 1896 års Riksdag för yttre restaurering af Örebro slott enligt